flacăra

ANUL XXV - NR. 50 (1123) - 16 decembrie 1976

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Consumuri mai reduse, prețuri de cost mai mici

La I. M. M. R. „Griviţa roşie" Bucureşti a dispărut o noţiune: „Parcul lui Oniţă"

Puțini dintre călătorii care se urcă în tren în Gara de Nord, sau în oricare dintre gările țării, știu că începînd cu mînerul ușii pe care o deschid, suindu-se în vagon, și terminînd cu tapițeria canapelelor, tot ceea ce înseamnă piese de întreținere — mai puțin scheletul metalic, masiv, al vagonului — se realizează aici, la Întreprinderea mecanică de material rulant, în Capitală. Aici, la secția mecanică, una dintre principalele secții ale întreprinderii, am avut ocazia să aflu istoria nașterii unui atelier; o istorie pe cît de anonimă pentru neinițiat, pe atît de spectaculoasă, de **fierbinte**, pentru cel care a trăit-o, sau a cunoscut-o măcar : istoria Atelierului de turnătorie. O istorie care durează, teoretic, de circa trei ani ; practic însă, o istorie care se poate număra în **luni de zile.**

...„Parcul lui Oniță" : un imens teren aflat în incinta întreprinderii, către calea ferată ; maldăre, mormane, munți de fier vechi, de piese scoase din uz; peisaj scos parcă din romanele fantastice, durînd, se pare, de aproape un secol, de cînd, aici, s-au instalat primele ateliere. Iar în preajma acestor ruine metalice, o seamă de barăci, de gherete, în care se turna metal pentru piese noi — pentru că de turnat s-a turnat și înainte, de un veritabil atelier de turnătorie însă — uriașa, impunătoarea hală de astăzi — nu putea fi vorba ! Ideea modernizării turnătoriei s-a născut, cum spuneam, acum trei ani. Într-unul din birouri se mai păstrează planșeta pe care inginerul Ion Teodorescu, șef de secție, fost rugbist de performanță, azi antrenor la „Rapid" (și despre care tovarășul Marin Iancu, secretar al comitetului de partid pe întreprindere, îmi spune că a contribuit enorm la ridicarea halei), executa lucrările de proiectare necesare construcției. Despre aceste lucrări, Ion Teodorescu nu-mi spune prea mult, are acea fericită și demnă de admirat modestie, modestie care poate însă scoate din sărite un reporter ! — îmi vorbesc însă despre asta Aurel Costache, maistru turnător, responsabil al atelierului, Gabriel Toma, inginerul șef, și Dumitru Stan, secretarul comitetului de partid al secției mecanice : sînt patru oameni așadar, aceștia, care reprezintă **nucleul spiritual (și pasional !)** al unui întreg colectiv, pentru că dacă ultimii trei recunosc meritul deosebit al inginerului Teodorescu în reușita acestei lucrări de anvergură, făcută aproape **exclusiv** prin posibilități interne și depășind ca valoare o sumă de milioane — nici unul dintre toți acești patru entuziaști nu uită să-mi amintească, permanent, că meritul, de fapt, aparține tuturor muncitorilor din secție, și nu numai lor, dar și colegilor care le-au sărit în ajutor la greu.

(Continuare în pag. 7)

HORIA PĂTRAȘCU ■

COSTACHE AGAFIȚEI — Hora Unirii în 1859, la Iași

Reproducem în acest număr lucrări ale unor pictori ieșeni

Acesta e Gavrilă Şomlo, meşterul care a proiectat Coloana lui Brâncuşi

Piesa care suscită cel mai mare interes, piesa cea mai plină de tîlcuri dintre cele trei care alcătuiesc ansamblul de la Tîrgu Jiu, ansamblu ce se datorează sculptorului Constantin Brâncuși, este Coloana infinită. Acum aproape 40 de ani, la Petroșani, în luna iulie a anului '37, a început construcția Coloanei infinite. Și nu întîmplător marele artist alesese pentru dificila misiune meșteri iscusiți dintr-un vechi și cunoscut centru industrial, meșterii Atelierelor Centrale (astăzi I.U.M.P.) din cetatea cărbunelui. Iar schemele și desenele tehnice au fost realizate de proiectantul Gavrilă Șomlo, azi pensionar petroșănean, care locuiește împreună cu soția pe strada Horia la nr. 20/2, unde l-am găsit meșterind o mașină electrostatică de produs fulgere electrice. Mașina era aproape gata, adică în faza încercărilor și funcționa foarte bine.

Pasionat al tehnicii, baci Gavrilă, la cei 80 de ani ai săi, nu are decît patru de cînd a ieșit la pensie. Dovedind și acum un neastîmpăr rar întîlnit la această vîrstă, a lucrat neobosit pînă la 76 de ani și ca proiectant i-au trecut prin mînă și pe planșetă aproape toate instalațiile mecanice ale minelor din Valea Jiului.

După ce asist la producerea cîtorva scîntei electrice, mă interesez de Coloană și baci Gavrilă îmi tot dă înainte cu alte lucruri „mai serioase", cum spune dumnealui, și continuă : „Nu zic nu, e frumoasă și Coloana, dar tot eu am proiectat Turnul Puțului de la Aninoasa. E făcut de mine și are soluții tehnice originale. E adevărat că nu-i spune nimeni Turnul lui Șomlo, cum i se spune Coloanei Coloana lui Brâncuși, dar pentru mine e mai important Turnul, așa că să scrieți și de el. Da ?" Promitem, o și facem acum, sîntem convinși că este foarte important și turnul unui puț de mină, iar pentru proiectant poate fi — și credem că este — o lucrare de inimă. Cu toate că e sănătos tun și foarte vioi, interlocutorul nostru se lasă foarte greu la vorbă, așa cum fac ardelenii. Despre întîlnirea cu Brâncuși vorbește firesc și aflăm că : „A venit la mine cu șeful meu, inginerul Ștefan Georgescu-Gorjan. Despre obîrșia Coloanei nu știu nimic, eu

(Continuare în pag. 6)

ION PREDOȘANU ■

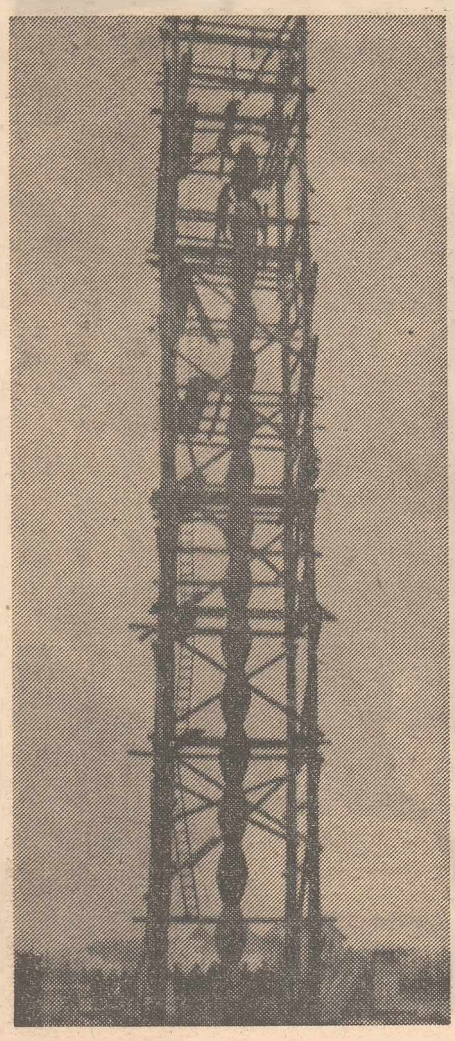

Montarea Coloanei la Tg. Jiu în '38

PATRIA

Patria este ființa noastră ce se trezește dimineața din somnul alb ca o ceață, ori din somnul cu vise uneori colorate cu înaltele curcubee ale copilăriei, patria este ecoul clopotului de la Putna plutind peste rîuri și munți de sute de ani, patria este munca noastră în lanuri și în alcătuirea cailor mecanici plini de puteri năzdrăvane, patria este gloria Nadiei Comăneci, această pasăre ce zboară peste sol și paralele și care ne face să uităm o clipă adevărul fundamental că dincolo de talent este necesară și o năduşală în kilograme mai grea decît drogurile, ce învinge gravitația ca să ia nota 10, patria este eficiența noastră de fiecare zi, a mea, a ta, a noastră, a părinților mei Maria și Traian Popescu, din Dănceu-Mehedinți, patria este viața copiilor mei Traian, Cristian, Mihai și Maria-Elisabeta, patria este ființa noastră de care nu ne putem desprinde orice s-ar întîmpla, patria este mormîntul bunicilor, este lumina amiezii, patria este pîinea noastră cea de toate zilele, este flamura dorobanților ridicată peste turcime acum o sută de ani, este sîngele lui Horia și al lui Doja vărsat pentru a lumina istoria noastră, patria este patria tuturor celor ce se nasc aci și învață aci indicele dragostei, patria este lupta noastră pentru mai bine, patria este verbul lui Eminescu și Coloana fără sfîrșit a lui Brâncuși, patria este munca noastră, dragostea noastră, libertatea noastră, ființa noastră.

D. R. POPESCU ■

La C.A.P. Borcea 2

Istoria cîmpiei înscrie recolte ale belșugului

Recoltele au fost adunate în întregime aici, la Borcea. Liniștit acum, pămîntul doarme ca un bivol în ploaie. Plouă în ciuda primarului Nicolae Iancu care îmi spune că, astă-vară, cerul Borcei a fost ca un uger sterp. „Dacă nu erau motopompiștii să irige zi și noapte, nu cred că am fi adunat ceva de pe tot cîmpul acesta de 23 000 hectare, cît are întreaga comună". Din 1971 însă, de cînd suprafața agricolă a comunei Borcea a fost amenajată și racordată la unul din marile sisteme de irigații ale județului Ialomița, sistemul Pietroiu, pe peretele din răsărit al biroului președintelui de la C.A.P.-Borcea 2 au apărut, înrămate și rînduite frumos, șapte diplome, un Ordin al Muncii clasa I și, pentru producțiile obținute anul trecut la porumb, marele titlu de Erou al Muncii Socialiste.

(Continuare în pag. 22)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

În cadrul unei ample expoziții organizate la Complexul din Piața Scînteii

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A EXAMINAT STADIUL AFIRMĂRII REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR

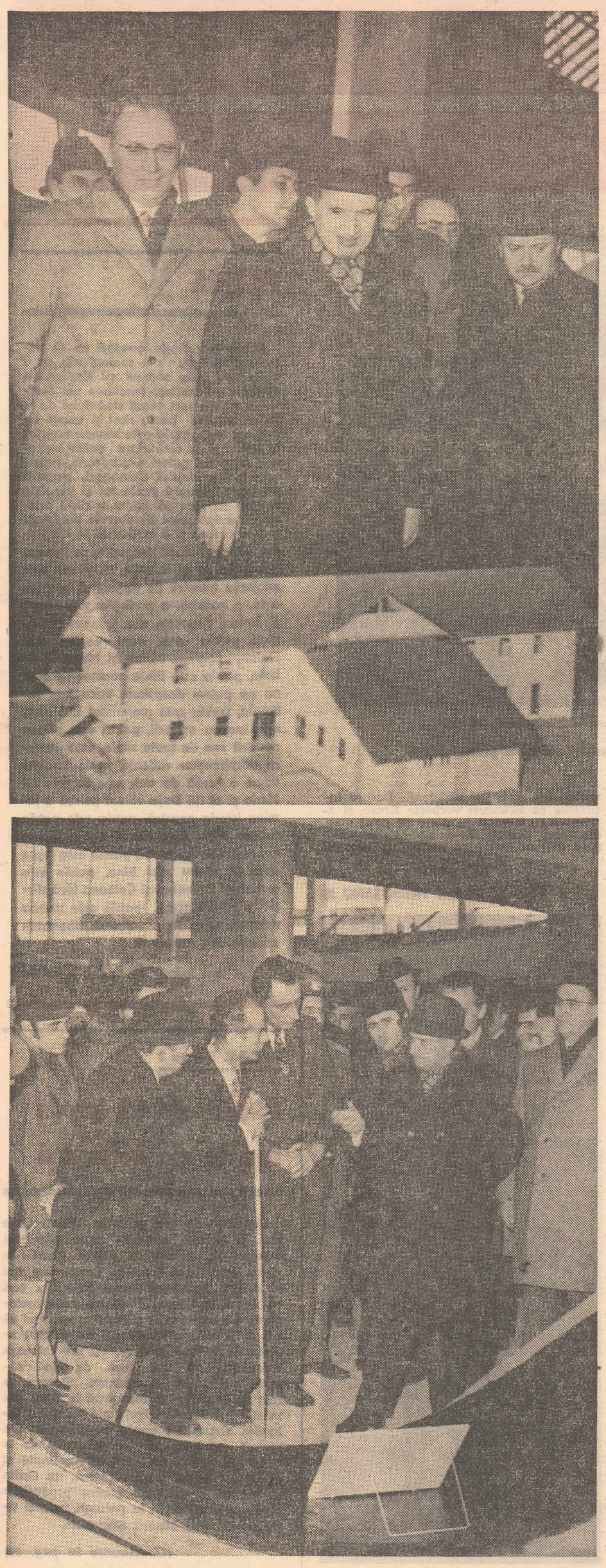

Pe agenda activității președintelui Nicolae Ceaușescu **s-a aflat** joia trecută o fructuoasă întîlnire de lucru cu specialiștii din construcții și industria materialelor de construcții, cu cadre de conducere din ministere, întîlnire prilejuită de vizitarea expoziției consacrate noutăților din domeniul tehnologiilor și materialelor de construcții.

Înainte de a vorbi despre importanța expoziției găzduite de pavilionul din Piața Scînteii, se cuvine să arătăm că ea reprezintă un **moment** firesc într-un proces continuu și într-o arie de preocupări vizînd dezvoltarea permanentă economico-socială a României. Produsele noi expuse, deținînd parametri funcționali și calitativ superiori în raport cu produse cunoscute din diversele compartimente de activitate răspunzătoare de înfăptuirea programelor de investiții industriale, agrozootehnice și social-culturale, **concretizează în fapte, în realități, indicațiile și recomandările tovarășului Nicolae Ceaușescu,** cuprinse în cuvîntările secretarului general al partidului la consfătuirile de lucru din septembrie cu cadrele din proiectare și construcții industriale, din cercetarea științifică și proiectarea tehnologică, în concluziile formulate cu prilejul unor analize similare desfășurate luna trecută în Capitală și în ampla cuvîntare ținută la Plenara din 2—3 noiembrie a C.C. al P.C.R.

Rod al eforturilor creatoare ale constructorilor, inginerilor, proiectanților, arhitecților, produsele expuse, întreaga expoziție au fost concepute de specialiști ca un cadru de confruntare de idei creatoare într-o sferă de mare interes pentru construcția economică și socială.

Fără a face o trecere în revistă completă a produselor examinate, vom aminti faptul că de o bună apreciere s-au bucurat, între altele, elementele de fundație, zidurile și pereții portanți, planșeele, grinzile reproiectate în așa fel încît să reclame un consum micșorat de materiale, menținîndu-se rezistența și sporindu-se funcționalitatea lor ; o bună impresie au făcut o serie de soluții (în curs de experimentare) elaborate de specialiștii în hidrotehnică, soluții privind fabricarea unor materiale care să înlocuiască altele tradiționale, mai scumpe, folosite la lucrările de aducțiuni și canalizări de ape; au mai fost examinate soluții constructive din domeniul transporturilor, soluții care se remarcă prin conținutul redus de oțel și ciment ; de un deosebit interes s-a bucurat un scut mecanizat pentru execuția tunelurilor de cale ferată ; multă atenție a fost acordată apartamentelor cu 1—4 camere, cu finisaje noi, apartamente ușor de întreținut, unele dintre ele gata mobilate, cu piese adaptate la dimensiunile și stilul construcției ; au mai fost examinate și studiate numeroase machete de edificii social-culturale, concepute într-o manieră modernă.

Ca și cu alte numeroase ocazii, în dialogul secretarului general al partidului cu specialiștii, indicațiile și recomandările tovarășului Nicolae Ceaușescu au pus punctul pe i în rezolvarea în continuare a diferitelor probleme. Astfel, secretarul general al partidului, apreciind eforturile depuse în realizarea unor elemente de construcție industriale mai simple, mai eficiente, a atras atenția asupra faptului că **unele prototipuri sînt încă supradimensionate; tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut introducerea cît mai urgentă în producție a acelor elemente care se înscriu în normele și exigențele impuse în acest domeniu,** urmînd ca în cîteva luni specialiștii să prezinte noi soluții, constructive.

Hotărîndu-se organizarea anuală de expoziții pe acest profil, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea perfecționării continue a activității de cercetare și proiectare, care trebuie înțeleasă ca **o acțiune permanentă.**

Declarîndu-se satisfăcut de modul cum s-au transpus în viață indicațiile privitoare la construcțiile de locuințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut proiectanților și constructorilor ca **îmbunătățirile să nu rămînă doar în cadrul expoziției,** să fie prezentate cetățenilor, constructorii trebuind să înțeleagă că repetatele critici ce li s-au adus, nemulțumirile locatarilor privind finisajul apartamentelor sînt pe deplin îndreptățite. Așadar, ca și cu alte prilejuri asemănătoare, **finalitatea dialogului secretarului general cu specialiștii, cu factorii de răspundere din ministere, a fost închinată omului,** îmbunătățirii continue a condițiilor sale de viață, prosperității și bunăstării lui.

Imagini ale dialogului pe care secretarul general al partidului l-a avut cu specialiștii, cu factorii de răspundere din ministere

PUNȚI ALE PRIETENIEI ȘI COLABORĂRII
ÎN NUMELE SOCIALISMULUI ȘI AL PĂCII ÎN LUME

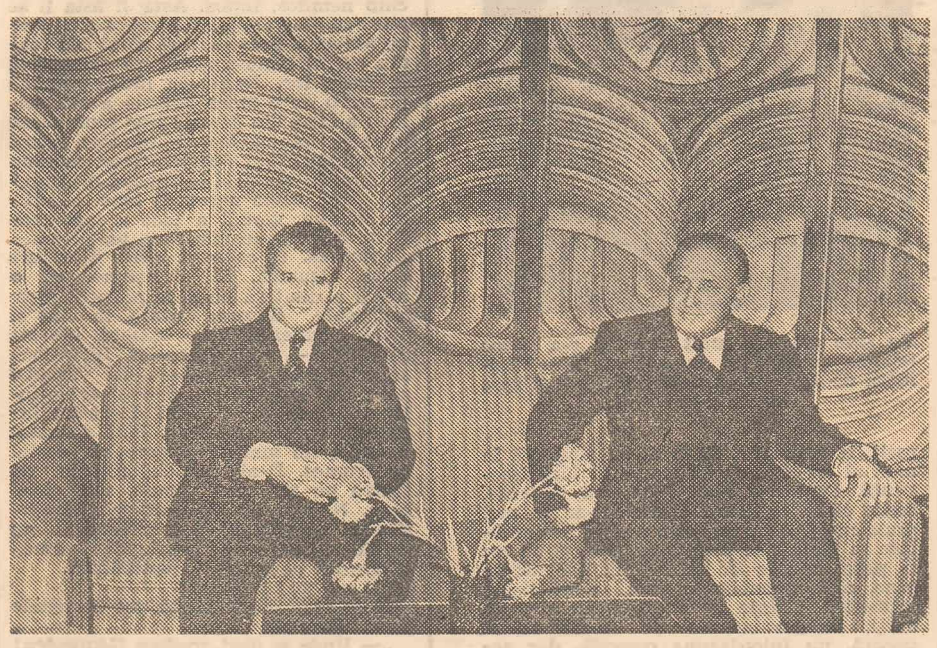

În timpul convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria

Urmînd întîlnirilor de la Varna și Tîrgu Mureș din ultima perioadă, recenta întîlnire dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, cu prilejul inaugurării lucrărilor de construcție a întreprinderii comune pentru construcții de mașini și utilaje grele Giurgiu-Ruse, a îmbogățit cu o nouă pagină istorică bogata cronică a relațiilor de frățească colaborare româno-bulgară.

Prefațînd anul jubiliar 1977 — an în care se va sărbători centenarul independenței de stat a României și Bulgariei, cucerire obținută prin eroismul ostașilor români și voluntarilor bulgari, împreună cu ostașii ruși, pe cîmpurile de luptă ale anului 1877 — punerea pietrei de temelie a întreprinderii Giurgiu-Ruse este o expresie grăitoare a dorinței comune de consolidare a relațiilor de frățească prietenie româno-bulgară. **„...relațiile româno-bulgare se vor dezvolta în așa fel încît vor constitui un adevărat model de conlucrare rodnică și tovărășească între două popoare vecine, care făuresc noua orînduire socială și merg împreună pe calea socialismului, a bunăstării și progresului"** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru ca, la rîndul său, tovarășul Todor Jivkov să declare: **„Această viitoare uzină va fi un simbol al colaborării trainice bulgaro-române, al cooperării reciproc avantajoase a celor două țări vecine socialiste ale noastre, al frăției, în numele bunăstării comune a bulgarilor și românilor".**

Continuîndu-se momentul sărbătoresc al așezării temeliilor viitorului obiectiv industrial comun cu convorbirile și schimburile de vederi între cei doi conducători de partid și de stat, cu manifestările de stimă și înaltă considerație cu care ei au fost înconjurați de cetățenii orașelor Giurgiu și Ruse, cu însuflețitul miting al prieteniei româno-bulgare, pagina Giurgiu-Ruse va rămîne, cu siguranță, o pagină de referință în cronica relațiilor frățești cu acești prieteni de la sud de Dunăre ai poporului nostru.

Contribuind nemijlocit la dezvoltarea orașelor Giurgiu și Ruse, noua întreprindere materializează o formă superioară de cooperare economică — semnificativ este faptul că în cadrul relațiilor româno-bulgare, în actualul cincinal, cooperarea în producție va reprezenta 25 la sută — contribuind prin mașinile și utilajele de înaltă tehnicitate pe care le va produce pentru industria minieră, pentru metalurgie, chimie și petrochimie, la satisfacerea cerințelor economiilor naționale ale României și Bulgariei.

Reprezentînd un prim pas pe calea înfăptuirii în comun a unui șir de alte obiective economice, întreprinderea comună pentru construcții de mașini și utilaje grele Giurgiu-Ruse poate fi considerată o nouă punte, a colaborării, peste Dunăre, așa cum fructuoasele convorbiri dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Todor Jivkov prilejuite de acest eveniment pot fi considerate o nouă punte a prieteniei și a păcii în Balcani și în Europa.

Punți ale prieteniei la capătul cărora stă România, punți ale prieteniei întinse adesea de România, prin reprezentantul său cel mai autorizat, bărbatul cu har și vocație a istoriei recunoscute în întreaga lume, președintele Nicolae Ceaușescu.

La Giurgiu — Ruse, o nouă punte în beneficiul popoarelor român și bulgar, în beneficiul păcii în lume.

MARIUS POPESCU ■

Întîlnirea cordială dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Todor Jivkov

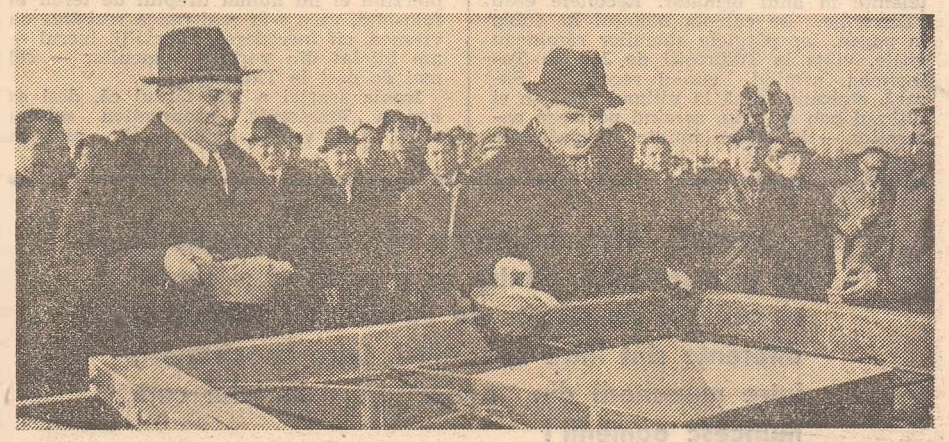

La Giurgiu, moment istoric: tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov toarnă prima cupă de beton la temelia noii întreprinderi

În semn de înaltă stimă și respect, tovarășului Nicolae Ceaușescu i se înmînează, la Ruse, cheia orașului

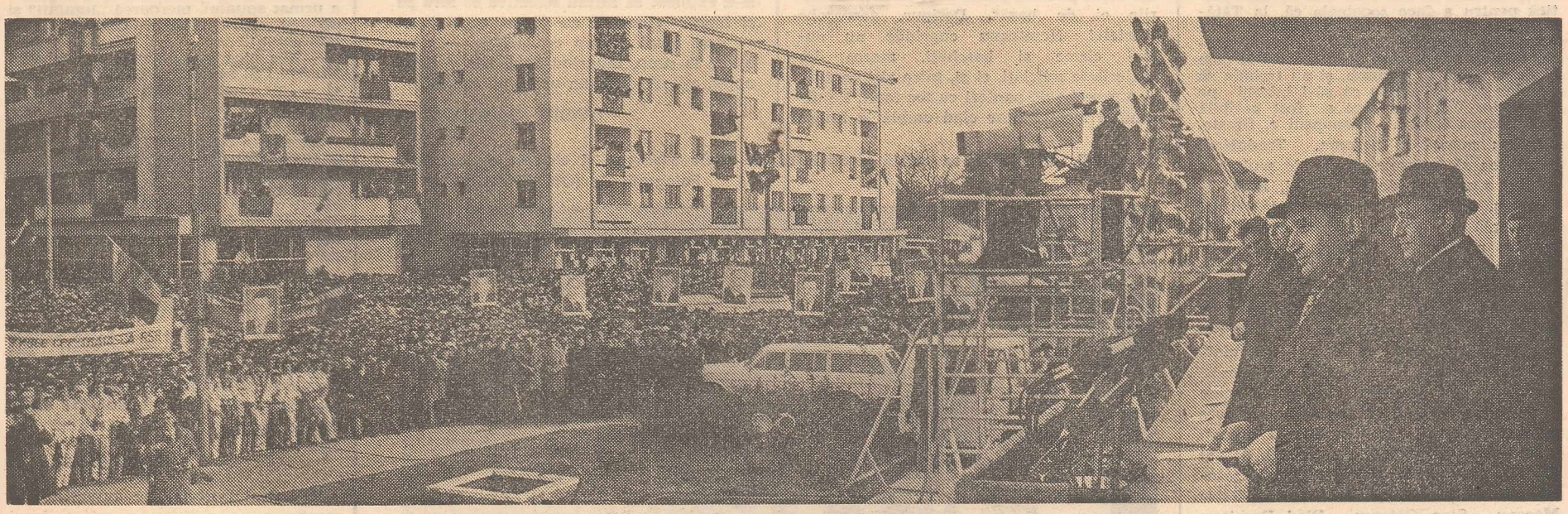

Aspect din timpul însuflețitului miting de la Giurgiu

La Tătărăștii de Jos, în Teleorman, același pămînt a ajuns să producă — prin munca oamenilor — recolte de șase ori mai mari!

De șase ori mai mult porumb s-a strîns toamna aceasta de pe tarlalele din Tătărăștii de Jos, spre binele colectivei și spre binele oamenilor.

La Tătărăștii de Jos pămîntul a dat dintotdeauna bătăi de cap oamenilor. Brun roșcat de pădure, podzolic, pămîntul de aici a fost, ani și ani, cum nu se poate mai rău. Tare ca piatra, în el lopata se înfigea doar cu opinteli. Cînd era ploaie, nu puteai să-l parcurgi din cauza bălților, cînd era secetă, nu puteai să-l ari, drept pentru care, de la vară la vară, jumătate din pămînt rămînea nelucrat. Se lăsau, după vorba tătărăștenilor, pîrloage întinse, adică locuri pe care nu se pătrundea nici cu boii, nici cu plugurile un an, ca să poată fi desțelenite în anul următor. Recoltele erau mizerabile, se calcula bilanțul în duble la pogon, iar pătulele sătenilor rămîneau goale, viața la Tătărăștii de Jos, în Teleorman, urmînd cursul recoltelor. Săracă, chibzuită pînă la ultimul cocean și ultimul bob de grîu, așezînd pe masa oamenilor — își aduce aminte președintele C.A.P.-ului, Tălpeanu — zamă lungă de fasole.

Treaba asta a durat mulți ani. S-au adunat oamenii cu chiverniseala lor cu tot în colectivă, dar situația nu s-a îmbunătățit, căci pămîntul a continuat să se arate vitreg cu recoltele. Pe secetă, se crăpa de puteai băga cizma în crăpături, pe ploaie, se acoperea de apă, bălți întinse de nici droșca președintelui, trasă de doi bidivii, nu putea să facă față, silindu-l pe Gheorghe Tălpeanu să coboare în noroi, cu șapca împinsă spre ceafă de necaz și cu pantalonii suflecați. Oamenii satului, crescuți din generație în generație în neputință față de pămînt, se împăcaseră oarecum cu soarta, convinși că au avut nesansa să se nască pe aceste locuri cu pămînt bicisnic și că nimic nu mai pot schimba din cele ce li s-au dat. Dar n-a fost așa. Treptat, prin muncă și nesomn, pămîntul a început să se supună oamenilor, producțiile au crescut an de an, ajungînd — în 1975 — la 2 500 la grîu și 4 300 la porumb și ajungînd — toamna aceasta — la 3 000 și, respectiv, 4 700 de kilograme la hectar, mai mult decît se sperase vreodată prin părțile locului.

Nu trebuie să știi cine știe ce matematică pentru a face socoteala că, la Tătărăștii de Jos, pe același pămînt și cam cu aceiași oameni, în nici zece ani producțiile au sporit cam de patru ori la grîu și de șase ori la porumb, și nu trebuie să fii cine știe ce curios ca să-l întrebi pe Gheorghe Tălpeanu cum a fost posibilă o asemenea treabă. Răspunsul e, firește, simplu : muncă și nesomn. Traducînd, asta vrea să însemne că ora de sculare a satului s-a fixat, de cîțiva ani, la 4 dimineața. „Dinainte de a-mi pleca băieții la școală și de a ajunge unul, ofițer de miliție la Videle, iar celălalt, matriță la „Electromagnetica", n-am mai mutat limba deșteptătorului de la ora 4, vara și iarna la fel, iar acum vreo cîțiva ani, cînd mezinul a venit într-o vacanță, i-am dăruit lui ceasul de mînă. Tot nu-mi mai trebuia, căci eu lucrez numai cu deșteptătorul, îl port cu mine în buzunar, vin cu el la sediu și-l așez pe radio, unde-l puteți vedea și acum".

Nu numai președintele se scoală, de ani de zile, la 4 dimineața, ci toți cooperatorii, oameni harnici și destoinici ca Petre Mocanu, Stan Cățescu, Vlad Dumitru, Aurelia Sima, Emilian Nedelescu, Victor Badea, Valerica Burcescu sau Marieta Nemțeanu, asupra vieții căreia vom reveni, oameni care au înțeles, fără prea multe vorbe și fără prea multe ședințe, că interesul cooperativei e și al lor, muncind în consecință. Firește, nu toți au răspuns chemării cu seriozitate și abnegație. Florea Manea, Domnica Stoica, Dragomir Florea sau Tita Bișchiu, ca să dăm doar cîteva nume, nu și-au văzut de treabă cum se cuvenea, au fost prelucrați, cum zice președintele, dar tot n-au înțeles, după care s-a renunțat la serviciile lor, pierzînd ei nu numai dreptul de teren în folosință, care s-ar mai putea recîștiga cu vremea, cît încrederea celorlalți, lucrul — am înțeles din vorbele oamenilor — cel mai de preț la Tătărăști.

Ironia soartei a fost faptul că, deși se numea „Tractorul", cooperativa satului n-a avut, vreme îndelungată, nici un tractor. Cu timpul, mijloacele mecanizate au început să sosească la Tătărăștii de Jos, astăzi 32 de tractoare deservesc C.A.P.-ul, prin intermediul lor și prin neosteneala oamenilor unitatea trecînd la supunerea pămîntului altădată vitreg, smulgînd de la el producțiile amintite. În urma lucrărilor de scalificare, apa care băltea s-a dus către fundul pămîntului. Arăturile, executate cîndva la cîțiva centimetri, s-au adîncit pînă la 32 de centimetri, răspunderea fiind împărțită pe cap de mecanizator, iar tractoriștii Traian Stănculescu, Ion Nedelescu, Florin Bumbara sau Daniel Negoescu îngrijindu-se nu numai ca lucrările efectuate de ei să fie de bună calitate, ci și să aibă farurile mereu puse la punct, căci la Tătărăști s-a muncit nu o dată la lumina farurilor. Noaptea, pe ploaie, oamenii venind la cîmp însoțiți de sacoșe cu schimburi curate, ca să se poată primeni fără pauze. Numai anul acesta șefa de fermă Marieta Nemțeanu, a cărei muncă plină de devotament a fost, recent, distinsă cu Ordinul Muncii clasa a II-a, a rupt călciiele la 3 perechi de cizme și a aruncat 8 perechi de bascheți, acestea fiind, cum zice, „încălțările ei de bază". Desigur, garderoba Marietei Nemțeanu cuprinde nu numai cizme și bascheți, marea lor majoritate scîlciați, ci și, între alți pantofi, și o pereche de pantofi cu toc înalt. Pe ultimii îi încalță doar cînd umblă la București, la examene, fiind dînsa studentă în anul al III-lea la agronomie, la fără frecvență. Deși n-a avut niciodată restanțe, crede că la examene cizmele i-ar da mai mult curaj. Așa, vorbește numai pe jumătate în glumă, se încalță cu pantofi cu toc și parcă merge în strâchini, dar merge bine, căci materiile la care e înfățișată profesorilor dînsa le cunoaște nu atît din cărți, cît din munca de fiecare zi, nu ușoară, nu întotdeauna comodă, dar serioasă și plină de satisfacții. De zece ani ferma pe care o conduce, Ferma numărul 2 vegetală, e mereu fruntașă, în ciuda pămîntului care, cum spuneam, n-a fost întotdeauna darnic cu bunicii și părinții ei. Nu se sperie de ploaie, „cînd plouă, mă acopăr cu pătura de la șaretă", nu se sperie de arșiță, „cînd e prea cald, mă ud cu apă pe față și merg mai departe", dar se sperie și se întristează în fața oamenilor care nu muncesc, cum ar fi Constantin Dima, care-și vede de „globalul" lui și n-are timp de altceva, ca și cînd cooperativa n-ar însemna o sumedenie de biografii adunate în slujba aceluiași interes, care interes reprezintă producția și binele oamenilor. „Acum e bine, încuviințează, dar mai demult nu aveam ce ne trebuia, ne lipseau mai ales îngrășămintele, în sensul că eu voiam să fertilizez pămîntul într-un ritm și nu aveam cu ce".

Pentru a supune pămîntul, tătărăștenii — ajutați mereu de organele județene și de direcția agricolă — au căutat în cărți și în experiența altora tot ceea ce era omenește posibil și aplicabil la condițiile lor. Pe 700 de hectare au executat lucrări de subsolare, au arat cu tractoarele S 1500 pînă la 70 de centimetri, au adus gunoi de grajd, îngrășînd vreo 200 de hectare, au făcut, cu lopata, pe ploaie, acoperiți cu foi de polietilenă, șanțuri pentru scurgerea apei, luptînd nu numai cu pămîntul, ci și cu natura, obținînd recolte substanțial îmbunătățite, cele mai mari din istoria unui C.A.P. cîndva codaș.

„La noi, îl auzim pe Gheorghe Tălpeanu, s-a lucrat cu oamenii în toți acești ani, cu vorba și cu cutia". Cu care cutie ?! ne-am mirat, și-atunci președintele a coborît în curtea C.A.P.-ului, arătîndu-ne un fel de dulap pe care scria sesizări și propuneri, insistînd asupra faptului că multe dintre îmbunătățirile aduse muncii colective au venit chiar de la cooperatori. Îmi dă chiar un exemplu. Zilele trecute a găsit în cutie o sesizare prin care i se aducea la cunoștință că mai mulți săteni, între care Petre Georgescu și Petre Budașcă, au prășit porumbul numai de ochii oamenilor și de florile mărului, săpînd la capetele tarlalei și apoi lăsînd-o mai moale, proptind sapa în pămînt în dorul lelii, odată la cinci metri. A mers și a controlat, cele trecute pe bucata de hîrtie confirmîndu-se cu prisosință. I-a chemat pe oameni și i-a bește lit, „uneori mai ajută la ceva și vorba de ocară", adaugă, le-a explicat că furînd colectiva se fură pe ei înșiși, vinovații au plecat capetele și — deși afară turna cu găleata — s-au întors la cîmp, muncind două zile și două nopți, ajungîndu-i din urmă pe ceilalți.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Aceasta înseamnă că nu mai sînt diferențe în ce privește solul, pentru că și podzolul și cernoziomul pot da recolte de 20 000 kg. Singurele diferențe sînt între specialiști, între cooperatori, între muncitorii din agricultură, în felul cum muncesc oamenii !

NICOLAE CEAUȘESCU

La C.A.P. „Tractorul" se poartă recoltele mari, vitele zdravene și cizmele de cauciuc.
Fotografii de ION PREDOȘANU ■

Mult e dulce...

Se uită, cu o vinovată ușurință, că limba este bunul cel mai de preț prin care un popor își determină permanența în Istorie.

Parveniți culturali recenți își imaginează că a vorbi firesc nu sună îndeajuns de **nobil**. Și atunci schilodesc, în chip nemilos, limba. **Asta** și **ăsta** li se par cuvinte vulgare. Le înlocuiesc deci cu **acesta** și **aceasta**, fără să-și dea seama ce întorsătură prețioasă și ridicolă ia fraza lor. Există în limba română un verb de o mare bogăție a sensurilor : **a face**, din care se trag numeroase cuvinte : binefăcător, răufăcător, însuși Dumnezeu fiind Atoatefăcător, în timp ce femeia, chemată la funcția ei supremă, **face**, adică naște. Ei bine, în ultima vreme, verbul a face a fost exoflisit. Nimeni nu mai face, toată lumea **efectuează**. O consoră într-o literatură arăta, deunăzi, la televiziune, că o uzină a uitat să pună la adăpost niște materiale. Rămase afară, în vînt și ploaie, materialele — spunea literata revoltată — **s-au depreciat**. Intenționa să afirme că **s-au stricat**, dar verbul i s-a părut insuficient „distins" și l-a înlocuit cu **depreciat**, deși **depreciat înseamnă** cu totul altceva. Pînă și **vorba a vedea** nu mai sună, probabil, destul de frumos. D-aia filmele, piesele de teatru nu mai sînt **văzute**, sînt **vizionate**. Nimeni nu mai **atrage atenția**, fiindcă se **atenționează**. Nimeni nu caută o soluție mai bună, toată lumea e dornică de o soluție **optimizată**.

Ce s-o mai lungesc ?

Și în materie de limbă, tot Caragiale **avea** dreptate :

„— Unde te duci, madam Georgescu?
— Să iau, pardon, brînză."

AUREL BARANGA ■

Opinia unui alegător

Țăranul Năiță Lucian a rămas chior

...sau „Am ajuns să văz lumea numai cu o jumătate din puterea mea de lumină" !

Cum am mai avut prilejul să spun, **Năiță Lucian**, eroul romanului meu **Niște țărani**, trăiește, va împlini curînd 60 de ani, a făcut ca tot țăranul tot războiul, a muncit pămîntul cu ghearele și cu dinții **„doar n-am mîncat pămînt, atît, încolo toată viața mea numai pămînt am știut și să muncesc la pămînt"**, a crescut 6 băieți, i-a căpătuit, n-a prea știut ce e fericirea însă cînd a putut, s-a bucurat la o nuntă a vreunui copil, la vreun botez, o bucurie cît o petrecere săracă, la poalele unor munți, sub **Măgura Slătioarei**, sărăcie de piatră nisipoasă și de fîn de mesteacăn, de primăveri iuți, de veri scurte, de toamne cam ocolite de rod și de ierni așezate stăruitor pe ninsoare și ger.

În sfîrșit, a ieșit deasupra nevoii, copiii l-au mai ușurat de griji și de datorii, a mai răsuflat și într-o zi din vara acestui an a venit **cineva** de la o tăiere de lemne, undeva pe lîngă Sibiu, și l-a angajat „cu boii și cu roatele", să scoată brazii din văile întunecate de unde altcineva nu-i putea scoate.

A venit cu un camion, l-a urcat pe țăran cu boii și cu roatele la un loc în mașină și l-a dus la pădure.

Povestea e scurtă. Un brad s-a sucit, s-a răsucit, Năiță Lucian a mînat boii să-l tragă cu inimă, bradul s-a mai răsucit o dată, o creangă l-a plesnit pe țăran peste ochi, ochiul s-a spart, a urmat spitalul, pierderea „luminii" și cererea „prostului" — cum ar fi zis Rebreanu :

— Mie cine îmi plătește paguba ? ! Nimeni ! Și spitalul și chiorîrea — zice el — au rămas asupra mea. Nicăieri, nimeni, n-a mai avut nici timp, nici nevoie de mine.

Aceasta e povestea. Ce se mai poate adăuga ? Că deși angajat de cei de la Ocolul silvic, nu i s-a făcut contract, că țăranul, „prost", n-a știut, că la sfîrșit nimeni n-a mai avut timp de el și că, în fapt, **Năiță Lucian** nu se încadrează în nici o lege care să-l apere.

De ce scriu eu aici toate acestea ? Pentru că nu cred să nu se afle totuși cineva care să nu asculte nenorocirea lui Năiță Lucian.

Între ce să aleagă el ? Între ridicările din umeri ale celor vinovați, dar acoperiți de aliniate, de dispoziții și circulare, și lumina fără milă a acelorași care văd bine, **cu amîndoi ochii**, cum a ajuns chior țăranul Năiță Lucian ? ! !

DINU SARARU ■

P.S. Ocolul silvic se numește **Tălmaciu**.

Chipul luminos și concret al solidarității

Odaia maistrului de schimb primește lumina printr-o fereastră despărțită în două jumătăți de o lamă metalică subțire și latră. Ziua. Noaptea, prin geamul opac, acoperit de un strat fin de praf de fier, se văd patru becuri suspendate sub ecranul de beznă. O beznă materială ca o emulsie din miriade de particule negre. Lumina becurilor n-o poate străpunge și plafonul de deasupra e bănuit numai prin arșița de 35 de grade de jos; afară sînt minus două grade. Halei nu i se vede sfîrșitul și nici începutul. Țîșniri de foc și zgomote ca pe un șantier naval unde ar lucra simultan pe o suprafață limitată sudorii, nituitorii, fierarii-betoniști, dulgherii, stivuitorii și o brigadă voluntară de pirotehniști. Pe deasupra becurilor trece, pe șine invizibile, cabina de comandă a unui pod rulant. Cîteva secunde. Vine din întuneric și se mistuie în întuneric. Laminoriștii intră împuținînd odaia cu masivitatea trunchiurilor asudate și a brațelor de 10 toli. Ne apropiem de miezul nopții și după calmul de pe frunțile lor bombate par singurii oameni de pe pămînt. Maistrul Tudor Dobre iese urmat de unul dintre laminoriști. Dinspre peretele din spate, de undeva de departe, se aud bușiturile țevilor descărcate. Huruitul pistoanelor și al agregatelor îl estompează.

Iubirile unui fost rugbyst

Maistrul Tudor Dobre se întoarce. Își șterge unsoarea și negreala de pe mîini cu un șomoiog de cîlți pe care-l introduce iarăși în buzunarul salopetei. Despăturește o hîrtie mînjită și ea de unsoare pe aproape întreg biroul. A doua zi se împart banii. Dar hîrtia nu conține statele de plată. Conține cifrele care indică realizarea planului pe ultimele săptămîni. Cantitățile și calitățile realizate. Nu există nici un alt criteriu care să-i facă pe laminoriști să cîștige mai mult sau mai puțin în afara acestor doi fundamentali și drepți parametri. Maistrul privește hîrtia soioasă din față tot la fel cum țăranul privește vara spre cerul care dă și ridică ploile. Maistrul a deprins căutătura de la părinții lui de undeva din secetoasa Dobroge. Restul deprinderilor de țăran le-a uitat prin țări și orașe unde a montat laminoare și a creat el însuși deprinderi oamenilor pe care i-a iubit și i-a părăsit cu sentimentul că-i va revedea. Era tînăr. A suit viața drept și acum cînd ea începe să coboare știe că nu mai există întoarceri. La Sibiu a jucat rugby și a muncit. La Roman a muncit și a jucat rugby în echipa pe care tot el o înjghebase. La Brăila a învățat. La București a muncit și un timp a mai continuat să joace.....

Cifrele pe care le urmărește cu degetul arătător, gros și bătătorit, sînt mulțumitoare. Productivitatea muncii este la fel de ridicată ca în toate celelalte țări care dețin forța laminoarelor. „Republica" este „mama" mai tuturor laminoarelor din țară. Ea a dat oamenii pentru Fabrica de țevi din Roman, pentru „Metalurgica" Iași, pentru Fabrica de țevi sudate din Colentina și multe altele.

...Veniseră din Școala profesională din Brăila 52 de băieți cu o bocceluță de boarfe și capetele chiluge pline de visuri să lucreze în fosta uzină a lui Malaxa. Erau priviți ca mai mult decît niște metale prețioase. Ca niște copii ce aveau să devină oameni. Laminoriștii României care se construia. Directorul Pietroiu, azi pensionar, și cadrele politice veneau nopțile pînă și în dormitoarele-barăci și-i înveleau, dacă dormeau, și discutau, dacă erau treji, despre cîți bani cîștigaseră, cum îi cheltuiseră... 280 lei cîștigau pe lună. Nu le ajungeau și directorul a găsit modalitatea de a-i ajuta să trăiască. Le acorda împrumuturi și fiecare avea carnetul lui de C.E.C. unde se depuneau automat la fiecare chenzină 25 de lei în contul ajutorului primit.

S-au întreținut și au crescut din dragostea acelor oameni de bine. Trei ani la rînd au continuat să vină promoțiile de ucenici din Brăila. Primenirea s-a făcut treptat. Cultul bătrîneții e gîndul tandru al laminoristului pentru destinul inexorabil pe care și l-a ales. Forțele se pierd treptat și irecuperabil și un laminorist fără forță, la cel mai modern agregat chiar, tînjește și s-ar stinge fără sprijinul celorlalți. N-au primit gradații. Au primit responsabilități. Laminorul numărul doi este alcătuit din foștii ucenici de la Brăila și din tinerii promoția 1968 a propriei școli profesionale. Au mai rămas trei bătrînl. Primul va ieși la pensie în martie, al doilea în mai și al treilea peste un an. „Îi ferim de accidente și de munca fizică grea. Vrem să iasă la pensie sănătoși și să se bucure de viață."

La oameni, Tudor Dobre admiră cel mai mult seriozitatea și cel mai puțin excesul de seriozitate. A crescut nu numai înconjurat de dragoste, ci și cu credința că iubirea de familie, de muncă și de țară îl face pe om să fie bun și bunătatea exclude încruntarea, crisparea, suspiciunea....

Unul dintre prietenii lui Tudor Dobre, cu care a venit de la Brăila acum 24 de ani, se numește Dionisie Broască. „Acest prieten de-al meu, Broască, a crescut frumos și la fel de strîmtorat. A făcut de toate și e foarte priceput. S-a însurat după mine și a făcut tot doi copii. Tace mult și face mult. El este la capătul de început al laminorului și de el depinde calitatea întregului proces de laminare. Dar nu-i plac ședințele. Sigur, ședințele fără rost. Sigur, sînt oameni care n-au nimic de spus, fiindcă fac totul, totuși e bine să asculți. El preferă să meargă la pescuit unde tot eu l-am atras..."

— Nu vă plac ședințele, tovarășe Broască ?

— Cele lungi cui îi plac ?

— Cum ar trebui să fie o ședință ca să vă placă ?

— Scurtă.

— De pildă ?

— De pildă, ultima ședință la care am fost. Avem un perforator cu un pat de rostogolire defect chiar din proiectare. Am zis, am închis ședința, s-a făcut revizia și s-a înlăturat defecțiunea.

— Scurt. E drept. Nu sînt și lucruri care s-ar putea face și totuși nu se fac ?

— Cum să nu fie ? Poate știți: noi lucrăm pe contracte. Un client vrea zece bucăți cu 5 la perete, altul vrea 5 bucăți cu 10 la perete, vine altul și vrea 20 tot cu 5 la perete... S-ar putea realiza un centralizator care să asigure un flux neîntrerupt al producției pentru comenzile de același fel și să nu schimbăm fluxul la fiecare comandă. Ați înțeles ?

— Am înțeles. N-am înțeles de ce nu se face centralizatorul ?

— E greu... Depindem de contracte, de livrările de oțel, dar s-ar putea face...

L-am întrebat de ce nu rîde niciodată. Rîd, a răspuns. Cînd am de ce, rîd ! Trist însă n-a mai fost din clipa cînd și-a dat seama că-i lipsește unica realitate neînlocuibilă: mama. A murit pe cînd avea șase luni. A crescut fără mamă, a intrat la Școala profesională din Brăila, a venit cu Tudor Dobre și alți 50 de colegi la București, au împărțit frățește paturile din barăci, ciorba de la cantină, locurile la spectacole și n-a fost nici trist, nici vesel, s-a însurat, a avut mai întîi o fată, apoi un băiețel și familia a dat sens nu vieții lui, ci muncii. De munca lui depinde viața copiilor, de felul cum privește el munca — sufletul și caracterul lor. Responsabilitatea, zice, nu-i o povară care covîrșește, este o forță și forța o privești cu toată seriozitatea. Soția mea lucrează. Săptămîna asta se trezește la șase. Eu vin acasă în jur de ora unu noaptea. Există un autobuz cu numărul o sută care are un traseu de șapte-zece minute. Noi am propus să fie prelungit, dar n-am fost ascultați. Aseară am stat în stație o oră. N-a venit nici un autobuz și am plecat pe jos. Ea dormea. Cînd s-a trezit, dormeam eu. După ce a plecat, n-am putut să mai dorm. L-am trezit pe băiat, e în clasa a III-a și învață dimineață. I-am pregătit masa în timp ce el se spăla; era somnoros și l-am ajutat să se îmbrace și l-am condus la școală. E un obicei. Școala nu-i departe, dar traversează o intersecție și nu-l pot lăsa singur. La întoarcere m-am oprit la piață. Am cumpărat cartofi, două pungi cu măsline, pîine, două sticle cu lapte... Fata se trezise și deretica prin casă. I-am pregătit și ei ceva; apoi eu m-am culcat în vederea întrării în schimb și ea s-a așezat să-și facă lecțiile. A mîncat singură și a plecat mai devreme la ora de pregătire politică. Ceasul m-a deșteptat la timp ca să-l iau pe băiat de la școală și să-i pregătesc masa. Am mîncat împreună și l-am ajutat la lecții pînă la ora unu. Am plecat devreme, cu toate că începem schimbul la ora trei fără un sfert. Tot din cauza I.T.B.-ului. La noi e obiceiul să sosim mai devreme la vestiar, ca să putem pregăti locul de muncă. De obicei discutăm, azi însă am ascultat meciul care mi-a plăcut foarte mult. Mi-a plăcut fiindcă a bătut echipa mea favorită, Steaua. Dacă nu bătea, nu mi-ar fi plăcut. Cu zece minute înainte de începerea schimbului am fost lîngă agregat; am urmărit comenzile, am pregătit sculele, am avut trei schimbări de pereți, pereții de care vă vorbeam ; la laminor nu există pauză ; ca să putem lua gustarea ne înlocuim unul pe celălalt ; acum e ora 22. Peste trei sferturi de oră termin schimbul și aproape sigur acasă voi ajunge în jur de ora unu. Mîine....

Trist sînt cînd sînt obosit

Prin negurile dimineților, cel puțin o săptămînă dintr-o lună, obișnuiții Pieței Obor văd coborînd din tramvai un om de o rară masivitate. Pe chipu-i nedormit anii au săpat cute adînci, și în cutele anilor praful de fier s-a instalat pentru totdeauna. Nu se grăbește Suie socotit treptele halei mari. Din servietă scoate două sacoșe. Pare bătrîn și indecizia zilei care urcă întărește această impresie. Nu se amestecă în aglomerații. Forța de care dispune îl stînjenește. Se așază la cozi cu sfială și treptat umerii îi cad și nici pleoapele nu-l mai ascultă. Acasă abia, trezindu-și feciorii la lucru, se înviorează deodată. Și se apucă să gătească. Gătește mai bine ca o femeie. În martie, cînd va ieși la pensie, va plăti și ultima rată la casă. Cînd i-a murit soția, copiii erau mărișori. În afară de cei doi băieți, mai are o fată. Ar fi vrut să aibă trei fete. Bărbații sînt morocănoși și ei sînt trei. Fata s-a măritat și locuiește în altă parte. Vine și-l ajută ori de cîte ori poate. Într-o casă, trei bărbați nu fac cît o femeie. Ei s-au obișnuit însă. Au crescut împreună și el, Vasile Costache, a îmbătrînit îngrijindu-i. După plecarea băieților se culcă. N-adoarme la fel de ușor pe cît se trezește. Are 52 de ani și mai poate munci. Ce va face în restul de viață care i-a mai rămas ? Va putea să supraviețuiască în afara obișnuințelor de 33 de ani. Uzina n-a fost pentru el un simplu loc de muncă. Mai ales după moartea soției și după ce băieții și-au făcut meseria lor și fata s-a măritat. Deocamdată e obosit, deși nu reușește să adoarmă. Pînă la laminorul acesta modern a fost cîrligar, așa scrie și în carnetul de muncă. Un cîrlig are cîțiva metri și cîntărește 15 kg. Cîrligul i-a fost scula de lucru. Se va odihni, desigur. După 33 de ani de muncă trebuie să se odihnească. Casa va fi plătit-o. 20 de ani a plătit și n-a simțit că plătește. 160 de lei lunar. Mai puțin decît chiria. Casa e mare, are cinci camere și numai fructele din grădină dacă le-ar vinde ar avea și o ocupație și ar scoate și un ban în plus. 33 de ani n-a știut ce-i banul în afara cuvenitei remunerații. Alții, prieteni de-ai lui, apucau să mai muncească particular. Dacă a avut copii, n-a îndrăznit să-i lase singuri. Trei copii fără mamă ajung degrabă în capcanele viciului. Ai lui sînt cei mai cuminți din tot cartierul. Iată, acum nimic nu se mai poate schimba. Le-a arătat făgașul cel drept pe care nu de puține ori l-a lucrat cu mîinile lui, cînd ei dormeau sau se jucau, el cumpănea cu mintea, în care n-a apucat să bage multă învățătură, ce-i drept și cum se cuvine să potrivească vorbele cu care să se facă înțeles. N-a fost ușor, dar parcă nici prea greu n-a fost. Numai că a trecut timpul și își mai propusese să facă unele lucruri. Acum le-a uitat, dar de avut a avut cu siguranță. Băieții nu vor să se însoare. Deocamdată nu-i grabă. E bine să cumpănească. După ce s-a însurat, trei ani n-au avut nici un copil și el se grăbea să înfieze unul. La nașterea fetei a aflat că pe lume sînt puține lucruri fundamentale și unul dintre ele este nașterea. Apoi au venit băieții, unul după altul. Parcă sînt mai aproape anii aceia. Mama copiilor trăia. El lucra la poștă pe atunci și cîștiga puțin : 500 de lei. Cînd l-au văzut cum arată, după un stagiu la galvanizare, l-au trecut imediat la cîrlig. Pe atunci putea ridica și un bou în cîrlig. N-a crezut vreodată că forțele îl vor lăsa treptat. Se născuse cu ele, era drept să rămînă cu ele. N-a fost așa și dacă ar mai fi fost cîrligele... E bine să fii tînăr. E bine și ciudat. A știut că îmbătrînește, mai întîi, privindu-și frații. Are opt. Se văd rar, cît de rar se pot vedea frații între ei ! Dar cînd se văd, simte în corpul lui schimbările atît de flagrante la ceilalți. S-au văzut mai des cu ocazia nașterilor și a nunților. Acum se văd la decese, la evenimente ceva mai puțin vesele. Acum o să-și poată vizita frații, rudele, cu toate că e destul de obositor. Mai întîi de toate se va odihni însă. Se va odihni mult, mult pînă va putea adormi ca înainte...

NICOLAE CRISTACHE ■

„Cronica pretențiilor"

Dumnealui

Dumnealui crede că totul se poate moșteni — ca tablourile de familie sau tacîmurile. Mai mult, trăiește cu iluzia că nu doar părinții ori rudele pot fi moștenite, ci și prietenii — și încă din vremea cînd aceștia mai sînt în viață. Are un amic, reputat doctor psihiatru — **Dumnealui** face ironii la adresa „bătrînelului Freud". Are un prieten, excelent autor dramatic — **Dumnealui** vorbește numai în replici și colportează idei despre „arta spectacolului de-a lungul timpurilor". Mai are un alt amic, om despre care mulți cred c-ar fi una din conștiințele vremii — **Dumnealui** trece pe Calea Victoriei, cu umeri ruinați de strălucita povară de tribun al Cetății. A mai avut și-un camarad, excelent gazetar — **Dumnealui** pune pe hîrtie mîzgăleli cinice, pe care le consideră teribile fluvii de „Acqua forte". Ce mai încoace și-ncolo, ne aflăm în fața **moștenitorului de drepturi.** Căci, dacă prietenul său și-a cîștigat dreptul la stimă, **Dumnealui** nu se simte altfel decît demn de stimă. **Bravo, Stimabile !** Și-au cîștigat unii din amicii săi dreptul de-a fi admirați, **Dumnealui** se vrea admirat. **Bravo, Admirabilule !** Și viața, cu micile ori mai grosolanele ei erori, i-a dat, în cîteva rînduri, apă la moară. Încet-încet, inerția noastră și aplombul emfatic al personajului nostru au făcut din **Dumnealui** prințișorul unei situații ridicole ; pentru noi toți.

Sînt cîțiva prieteni ai **Dumnealui** membri legitimi ai unei obști — a devenit și **Dumnealui** membru. Și pentru că specia în cauză nu e doar într-o „continuă devenire", nici lipsită de-un soi de inteligență, iată-l pe **Dumnealui** arogîndu-și nu doar drepturi, ci și obligații ! Poate fi auzit pe la cîte-o întrunire : „Este obligația noastră, a exploratorilor — să zicem — să facem ca... E de datoria noastră să nu lăsăm să se... Ne revine sarcina să...". Așadar, nu doar drepturi prin „moștenire", ci și obligații pe aceeași cale ; a efracției. **Admirabil, Stimabile !** Bine lucrat.

Unul din spectacolele pe care **Dumnealui** îl joacă din vreme în vreme — mai ales cînd treburile nu-i merg de minune — este cel al indignării. Un coleg al amicilor săi, exploratori, face niște afirmații pripite, răuvoitoare, amendabile să zicem. Amicii manifestă o vizibilă iritare, par de-a dreptul mîhniți și poate **Ei** au și de ce. Dar nu au timp să-și facă publică mîhnirea. Atunci, împins de resorturile sale bine unse și temeinic antrenate, **Dumnealui** devine peste noapte exponentul acestei... aproape mîhniri ; „sfîntă", nu-i așa ? Pune mîna pe plaivaz și-ncepe să amendeze, punct cu punct, cele declarate de colegul prietenilor săi, exploratorii. Și, pentru a nu se dezice de marele său tupeu, **Dumnealui** îl numește — hodoronc-tronc — pe omul în cauză, **confrate,** deși, ca de obicei, **Dumnealui nu** are nimic comun cu preocupările „confratelui" iar **Dicționarul explicativ al limbii române** spune clar, aproape drastic : „Confrate, confrați, s.m. Coleg de profesiune, tovarăș de meserie". E drept, **Dicționarul** arată în continuare : „(Inv.) Tovarăș de conspirație". Să fi fost **Dumnealui** și omul pe care-l mustruluiește sever astăzi asemenea „confrați" și nu știm noi sau, cum îi e obiceiul, **Dumnealui** a sărit iarăși peste cal ? Patetic și ridicol, cum îi stă bine, **Dumnealui** se întreabă în finalul „rechizitoriului" întreprins — și n-o face doar așa, retoric — ce ne facem cu astfel de moravuri ? Dacă nu luăm asemenea cacialmale în tragic, putem spune că lucrurile sînt ceva mai simple. Adică, țin de legile nescrise ale bunului simț bun despre care Descartes susținea, utopic-sentimental, că este „cel mai bine împărțit din lume". **Dumnealui** însă, om care ține să contrarieze cu orice chip, infirmă cu cinism și nevinovate iluzii.

Un lucru mi se pare în afara oricărei îndoieli : așa cum numai cel care a cunoscut gustul curajului și-a cîștigat dreptul la frică, tot așa doar cei care au stîrnit vreodată admirația celor din jur și-au dobîndit și dreptul la indignare. Există pe lumea asta și drepturi netransmisibile. Chiar și pentru **Dumnealui.** Drepturi care se cuceresc. Cel la indignare este unul dintre ele.

DORIN TUDORAN ■

Dr. Ioan Florin Dumitrescu: „Este foarte important că deținem prioritate în domeniul electronografiei, dar descoperirile noastre nu pot rămîne doar în stadiul de idee și prototip"

Revenim în micul laborator al medicului Ioan Florin Dumitrescu, locul de naștere al unor numeroase invenții și descoperiri, cunoscute și recunoscute astăzi în întreaga lume. Despre geneza electronografiei și despre prioritatea pe care o dețin în acest domeniu al ingineriei medicale știința și tehnica românească am scris în repetate rînduri. Reamintim și cu acest prilej că fenomenele de electroluminiscență ale organismelor vii, descoperite în urma unor cercetări îndelungate și prin solicitudinea unor aparate de construcție originală, au stîrnit senzație și surprinză în numeroase confruntări internaționale între care congresele de acupunctură de la Montreal și Berlin și Congresul internațional de psihotronică de la San Remo. Sîntem informați de asemenea că electronografia va deține un loc de frunte în cadrul comunicărilor și dezbaterilor ce se vor desfășura la Congresul de psihotronică de la Tokio (1977) și la Congresul de inginerie medicală de la Paris (1978).

Toate acestea — la care se adaugă mai recentele lucrări sau declarații ale unor specialiști în materie — atestă, fără drept de tăgadă, marele avans pe care îl au în acest domeniu cercetătorii din țara noastră. Am avut, astfel, ocazia de a răsfoi două lucrări apărute de curînd în Statele Unite (este vorba de „High-Voltage Photografy" și „The energies of consciouness"), amîndouă prezentînd realizări de ultimă oră ale cercetătorilor de *electrografie* din America și care dovedesc prin comparație, stadiul mult avansat al cercetărilor din România. Faptul este dealtminteri recunoscut, negru pe alb, și de către revista americană „National Enquirer", din care reproducem cîteva puncte de vedere, aparținînd unor reputați oameni de știință din S.U.A. medici și fizicieni.

Yoshiaki Omura (New York) : „Este îndubitabil că doctorul Dumitrescu a realizat o extraordinară convertire a tehnicii Kirlian pentru o largă examinare a corpului omenesc".

Thelma Moss (Los Angeles): „Electronografia este o descoperire foarte tentantă. Este evident că doctorul Dumitrescu a obținut rezultate mult superioare celor pe care le-am obținut noi în prezent".

Young S. Kine (Ohio): „Este o descoperire majoră care oferă posibilitatea utilizării în medicină a cîmpului electric al corpului omenesc. Se prevede că vom avea în curînd o nouă armă de diagnostic în medicină. Ea va fi de o extremă importanță în diagnosticarea precoce a unor maladii și în mod special ea va constitui o nouă speranță în domeniul vindecării cancerului".

Toate acestea ne obligă să readucem în discuție menirea principală a electronografiei, aceea de a deveni un eficient instrument de diagnostic, de depistare timpurie a unor fenomene patologice ale organismului uman ; să adoptăm, cu alte cuvinte, punctul de vedere al numeroșilor cititori care ne-au scris, interesîndu-se de rezultatele practice obținute în acest sens de electronografie.

— Metodele noastre de investigație — ne-a spus doctorul Florin Dumitrescu — ne-au permis să obținem o imagine necunoscută a structurilor vii, să realizăm prima hartă electrică a organismului uman atît prin imagini de suprafață cît și prin fotografierea organelor interne. Am obținut imagini la nivel celular, am realizat electronografii în culori și imagini electronografice prin circuit de televiziune. „Flacăra" a scris despre toate acestea. Experiențele au dovedit că în condiții de boală se produc anumite modificări ale descărcărilor luminoase, fenomene care, am demonstrat noi, oferă posibilitatea realizării unei tehnici medicale de explorare și diagnostic. În mod experimental am dovedit că lucrul e perfect posibil, dar acum e momentul să beneficiem de sprijinul tehnologului, al fizicianului, al electronistului, singurii în măsură să perfecționeze aparatele construite de noi, să le producă în serie. De la descoperirea razelor X și pînă la actualele performanțe ale radiologiei a trecut aproape un secol ! Electronografia nu va aștepta atît de multă vreme pentru a intra în practica de fiecare zi a clinicianului, dar deocamdată, din păcate, e nevoită să mai lupte cu unele obstacole ale inerției. Am considerat tocmai de aceea că este mult mai important să ne continuăm cercetările de laborator decît să stăm pe loc, așteptînd perfecționarea aparatelor noastre. Fenomenele de electroluminiscență sînt studiate în sute de laboratoare de pe glob ; noi deținem un apreciabil avans în acest domeniu, dar pe care riscăm să-l pierdem dacă ne lăsăm ajunși din urmă, dacă nu continuă, ca și pînă acum, să ne preocupe în mod expres investigația zonelor necunoscute ale fenomenului de bioluminiscență.

În această ordine de idei vreau să arăt că cercetările din ultima vreme ne-au permis să punem la punct o metodă diametral opusă fenomenului de electroluminiscență și care constă în blocarea emisiei de lumină a unor ecrane speciale ce sînt aplicate pe organismul viu supus investigației. Aceste ecrane conțin o substanță cu luminiscență secundară. Aplicarea organismului viu pe una din fețele ecranului — și aceasta în lipsa curentului electric — determină pe partea opusă apariția unei imagini întunecate care reproduce influența energetică pe care o realizează organismul viu asupra substanței luminiscente. Într-o altă variantă, deci în situația în care se aplică totuși o tensiune electrică, pe ecran apare nu numai o imagine întunecată ce reproduce caracteristicile electrice de suprafață ale organismului investigat, dar și imagini ce reproduc distribuția curentului electric și în interiorul organismului. Spre deosebire de electroluminiscență, fenomenele apar la valori de curent mult mai mici. Dar, în sfîrșit, acestea sînt probleme de strictă specialitate. Cititorii dumneavoastră sînt probabil interesați să cunoască avantajele practice ale noii metode. Fenomenul descoperit, și pe care noi l-am numit **emisie negativă sau fenomen de blocare a emisiei secundare de lumină,** este tot o metodă de explorare și diagnostic, dar care este mult mai puțin riscantă decît expunerea organismului prin efect Kirlian sau prin electronografie. Se reduce considerabil și ionizarea structurilor vii. Metoda ne va ajuta în continuare să descifrăm tainele organismului uman, să observăm stările lui patologice din primele momente. Dar, repet, a sosit momentul ca cercetările noastre să se bucure de sprijinul tehnologilor. Noi sîntem și vom rămîne oameni de laborator, iar invențiile și descoperile noastre nu vor deveni un bun al medicinei, spre folosul milioanelor de suferinzi, dacă nu vor constitui germenii unor aparate perfecționate de diagnostic. Or, acest lucru revine specialistului în materie.

LIVIU TIMBUS ■

Întîlnire peste milenii: acupunctura și laserul

Pe zi ce trece acupunctura își cîștigă tot mai mulți adepți și sprijinitori, atît în rîndul specialiștilor din diferitele ramuri ale medicinei, cît și în masa impresionantă a celor suferinzi, cărora această terapie le oferă șanse uneori nesperate.

Succesul acupuncturii în contextul medicinei moderne, al civilizației actuale este ușor de explicat. Așa cum arăta într-un interviu („Flacăra" nr. 30, a.c.) dr. Ioan Florin Dumitrescu, cei 4000 de ani de acupunctură sînt prin ei înșiși o dovadă grăitoare a viabilității și, implicit, a eficienței metodei. **Putem considera această tehnică drept una din cele mai verificate din istoria medicinei, atît prin proba timpului cît și la scara proporțiilor umane.** În plus, unul din marile avantaje oferite de acupunctură este că ea reprezintă nu numai o simplă metodă terapeutică, ci și o întreagă teorie medicală capabilă să aducă ceva nou în multe din concepțiile medicinei clasice.

După cum se știe acupunctura se bazează pe ideea existenței unui echilibru între organism (ca entitate funcțională) și mediul ambiant, pe fondul unui permanent schimb energetic. Starea maladivă ar fi deci tocmai tulburarea, dereglarea acestui echilibru.

Revenirea la starea normală se face în principiu prin intervenția specifică la nivelul anumitor puncte de pe suprafața corpului, așa-numitele **puncte electrodermale active,** veritabili **„pori"** prin care are loc schimbul de energie și informație menționat mai sus. Așa cum am mai arătat, școala românească de acupunctură a **fost una din primele din lume** care a reușit să demonstreze caracteristicile electrice ale acestor zone punctiforme. De asemenea, tot acestei școli îi datorăm existența unui șir întreg de metode eficace permițînd evidențierea obiectivă a punctelor de acupunctură, culminînd cu spectaculoasa tehnică a electronografiei (I. F. Dumitrescu). Intervenția, acțiunea asupra acestor puncte, se poate realiza prin mai multe metode, unele tradiționale, cum este **înțeparea** cu ace din diferite metale (aur, argint, oțel, molibden, diferite aliaje), încălzirea (așa-numita **moxibustie),** masajul punctelor, aplicarea de medicamente la aceste niveluri, altele în care metodei clasice i se suprapun elemente moderne (aplicarea unor bile de oțel magnetizat, utilizarea impulsurilor de curent electric etc...).

În această ordine de idei putem nota o tehnică pe drept cuvînt revoluționară, ce poate avea un viitor strălucit și anume înlocuirea acului clasic cu fasciculul penetrant și fierbinte al laserului. Și aici, cercetarea românească se dovedește a fi în avangardă, România fiind una din primele țări din lume în care s-a studiat atît teoretic cît și practic această nouă metodă. Specialiștii care au reușit această performanță sînt dr. Dumitru Constantin-Mîrghia și ing. Vlad Doicaru. După mai multe luni de muncă îndîrjită, în care cunoștințele medicale de acupunctură, de bioenergetică s-au contopit într-un tot armonios cu cele mai moderne aspecte ale tehnicii laserelor, cei doi cercetători au reușit să treacă la partea aplicativă directă, experimentarea pură făcînd loc practicii terapeutice, și ea cu o puternică amprentă de studiu.

Aparatul folosit a fost un laser cu He-Ne, cu puterea de 1 mW și funcționare continuă; radiația are marele avantaj de a pătrunde în țesuturi circa 10—15 mm.

Primele cercetări au demonstrat că în unele cazuri eficacitatea noii tehnici depășește pe cea a metodelor tradiționale. Astfel, după aplicarea fasciculului laser pe un punct specific în astm, timp de 5' s-au constatat semne notabile de ameliorare a crizei. Dealtfel, în majoritatea tratamentelor încercate s-a observat o ameliorare clinică marcată, însoțită de revenirea rezistenței electrice a punctelor specifice la valoarea normală pentru starea de sănătate.

Bineînțeles că grupul este la începutul activității sale. Prinși în pasionantul lor studiu, dr. Mîrghia și ing. electronist V. Doicaru sînt pe deplin convinși că actualul procent de reușită, obținut pe primul lot de 50 de subiecți, deși foarte promițător, poate fi încă mult sporit prin îmbunătățirea tehnologiei instrumentelor, a tehnicii de aplicare și, bineînțeles, prin acumularea de experiență. Există toate premisele intensificării cercetărilor, cu atît mai mult cu cît avantajele aplicării tehnicii laserului sînt indiscutabile. Să încercăm pentru edificare o foarte succintă enumerare a acestor avantaje, ghidîndu-ne după datele enunțate de un alt pionier al metodei, prof. F. Plog :

— lipsa oricărui risc de infectare ;

— utilizare simplă. În cazul folosirii fibrei optice se poate îndrepta fasciculul spre oricare punct al corpului, fără deplasarea aparaturii ;

— atacul simultan : folosirea unui mănunchi din aceleași fibre optice permite lucrul asupra mai multor puncte simultan, oricît de depărtate pozițional ;

— lipsa oricărei senzații dureroase, a senzației de disconfort. (Mulți oameni evită acupunctura deoarece se tem pur și simplu de ace și de înțepături) ;

— lipsa oricărui pericol. Dacă fasciculul laser poate străpunge ușor o lamă de ras (de unde și amuzanta măsurare a forței primelor lasere în unități „Gilette"), în schimb acțiunea sa asupra țesutului viu este total diferită, lucru normal dacă ținem seama de complexitatea și de caracterul eterogen al acestui țesut, mai ales cînd existența unui procent sporit de apă afectează serios indicele de refracție și transferul de căldură ;

— precizia remarcabilă. Este cunoscută marea importanță pe care o are în acupunctură acțiunea exact pe zona punctului, orice abatere traducîndu-se prin ineficiență, prin lipsa răspunsului dorit ;

— efectul complex. Se știe că punctele pot fi activate mecanic, electric sau chimic. Ei bine, laserul reunește mai multe posibilități (efecte termice, reacții fotochimice, undă de șoc și presiune, modificări în cîmpul electromagnetic etc...) ;

— controlul : grație măsurătorilor bioelectrice efectuate atît în timpul cît și după terminarea iluminării putem controla și doza tratamentul ;

— durata relativ scurtă a ședinței și în general a tratamentului ;

— bilanț favorabil energetic final (ceea ce nu se poate obține prin metoda tradițională) ;

— posibilitatea de a fi aplicată la oricare maladie ce se pretează la tratamentul prin acupunctură obișnuită.

Și lista ar putea încă continua...

În încheiere, înainte de a felicita acest duet de pasionați cercetători, și de a le ura să continue ferm pe calea exploatării la maxim a fascinantei întîlniri dintre străvechea acupunctură și ultramodernul laser, dorim să subliniem că descoperiri de acest gen au contribuit la înalta apreciere de care se bucură în lume acupunctura românească.

MARIO-SORIN VASILESCU ■

Acesta e Gavrilă Șomlo, meșterul care a proiectat Coloana lui Brâncuși

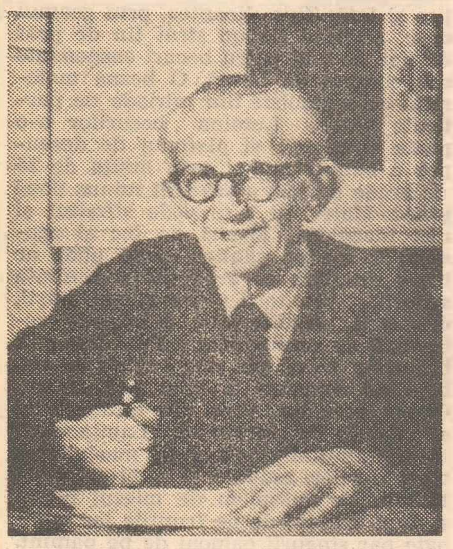

(Urmare din pag. 1)

spun ce știu. Brâncuși era un om nu prea mare și cu barbă. M-a întrebat ce-am mai lucrat și i-am spus. Zice către mine : „Mie să-mi faci un lucru bun, așa cum n-ai mai făcut și exact cum îl vreau eu". Întreb cum îl vrea Dinsul, începe să vorbească și să gesticuleze cu o bucurie în priviri că puteai să-ți dai seama foarte ușor și ce vroia și ce gîndea. Eu zic că ideea îi venea și din minte și din inimă. Își iubea viziunea. M-a atras lucrarea, era altceva decît ceea ce făcusem eu pînă atunci. Mi-a dat apoi să văd o schiță în creion, desenată chiar de El. Eu, deprins cu instalații, spun sincer că nu mai văzusem una ca asta. Am înțeles că pe Brâncuși îl interesau doar forma și ideea, proiectul de execuție revenindu-ne nouă, specialiștilor de la Atelier".

Și proiectantul colaborator la Coloană mărturisește că s-a apucat de lucru imediat și n-a mai întrebat nimic. Sculptorul venea la 2—3 zile să vadă cum merge treaba. Fuma țigară de la țigară. Nu-i plăcea vorba multă, întreba rar cîte ceva. Controla dacă meșterul Șomlo îi înțelege și redă cu strictețe ideea, iar meșterul, cu o rară modestie și simplitate, recunoaște că : „N-am făcut treabă de artist, eu mi-am făcut meseria, așa cum am putut mai bine". Și astăzi schema Coloanei lui Brâncuși, desenele unui element în mărime naturală se află pe cîțiva metri pătrați de hîrtie de calc la I.U.M.P., păstrate în seiful de prototipuri. Pentru meșter, un element al Coloanei, sau o mărgică, așa cum îi zicea sugestiv Brâncuși (și într-adevăr fiecare element era turnat separat și montat pe axul Coloanei ca o mărgică), era un prototip iar pentru noi toți un caz de îmbinare a frumosului, a sublimului cu calculul tehnic. Pe mijlocul Coloanei, proiectul lui Șomlo prevedea un miez din fier lat pentru construcții, miez executat foarte greu, pentru că aici, în Vale, nu se știa suda în acele vremi. Jos, fierul miezului era gros cam de 25 mm și sus de 15 mm. Miezul, o coardă patrată de oțel, nu s-a putut nitui, îndu-le împreună cu turnarea primelor două elemente multe necazuri. Nefiind posibilă sudarea și nituirea, au recurs la corniere și foarte multe șuruburi. Coloana are o lungime stabilită de Brâncuși la 31,80 m iar fundația de vreo trei metri. Baci Gavrilă își mai amintește că o mărgică ajungea să cîntărească 860 kg, iar construcțiile metalice 39 de tone. Desenele și calculele de rezistență și suplețe făcute după metoda Omega, cea mai modernă atunci, s-au dovedit a fi bune, spre lauda proiectantului.

În anul următor, Coloana era gata montată la Tîrgu Jiu, i se mai spunea pe atunci și Coloana recunoștinței fără sfîrșit. Recunoștință îi datorăm și lui baci Gavrilă pentru munca sa.

Brâncuși a fost foarte mulțumit de el, și i-a trimis fotografii ce reprezentau înălțarea Coloanei cu ajutorul unor schele din lemn. Dar bătrînul Șomlo nu avea liniște pentru că el nu a văzut mai mult. „Toate desenele mele le-am văzut realizate — își zicea dînsul — numai Coloana, nu. Trebuia să merg, s-o văd și pe-asta. Acu' 3 ani n-am mai rezistat și l-am rugat pe nepotul meu, care-i profesor, să mă ducă acolo cu mașina. M-a dus, am oprit lîngă Coloană, am pipăit-o, și am privit-o. Cît era ea de mare, eu parcă tot pe Brâncuși îl vedeam. Îmi aduceam aminte cîtă bucurie avea El în priviri. Brâncuși a făcut Coloana, eu am desenat și calculat. No, bine, am auzit că El s-o dus, dar ce-a făcut n-are moarte".

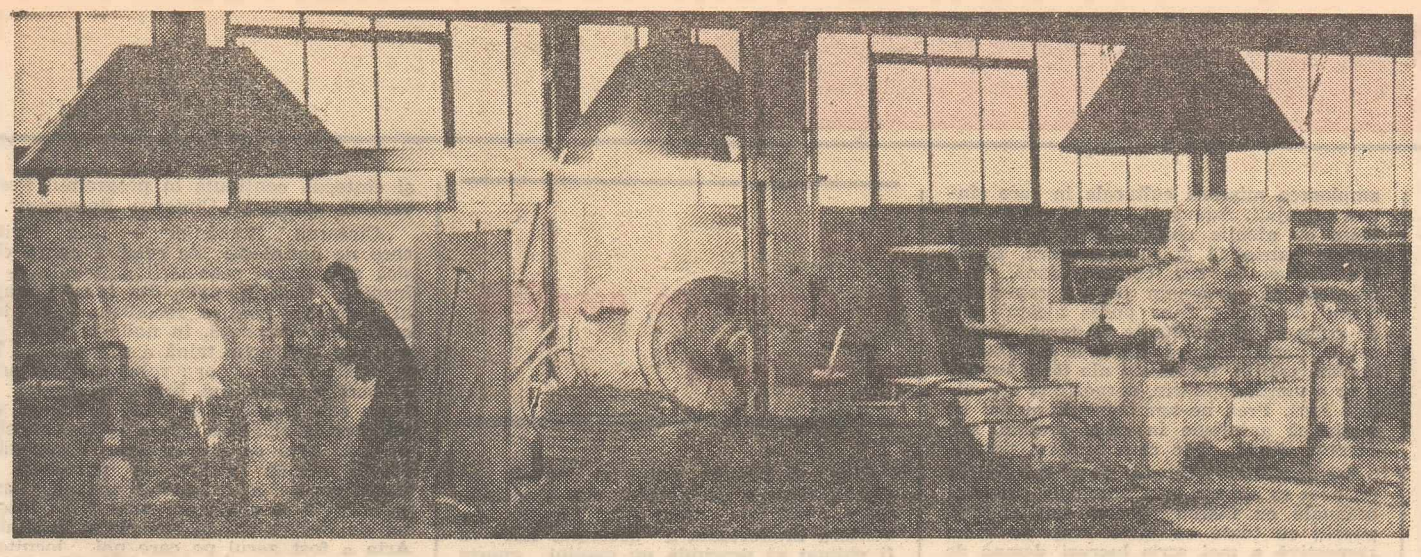

La I. M. M. R. „Griviţa roşie"-Bucureşti a dispărut o noţiune: „Parcul lui Oniţă"

(Urmare din pag. 1)

Pentru început se realizează modernizarea procesului de turnare, aşa cum se făcea el, în barăci, în care scop, Teodorescu şi Costache pleacă în schimb de experienţă la Braşov, la întreprinderea similară de aici. Devine însă acută problema spaţiului în care se execută turnarea, problema turnării pe sectoare dispersate, care naşte mari greutăţi. La direcţie, cît şi în comitetul de partid, se discută tot mai frecvent această chestiune, cu atît mai mult cu cît începuseră să se proiecteze noi instalaţii („începuse să ne cam prindă noaptea în faţa planşetei" — îmi spune inginerul Gabriel Toma — „înţelegeţi, realizam totul în afara programului, producţia mergea în continuare şi mergea bine, **în tregul colectiv** venea cu propuneri de instalaţii, de construcţie, noi făceam mai mult o muncă de sistematizare, de valorificare raţională a acestor propuneri, nu ne-am sfiit să şi «furăm» uneori de la colegii noştri — de la „Semănătoarea", de pildă — am ajuns însă, o spun fără falsă modestie, să facem singuri cuptoare care funcţionează perfect, spre deosebire de altele, făcute de proiectanţi de specialitate, pe care nu-i voi numi acum, dar care cuptoare nu mergeau !"). Şi iată că apare ideea folosirii „Parcului lui Oniţă"...

...Am încercat să aflu cine este sau a fost acest Oniţă, nici unul dintre cei patru interlocutori ai mei nu au ştiut ce să-mi spună, şi a fost o clipă în care acelaşi inginer Toma s-a lovit cu palma peste frunte : „Formidabil, domnule ! **Acum** realizez că noţiunea asta, formula asta — „Parcul lui Oniţă" — altădată atît de folosită, dispare pe zi ce trece, dacă nu cumva **a şi dispărut !**"

Că a dispărut definitiv sau nu, treaba e aceea că aici, pe acest teren, pe acest „Parc al lui Oniţă", a început o muncă încrîncenată : oamenii se adunau pe la cinci-şase dimineaţa, fără să-i cheme nimeni în mod special, apoi rămîneau, după program, ore în şir : pare paradoxal, dar cel mai greu a fost nu construirea propriu-zisă, cît „demolarea" vechiului; zeci de tone de metal, resturi şi piese sînt expediate cu cele mai diverse mijloace ; se trasează linia viitoarelor săpături, se demolează vechile barăci, se face clacă la curăţatul cărămizilor, la recuperarea materialelor ce se mai puteau folosi — pînă şi tabla pentru acoperiş este confecţionată ad-hoc, ondulîndu-se bucăţi din tablă dreaptă. Cuptoare vechi, aproape scoase din uz, devin ca şi noi („Toma şi cu sudorii au stat trei zile şi trei nopţi pentru a urca sus un cubilou, a trebuit tăiat în acoperiş ; şi ştiţi ce şi-au dorit oamenii la sfîrşit, cînd totul a fost gata ?" ; „Ce ?" ; „Şampanie !", „Poftim ?" ; „Şampanie, da ! N-am avut atunci, am fi spart-o de cubilou, aşa cum se face la lansarea navelor la apă. Am spart o sticlă însă mai tîrziu, de oală, la prima turnare, de data asta am avut grijă !" — am reprodus dintr-un dialog cu maistrul Costache, n.a.).

La 11 decembrie, colectivul I.M.M.R. „Griviţa roşie" a îndeplinit sarcinile de plan pe anul 1976. Începînd de la această dată, pînă la sfîrşitul anului întreprinderea va realiza peste plan o producţie globală de 25 milioane lei, iar valoarea producţiei marfă va fi de 28 milioane lei.

E mai puţin de un an de cînd a început construcţia halei. În iulie anul curent a avut loc prima turnare. Astăzi, Atelierul de turnătorie al I.M.M.R. „Griviţa roşie" este nu numai de nerecunoscut, dar se află în plin proces de modernizare : atît noile linii tehnologice, aflate în finisare, cît şi evidenta preocupare pentru condiţiile de muncă ale oamenilor — s-a construit un vestiar cu duşuri, se depun eforturi pentru reducerea gradului de poluare şi pentru reducerea zgomotului — fac să-mi dau mai bine seama cîtă dreptate avusese Dumitru Stan atunci cînd afirmase că „oamenii au gîndit şi făcut atelierul ăsta **ca pe o casă a lor !**"

Înainte se turna manual, acum întreg procesul turnării se execută mecanizat; o muncă necesitînd altădată, să zicem, 8 ore, astăzi se execută numai în 3. Încărcarea cuptoarelor — înainte, la fel, manuală — astăzi este automată. Înainte nisipul se usca pe zeci de tăvi, „ca seminţele, ca mizilicul" ; tone de nisip se uscau astfel — astăzi procesul se desfăşoară în cuptoare noi, de mare capacitate. O întîmplare aparent nostimă, dar plină de semnificaţie : sesizînd valoarea deosebit de ridicată a noii construcţii făcute aşa, peste noapte cum s-ar spune, **din forţe proprii,** deci **fără** investiţii însemnate, cei de la Banca de stat s-au simţit datori să trimită o comisie de verificare, să vadă dacă nu s-au făcut cumva niscaiva matrapazlîcuri financiare pentru realizarea acestui veritabil „miracol" ; firească, în final, comisia n-a avut altceva de făcut decît să-i felicite, cald, pe constructori : „miracolul" nu fusese nimic altceva decît entuziasmul muncii, forţa punerii în aplicare a propriilor idei.

„Nu e uşor să construieşti ceva NOU, o ştim — îmi spune Costache — dar să construieşti ceva nou pe ceva VECHI, e şi mai greu, am constatat asta ! Acum sîntem departe de acele zile, nu ne vom opri aici; dorim să reducem termenul de preparare, căutăm noi procedee moderne de turnat; avem nevoie de pildă de o microstaţie mecanizată de preparare a amestecului de formare, mai avem nevoie de un cuptor cu inducţie pentru topirea aluminiului. Tot în acest an intenţionăm să mărim parcul de cochilii; vrem să aducem cît mai aproape piesa turnată de cea finisată; pe scurt: calitate, ritmicitate, economie de forţă de muncă — acestea sînt obiectivele noastre principale iar în acest sens intenţionăm să facem schimburi de experienţă cu cele mai precise turnătorii din ţară !"

...am aflat, în cele din urmă, de la un muncitor mai vîrstnic ce e cu „Parcul lui Oniţă". Oniţă ăsta fusese un ceferist care prin '950 a ieşit la pensie, cel care îmi vorbea apucase să-l cunoască; nu s-a „lăsat însă la casă", a continuat să vină aici, strîngînd fier vechi şi piese scoase din uz şi depozitîndu-le pe fostul teren viran, pe care se înalţă astăzi hala atelierului. Locul îl ştiau drept „Parcul lui Oniţă", bătrînul meşter descoperea el, mereu, cum să fie de folos foştilor tovarăşi de muncă, ba cu cîte un şurub, ba cu cîte o piesă recondiţionată... îşi făcuse o gheretă aici, unde stătea mai toată ziua bocănind la fiare. A murit. Locul i-a păstrat însă numele şi după moarte, pînă astăzi cînd, iată, a devenit o simplă amintire care se şterge, treptat; care dispare...

Ceva nu s-a pierdut însă, ceva ce nu m-am putut opri să nu admir la oamenii **de astăzi,** de aici : spiritul acesta gospodăresc al bătrînului, pasiunea asta pentru muncă, calitatea umană şi de bun-simţ a ceferiştilor, a acestor lăcătuşi şi mecanici care nu s-au sfiit să facă pe zidarii şi dulgherii; a tovarăşilor lor de la forjă care i-au ajutat „să-şi ridice casa", această impunătoare şi modernă **casă a muncii.** A acestor oameni care, iată, au născut — printre vagoane, utilaje şi materii prime — în apropierea halei — un alt parc : **un parc veritabil,** în care fiecare şi-a adus un trandafir sau a plantat un brăduţ. Aceşti oameni, aşadar, care asigură întreţinerea transporturilor ţării, pe căile ferate, care colaborează în afară de asta — şi de la egal la egal — cu alte prestigioase întreprinderi, cum sînt „Întreprinderea mecanică fină Bucureşti", „Fabrica de şuruburi Tg. Secuiesc", „Întreprinderea de ţevi Republica" sau „Întreprinderea de utilaj chimic" — care trimit piese apreciate şi solicitate peste hotare — au ştiut, au simţit nevoia să-şi nască, în apropierea locului de muncă, un parc !

„Parcul lui Oniţă" a dispărut. Au apărut însă alte noţiuni : „Bradul lui Juverdeanu", de pildă, sau „Trandafirul lui Mustocea"... Noţiuni ale timpului nostru, care dau o căldură în plus altora poate mai „reci", mai tehnice, mai de specialitate — deşi, acestea din urmă însumînd reprezentări **de milioane !**

Ioan Vodă

Lui Ioan Vodă îi clocoteşte ţărîna pe gură
Şi se-ntoarce în somn cînd strigă cocoşii,
Îi şade un clopot pe piept cu limba de zgură,
Lui Ioan Vodă îi picură-n palmă zorile roşii.

Se pîrguie lumina-n chimvale, pe prunduri,
Ploile umplu cu fulgere cîte-o ceafă de mînz,
De ziuă se crapă cum se crapă de moarte în burguri
Şi Vodă se frînge ca jimbla moale la prînz.

Lui Ioan Vodă i se pun pe burtă pietre fierbinţi,
Le saltă cîte-o cergă de ger către ziuă ;
N-aibi frică, Doamne, auzi cum cîntă vîntul prin curţi,
Şi oasele Domnului se fărîmară ca un cîntec în piuă.

Lui Ioan Vodă îi stă o piatră de moară pe gît
Şi-i macină zilele şi suspinul în tindă ;
N-aibi frică, Doamne, auzi cum fug călăreţii pe vînt,
Şi Domnul ascultă cum goneşte prin cer o copită.

Şi căzu trupul lui ca un sceptru de os
Pe chimvale de iarbă, pe chimvale de brumă ;
N-aibi frică, Doamne, auzi vîntul cum trece duios,
Şi Ioan ascultă cum i se scurge trupu-n ţărînă.

VALERIU ARMEANU ■

Procesul unor idei

Aventura spre „dincolo de limitele artei"

E uimitor pînă unde se pot aventura oamenii numai din dorinţa de se menţine în centrul atenţiei publice ! Cînd aventura lor însă e întreprinsă în numele artei, problemele se complică datorită confuziei create ; graniţa dintre estetic şi nonestetic dispare ; nu mai rămîne nici un criteriu stabil de apreciere a formei contemplate, intrăm în imperiul arbitrarului.

Nu puţine sînt cazurile manifestărilor aşa-zisei arte de avangardă din unele ţări occidentale, care aduc în discuţie aventura generatoare de confuzie estetică practicată aproape exclusiv de dragul celebrităţii. Artistul ţine să devină sau să rămînă cunoscut cu orice preţ. Experienţa nu-i lipsită de anumite învăţăminte. Un artist despre care diverşi critici de specialitate vorbesc de obicei cu admiraţie, Yannis Kunelis, a expus, acum cîţiva ani, la o galerie din Roma, o femeie însărcinată goală, pe al cărei pîntece mişunau gîndacii. Evident, o asemenea expoziţie durează foarte puţin, confundîndu-se cu însuşi momentul vernisajului, dar evenimentul este reţinut şi comentat. Un alt artist — Vito Acconci — mai puţin experimentat, parcă, decît precedentul, s-a expus pe sine, la o galerie din New York, închis într-o cuşcă, simulînd diferite gesturi pornografice. La fel : un spectacol de cîteva minute ; comentarii ; scandal. Un domn, probabil destul de bogat pentru a-şi permite asemenea excentricităţi, pe nume H. Nitsch, a închiriat între 1969 şi 1972 un castel în împrejurimile Vienei în care şi-a propus să prezinte spectacole „de orgii şi mistere". Acestea implicau sacrificarea unor animale cu ale căror intestine puteau fi înfăşuraţi spectatorii. Din nou : comentarii şi scandal, dar lumea reţine încă un nume apărut pe firmamentul artei de avangardă. Cineva se poate întreba dacă asta mai este artă. Ne putem întreba, totodată, şi ce se urmăreşte prin asemenea manifestări ? Demitizarea omului, acceptarea celui mai crud adevăr, noutatea devin elementele pe care se sprijină critica de artă în formularea răspunsului. Dincolo de ele se întrevede însă iresponsabila goană după celebritate din partea unor artişti cîteodată talentaţi. Ei sînt dispuşi să facă orice numai să rămînă în centrul atenţiei publice ; iar acest orice poate fi chiar renunţarea la artă. E urmărită doar obţinerea efectelor superficiale ale operei de artă ; capacitatea obiectului expus de a genera spectacol, de a reţine atenţia, de a şoca privitorul sau ascultătorul, posibila aluzie la ceva ce se poate întîmpla. La nivelul acestor efecte însă, arta nu mai prezintă nici o importanţă umană majoră, ea este... **dezumanizată.** E interesant destinul ideii de dezumanizare a artei în gîndirea filozofică a secolului XX. În 1925 apare eseul lui Ortega Y. Gasset, intitulat : **Dezumanizarea artei.** Filozoful spaniol semnala faptul că în condiţiile societăţii occidentale de atunci — şi din perspectivă — s-a creat pericolul coruperii unor forme literare cum ar fi povestirea şi romanul, în sensul promovării la scară industrială şi cu mijloace similare celor ale producţiei industriale, a unor scrieri exploatînd aberant elementele de nepreväzut ori captivant pentru a le face tot mai căutate, tot mai vandabile. Ceva mai tîrziu, prin 1930, Giovanni Papini publică eseul intitulat **Arta dezumanizată** prin care semnalează cazul unor manifestări artistice ce au pierdut orice notă de căldură şi orice interes pentru condiţia omului, totul devenind rece şi contrafăcut. Evenimentele culturale ulterioare au reactualizat problema artei dezumanizate. Diverse manifestări de tipul celor la care ne-am referit mai sus demonstrează că devenirea unor direcţii ale artei occidentale din ultimele decenii a depăşit cu mult ceea ce se putea imagina în anii '30. În goana după celebritate şi succes imediat e practicată, uneori, evaziunea neaşteptată din limitele conceptului tradiţional de artă. Se urmăreşte exclusiv originalitatea ; tot ce ar putea aminti de ceva care s-a mai practicat trebuie eliminat ; important este evenimentul la care nimeni nu s-a gîndit. Cu preţul unei celebrităţi efemere artistul renunţă, astfel, să se mai intereseze de condiţia socială a omului prezent, adeseori — sub aspect fizic — în creaţia sa. Opera de artă devine în aceste condiţii experienţă derizorie, totdeauna originală în raport cu trecutul, dar neprezentînd nici un fel de importanţă socială. Insistînd pentru o artă de înaltă ţinută umanistă, noi prevenim, nu încape îndoială, un fenomen negativ ce afectează grav cultura în societatea capitalistă de astăzi.

GHEORGHE ACHIŢEI ■

„CÎNTAREA ROMÂNIEI" — Curier

Nevoia de repertoriu (II)

Considerînd că această problemă numărul 1 a Festivalului național „Cîntarea României", respectiv repertoriul, poate fi soluționată în bună măsură de însiși participanții la etapa de masă printr-o solicitare mai curajoasă a propriilor forțe creatoare, ne angajasem să formulăm cîteva considerații în această a doua parte a comentariului nostru despre sprijinul pe care scriitorii și artiștii de profesie, membrii uniunilor de creație și ai instituțiilor specializate sînt chemați să-l dea mișcării noastre artistice în acest moment. Un asemenea sprijin, dealtfel, a intrat în îndatoririle firești ale multora dintre literații și artiștii noștri încă din primii ani ai revoluției. Victor Tulbure, care e unul dintre acești entuziaști agitatori lirici (termenul acesta e o metaforă și nu o apreciere cu caracter estetic !), evocă într-unul din poemele sale acești ani : „Cum am plecat la Salva-Vișeului cîndva, / Tu, Anatol Vieru, îți amintești sau ba ? / În tren la clasa treia, pe aspre bănci de lemn, / Împerecheam cuvinte de luptă și îndemn. / Iar tu, pe nevăzute, dar hărăzite strune, / Luai a mele stihuri și le făceai să sune...".

Dar oare Nicolae Labiș, poetul de mare vibrație revoluționară, nu și-a luat forța de șoc a versurilor sale din această magmă a energiilor creatoare de masă, declanșate de noile crezuri politice ? Iată cum și-l amintește Dragoș Vicol, el însuși pe atunci făcînd gazetărie politică și pregătind repertorii pentru mișcarea artistică de amatori din părțile Sucevei : „Pe Nicolae Labiș l-am cunoscut cînd avea «aproape 15 ani» — așa spunea el ca să pară mai vîrstnic, nu cumva să-l luăm drept un copil. Cînd l-am văzut pentru întîia oară, însoțea un cor sindical din Fălticeni, într-un turneu prin regiune. Corul făcuse un popas la Cîmpulung Moldovenesc. Într-o pauză, în fața cortinei, a ieșit un copil... Pur și simplu un copil — Labiș era scund de statură — care și-a recitat niște versuri. Știa să recite ! Versurile, pline de avînt, pline de freamăt revoluționar, au cucerit sala. Aplauzele au răsunat îndelung".

Ierte-ni-se aceste digresiuni lirice, interesante mai mult pentru istoria literară decît pentru un articol despre o problemă artistică la ordinea zilei, dar însăși istoria culturală a acestor decenii din urmă oferă suficiente argumente pentru o implicare încă mai masivă a scriitorilor și artiștilor noștri în realizarea unui substanțial fond de repertoriu pentru mișcarea noastră artistică de masă. În treacăt fie spus — fără să se supere confrații întru poezie de la o întrunire recentă a secției de specialitate a Asociației scriitorilor din București — o astfel de problemă ar trebui să preocupe în mod efectiv și serios factorii noștri de creație, ca și pe cei chemați să pună în circulație textele care prezintă interes pentru spectacolele din cadrul festivalului național. Poeții și poezia au multe probleme specifice, care țin de dialectica internă a acestui gen de creație, dar cerințele pe care le formulează expres pe adresa lor artiștii amatori merită onorate cu mai multă solicitudine. Mă gîndesc, de pildă, că dacă fiecare dintre cele cîteva sute de poeți ciți publică în această țară ar realiza din propriile versuri fie și un singur montaj literar, ne-am afla dintr-o dată în situația fericită de a oferi mișcării artistice, factorilor ei organizatorici și de îndrumare, un prețios fond repertorial. Ar fi o inițiativă modestă, poate, ca efort, dar, cum ar zice Dimitrie Gusti, un act de patriotism activ.

Unele din instituțiile noastre editoriale și artistice au și întreprins de pe acum unele acțiuni în această direcție. Directorul adjunct al Institutului de etnologie și dialectologie (în cadrul căruia este integrată în prezent și fosta Casă centrală de creație populară), prof. Nicolae Nistor, îmi spunea deunăzi că sînt deja pregătite sau în curs de apariție o seamă de culegeri realizate în colaborare cu cîteva edituri. Sub egida Editurii Eminescu urmează să apară un volum ce cuprinde 20 de piese într-un act. Editura Minerva a alcătuit o nouă antologie de poezie patriotică. Împreună cu Editura muzicală s-au pregătit, de asemenea, două culegeri de cîntece — una de coruri patriotice și revoluționare și alta de muzică ușoară și romanțe. Se prea poate ca astfel de inițiative să aibă și casele de editură din alte centre culturale ale țării, ca și alte instituții în atribuțiile cărora intră și satisfacerea solicitărilor de repertoriu pentru formațiile artistice.

Chiar riscînd să inoportunez pe cineva, voi spune că e totuși prea puțin față de amploarea mișcării culturale în care sîntem angajați. Adevărul este că dacă evaluăm cu atenție chiar fondul nostru de poezie patriotică și revoluționară, de la cea clasică la cea contemporană, vom constata că dispunem de un repertoriu destul de bogat. S-ar putea alcătui zeci de culegeri, diversificate ca teme, despre patrie, partid, muncă, tinerețe, învățătură, eroism, istorie, frumusețí ale țării, înțelegere a vieții, copilărie, dragoste și cîte altele încă. Prea ne-am obișnuit numai cu o clasică antologie în care, practic, sub diverse titluri, apar cam aceleași poeme.

S-a încetățenit de asemenea obiceiul ca un poet să circule prin antologii, culegeri, manuale cu mereu aceeași sau aceleași poezii, cu toate că între timp pe tema respectivă a mai scris lucruri demne de luat în seamă. Alteori, fiindcă sîntem încă tributari unui anumit exclusivism, se are în vedere numai criteriul numelor la modă, cu toate că pe tema respectivă a antologiei au scris poezii remarcabile autori care nu sînt, din felurite motive, în prim-planul atenției criticii. Un Nenițescu sau un Andrei Bârseanu nu sînt poeți de primă mînă, dar iată că au reușit să scrie cîteva strofe care, devenite cîntec, sînt pe buzele tuturor. Nimeni nu se supără dacă în orice antologie de lirică patriotică ei figurează alături de Eminescu, Alecsandri, Bolintineanu, Coșbuc, Șt. O. Iosif, Goga, Voiculescu. Trebuie pornit în astfel de întreprinderi de la scrieri și, bineînțeles, de la scopurile pe care ni le propunem în alcătuirea unei antologii, a unui montaj, spectacol.

Precum se vede, în comentariul de față insist asupra contribuției poeziei la asigurarea fondului de repertoriu necesar mișcării artistice de amatori. O asemenea insistență e în fapt justificată deoarece o bună parte dintr-un spectacol patriotic, politic în genere, e vers, poezie — de la recitare la montajul literar, textul de cîntec sau de brigadă, comperajul general. Chiar și aceste aspecte ale prezenței poeziei în spectacol sînt în mod indiscutabil mult mai vaste, și promotorii teatrului de poezii sau ai recitalurilor lirice, de genul celor susținute de Silvia Popovici, ar putea veni cu prețioase sugestii în acest sens. Unul din aceste aspecte, colaborarea dintre poeți și compozitori, e atît de controversat, încît îi vom rezerva un comentariu special în ediția viitoare a rubricii.

NICULAE STOIAN ■

P.S. Încercarea noastră de a susține un „Curier" al Festivalului „Cîntarea României", în fapt un dialog consacrat acestor probleme, s-a bucurat de receptivitate, judecînd după unele scrisori și telefoane pe care le-am primit. Asupra lor vom reveni în numerele viitoare. Rugăm în continuare pe cititori ca și pe factorii direct responsabili de organizarea diferitelor manifestări să ne semnaleze spectacole, inițiative, probleme, tot ce ține de desfășurarea acestei ample mișcări artistice generate de lansarea Festivalului național „Cîntarea României". Făgăduim ca, în măsura posibilităților de care dispunem, să ne dovedim un „curier" conștiincios.

FELICIA GAVRILEAN — Pădureancă

Arta ca dimensiune esențială a existenței

Cine va încerca peste un deceniu să refacă, dintr-o perspectivă mai cuprinzătoare, cunoscuta carte a lui Albérès „Aventura intelectuală a secolului XX" va fi obligat să deschidă un capitol aparte pentru ceea ce începe să devină, cu fiecare zi, una din experiențele umane fundamentale ale veacului nostru : ofensiva românească împotriva „omului unidimensional".

Într-o lume pe care zeci de publiciști, teoreticieni și „filosofi" căutau să o educe în ideea fatalității dispariției culorilor naționale și a scufundării neamurilor într-un cosmopolis amorf, regizat de cîteva uriașe forțe din afară, vocea poporului român a rostit, răspicat, dreptul tuturor popoarelor la demnitate, libertate și deplină înflorire a aptitudinilor lor specifice, în cadrul marii comunități mondiale a națiunilor. Și s-a văzut cît de puțin anacronice și caduce erau sentimentele și idealurile în numele cărora s-a ridicat acest steag !

Într-o lume ce deplînge tot mai mult degradarea omului, și în care am asistat la atîtea tragedii apocaliptice, de felul cuptoarelor de oameni și lagărelor de exterminare, a fost proclamat solemn, de la tribuna celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, rolul **esențial** al socialismului, care nu se poate reduce la edificarea unor colosale industrii cu mijloace faraonice, ci își îndeplinește menirea — potrivit definiției date de însiși întemeietorii săi — în înflorirea deplină a **personalității umane.** În fruntea capitolului respectiv ar putea fi înscrise, ca „moto", cuvintele secretarului general al partidului : **„Socialismul este orînduirea care acționează în mod conștient și organizat pentru elevarea spirituală a tuturor membrilor săi".**

Din această premisă fundamentală, din această definiție a sensului suprem al orînduirii noastre, care este nu numai satisfacerea nevoilor materiale ale omului, ci și **elevarea lui spirituală,** crearea condițiilor pentru ca fiecare om să-și vadă rodind germenii aptitudinilor, aspirațiilor, idealurilor cu care intră în viață, și să poată privi, în amurgul existenței, cu deplină satisfacție la ceea ce a făcut, pentru el și pentru semenii săi, decurg, logic, un șir de acțiuni îndreptate, toate, spre a face din mărețul ideal al societății noastre o realitate de fiecare zi. De la alungarea spaimelor, suspiciunilor, umbrelor zăvorite, din peisajul obișnuit al orînduirii noastre (epocală demonstrație a caracterului lor epifenomenal și nu ontologic !) pînă la minunata chemare de a reîmpleti munca și cîntecul, conținută în programul Festivalului național „Cîntarea României".

„Cîntarea României" — titlu fericit, care ne amintește de celebra operă clasică a veacului renașterii naționale — se inspiră, fără îndoială, din idealul major al societății noastre socialiste. Dar totodată întruchipează, în noile condiții de viață, o străveche taină a dăinuirii și biruinței acestui popor : rolul conferit artei — vers, muzică, joc, basm, crestătură în lemn sau lucrătură în lut, broderie ori zugrăveală și atîtea altele — în existența umană. Arta ca dimensiune esențială a vieții, arta ca mijloc de potențare și transfigurare a existenței umane, arta ca refugiu și vindecare uneori, ca însoțitor de fiecare pas în bucurie și împlinire. Arta a fost aerul pe care noi, locuitorii acestui pămînt, l-am respirat de milenii, de la splendida ceramică de Cucuteni. Arta a fost „presiunea atmosferică" ce a ținut vie alcătuirea sufletului nostru și i-a dat mereu chemarea spre înălțimi, împiedicîndu-l să fie ros de disperare sau de oboseală. Arta a fost, mai ales, neîntrerupt împletită cu munca, a dat muncii gravitatea unui gest sacru și a făcut-o bucurie. Păstorul a cîntat din fluier și a crestat în lemn păzindu-și oile, și-a lucrat uneltele sale obișnuite cu setea de frumos cu care Brâncuși a șlefuit minunile sale. Plugarul a înconjurat toate actele existenței sale de produsele artei, de la poarta pe care-și scotea plugul la vadra din care bea apă sau lingura cu care mînca. Existența pustiită de prezența artei i-a fost insuportabilă acestui popor, ai cărui doctori chemau, pe vremea dacilor, călușarii să insufle prin dansul lor dorul de viață atît de hotărîtor — ne-o spune știința ultramodernă ! — în orice vindecare.

Arta și munca au mers mereu alături, milenii în șir. Idealul basmelor noastre și de atîtea ori realitatea din care ele s-au inspirat fiind omul deplin, tînărul sau tînăra ce strălucesc deopotrivă prin calitățile sufletești, prin rîvna și priceperea la muncă și prin darul neîntrecut al jocului și cîntecului. Arta nu a fost nici făcută și nici destinată, la români, celor neocupați, celor ghiftuiți, celor ce-și plătesc plăcerile artei ca pe un desert al existenței lor. Puterea de viață conținută în toată creația noastră populară, acea sublimă magie vitală a jocului românesc, atît de apreciat tocmai de aceea pe toate meridianele, a fost destinată tuturor acelora pentru care viața a fost în primul rînd muncă, dăruire în slujba binelui tuturor. A fost convingerea de totdeauna a poporului nostru că omul care știe cînta și juca nu este om rău, și că nimic nu dă mai multă bucurie vieții decît o muncă bine rostuită împodobită cu mijloacele artei. În regăsirea acestei străvechi convingeri, în instituționalizarea ei prin festivalurile periodice „Cîntarea României" stă, poate, unul din acele gesturi creatoare cu ecouri nestерse în existența unui popor. Și un cuvînt de lumină ce pornește din nou, de pe aceste meleaguri, spre toate zările.

DAN ZAMFIRESCU ■

Moartea Zeului

Demente privilegii se retrag
Sub valuri însetate de orgolii.
Pămîntul a rămas fără catarg
I-au răsărit la subțioară molii.

Se-ntinde mucegaiul ca o rană
Peste pereții zilei fără fard.
Altare de-ntuneric trec în goană
Și mugurii se clatină-n hazard.

Catapeteasma lumii dă să crape
Sub stelele hrănite de-mprumut.
Strigoi prelungi se tăvălesc prin ape
Și munții au obrazul supt.

Încremenește marea pe nisipuri
Și vîntul stă să cadă din cupole.
O tristă adunare fără chipuri
Adoarme-ncet strivită-ntre busole.

*

Privește Zeul prin ocheanul spart
Ruinele întinse ca pe tavă.
Își duce-n grabă dreapta la porthart
Și-n loc de visuri dă peste otravă.

I se topesc pupilele-n orbite
Și ceru-i cade peste frunte beat.
Armata lui e-o ceată de termite
Pierzîndu-se în colbul desfundat.

Și curg de sus troiene de venin.
Tot drumu-i învrăjbit de oscilații.
Se crapă ziua-n două. Manechin
Rămîne Zeul. Mor pe rînd soldații.

O mînă se întinde scheletică și grea
Ca o talangă-i bate-ncheietura.
Își simte-acum grumazul împrejmuit de ea
Cînd altă mînă îi astupă gura.

Iar coiful i se clatină și el.
Se tînguie lumina-n plină zi.
Tresare-n țăndări coama de oțel
Și orele încep a nu mai fi.

Cade-n genunchi asfixiat de groază
Plîngîndu-și trista soartă cu glasul frînt și sec
Cînd ochiul se trezește într-o oază
Unde izvoare cîntă și florile petrec.

Și timpul fuge, oaza se mărește
Zburînd peste nisipurile grele.
Unde-a fost ieri cenușă, iarba crește
Și freamătă văzduhul pe sub stele.

Bătrînul Zeu colindă zi și noapte,
E singur sub arcada platanilor tăcuți.
Ar vrea măcar s-audă bătaia unei șoapte,
Un scîncet din armura oștenilor căzuți.

Noroiul să alunece-n cuvinte.
Sudalme iar să-i veștejească glasul.
Ar vrea un semn să-l cheme înainte,
Cu un dușman să-și întretaie pasul.

Ar vrea să plîngă-n hohote, să cînte,
Chiar flori să dea la toți cu mîna lui.
Să zmulgă fulgere din vîrf de munte
Spre-a da lumină caldă orișicui.

Ar vrea măcar un om să-i iasă-n cale,
O vorbă să audă, doar atît.
Un ferăstrău aleargă peste vale
Și-un nod de clisă i se pune-n git.

Dar în zadar mai cere ajutor
Sub arborii de umbre nu află vietate.
Nu se aude pasul nici unui trecător.
Și moare Zeul de singurătate.

VALERIU BUCUROIU ■

Faptele și vorbele

Între pornografie și quakeri

Un simptom al sclerozării spiritului este și neputința de a distinge. Lucruri foarte diferite sînt confundate numai pentru că se referă la ceva comun. Actului i se asociază panica de a gîndi cu capul propriu, întrucît acesta, obișnuit exclusiv să aplice mecanic indicațiile superioare, trăiește permanent groaza săvîrșirii unei greșeli.

Paradoxal, exact opusul lăcașului cerebral își spune cuvîntul hotărîtor aici, totul reducîndu-se, în ultimă instanță, la apărarea scaunului. Fenomenul, cunoscut sub denumirea populară a „suflatului și în iaurt", nu rămîne străin nici vieții noastre literare, ba aș spune că își face simțită prezența pe tărîmul ei cu prisosință.

O formă de evidentă poluare sufletească este pornografia. Lumea banului a transformat, de mult, în afacere comercială erosul ; astăzi, cu mijloace de răspîndire în masă, pe scară industrială, furnizează de vînzare obscenitate, botezînd-o, nu o dată, literatură, film sau bandă desenată. Aspectul cel mai detestabil îl ia atunci cînd se substituie luptei reale pentru emanciparea omului de sub tirania anumitor tabuuri ancestrale schiloditoare și îmbracă un fals limbaj revoluționar, fiindcă în rest o interesează, cu precădere, „dezbrăcarea". Prin presiunea pieței, se întîmplă ca și autori sau artiști de talent să facă destule concesii picanteriilor comerciale. E firesc, așadar, să adoptăm o atitudine critică, prevenitoare, față de asemenea tendințe și să refuzăm net pornografia, răspîndită cu frenezie azi pe glob.

Necazul începe acolo unde se cer făcute distincțiile de rigoare. Nu tot ce privește viața sexuală urmează să fie vinat și eliminat din literatură și artă. Ar fi și o nebunie, căci ar viza aproape întreg tezaurul culturii.

Să ne amintim că de pornografie au fost acuzați cîndva și Flaubert și Baudelaire. Rușinea apasă și acum asupra celor care au vrut astfel să apere „bunele moravuri". Clasicii noștri n-au practicat o literatură asexuată și asanatorii ei de scene prea îndrăznețe ar fi siliți să ciopîrțească Țiganiada. Ce să mai spun de Micuța lui Hasdeu ? Dar de Răscoala ? Cît privește Patul lui Procust, riscă să fie dat pe foc !

Înfățișarea realistă a vieții nu poate ocoli o latură fundamentală a ei fără să mintă. Repudiem etalarea sexualității cu țintă de a o face marfă și a specula curiozități maladive. Dar nevoile umane firești intră fatal în obiectul observației artistice.

Chestiunea prezintă și o față serioasă pedagogică. E educativ, oare, să ascunzi sistematic sufletelor tinere ceea ce clocotește peste tot în viață ? Sigur că există aici trepte impuse de vîrstă, necesitatea unei pregătiri graduale, grija nerănirii candorilor infantile prin cruzimea imaginilor sau cuvintelor.

Adevărul e însă totdeauna salutar. Obscenitatea înflorește exact acolo unde se practică tartuferia cu deosebit sîrg. Am citit că atunci cînd, la școală, învățătorul încerca să explice copiilor actul procreației, folosind exemplul gingaș al polenizării florilor, Ana Karina s-a sculat roșie de mînie din bancă și a părăsit clasa spunînd : „Mama mea și regina nu fac asemenea porcării". Fetița crescută în principii atît de austere a ajuns, cum știți, o vedetă celebră pentru frecvența cu care își expune nudul pe ecran. Iar profesorul Unrat, al lui Heinrich Mann, persecutorul băieților care dădeau tîrcoale cabaretelor, a terminat prin a scoate din buzunar, în locul batistei, chiloții „Îngerului albastru".

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

Puncte de vedere

Criticii care fac literatură

Conflictul și confuzia, asociația și disociația domină discuția adeseori reluată ca spectacol de repertoriu, privind raportul dintre critică și beletristică, mai ales cînd ambele aparțin aceluiași autor. Problema n-a fost cunoscută clasicilor ; fenomenele ei paradoxale devin realități tradiționale pentru moderni.

Se observă cu ușurință, ca un fapt spectaculos, producția beletristică a unui critic, dar rareori aceea critică a unui beletrist. Blaga sau Arghezi au scris critică și eseistică pe teme literare, dar abia se știe cîte ceva despre aceasta. Se știe însă destul despre **Adela** lui Ibrăileanu sau despre **Cearta** lui Al. Piru. Se află la baza acestei curiozități un complex de inducții inevitabile, definind nivelurile cele mai superficiale ale psihologiei receptării literaturii.

Procedeul cel mai simplu de apreciere exactă a valorilor ar consta în disocierea ipostazelor autorului și judecarea operei beletristice într-o totală ignorare a restului activității criticului. Va fi Adela un roman mai bun sau mai puțin interesant ? Înclinăm către ultima afirmație. Și totuși, sîntem incapabili să gîndim discriminatoriu. Ne interesează nu numai Napoleon de la Austerlitz, ci și Joséphine; eventual chiar mai mult Joséphine. Dacă lucrurile sînt simple în cazul lui Ibrăileanu, ele se complică prin autori ca Iorga sau Călinescu. Ei sînt în primul rînd personalități, deși, luați prin compartimentare, deficiențele beletristicii nu sînt invizibile. Poeziile lui Călinescu sînt îndeajuns de puerile, pentru ca, ignorîndu-le autorul, să le socotim drept creații ale unui debutant cu cultură de enciclopedie. Idei similare pot fi susținute despre opera dramatică, iar asupra prozei s-au făcut în ultimul deceniu observații severe și drepte. Și totuși, lumina geniului este asemenea luminii soarelui. Dar nu despre genii vorbim acum, ci despre criticii care fac literatură.

Este lesne de constatat că nici un critic important n-a dat și opere beletristice importante. Criticul cu oarecare conștiință a poziției sale știe asta. Și atunci, printr-un complex deviat, anulează beletristica altora sau încearcă să devină el însuși beletrist. Sînt critici notorii care nu înțeleg literatura ; un beletrist înțelege oricînd pe un critic, chiar dacă nu-l acceptă. Există deci un privilegiu al obtuzității criticului, de care beletristul e privat. Alt paradox : criticul poate avea o mare autoritate în vremea lui, în raport cu beletristul. Știm ce i-a zis y lui x, chiar dacă n-am citit romanul lui x. După moarte însă, uneori chiar după pierderea unei funcții redacționale, lucrurile se schimbă. Chiar și cel mai mărunt prozator stupid devine un nume menționat de o istorie literară, fie și în sens negativ, pentru că e nevoie de el fie și pentru alcătuirea unei înșiruiri. Dar cîți dintre criticii de azi vor mai fi amintiți, fie și de un istoric literar ? Criticul cu oarecare conștiință a poziției sale știe asta, și tipărește ceva beletristică. Să nu mai vorbim despre aspectul financiar, important azi, sau de opusul lui, orgoliul multilateralității.

Realitatea este că un critic are o profesiune. El îndeplinește o slujbă oferită celor cu oarecare educație, și nici măcar tuturor celor cu o educație morală. Scriitorul se naște scriitor. Un critic poate spune : sînt critic literar. Un poet nu poate afirma despre el, fără să roșească : sînt poet. Dar criticul cu oarecare conștiință a poziției sale precare vrea și el să roșească. Și atunci se apucă de beletristică. Oricum ar face-o, el intră în literatură forțînd porți care nu sînt pentru el. Sînt unii critici care nu au ignorat acest lucru. Titu Maiorescu a scris poezii de care nu a făcut caz. Contemporanii, de la Constantin Ciopraga la Dumitru Micu, și-au publicat volumele de poezii.

Criticul poate discuta beletristica altora cu severitate. Beletristica istoricilor și criticilor poate fi discutată numai cu bunăvoință ; eventual cu compasiune.

MARIAN POPA ■

Editura Eminescu anunță apariția volumului de sonete Pămîntul deocamdată **de ADRIAN PĂUNESCU. Lansarea cărții va avea loc joi, 23 decembrie a.c., ora 19,00, la Librăria „Mihail Sadoveanu", de pe bulevardul Magheru din Capitală.**

Elogiul vieții

Numai în aparență cărțile pe care le-a scris Zaharia Stancu creează impresia unei lumi dezorganizate, cu legi încă neprecizate. De fapt, ceea ce este surprinzător în cazul unei creații atît de vaste ca aceea lăsată de acest mare scriitor — de la a cărui moarte s-au împlinit în zilele lui decembrie 2 ani — este tocmai marea ei coerență, indiferent dacă este vorba de poezie, proză sau de gazetărie. Opera lui este un superb elogiu adus vieții care nu poate fi stinsă decît pentru a renaște în alte forme, vitalității care nu poate fi decît domolită, dar nu înfrîntă. Aceasta dă, printre altele, unitatea volumelor sale și nu numai prezența în cîteva din cărțile lui a unui erou, Darie, surprins la mai multe vîrste și în împrejurările cele mai diverse. După cum nici explicația că aceste cărți sînt autobiografice și e normal ca ele să alcătuiască un tot închegat nu e mulțumitoare, deoarece cititorul admiră în primul rînd arta scriitorului și nu memoria lui, oricît de fabuloasă ar fi ea. În opera lui, Zaharia Stancu se preocupă să creeze o lume care să nu fie copia celei reale, în care, da, să se întîlnească întîmplări, personaje din realitatea cotidiană, din istoria noastră și a planetei, însă care să vorbească într-un chip patetic despre condiția omului de azi și dintotdeauna, de la noi și de pe alte meleaguri, despre puterea lui de a se confrunta eroic cu moartea în diferitele ei ipostaze.

Autor al unor viziuni puternice, deosebit de personale, atît de sugestive încît ai impresia că oricînd poți descinde pe tărîmurile descrise de el, că oricînd îi poți întîlni personajele și poți sta de vorbă cu ele, Zaharia Stancu a exaltat în opera sa existența trăită fără teama de pericole, indiferent de ce natură ar fi ele, convins fiind că numai în *jocul cu moartea* — titlul semnificativ al unuia din cele mai bune romane ale sale — se aleg lașii de eroi, cei care merită să trăiască de cei care nu merită, că numai în acest joc își poate dovedi măreția și își poate dobîndi libertatea locuitorul planetei noastre.

Încă din primele sale poeme, cuprinse în culegerile *Poeme simple*, *Albe*, după care au urmat *Clopotul de aur*, *Pomul roșu*, *Iarba fiarelor*, *Anii de fum* — poetul celebra natura ca un spațiu ocrotitor. De la această viziune paradiziacă perspectiva se modifică în volumele următoare. De-abia acum scriitorul își concepe scrierile sale cele mai reprezentative, cele mai profunde, atunci cînd descoperă că amenințarea însoțește condiția umană și nu starea de beatitudine. *Desculț* conturează în imagini cutremurătoare cel mai impresionant infern imaginat de vreun autor român, care l-a făcut celebru în lume pe creatorul lui. Dar chiar și în acest uriaș teritoriu de tortură descris cu meticulozitate, unde totul este minuțios organizat, unde mecanismul puterii și al caznelor merge perfect și unde raporturile dintre stăpîni și robi sînt precizate pînă la cele mai mici detalii, nimic nu poate stăvili frenezia vieții, trăită cu bucurie și disperare pînă la ultima clipă în ciuda tuturor opreliștilor și supliciilor de tot felul — boli, foamete, schingiuiri, omoruri — și unde cei mai mulți dintre oameni poartă nume ciudate, de parcă ar fi predestinați pentru pedeapsă încă de la naștere. Aceeași sălbatică splendoare a existenței trăite cu toate simțurile, a existenței înțelese ca o încleștare teribilă de forțe, care exclude lîncezeala, atitudinea contemplativă, o întîlnim și în *Pădurea nebună*, roman cu pagini pline de lirism sau de cruzime, de puritate sau de păcat. Romanul conține episoade de o mare frumusețe consacrate iubirii, descrisă ca o poveste gravă, în care orice greșeală se plătește cu moartea. În *Șatra*, cel mai enigmatic roman al lui Zaharia Stancu, exodul „oamenilor oacheși" strămutați cu sila dobîndește aura fabulosului, a unui ritual absurd, petrecut pe tărîmuri neînregistrate pe vreo hartă. Dar și în acest context drumul șatrei pedepsite devine un drum în care omul își poate dovedi nu numai puterea de a îndura, dar de a se și răzvrăti contra unor rînduieli nedrepte, ale semenilor săi, sau ale firii. Poezia care cotropește deseori paginile de proză ale lui Zaharia Stancu este prezentă și în *Ce mult te-am iubit*, un „bocet metafizic", cum l-a numit unul dintre criticii noștri, roman care, deși relatează moartea unei ființe iubite, este de fapt o celebrare a vieții, ca singura posibilitate de împlinire a omului. *Cîntec șoptit*, *Sabia timpului*, *Cîntec de lebădă*, ultimele volume de versuri ale autorului, sînt cîntecele unui „om în amurg", de o sfîșietoare tristețe, exprimă regretul de a renunța la cel mai binecuvîntat dar : viața.

Prin abordarea cu o sinceritate artistică răscolitoare a unei problematici grave, opera lui Zaharia Stancu, despre care critica noastră nu și-a spus încă opinia definitivă, ocupă un loc de seamă, unul de frunte, în literatura română.

GEORGE ARION ■

Cronica literară

Ana Blandiana: Eu scriu Tu scrii El, ea scrie

Cartea aceasta nu constituie deloc o simplă improvizație. Sub aparența jocului gramatical, titlul ascunde un sens mai grav și ne obligă de la început să vedem în poezie o preocupare „inevitabilă".

E firesc totuși ca Ana Blandiana, într-o asemenea carte, să gîndească în prelungirea propriei formule poetice. Generalizări specioase nu face însă. Intuițiile rămîn într-un stadiu difuz, departe de a se articula într-o doctrină închisă. Impresia finală e de jurnal poematic, de compunere autonomă. Dacă prima secțiune cuprinde aforisme, în a doua secțiune autoarea exersează în special tableta. Scriitura impresionează de astă dată prin fantezie și grație. Face disociații subtile, vorbind despre debut, despre travaliu în creație, despre necesitatea versului, despre poezia adolescenților, despre nemurire și celebritate, în fine — despre nașterea și moartea poeților.

Reflecțiile, în genere, au un aer trist și paradoxal. Contestă la un moment dat „literatura", cuvîntul, chiar talentul — pe care-l subordonează cu severitate operei. O undă polemică animă notațiile „jurnalului". Însă negația nu se aventurează dincolo de eul propriu. Doar clarificarea interioară contează. Vrea să spună probabil că în lupta cu spiritul trebuie început cu tine însuți. De aceea, pînă la urmă, ajunge tot la poezie, nu la respingerea ei nihilistă. În slujba scrisului, Ana Blandiana pune o conștiință radicală. Poeta are cultul profunzimilor și vede, ca simboliștii, în sugestie, calea unică (muzicală) de a dezvălui esențele. Are deci tactul de a fixa poeziei finalități absolute (nu limitative). Își cenzurează totodată orice pornire bovarică. Ea concepe poezia — în prima cugetare din volum — ca fiind de domeniul unei perfecțiuni „tangibile". Pretextul îl constituie o compoziție neterminată a lui Michelangelo. Iată concluzia : „...arta adevărată este, pentru mine, numai linie de unire, raport suspendat, întotdeauna altul, întotdeauna riscant, între perfecțiune și sugestie".

Ceea ce place îndeosebi la Ana Blandiana în însemnările sale este, pe lîngă inteligență, atitudinea. Poeta pare angajată deschis într-un dialog multiplu, cu sine însăși, dar și cu alte conștiințe. Nimic din ce atinge demnitatea poeziei n-o lasă indiferentă : „Patriotismul înseamnă pentru mine răspundere, de aceea poezia patriotică nu poate fi veselă, jucăușă, adulatoare, ci numai gravă, tulburătoare, dramatică".

Se pot urmări cîteva teme, adevărate obsesii ale meditației, reluate mereu la alt nivel în toate cele trei capitole mari ale volumului. Le unifică identitatea profundă a eului. Sub influența lui Rimbaud, Ana Blandiana se confesează : „Tu este un altul, răsfrîngerea eului în oglindă". Performanța e de a fi în același timp ori succesiv **eu, tu, el.** Aceasta implică un mod de a gîndi foarte original. Nu ne miră că uneori ajunge la paradoxul despre paradox, la tableta despre tabletă. Dealtfel tendința e de a scormoni înăuntru, cu alte cuvinte — nu de a inventa noi teme, ci de a le revitaliza într-un chip nou pe cele existente.

În ultima secțiune se simte fascinația modelelor. Numai cîteva eseuri (evocări) transcriu impresii de circumstanță. Celelalte comunică un fel anume de a interpreta și simți poezia. Nimic nu este evocat la întîmplare : nici „nerostita noapte" a lui Novalis, nici „cadența cunoscută" a lui Eminescu, nici „inefabila tortură" a lui Rimbaud, nici „inactualitatea magică" din povestirile lui Michel de Ghelderode. Fiecare autor reprezintă un destin al creației, deci o replică dată uitării și morții. Credința în poezie atinge în astfel de momente punctul cel mai înalt.

Cartea se încheie previzibil cu „renunțarea la cuvinte". Așa se intitulează ultima tabletă. Firește nu e vorba de a renunța și la poezie. Ana Blandiana nu face din creație o problemă, cum observăm la mulți dintre contemporanii noștri. Versul este un dar natural și scriind despre el sau despre condiția poeziei, privită în absolut, nu face decît să apere lirismul de orice constrîngere neavenită. La fel ca Rimbaud, tinde (cu oarecare nostalgie totuși) la starea de „voyant". Nu-l imită însă pe poetul francez, ci doar îi codifică într-o manieră elegantă revelațiile. Poeta e conștientă că nu poate lua de aici decît ceea ce îi aparține dinainte. Pentru ea paradoxul, întîlnit atît de frecvent în volum (ca și în poemele mai recente) e, credem, un instrument de asceză și de iluminare lăuntrică.

Eu scriu, Tu scrii, El, ea scrie este o carte singulară la noi prin încrederea fără margini în poezie și în destinul ei.

CORNEL MORARU ■

LA IAȘI,
STAREA MUNCII, A PÎINII ȘI A SPIRITULUI ESTE BUNĂ
IAR OAMENII SE BAT SĂ FIE ȘI MAI BUNĂ

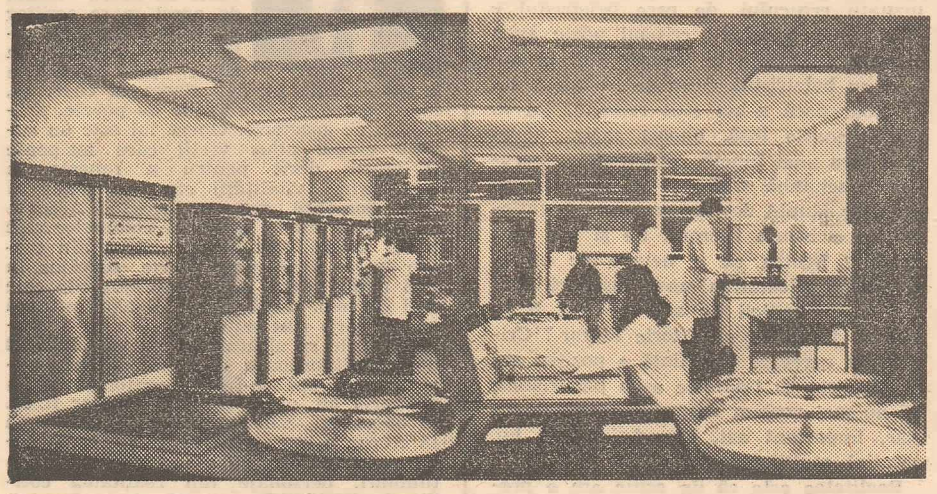

Accesul la învățătură al tuturor, asta-i cea mai mare idee care s-a realizat!

Ceea ce urmează este un dialog cu tovarășul profesor doctor **Mihai Todosia**, rector al Universității „Al. I. Cuza" din Iași. Îmi doresc să înțelegeți dialogul așa cum a fost, exact cum a fost : nu un interviu de serviciu, în care ziaristul avea obligația să pună niște întrebări și interlocutorul său, rectorul, avea obligația să dea niște răspunsuri, ci o convorbire între doi oameni care **trăiesc** problemele Iașului, care mai degrabă pot fi sentimentali decît oficiali atunci cînd discută despre Iași, despre universitatea ieșeană, despre ieșeni, despre studențimea ieșeană. Am ținut să vă dau — dumneavoastră, cititorilor — de la bun început cheia care explică oscilațiile — și ale întrebărilor, și ale răspunsurilor — de la patetismul grav, la responsabilitatea acută.

— Ce credeți că înseamnă universitatea ieșeană pentru moldoveni și pentru țară ? Ce dă universitatea ieșeană țării ? Firește, cadre calificate, dar în cite domenii, în ce proporții și, mai ales, de ce calitate profesională ?

— Universitatea din Iași rămîne cea mai veche instituție de acest fel a țării. Veche, dar nu învechită ! Dimpotrivă, modernă ! Dealtfel așa a și fost concepută, menită : să fie mereu în evoluție. E continuatoarea vechilor academii de la Iași, iar cînd a fost înființată, în 1860, deci la numai un an de la Unire, ctitorii statului român, Cuza și Kogălniceanu, aveau în vedere ca această instituție de învățămînt superior să formeze cadre pentru tînărul stat român, abia închegat ; să fie o instituție de afirmare a culturii, a limbii, a istoriei noastre naționale ; să fie un sanctuar al științei, **o instituție de erudiție.** Aceste funcții, pe care le-au dorit ctitorii universității, se păstrează. S-au amplificat, dar esența e aceeași. Universitatea ieșeană a fost și este un lăcaș de cultură, o instituție de erudiție. În timp, universitatea a format numeroase cadre : oameni de stat, de cultură, de știință care au jucat mari roluri în dezvoltarea României. Școlile sale științifice — în biologie, chimie, fizică, matematici, istorie, filozofie, drept, economie, filologie — s-au afirmat prin idei originale, novatoare și au dat cadre de specialiști care s-au răspîndit în întreaga țară. De aceea, noi, moldovenii, nu spunem că universitatea e a Moldovei, ci a țării, a întregului popor român.

— Se spun multe și de bine despre actuala dezvoltare a universității. De fapt, care e raportul exact dintre proporțiile ei trecute și proporțiile ei actuale ?

— Cert, cea mai serioasă dezvoltare a cunoscut-o universitatea în anii noștri, ai vieții noastre. Prin '38 erau 2 500 de studenți în Iași, azi sînt 25 000, dintre care 10 134 la universitate. Marea majoritate a studenților, peste trei pătrimi, sînt fii de muncitori și țărani. Structura studențimii reflectă structura socială a țării și reflectă profundul democratism al învățămîntului. Universitatea este accesibilă pentru toate categoriile sociale. În anii de după eliberare, universitatea a dat țării zeci de mii de absolvenți, care lucrează în zeci de domenii — ale culturii, economiei, aparatului de stat — și care dovedesc că au primit o bună pregătire.

— Și care e raportul între tradiție, între moștenire și imperativul modernizării ?

— Azi, universitatea se confundă cu o serie de probleme privind modernizarea ei, perfecționarea ei, integrarea cercetării științifice și a activității productive cu procesul de învățămînt. Au fost tatonări, căutări, dar s-a găsit soluția corectă. Acum avem o concepție clară, nu mai avem primitivisme. Și munca de cercetare și activitatea practică se fac în funcție de viitoarea profesie pe care o va dezvolta absolventul. Iar pentru acest învățămînt de profunzime și nuanță avem, din fericire, și o bază materială, realizată parțial și prin autodotare. Avem un centru de calcul, dotat cu un calculator și urmează să ne sosească încă un calculator. Un mare număr de studenți de la Facultatea de științe economice și mai ales de la secția de informatică învață, lucrează pe calculator. Cînd vom avea și al doilea calculator vor beneficia de el toți studenții de la economie, matematici și alte domenii. Avem laboratoare pentru învățarea limbilor străine, laboratoare folositoare atît studenților noștri, cît și studenților străini. Cerințele universității au fost înțelese de conducerea de partid și de stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personal, ne-a spus că universitatea ieșeană trebuie să fie un centru de cultură care trebuie să iradieze în întreaga țară. Și, concret, s-au luat măsuri să ne fie îmbogățită zestrea. Pentru Facultatea de fizică se va construi un spațiu de învățămînt de 13 800 mp ; ca să înțelegeți ce înseamnă aceasta, vă spun că suprafața corpului vechi al universității însumează 16 000 mp. S-au repartizat sume serioase pentru dotarea cu aparatură. Cercetarea și microproducția studenților dobîndesc alte temelii. De asemenea, datorită unui centru de multiplicare a cursurilor, însuși conținutul procesului didactic s-a îmbunătățit. Integrarea trebuie astfel realizată încît nici unul dintre elementele componente să nu sufere : nici acel pedagogic, nici acel practic, nici acel de cercetare. Nu trebuie pus accent pe un element în detrimentul altora.

— Dacă am înțeles cu bine, o universitate nu trebuie să se laude cu producția de șuruburi a studenților, ci cu erudiția studenților, care știu să facă și șuruburi. Dar, fiindcă a venit vorba și de producția materială, poate îmi mai lămuriți un lucru : în cadrul noii populații, în cadrul noului context social al Iașilor, care-i locul, mai precis noul loc, actualul loc, al universității și populației universitare, profesori și studenți ?

— 25 000 de studenți și 2 000 de cadre didactice își pun amprenta chiar și pe un oraș de mărimea Iașului. Îi dau tinerețe și romantism. Sigur, apariția zonei industriale a modificat structura populației orașului, dar nu-i mai puțin adevărat că și numărul studenților a crescut tot masiv. Populația studențească aduce însă orașului nu doar farmec, ci și probleme. Mai ales pentru municipalitate. Probleme care n-au fost tocmai rezolvate. Mai sînt încă multe de făcut în ceea ce privește rețeaua de servicii pentru studenți. N-avem unități comerciale speciale pentru studenți. În jurul clădirilor universității nu-s decît vreo două chioșcuri care-i îndoapă pe studenți doar cu batoane. Nu există restaurante ori baruri potrivite vîrstei, calității și pungii lor : fără băuturi exorbitante, fără prețuri piperate și fără accesul oricui. Limpede spus, nu-l vreau pe student în crișme, alături de toți bețivanii. Educația se face printr-o sumă de acte educaționale, nu doar prin prelegeri. Am organizat noi, în incinta universității, un bufet la care se găsesc lapte bătut, crenvurști calzi și alte mîncăruri ceva mai hrănitoare. Nu se iau măsuri speciale în perioada concursurilor de admitere ; în toamna aceasta au fost 8 000 de candidați, și fiecare era însoțit de cel puțin încă o persoană. Încă-s multe de făcut pentru cazarea optimă a studenților. E adevărat, Ministerul Educației și Învățămîntului ne-a sprijinit și spațiile de depozitare ale bibliotecii universitare au fost sporite. Baza materială pentru asistența sanitară e o problemă cu care încă se confruntă studenții. Directoarea policlinicii studențești, doctor Constanța Buiuc, se zbate, dar trebuie înțeleasă și ajutată.

— Ca pedagog, ce satisfacție ori insatisfacție aveți față de învățămîntul ieșean actual ? Aș vrea o observație, un gînd, un sentiment al dumneavoastră, față de masele acestea de tineri care s-au format în universitate în anii dumneavoastră de profesorat.

— Cunosc din propria mea viață dificultățile pe care le întîmpinau acei care vroiau să studieze. Iar acum, cînd văd fii de muncitori, de țărani, cînd văd această primă generație de intelectuali în familiile multora dintre ei, cînd văd cît de elevat lucrează — științific și aplicativ — la cercurile științifice, în activitățile practice, la centrul de calcul ș.a.m.d., cînd văd tineri studenți care vorbesc curent cîteva limbi străine, cînd văd că în asociațiile studențești există sentimentul responsabilității, îmi spun că aceasta — adică accesul la învățătură al tuturor celor care vor să învețe — e cea mai mare idee care s-a realizat, îmi spun că într-adevăr a fost pus în mișcare geniul inventiv al acestui popor și trăiesc un sentiment, l-aș numi de curaj, pentru că văd viitorul țării în mîini bune.

— Mi-ați fost profesor și v-am fost student. Nu pot uita că adesea urcați dealul Copoului împreună cu studenți de-ai dumneavoastră discutînd, așa ca de la om cu opinii la om cu opinii, fel de fel de lucruri nu întotdeauna legate de cursurile pe care le predați. Care vă sînt opiniile despre relația profesor-student ?

— Este o relație foarte complexă. Și dificilă, pentru că e o relație care depinde de echilibru. Pentru a o înțelege trebuie privită din ambele părți. Sînt pentru apropiere, pentru înlăturarea barierelor. Cred că profesorul trebuie să-i fie studentului cel mai apropiat sfătuitor, colaborator, prieten, confident chiar. Dar să nu fie anulate cele două calități ! Fiecare cu responsabilitățile sale. O apropiere rău înțeleasă de un student îi dăunează în primul rînd lui : apar dezinteresul și indisciplina. Studentul este dator cu ascultare și respect profesorului. Profesorul trebuie să fie receptiv la criticile studenților, ei fiind cei mai severi judecători ai noștri ; și-apoi adevărurile profesorului sînt perfectibile. Tinerii sînt foarte sensibili în problemele legate de personalitatea lor. E o mare eroare să-l tratezi pe un student ca pe un copil. Metoda optimă pentru o relație optimă cred că este promovarea dialogului. În activitățile practice și în cercetarea științifică se stabilesc comuniuni de idei și afinități. Profesorul și studentul se cunosc reciproc și se respectă, aș spune, în cunoștință de cauză. Pe profesor și pe student trebuie să-i lege un numitor comun : interesul pentru erudiție. În amintirea studenților rămîn profesorii care i-au învățat să învețe, profesorii care i-au impresionat prin cultură și conduită etică ireproșabilă.

— Ca om care v-ați format în Iași, ce gîndiți despre orașul acesta ? Deci nu gîndurile, meditațiile rectorului Mihai Todosia, ci ale cetățeanului, ale ieșeanului Mihai Todosia.

— Sînt cetățean al Iașului de 36 de ani încoace. N-aș putea trăi în altă parte ; sau aș trăi, dar aș suferi mult. Pentru că am trăit toate suferințele și bucuriile orașului. Războiul, seceta și cortegiul de boli, sărăcia. Iar acum prosperitatea lui. La ce au dat înaintașii se adaugă niște lucruri magnifice : Iașul industrial, Iașul cu o industrie modernă și cu o productivitate a muncii foarte ridicată ; și Iașul centru cultural care iradiază masiv știință, artă, cultură în întreaga țară ; și încă, Iașul — oraș în parfum romantic, pe care nu-l poate percepe decît cel care a trăit aici. Orice piatră, orice loc pentru mine înseamnă o amintire, o evocare, o răscolire.

— Stimate tovarășe profesor, iată s-a întîmplat iar să vă ascult, iar să vă urmăresc dăruirea și zbuciumul cu care vă lăsați prins de subiectele pe care le analizați, și iar să iau — cuminte — notițe după dumneavoastră. De-a lungul a trei ceasuri m-ați făcut să mă simt iar june student. E un mare dar. Mulțumesc.

NELU IONESCU ■

Românul zice Iași și înțelege vatră de cultură

O seamă de orașe de la noi trăiesc povara dulce a unui trecut atît de mare în lumini încît cetățeanul care se încumetă să fie artist știe că drumul afirmării sale este de două ori mai lung, este de două ori mai greu decît aiurea. Avem exemplul unor așezări urbane abia ridicate de cîteva decenii unde niște mediocri au putut să treacă de fruntași ai vieții spirituale numai pentru că au ieșit cel dintîi cu o producție artistică oarecare. Pe înaintași, buni sau mediocri, îi respecți. Se cheamă că ei au pus baza și poate că așa și este. Dar cînd înaintașii sînt Varlaam și Dosoftei și Cantemir, cînd peste aceștia vin Xenopol, Conta, Kogălniceanu, Hasdeu, Maiorescu, Eminescu, Creangă, Ibrăileanu, cînd stau de veghe, în toate ramurile artei și științei, numai oamenii cei mari ai națiunii, cînd totul spune de trecut în jurul tău, trebuie să te naști cu o inimă de apostol și de viteaz ca să-ți mai poți imagina că rîndul generației tale va fi la fel de brav. Din aceste pricini și din altele asemenea, ieșeanul nu prea știe a glumi „pi conta lui", nu dă cu zeflemeaua în străbuni și, în toate, pune cumpătare și normă. Iașul voiește, dintotdeauna, instituții și programe care să dureze. Iașul și-a croit o filosofie anume a duratei. *Mircea Radu Iacoban*, scriind piesa lui „Noaptea", a gîndit că urbea aceasta a Iașului n-a avut „dreptul la piatră". Orașul, ne învață cronicile, a ars de 145 de ori. Fiind sortit focului, Iașul s-a așezat pe trei niveluri : un oraș al beciurilor, hrubelor și al subteranelor care toate semnifică rezistența și speranța, un al doilea nivel, la lumina zilei și în calea timpului, făcut din paiantă și vălătuci, pentru foc și pentru jertfă și, în sfîrșit, orașul înalt, Iașul de cetăți și incinte, de turnuri și zidiri măreție, Iașul ce-l știți, al Cetățuii și Galatei, al Turnului Goliei și al vestitei Trei Ierarhi, al atîtor minuni de arhitectură medievală ori din era mai nouă a secolului al XIX-lea : Teatrul Național, Universitatea, Iașul zecilor de case memoriale, de monumente istorice și de artă, de bătrîne străzi cu parfumul unui timp ce nu mai este, cu umbrele unor bărbați iluștri, pămînt de-acum și istorie cu toții. „Din punct de vedere cultural, zice Mircea Radu Iacoban, trăim într-un oraș deschis, un loc care primește cu generozitate atît ideile noi cît și pe oamenii lor. Cu generozitate, dar și cu o anume exigență, bine armonizată de amintirea felului de a fi și de a gîndi al celor dinaintea noastră. Nu e prea lesne să fii scriitor ieșean. Pe scaunul redactorului șef de la „Convorbiri literare" a stat, zic lumea și legenda, însuși Maiorescu. Pe scaunul directorial de la Național, a păstorit spița nobilă și bizară a actorilor domnia-sa Mihail Sadoveanu. Totuși, nu-i așa, acestea sînt scaunele ce le-am moștenit și pe ele vom sta. Dacă privești tabloul cu zecile de poze ale Junimiștilor, vezi că abia cîțiva dintre ei sînt, cu adevărat, cei mari. Anonimii din jurul unui Maiorescu ne în-

TUDOR OCTAVIAN ■

(Continuare în pag. 14)

DAN HATMANU – Autoportret

NICOLINA :

Exact cu aceiaşi oameni, s-a făcut drumul de la reparaţii de vagoane la produse cu grad de automatizare şi tehnicitate ridicate

Pe Alexandru Dumitrache, directorul Întreprinderii mecanice Nicolina, l-am cunoscut într-o duminică dimineaţă. Abia împlinise 40 de ani, dar arată cîţiva ani mai tînăr. Nu este un om foarte puternic trupeşte, este mai curînd firav — dar solid se va arăta mai cu seamă în conştiinţa sa de comunist adevărat, în gîndirea-i sănătoasă şi ambiţia de a munci mereu mai bine şi mai eficient. S-a născut într-o comună din judeţul Iaşi, ca fiu al unui învăţător de ţară, iar în oraşul Iaşi a venit abia în 1947. A urmat Facultatea de mecanică între 1953 şi 1958, fiind apoi repartizat la Fabrica de rulmenţi din Bîrlad, unde a muncit ca inginer mecanic pînă în 1963. La 27 de ani a devenit, pentru următorii zece ani, activist în organizaţia judeţeană de tineret şi apoi de partid, prim-secretar al Comitetului municipal U.T.C. Iaşi, prim-secretar al Comitetului judeţean U.T.C., apoi, timp de patru ani, secretar al Comitetului judeţean Iaşi al P.C.R., avînd în grijă bunul mers al problemelor economice ale judeţului. Din 1973 este directorul Nicolinei.

În dimineaţa aceea de duminică, directorul Dumitrache se simţea destul de rău — venind la birou după o noapte în care dormise „cel mult două-trei ceasuri" şi după un tratament care inclusese „aspirine, piramidon, injecţii cu polidin — de toate, ce mai, ca la un început de pneumonie !" Avusese 39 de grade şi totuşi venise la birou încă de dimineaţă, şi în zi de duminică. Era evident că face efort în plus pentru a-şi stăpîni boala şi a-şi aduna ideile: „În 1980 volumul producţiei de la Nicolina va trebui să fie de aproape trei ori mai mare decît în 1975. La sfîrşitul cincinalului actual, aproximativ 90 la sută din produsele noastre vor fi noi sau reproiectate. Poate că aceste date nu vă spun mare lucru. Atunci aş vrea să vă imaginaţi următoarea transformare : pînă anul trecut aveam cîteva sute de oameni care nu ştiau să facă altceva decît să repare vagoane ; să înlocuiască un tampon, să repare o uşă, să schimbe cel mult un rulment. Exact cu aceiaşi oameni facem astăzi produse cu grad de automatizare şi de tehnicitate ridicate, cu mii de repere. Facem rulouri compactoare pentru străzi şi şosele, instalaţii de preparat mixturi asfaltice, centre automate de preparat betoane, încărcătoare de buldozere şi pentru tractoarele cu şenile, suflante de aer, screpere şi aşa mai departe. Sînt 43, pînă la această oră, de tipuri de utilaje. Exact cu oamenii amintiţi mai sus realizăm în acest an o producţie care în proporţie de 70 la sută este destinată exportului — direct sau indirect, adică prin livrarea în prealabil a produsului unor alţi beneficiari interni."

S-a făcut, am aflat, această trecere de la un gen de activitate la altul, mult mai complex, fără zguduiri, fără drame şi inadaptări, practic toţi oamenii întreprinderii transformîndu-se într-un timp record în altfel de muncitori, mult mai specializaţi. După părerea lui Al. Dumitrache, trei elemente sînt esenţiale pentru aceste transformări individuale şi totodată, la nivelul întreprinderii, colective : 1. Oamenii aveau deja un fond de calificare bine însuşit, care le-a permis să se adapteze rapid ; 2. Dorinţa oamenilor de a se integra într-o activitate care să le ofere o perspectivă de muncă mai bună ; 3. Concepţia muncitorească sănătoasă, cu tradiţie la Nicolina, care astăzi se transformă în dorinţa de a impune întreprinderea în ochii tuturor, de a face muncă şi a obţine rezultate la nivelul altor unităţi din ţară, la nivelul industriei moderne. „În 1973, cînd s-a stabilit ca Nicolina să se profileze pe producerea utilajelor de construcţii, de construcţii de drumuri şi terasiere — zice Al. Dumitrache — am preluat şi sarcina de a produce rulouri compactoare, care pînă anul trecut se făceau într-o întreprindere din Buzău, acum transformată în întreprindere metalurgică. În numai trei luni noi am şi început producţia şi astăzi realizăm, într-o singură secţie, cam cu 50 la sută mai mult decît făcea pînă nu demult o întreagă fabrică ! Poate şi asta spune ceva."

Vorbeşte greu despre el însuşi şi despre viaţa sa particulară. „Mi-ar fi plăcut, spune, să fiu poate un bun profesor de limba română. Sau de istorie. Am două fete, una de 8, alta de 11 ani, şi aş fi vrut fără îndoială să am mai mult timp să mă ocup de ele. Mi-a făcut plăcere să le spăl chiar eu cînd erau mici, şi mi-a plăcut să le ajut să pronunţe cît mai corect primele cuvinte. Acum desigur că mă mîndresc cu fetele mele, cu faptul că ele promit amîndouă — dar le văd puţin şi apuc să stau de vorbă cu ele şi mai puţin. De cele mai multe ori, cînd ajung eu seara acasă, ele dorm ; cînd plec, nu sînt încă sculate. Educaţia e greu de transmis printre picături — şi tocmai de aceea mi-am propus să le aduc într-o zi în fabrică, să le arăt cum se munceşte şi cum cîştigă oamenii o bucată de pîine. Despre mine — ce să vă mai spun? Poate doar că, tot legat de fetele mele, aş dori ca peste cîţiva ani să pot să le arăt că am lăsat ceva în urma mea, că am bătut şi eu un cui la foarte puternica întreprindere care va fi peste cîţiva ani Nicolina. Unui muncitor, care lucrează mult mai concret, îi este uşor să vadă şi să arate lumii ce a făcut el, **locul în care a bătut cuiul.** Pentru un director nu mai este aşa de simplu — dar, desigur, atunci cînd se vede „cuiul" bătut de el şi satisfacţiile personale sînt mult mai mari. Pînă atunci, mai este însă multă cale de bătut"...

DUMITRU GRAUR ■

— Tovarăşe Enea, cam ce credeţi că este eroismul în muncă? — Să fiu sincer, nu prea ştiu să-ţi răspund

„Iubesc Iaşul pentru tradiţia lui culturală, cum se spune, deşi pentru unii, mai ales dintre cei tineri, treaba asta a devenit ceva foarte vag. Adică, pomenesc de Eminescu, de Creangă ca de nişte monumente, dar de citit cred că nu i-au citit decît în şcoală. Deci iubesc Iaşul pentru tot ceea ce aminteşte de Pogor, de Junimea, de Titu Maiorescu, de Ibrăileanu, de aceste „umbre" eternizate de Ionel Teodoreanu, dar iubesc marele oraş al Moldovei şi pentru ceea ce cuteză el astăzi, adică pentru industria lui, pentru dezvoltarea lui, fantastică chiar şi pentru unul născut aici. Indiscutabil, parfumul vechiului Iaşi pluteşte şi astăzi : Copoul tot Copou rămîne, Bahluiul la fel şi, oricît am construi, tot pe cele şapte coline de mică Romă construim. Şi construim, nu glumă. Aici de exemplu, unde ne aflăm acum, pe locul acestei uzine metalurgice, în urmă cu 14 ani ascultai concertul broaştelor pe o mlaştină. Cînd eram mai mic, peste Bahlui nu prea treceai. Podul Roş era un fel de barieră : noi şi restul lumii. Unde-i acum centrul de calcul, într-o dimineaţă un buldozer a curăţat totul. Dacă vreţi, puteţi realiza mai bine ritmul de azi al fostului oraş în exclusivitate patriarhal, stînd de vorbă cu oamenii, cu cei care au înălţat şi înalţă noul Iaşi, cu noul cetăţean al oraşului puternic industria-

Gîndire novatoare concretă la Întreprinderea metalurgică din Iaşi

lizat, cu cei care au făcut să crească numărul de locuitori de trei sau de patru ori". Cuvintele inginerului Anton Horvath, şeful secţiei I de la întreprinderea metalurgică, sînt emoţionante pentru sinceritatea şi patosul lor şi — ceea ce este important pentru acest reportaj — pentru puterea lor de sinteză.

Unii ar putea sesiza în cele afirmate un neadevăr sau, mai blînd, un paradox : „Aţi uitat „Nicolina" revoluţionară, uitaţi muncitorul ceferist al Iaşului". Cituşi de puţin. Nimeni nu poate uita ce a însemnat puternicul nucleu comunist al Nicolinei. Dar, cam la aceste ateliere ceferiste se reducea întreaga industrie a centrului moldovenesc. Şi, ca să respectăm adevărul, însăşi „Nicolina" de astăzi reprezintă cu totul altceva în peisajul industrial al ţării, cu reprofilarea şi dezvoltarea sa extraordinară. Statisticile sînt clare. În urmă cu 12 ani 45 000 de oameni păraseau anual, organizat (adică prin serviciul forţelor de muncă), judeţul. Azi doar 4 000, şi aceştia la solicitările industriei din alte judeţe. Întreprinderea metalurgică, unde ne aflăm, are cîteva mii de angajaţi, 70 la sută dintre ei sînt veniţi din satele şi comunele judeţului. S-au oraşenizat sau aproape. Au făcut şcoli profesionale, diferite cursuri, s-au calificat, au învăţat în continuare, s-au depăşit, gîndesc. Biografiile oamenilor, ale locurilor, se împletesc, se confundă. Iată deci oamenii :

★

Întreprinderea metalurgică Iaşi. Luni, 29 noiembrie, ora 8.

— Cum vă numiţi ?

— Enea Costache şi sînt şef de echipă la schimbul B, formaţia de 4 ţoli, în secţia întîi...

— Cîţi ani aveţi ?

— (oftează) Cincizeci de ani.

— De ce oftaţi ?

— Păi, mi-am adus aminte prin cîte am trecut şi eu. N-am avut o viaţă prea tihnită.

— Adică ?

— Mai întîi am rămas orfan. La şaisprezece ani. În satul Valea Lungă, comuna Holboca, unde stau şi azi, că fac naveta. Pe urmă am tot plecat de colo-colo să muncesc şi tîrziu, acum cinci ani, mi s-a îmbolnăvit şi nevasta. E şi azi paralizată.

— Cum e satul acesta, Valea Lungă ?

— E frumos acuma. Înainte erau case acoperite cu paie, cu stuf, acum au toate tablă albă sau chiar ţiglă. Satul e aşa, între două dealuri, Rusenii Noi de-o parte iar Aroneanu şi Aron Vodă de cealaltă. Suflete, peste patru mii.

— Mai sînt şi azi tot atîţia ?

— Mai sînt, sigur că mai sînt, doar tineretul a cam plecat. Au rămas bătrînii. Eu am doi băieţi. Am făcut casă acolo şi măcar unul să fi rămas, dar nici n-au vrut să audă. Unul lucrează la Bacău, iar celălalt e tehnician la „ape", adică la Întreprinderea de gospodărire a apelor Siret-Prut...

— Şi la 16 ani aţi plecat ?

— Trebuia să-mi cîştig pîinea. Mai am un frate, tot la Bacău, cu fi-meu, el l-a luat acolo. Eu am lucrat numai în Iaşi. În 1953 eram la un fel de întreprindere metalurgică, făceam blacheuri, potcoave, vătraie şi mai tîrziu, prin '58 parcă, făceam semănători manuale. Apoi am fost la fabrica de mobilă, atunci se punea pe picioare, iar la 28 martie 1963 am venit aici, la metalurgică, în anul acela o pornise.

— Cum era la început în uzina asta ?

— Greu, cum să fie ? Habar n-aveam cum se fabrică ţeava. Nu cunoşteam utilajele, tehnologia. Era un timp cînd aveam un singur strungar special şi-l aduceam cu mare greutate să ne facă o operaţie simplă, cum era curăţarea electrodului de corpuri străine. E un fleac de operaţie pe care azi o face şi unul cu categoria întîi bază. Tot din cauza necunoaşterii procesului tehnologic m-am accidentat, mi-am tăiat nişte tendoane...

— Ce meserie aveaţi cînd aţi venit în uzină ?

— Eram presor şi pe urmă m-am calificat laminator. Nu-i grea metalurgia, adică nu este efort fizic, dar sînt utilaje multe şi diferenţiate, complexe. Şi mai este ceva. Metalurgia nu este farmacie, totuşi. Ulei, oxid de fier, gaze şi mai ales mult zgomot. Mai ales zgomotul, care ajunge în unele locuri la 98 decibeli. Însă te obişnuieşti cu el atît de mult că afară te asurzeşte liniştea. Unii beneficiari după ce stau o oră, două în zgomotul ăsta, se duc într-un birou şi adorm. Uite şi noi dacă stăm într-un birou o oră adormim...

— Şi la şedinţe cum vă descurcaţi ?

— Ne prinde somnul după ce rezolvăm problemele (rîde).

— Cîte ore staţi în întreprindere ?

— 8 ore, dar cînd e nevoie, la o avarie sau cînd o cere planul, stau mai mult. Şi nu numai eu. Stau şi ceilalţi, deşi unii pierd cîteodată cursele sau trenul. Am o echipă tînără, zece băieţi inimoşi, buni laminatori, au făcut şcoala profesională, dar meseria tot aici au învăţat.

— Şi după cele opt ore ?

— Plec acasă. Cîteodată mai fac piaţa aici, în Iaşi. În Tătăraşi. Pe urmă iau cursa şi plec la Valea Lungă. Acolo am o bucăţică de grădină. Trece timpul, nu-mi prea ajunge.

— Tovarăşe Enea, cam ce credeţi că este eroismul în muncă ?

— Ca să fiu sincer, nu prea ştiu să-ţi răspund. Eu mă scol zilnic la patru dimineaţa şi ajung acasă, cînd toate-s bune, la cinci, spre seară. Între timp muncesc. Eroism ? Eu cred că eroism a fost faptul că în Iaşi, unde nu-i trecea nimănui prin cap că o să vadă, se face metalurgie, sau, eu ştiu, eroism ar fi în zilele în care oamenii maistrului Ganea, şi nu numai ei, repară repede şi bine o avarie...

— Care a fost ultima avarie, tovarăşe Marin Ganea ? Poate vă mai amintiţi cum s-au desfăşurat lucrurile atunci ?

— Abia terminasem de mîncat seara acasă, puţin după ora zece, era, dacă nu mă înşel, într-o simbătă, pe la jumătatea lui octombrie Deci, mă sculasem de la masă, cînd a sunat telefonul. Se spărsese baia de zincare. Am plecat imediat, am trecut şi pe la ceilalţi care n-aveau telefon şi am ajuns la uzină. Nu era glumă. O baie din asta este ca o cadă, dar de 8 metri lungime, 2 înălţime, şi o capacitate de 60 de tone. La unu noaptea am început golirea băii. Apoi două zile n-am ieşit nici unul din uzină. Oamenii lucrau deasupra zincului care mai rămăsese şi avea o temperatură de 400 de grade. Lucrau într-o cuşcă de azbest, unde le suflam în permanenţă aer. Mai mult de trei minute nu se putea sta. Cît se consuma un electrod.

— Nu se putea goli toată baia ?

— Ahă, dacă o goleam ne lua reparaţia 15 zile, nu două. Reîncălzirea se face după diagramă şi durează. Ai încălzit brusc zincul, ai şi spart baia care costă cam la 60 de mii de lei.

— Tovarăşe Constantin Baciu, sînteţi secretarul comitetului de partid pe schimb, şi lumea spune că sînteţi mereu în salopetă şi munciţi cot la cot cu ceilalţi.

— Nu-i normal ? Unde să stau ? Comuniştii nu trebuie să fie în frunte ?

— La dumneavoastră sînt mereu în frunte comuniştii ?

— 95 la sută.

— Şi ceilalţi 5 la sută ?

— Cu totul, pe schimb, sînt 50 de comunişti. Aproape trei sferturi sînt navetişti. Dacă un navetist pierde trenul de la ora 16, el mai are unul seara la ora 19 sau 20 şi a doua zi la patru se scoală iar. Şi chiar dacă nu este eroism, nici lucru uşor nu e. Dar şi în condiţiile astea oamenii răspund la chemări. Încercăm să-i mai menajăm pe cei cu naveta. Bineînţeles în privinţa unor treburi mai uşoare. La greu pun umărul singuri, nu-i convocăm.

— Şi cum trăiesc aceşti oameni, majoritatea proaspăt ieşeni ?

— Veniţi la noi la o şedinţă. Vă vor spune singuri. Nu sînt demagog. Trăim bine şi o să trăim şi mai bine, pentru că se poate. Sarcina noastră de bază este planul. De realizarea lui, de calitatea produselor, depinde ca viaţa noastră să devină mai bună.

Gheorghe Vărzaru este laminator în secţia a doua, profile şi ţevi. Are 37 de ani şi „actualmente" este ieşean.

— Eu, de fapt, sînt din Cotnari, da, de-acolo de unde-i vinul. De-acasă am plecat în 1961 şi pînă atunci am lucrat în construcţii.

— Era mai greu pe şantier ?

— Era. Dar nu de asta plecasem. Am făcut un curs de pavatori şi la sfîrşit nu mi-au dat nimic la mînă. Ca şi cum nu l-aş fi făcut, adică nu eram calificat. Am plecat în armată şi nu m-am mai întors la şantier. Acum sînt bine. Sînt laminator, stau la bloc, proprietate personală, mai am un frate care lucrează tot aici şi stă într-un apartament dat de uzină. Ceilalţi, mai sînt patru dintre care două fete, au rămas la Cotnari. S-au instărit acolo, au gospodării, case noi...

— Cum este viaţa dumneavoastră la Iaşi?

— Bună. Trăim bine pentru că muncim. Dacă muncim mai bine, trăim mai bine. Şi meseria de laminator este o meserie frumoasă, cîteodată mai grea, cîteodată mai uşoară.

— Cînd este mai grea ?

— Mai sînt şi necazuri, cînd nu ne vin sculele tehnologice sau materia primă la timp.

— Şi mai uşoară ?

— Cînd le avem pe toate şi muncim.

— Am văzut în secţie un panou uriaş pe care scrie : „Atenţie, vă aşteaptă familia acasă care are neapărată nevoie de dumneavoastră"...

— Vorbiţi de frînghie în casa spînzuratului...

— Cum aşa ?

— Dacă nu eşti atent, se-ntîmplă. E periculos. Şi mie tot din neatenţie mi s-a întîmplat. Strîngeam o piuliţă la o caje şi la un moment dat a sărit reostatul de pe zero pe viteza maximă. Mi-a aruncat frînghia din mînă, pentru că aveam o frînghie, şi mi-a izbit mîna de cealaltă maşină de role. Şi am pierdut un deget...

Constantin A. Zaharia are 33 de ani, este din comuna Şipote, satul Chişcăreni şi a venit în Iaşi în 1957. Lucrează la atelierul de reparaţii şi autoutilare.

— Vă place lăcătuşeria ?

— Foarte mult. Şi la secţia noastră, un lăcătuş trebuie să gîndească tot timpul, să născocească mereu ceva. Am făcut nişte inversoare pentru ferăstrăul culisant. Apoi o confecţie metalică pentru ferăstrăul culisant de la linia de 114 milimetri, mai multe reductoare pentru maşinile de sudat cap la cap, o pompă cu ungere consistentă, aşa se numeşte. Acum mă preocupă un cărucior de rezervă de bandă. De fapt ne preocupă, fiindcă sîntem şase pe el, adică îl realizăm în colectiv.

— Toate acestea le faceţi numai din dragoste pentru meserie ?

— Şi din cauza asta, însă în cincinal sarcinile sînt mari, trebuie de aceea, zic eu, să gîndească fiecare mai mult, mai eficient. Şi pentru asta e neapărată nevoie să citeşti mai mult.

Alexandru Ciubotaru, atelierul de reparaţii şi autoutilare, secţia mecano-energetic.

— Tovarăşe Ciubotaru, cineva, unul dintre colegii dumneavoastră, îmi spunea că nu trece săptămînă în care să nu veniţi cu ceva nou, fie şi o propunere de raţionalizare, o îmbunătăţire. De fapt, cum stau lucrurile ?

— Aveţi dreptate cînd spuneţi „de fapt". Să nu exagerăm, dar nici să nu fim modeşti, numai aşa, că sună bine. Adică, să fim drepţi. La „metalurgică" sînt de zece ani. Contribuţia mea ar fi de vreo opt inovaţii şi într-adevăr multe raţionalizări şi îmbunătăţiri. Dar, nici chiar aşa în fiecare săptămînă, că nu se poate, nu gîndim pe bandă, şi cine ştie dacă vreo idee nu se lasă mai greu concretizată. Trebuie s-o gîndeşti bine, s-o verifici, s-o modifici. O treabă ca asta poate lua două-trei săptămîni cîtorva oameni. Şi astfel ajungem la un alt adevăr : gîndim toţi, de multe ori nici nu mai ştim a cui a fost ideea. Uitaţi, această modificare a suporţilor pentru role la maşina de îndreptat ţevi sau modificarea sistemului de transport al ţevilor la calea cu role. Sîntem trei oameni care muncim la ele, maistrul Gheorghe Ilie, Vasile Tudor şi cu mine.

— Văd că insistaţi foarte mult asupra adevărului...

— Insist pentru că fără adevăr n-am putea realiza prea mult. Vreau să spun că adevărul nostru este munca. Munca noastră de fiecare zi, colectivă, pentru că n-o facem pe rînd. Ştiţi, secţia are rezultate foarte bune. S-au asimilat pompe cu presiune şi presiune variabilă, electroclave hidraulice şi pneumatice care veneau din import, o linie întreagă de laminare care face ţevi pentru frigidere şi încă foarte multe altele. Toate în acest atelier de reparaţii şi autoutilare. Acum, poate înţelegeţi mai bine pentru ce insist asupra adevărului, asupra muncii tuturora.

★

Ultimul dialog la Întreprinderea metalurgică din Iaşi, de fapt, aproape monolog, este realizat cu directorul întreprinderii, Onofrei Parascan.

— Tovarăşe director, cînd am venit în Întreprinderea metalurgică, dumneavoastră eraţi într-o şedinţă. A doua zi la fel, eraţi foarte ocupat, totuşi m-aţi rugat prin secretara dumneavoastră ca după ce îmi termin documentarea să nu vă ocolesc şi să stăm puţin de vorbă. Şi acum, iată, vă găsesc în hala secţiei a treia, eu fiind la sfîrşitul celor două zile de documentare. Deci...

— Desigur, n-am atins perfecţiunea, nici n-am dat încă tot din ceea ce trebuie să dăm. Cum se spune, mai avem multe de făcut. Dar, să nu uităm lucrurile bune realizate de laminatorii ieşeni. Uite, am spus ieşeni, însă majoritatea au venit din judeţ. Au venit şi mai vin. În ultimii doi ani am calificat în şcoala profesională peste 1 000 de tineri. Majoritatea dintre angajaţii noştri au devenit orăşeni, alţii, e drept, fac naveta şi desigur viaţa lor nu este mai uşoară. Însă oamenii aceştia care au devenit muncitori metalurgişti aici au făcut şi lucruri minunate. Datorită muncii şi inteligenţei lor, 40 la sută din produsele noastre se exportă. N-am cumpărat licenţe tehnologice şi nu mai importăm nimic în privinţa utilajelor, numai anul acesta asimilîndu-se peste 40 de tipuri. Iar între 1975, anul nostru cel mai greu, pentru că am pus în funcţiune cinci capacităţi de producţie, şi 1976 am produs tot atît cît am produs din 1963, cînd a luat fiinţă întreprinderea, şi pînă în 1975. Şi ca o ultimă cifră, v-aş mai spune că producţia noastră reprezintă aproximativ 17 la sută din întreaga economie a judeţului. Ceea ce, pentru un fost oraş patriarhal...

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

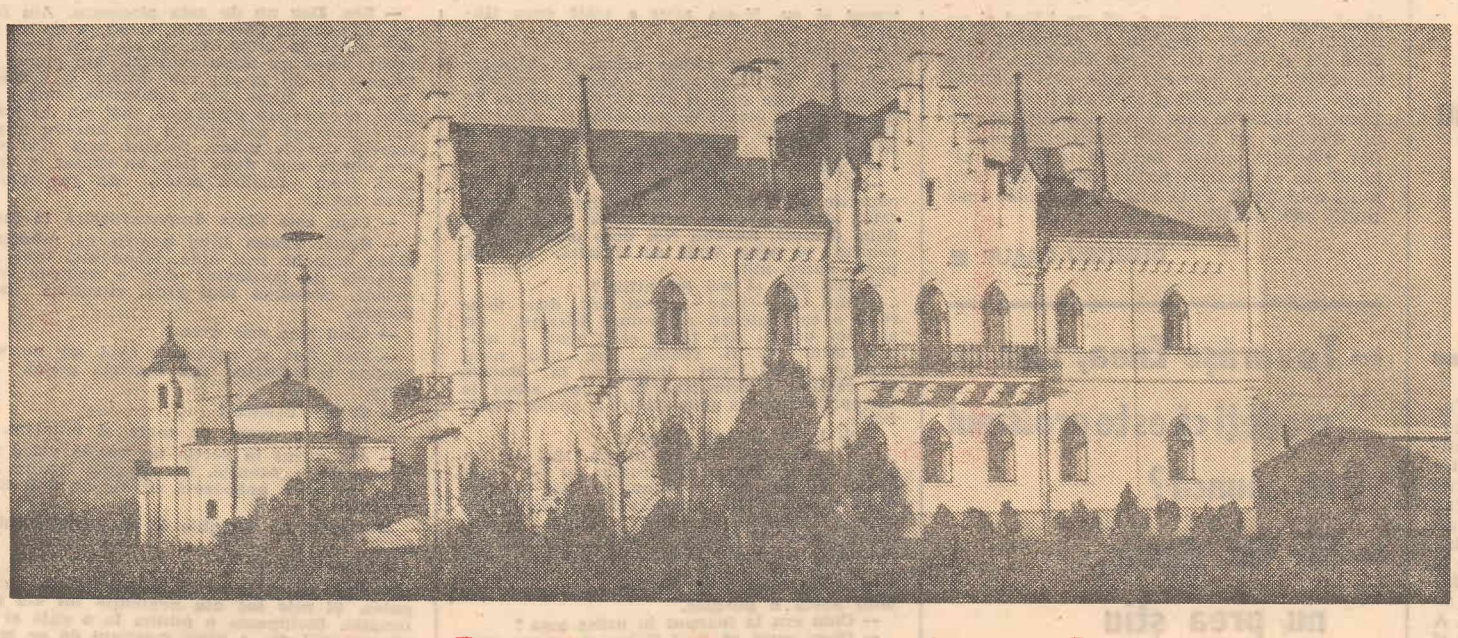

RUGINOASA,

un axis Moldaviae, un loc obișnuit și neobișnuit al acestei țări

Ruginoasa e un loc deschis, o răspîntie largă de orizonturi afunde între Ceahlău și Valea Siretului, o zare slobodă ca o cetate fără porți, o placă turnantă suspendată deasupra Moldovei, într-un punct fix, într-o inimă a zenitului, pe sub care Moldova întreagă, cu priveliștile și cu alaiurile de oameni, cu anotimpuri, datini și zodii, se rotește ca un cadran solar în jurul unui ax priponit în timp. Ruginoasa este un **axis Moldaviae.** Ne aflăm pe o placă turnantă sau pe o „șa", faimoasa din străvechime „Șa Ruginoasa-Strunga", răscruce aeriană de geografii și regimuri climatice diferite, unghi de surdă interferență între năvala de aer a stepelor răsăritului și dealurile ce se zidesc în trepte către apus, înecate în ierburi bătrîne și fum de nouri. Dealurile masive de lut ale apusului moldovean se opresc aici, se fac tipsie dulce și șeasă de grîie, după ce, mai încolo, s-au făcut obcine, apoi cîmpulunguri, noțiune ce desființează și ideea de vale, dar, raportată la munți, și pe cea de cîmp, s-au făcut apoi colnice și dîmburi, nemaipăstrînd în această „șa" decît un ecou ruginos de pămînturi brune, ca o nostalgie a muntelui, ca o sare bătrînă pe tîmpla vremii. La răsărit, la vreo zece kilometri de sat, e Siretul, curgînd lent, băltos și orizontal printre maluri goale, înecîndu-te în aluviuni venite din toate zările și din toată istoria. Loc slobod, loc de trecere și popas între o zare și alta, între Iași și Valea Siretului, între Valea Siretului și așezările Prutului mijlociu, între Siret și Suceava, între Siret și munți, străjuind drumul medieval ce lega răsăritul cu apusul Moldovei, primind în plin piept toate viforele istoriei, bătăliile de sate și năvălile de oști, alaiuri domnești și transhumanțe ale păstorilor, carete de negustori și chiote de haiduci, jocuri de vînturi și jocuri de strategii. Loc slobod, deschis tuturor vînturilor, tuturor risipirilor. Crivățul intră pe-aici ca printr-un horn, răscolind vrăjmaș vatra satului, uneori îngropînd-o în nămeți cît casa. Alt vînt dispre răsărit, „Suhaveiul", vînt negru, uscat și fierbinte, aduce valuri de praf spulberat de furtuni tocmai din Asia Mică, sporind ruginoasa culoare a locului, dînd rozei vînturilor Ruginoasei, din primăvară și pînă-n toamnă, culori de rozâ. Ca să lepezi acest oxid înflorit pe piele în contact cu vînturile și plevile altor lumi, trebuie să te întorci cu privirile și cu ființa spre cronica eroică a ținutului, spre cuiburile de vulturi ce-au odrăslit vitejia și neclintirea, spre dealurile străvechi, încordate sub zări ca o cerbice de zimbru, deasupra cărora, precum un filtru purificator, stă Ceahlăul, Olimpul Moldovei și al românilor.

Dar Ruginoasa este un **axis Moldaviae.** Ruginoasa, loc deschis tuturor vînturilor și tuturor risipirilor, fixează istoria într-un pisc, într-o strălucire de diamant, una din cele mai mîndre din diadema ei. Ruginoasa înseamnă castelul lui Cuza, mormîntul lui Cuza, sediul gloriei și sediul odihnei veșnice a lui Alexandru Ioan Cuza, loc sfînt, loc sfințit de marele om ce, încununîndu-se domn al Moldovei și al Munteniei, își despuia de fapt fruntea ca să-l încununeze pe cel în drept, ca să încununeze poporul, într-o primă și vitejească semnificare a ceea ce avea să însemne peste decenii **domnia poporului,** domnia mulțimilor. La Ruginoasa, sat adunat în jurul castelului domnitorului ca o horă, ca un rotund de horă sau de placă turnantă, ca un rotund de țară, „Hora Unirii" s-a cîntat și s-a jucat din prima clipă, din zorii dintîi ai marii întemeieri, și, de atunci, la fiecare 24 Ianuarie — zi decretată în anii din urmă și „ziua satului", adunînd la un mare spectacol sau festival folcloric toți fiii satului din risipirile lor prin lume — ea s-a cîntat mereu, s-a jucat mereu. La cadența ei zveltă tresare, din veac, tot cugetul, s-au limpezit și s-au cristalizat în național conștiințe, și sentimente înnegurate sub tremurul clipei, la vatra-i de foc, încăpătoare și rotundă ca și o horă, ca și o țară, s-au încălzit toate inimile într-un unison de năzuință și vis, pe care oamenii l-au împlinit în fapte istorice, în ceasuri de luptă și în ceasuri de muncă și zămislire.

Străbatem, în drum spre castel, un sat frumos, unul din cele mai frumoase ale Moldovei și ale țării. Sat atestat în documente încă de la sfîrșitul veacului șaisprezece, dar așezare cu mult mai veche, cuib de răzeși ai lui Ștefan cel Mare, vatră cu urme de locuire din neolitic, sat care, în acel veac al șaisprezecelea ce-l înflorește în slova hrisoavelor, priveghea „șaua" sau strunga drumurilor printr-o impunătoare zidire-cetate, printr-un han care, ca și cel al Ancuței, „avea niște ziduri groase de ici pînă colo și niște porți ferecate cum n-am văzut". Acum, hanul e în risipă, „taberele de care ce nu se mai istoveau" s-au istovit de mult, peste ziduri și peste beciurile ca niște bolgi, nepăzite de nici un Caron cu chei la briu, se împletesc lăurusca și troscotul, amintindu-ți că locul totuși este unul al risipirii, primind în piept toate viscolele și toate urgiile. Teafăr vreme de patru secole, hanul a fost spulberat de obuzele ultimului război, aceleași care au înnegrit și zidurile castelului domnitorului, cumpărat de acesta de la boierii Sturdzești, aceleași care, spun statisticile primăriei din Ruginoasa, au distrus, de fapt, satul însuși, în proporție de mai bine de trei pătrimi. Castelul, în ultimii ani, a fost refăcut, ferestrele în ogivă lucesc aninate ca niște steme pe zidurile albe, proaspete, zidul cu bastioane și poartă de apărare a crescut involt dintre volburi, scara interioară din stejar sculptat, cu cei opt stîlpi care purtau pe capiteluri revărsări fastuoase de plante exotice, se va așterne, peste puțină vreme, sub pașii vizitatorilor veniți să atingă cu cugetul și cu fruntea jilțul voievodal și, mai încolo, în tăcerea bazilicei din parc, piatra tombală de marmură galbenă a domnitorului răposat la 2 martie 1873. Sub piatra tombală este numai o amintire, oasele domnitorului odihnesc astăzi la Trei Ierarhi, au fost duse acolo în vremuri de cumpănă, cînd zidurile castelului crăpau sub explozii. Castelul, între timp, s-a refăcut, s-a refăcut din temelii și satul, astăzi unul din cele mai mîndre ale Moldovei, înconjurînd casa lui Cuza ca o montură de piatră scumpă, ca o centură de nouă civilizație. Sînt, în Ruginoasa de astăzi, peste 1 000 de case noi, singurele ruine din vatra ei au mai rămas doar cele ale hanului. Peste puțin se va restaura și hanul, reîmplinindu-se întreaga priveliște într-o rotunjire de horă sau de medalie.

Sat mare, sat frumos, sat bogat, sat care, așezat la răscruce de drumuri și vînturi, a cules pentru sine și risipirile, dar și desagele și baloturile cu culori și arome care s-au rupt aici, tot ceea ce traficul de tezaure și de oameni dintre răsărit și apus a slobozit aici, în rarele, dar cu atît mai scumpele clipe de acalmie dintr-o istorie a nenorocirilor, pustiirilor, catastrofelor. Drumurile negustoriei, ale comerțului sînt pe-aici străvechi, hanul din veacul al XVI-lea stă dovadă, el avea, ca și cel al Ancuței, „porți deschise ca la Domnie", carete și butci umpleau zi și noapte toloaca largă, el a fost mai apoi han de poștă, schimbînd telegarii rădvanelor și poștalioanelor, osteniți după patru leghe de fugă de la „poșta" cea mai apropiată, îmbiindu-i pe călători la popas într-o Ruginoasă în care curțile boierești, vizitate ades și de Ion Neculce, se înălțau, spune cronica, încă din veacul al XVII-lea. Gară în sat e din 1870, de cînd s-a construit calea ferată Iași—Pașcani. Iașii-s aproape, Pașcanii-s aproape, omul, în contact cu cele două orașe, s-a ascuțit. O mie de ruginoșeni, muncitori în fabricile și combinatele celor două, încarcă, în zori, pînă la refuz, două garnituri de tren și patru autobuze, ce pleacă din sat odată cu piclele nopții. Izolarea, încetineala sau inerția din cătunele pierdute printre rîpile Tecuciului ori Bîrladului sînt necunoscute pe-aici, localnicul prinde mai înainte de a rosti ce vrei să-i spui și ce te aduce la poarta lui. Radioul și televizorul au pătruns de mult, au pătruns, de fapt, printre primele în Moldova, la fel electricitatea, la fel asfaltul, automobilul a trecut prin Ruginoasa cînd a trecut prima oară între Iași și Pașcani, produsul de băcănie și îmbrăcămintea confecționată industrial sînt familiare tuturor de decenii. Satul are 4 școli, toate termoficate, 4 cămine culturale, 4 magazine sătești, un „supermagazin" cu autoservire, un magazin de produse metalo-chimice, cofetărie, restaurant, librărie, farmacie, dispensar uman și veterinar, poștă și baie comunală, cinematograf, blocuri de locuințe, moară modernă, început de termoficare, început de aducțiune a apei potabile, „servicii" diverse, de la reparați radio-TV la atelier fotografic, centrală telefonică (peste 100 de abonați), parc comunal cu brazi maiestuoși și lac cu bărci (vechiul parc al castelului, amenajat de edili și de localnici), terenuri de volei, de baschet, de handbal, de tenis, un mare teren de fotbal, acoperit cu gazon, împrejmuit cu ziduri de piatră și arbori ornamentali. La ora de față se construiesc tribunele (capacitate : 500 de locuri), în acest cincinal se va construi, ni se spune, și o mare sală de sport. Locul deschis risipirilor s-a constituit ca o vatră temeinică, strînsă, ca un întreg rotunjit, șlefuit, ritmat, adunînd în sine nu spații noi, ci aceleași spații străvechi, împodobite cu noi priveliști, adunînd drumuri, sensuri, izvoare, forțe tainice, tăinuite cîndva, neștiute cîndva, irumpte astăzi cu o putere ce se propagă pe toată aria vieții obștii, în toate alcătuirile, întîmplările și evenimentele ei.

Nu răsfoiești, parcurgînd Ruginoasa, niște priveliști, ci străbați itinerarii ale istoriei, vezi istorie, lumi, evuri, timp, revărsate în ziua contemporană ca un frunziș fastuos pe un trunchi izvorît din veac. Crengile tinere, cu fructele lor, atîrnă greu ca și veacul, ca și pămîntul. Îți umpli sînul cu ele, culegîndu-le pe toate dintr-o singură eră. Nu sînt decît vreo două decenii de cînd primele 14 familii din Ruginoasa s-au unit, întemeind C.A.P.-ul. Acest C.A.P. este astăzi unul din cele mai bune ale județului, el produce semințe, el e „fabrica de semințe" a Iașilor, el germinează, practic, în tot județul, el livrează altor C.A.P.-uri boabe de grîu, de porumb, de ovăz, de fasole, tuberculi de barabule, semințe de cînepă și de sfeclă. Producția sa globală e de 21 de milioane de lei, veniturile la hectar, față de anul 1962, au sporit, spun statisticile, de vreo 7—8 ori. El cultivă și plante pretențioase, ca macul alb, el își lucrează tarlalele cu tractoare (S.M.A.-ul din Ruginoasa are nu mai puțin de 110), el își erbicidează culturile cu ajutorul „utilitarei" (peste 3 500 de hectare au fost acoperite, anul acesta, de aripa avioanelor), el irigă cu apa Siretu-

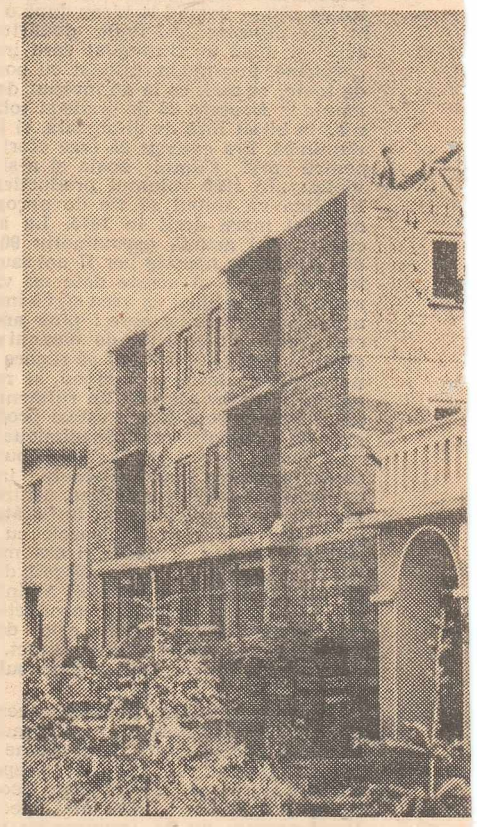

Ruginoasa este un „axis Moldavia restaurat în anii din urmă (stînga tală și cea de piatră — cele două din aurul muncii, al hă

lui 219 hectare, el își fertilizează intens pămînturile podzolice, el își sporește mereu pămînturile prin defrișări, prin îndiguiri și prin desecări de mlaștini, el păstorește științific o turmă de 3 000 d

Anchetă socială

Bastoane albe, ochelari negri, chefuri, cuțite, procese, femei

Adomnicăi Gheorghe, Dumitrașcu Gheorghe, Iordăchescu Mihai, Ungureanu Constantin. Să luăm lucrurile așa cum sînt Dumneavoastră sînteți nevăzători. Cum știm cu toții, dorința unui om lovit de asemenea nenorocire este ca prin muncă și printr-o viață de cinste și demnitate să fie considerat, pur și simplu, un om printre ceilalți, fără ca infirmitatea să constituie motiv de discriminări și nici măcar subiect de discuție. Și așa se și întîmplă credem. Dumneavoastră treceți însă peste această delicatețe și peste acest bun-sim

axul ei e castelul lui Cuza, ul și satul, construcția vege- medaliei Ruginoasei, bătută (imaginile de sus).

i o cireadă de 1 100 de taurine (va a în curînd și un mare „complex de ", cu o capacitate de 620 de capete), est C.A.P., își dezvoltă masiv și ra- anexe, fabricînd, printre altele,

cărămizi, cîte 500 000 cărămizi pe an. El, acest C.A.P. fruntaș, se menține fruntaș de ani și ani, deși fermele și ogoarele, grădinile și pășunile lui călăresc șaua strîmtă dintre două orașe, care cheamă în zori mai toată puterea satului. Dar bărbații, cînd se întorc de la fabrici, dau fuga la „porții" (cum li se zice pe-aici loturilor preluate în acord global), iau sapa din mîna femeilor ce-au trudit toată ziua și încep să trudească ei, în timp ce femeile, plecate acasă, aprind „un pai de lumină" și, după ce au grijit de copii și de vite, încep să toarcă și încep să țeasă. „Își hodinesc mîna pe furcă", zic ele. Și-o odihnesc pe furcă și pe andrele, cos și brodează cojoace, veste, eșarfe, ii, pe care le valorifică prin secția de artizanat a C.A.P.-ului, prin magazinele cooperativei „Miorița" din Iași. Lîna „Mioriței" se toarce deci, mai departe, în caierul vremii, din fire ce vin din baladă și din „Baltagul", din acel fir sideral, suav ca mătasea lunii, născut pe piscurile cu turme din noaptea veacurilor, strecurat printre degete de femei ce „se odihnesc" lucrîndu-l. Nimeni nu stă degeaba în sat, în acest sat în care fantasticul și modernul, mitologia locală și tehnica nouă se împletesc într-un singur caier, se strîng într-un unic, rotund și ferm receptacul al zămislirilor, nimeni nu stă degeaba în sat, în acest sat în care munca, de cînd se știu oamenii, a fost izvorul și reazimul, scutul sub vremi, biruința prin vremi, liantul ce-a ținut așezarea, prin vînturi și risipiri, în vatra ei și în ființa ei. Alți bărbați și alte femei ale Ruginoasei muncesc la fermele I.A.S.-ului, la cea vegetală și la cea zootehnică (ultima, fruntașă pe județ prin producțiile ei de lapte, producții de peste 5 000 de litri pe cap de vacă), alții, și nu puțini, ci vreo două sute, sînt profesori, medici, ingineri și economiști, intelectuali ai unei comune ce e, deopotrivă, o vatră a muncii și o vatră a spiritului. Oricare din ei, din cei două sute, dar nu numai ei, ci orice localnic poartă, întreagă, mîndria acestui spirit, dar fără infatuare, fără tapaj, ca pe-o valută diurnă a vieții lor. Fără a așeza mai avantajos resturile coloanelor spulberate ale vechiului han-cetate, fără a întregi arcadele ce încă lipsesc din castelul lui Cuza, fără a lustrui nici o marmură, ei îți restaurează cu mijloacele adevărului — și totodată cu cele ale simțirii lor — chipul acestui loc, chipul acestui spirit al locului. Cea mai exactă istorie și cea mai exactă geografie a Ruginoasei ți le spun ei, copiate după cele reale și potențate, fără aberarea liniilor, prin intrinsecul uman.

Cel mai bătrîn locuitor al Ruginoasei e moș Vasile Acatincăi Rotaru, în vîrstă de 96 de ani. El încă muncește, el, la acești 96 de ani ai lui, încă mai dă cu sapa în pămîntul bătrîn al grădinii sale, trup din cele 3 554 de hectare împărțite ruginoșenilor în 1864, prin „Legea lui Cuza". El, moș Vasile Rotaru, a apucat-o pe doamna Elena Cuza, a cuprins, zice, cu ochii, făptura fragilă ce a vegheat și a ocrotit zbuciumul domnitorului, rînduind în juru-i, cu mîini harnice de moldoveancă, o casă cu ziduri albe, cu parc înflorit, cu știubeie, cu iaz și cu copii. Ea știa, rînduind-o, că această casă sau mînăstire a istoriei va fi vremuită cu foc, vremuită cu cumpănă, ca toate celelalte zidiri de temelie ale acestui pămînt românesc prin care s-a legitimat un neam. Dar ea a slujit cu întreaga-i făptură fragilă această zidire a faptei lui Cuza, biruind odată cu ea, odoarele ei, ale acestei zidiri, strălucind peste timp și prin fapta făpturii sale. Moș Vasile a văzut-o pe doamna Elena în toamna lui 1907, cînd osemintele domnitorului au fost strămutate din cimitir, de sub umbra arțarilor, în cavoul bisericii, sub o piatră voievodală. „Doamna a venit atunci în sat, a trecut pe lîngă castel, castelul sta cu porțile date-n lături, ca o casă a nimănui. Doamna nici nu s-a uitat la el, a trecut pustiită pe lîngă el, a trecut fără să-l vadă"... Istoria „se surpase", adaugă moș Vasile, veacul lui Cuza se surpase ca și un pod frînt sub talazuri, lăsînd să se prăbușească în vîltorile vremilor și curtea, și zidurile, și oamenii Ruginoasei. Sub năprasnicele loviri „ale celor loviți de Cuza", ale boierilor, spîrcuit de vătafi, cu pămîntul furat, omul locului recăzuse în starea-i veche, în vechea robie, în vechea lui umilință și nevoință ; doar cîte un bătrîn, lîngă sobă, ce se mai străduia să mai țeasă, pentru

Pămîntule, bunule

Pămîntule, pămîntule al meu, bunule !
Tu ești soarele, tu ești cerul și ierbile.
Care porți pîntecul plin de rod
Ca o cinstită femeie înaintea facerii.

Frumosule, fruntea ta este mai înaltă
ca muntele,
Vorba ta mai dulce ca dulcele,
Mîna ta mai blîndă ca petala florii
de rosmarin.

Bunule, tu ești ca soarele de pe cer.
Văd singele meu
Răsărind din palma ta ca o pasăre
Și lumina ochilor mei
Din răsuflul tău, o flacără roșie
Și glasul
De pe buzele tale ca o boare izbăvind
livezile.

Frumosule, tu ești mai frumos ca
soarele.
Diminețile tale se vestesc
Ca niște corăbii de fum încărcate
cu mirodenii,
Înserările lunecă lung ca turmele
în somnul păstorului.

Pămîntule, bunule, marele, frumosule !
Suflarea noastră este suflarea ta,
Oasele noastre din oasele tale,
Vederea noastră din vederea ta.
Tu ești lumina luminii, cîntecul
cîntecului.

Pămîntule,
Pămîntule, veșnicie a mea, stea fără
stingere,
Pămîntule, tu, patrie bună ca un
obraz de copil.

CĂTĂLIN CIOLCA ■

nepoți, vechea saga moldavă începută de Ștefan și isprăvită de Cuza, doar cîte un ins, înfruntînd privirea posomorîtă a obștii, mai lustruia vechile scule de luptă, ascunse în pod, lîngă șeile smulse de pe caii răpiți de birnici. Dar în primăvara acelui an, adaugă moș Vasile, oamenii Ruginoasei se răsculaseră, ei arătaseră că vechea lor vitejie „nu se băhnise", că oțelul furcilor și al inimilor nu fusese corupt, ei se răfuiseră cu boierii, cu arendașii, ei distruseseră registrele datoriilor, ei, vreo treizeci, printre care și Vasile Rotaru, fuseseră prinși, vîrîți ca vitele în vagoane, trimiși la „județul celor mari". La Pașcani, muncitorii feroviari smulseseră lacătele vagoanelor și-i sloboziseră. Represaliile, ca pretutindeni, au fost crunte, satul a plătit cu jertfe grele „nesupunerea" sa, cutezanța sa, și de aceea, spune bătrînul, doamna Elena, în toamna acelui an de văpaie și sînge, a trecut pe lîngă castel fără să-l vadă, cu ochi pustiiți și cu inima grea. Din casa lui Cuza, din bastion al istoriei, el ajunsese doar un castel, fiind, ca orice castel al alor vremi, un bastion al potrivniciei, al împilării omului, lipsit de orice aderență cu satul și cu inima doamnei domnului Cuza. Văzută așa, povestea castelului Ruginoasei, a doamnei Elena și a anului 1907 ar putea stîrni descumpănirea istoricului, dar nicidecum răzvrătirea lui. Fiindcă istoria totuși ei, acești oameni ai Ruginoasei, au trăit-o și au făcut-o, suprapunerile ulterioare de documente și mărturii neputînd decît să împrejmuie și să rotunjească, nicidecum să clintească tăria de rocă a ce știu ei sau a ce cred ei. Aceiași oameni ai Ruginoasei, precum Vasile Acatincăi Rotaru sau Gheorghe Bîrsan, om la vreo 90 de ani și el, cred, de pildă, că strămutarea raclei de argint cu oasele domnitorului la Trei Ierarhi, în vremea de foc și risipă a ultimului război mondial, nu e, cum se pretinde de către ofițerii de carieră sau de către unii istorici, efectul unui „ordin superior", ci urmarea strădaniei, a iubirii și a curajului unui țăran, desigur din Ruginoasa, care a salvat într-o raniță ostășească, pe sub ploaia de foc, osemintele sacre. Legenda, pe-aici, e mai puternică decît documentul, țăria ei este una de rocă. Dintr-o asemenea rocă se clădește nu numai o Ruginoasă mîndră, ci și un spirit.

Străbatem mai departe mîndra Ruginoasă, sat mare, cuprins și bogat, adunat în jurul casei lui Cuza ca și o horă — Hora Unirii — ca și un cadran — cadranul solar al noii Dacii ce s-a vestit aici. Învățătorul Florin Gidea, primarul comunei, om care de două decenii trudește pentru săltarea satului și a obștii, nu e aici, e plecat în concediu. În lipsa lui, ne conduce prin sat secretarul Consiliului popular, Vasile Cupșan Cătălin, om tînăr, de felul lui sucevean, moldovean din „Țara de Sus", din acea mîndră Arbore a hatmanului Luca, portar al Sucevei și sfetnic al lui Ștefan cel Mare, care Arbore însă, pentru tînărul ce ne însoțește, se împarte întru iubire cu Ruginoasa, de fapt se continuă, pe firul de aur ce țese acea saga a Moldovei, începută de Ștefan, biruitorul dușmanilor din afară, urmată de Cuza, învingător peste cei dinăuntru. Trecem prin satul cu o mie de case noi, frumos și curat, aranjat și împodobit ca un mare parc, răsplătit ca atare pentru osîrdia lui edilă (locurile I și II pe județ începînd cu anul 1971, Ordinul Muncii clasa I în 1973), pășim pragul sediului C.A.P., urcăm scara interioară de piatră, batem la uși, nu ne răspunde nimeni, președinta Aglaie Lupu e „la școală", la Academia „Ștefan Gheorghiu", inginerul șef Petre Alexe e la cîmp, la culesul ultimilor știuleți de porumb, toți oamenii sînt la cîmp, sediul și satul întreg sînt aproape pustii. Din nou pe strada largă și goală, printre casele albe, cu verande împrejmuite cu sticlă și acoperișuri „în patru ape". Case ce s-au îmbogățit mereu, în anii din urmă, cu elemente arhitectonice și stilistice noi, dar fără să uite o clipă motivele prime, codul prim de culori și linii. Scheletul unui acoperiș „în patru ape" se înfiripă, la ora de față, și pe piscul celor două etaje ale noului bloc ce se clădește în centrul satului. A sunat ora prînzului, copiii școlii „de centru" țîșnesc afară, ocupînd cu năvală de miei zburdalnici strada. Țîșnește, la volanul I.M.S.-ului școlii, profesorul de istorie Liviu Simboan, directorul acestui prestigios lăcaș (printre distincțiile școlii se numără și Ordinul „Meritul Cultural" clasa I) și automobilist pasionat, „a avut și-un Peugeot", ni se spune, asta așa, ca informație de fapt divers, cu nimic importantă într-un sat în care automobilele sînt destule. Ne încrucișăm cu profesoara Paula Andrei, neostenită animatoare a vieții spirituale a Ruginoasei, grăbită să asiste la o repetiție a corului comunal (cor de 100 de persoane), apoi s-o ia prin comună, să bată la niște porți bătrîne, să-i cerceteze pe niște bătrîni, căutînd, pentru viitorul muzeu al satului, acele manuscrise cu ieroglife ciudate, încifrînd o străveche istorie, care se cheamă ii, acele brîie de demult ce, prin motivele lor, sînt mai curînd niște însemne ritualice decît niște rosturi sau niște podoabe vestimentare. Ne încrucișăm, apoi, cu un alt dascăl entuziast și tînăr profesorul de educație fizică Constantin Enache, ce se grăbește spre stadion, la un antrenament al echipei de fotbal. E mijlocaș în echipa comunei, e și antrenorul acestei echipe ce (nota bene !) „face și ea ceva pentru faima satului", fiind, în campionatul județean, prima clasată în această toamnă.

Strada mare se umple de viață abia tîrziu, cînd umbrele înserării se zidesc în juru-ne ca niște pereți zdraveni și vechi de han. Vin muncitorii de la fabrici, vin oamenii de pe cîmp, se aud pe ulițe glasuri, apoi glasurile se sting, oamenii se retrag spre vetre, în case se aprind lumini, în curți se aprind focuri, ca și cum cerul, pe care s-au aprins stelele, ar fi coborît, întreg, peste Ruginoasa.

Ruginoasa, un **axis Moldaviae**, un loc vestit și neobișnuit — dar și obișnuit, prin obișnuitul civilizației sale de astăzi, aceeași în toate satele românești — al acestei Moldove, al acestei țări...

ILIE PURCARU ■

---

l lumii care vă înconjoară cu — poate cuvîntul nu vă place — compasiune, și în orice caz cu multă atenție și înțelegere, și care vă asigură locuri de muncă, retribuții bune (peste 2000 lei lunar), locuințe civilizate pentru familiile dumneavoastră, în numeroase înlesniri materiale. lumea ne-ar putea da ochi, eu cred i-ar da", spunea un coleg al dumstră aflînd că — în numele dreptua sesiza — v-ați pornit iarăși, pencîta oară probabil că nici nu mai ă împărțiți fără sfială insulte, injucalomnii, adeverind ceea ce oameînceput să creadă despre dumneaă, că sînteți circotași, bănuitori și simplu răi. Fiindcă scrisoarea dumastră este mincinoasă, așa cum — rcînd în dealul Păcurarilor și căutînd ooperativa „Munca invalizilor" pentru a discuta cu dumneavoastră, cu conducerea cooperativei și cu colegii dumneavoastră — ne-am și convins, dacă vreți, punct cu ounct. Scrisori asemănătoare au stat în atenția Colegiului de partid de pe lîngă Comitetul județean P.C.R. Iași, a Consiliului de control muncitoresc, a UCECOMului, și U.J.C.M.-ului, a presei, și cu aceleași rezultate. Un motiv în plus, adăugat reținerii noastre firești date de starea dumneavoastră de sănătate, pentru a nu intra în amănuntele acestei scrisori și a pune punct aici. Nu însă înainte de a mai spune cîte ceva despre dumneavoastră, Adomnicăi Gheorghe, care ați fost cîțiva ani președinte al filialei din Iași a Asociației nevăzătorilor și în această calitate, în care erați chemat să mai alinați suferințele unora, n-ați ezitat ca la atribuirea unor locuințe sau butelii de aragaz să cereți insistent „cinstea" care vi se cuvenea și micile daruri, sau despre dumneavoastră, Dumitrașcu Gheorghe și Iordăchescu Mihai, care ați devenit semnatari de sesizări mai ales după ce ați fost eliminați din consiliul secției cartonaje, unde lucrați, într-o adunare generală și la cererea membrilor din această secție, pentru grave abateri de la disciplina în muncă și de la morală. Și cum ați reacționat dumneavoastră, tovarășe Iordăchescu ? La cîteva zile după acea adunare generală, urmărind pe unul dintre colegii ce se declaraseră pentru schimbarea dumneavoastră din acea funcție — și care argumentase că veniți la ora 7 în loc de 6 la cooperativă și că uneori veniți în stare de ebrietate —, atunci cînd acesta dăduse să se urce într-un autobuz l-ați lovit cu cuțitul și în loc ca omul să ajungă acasă, la copiii lui, a nimerit la Spitalul de urgență. S-a întocmit un dosar, ați ajuns la judecătorie și, probabil că în urma unei anumite clemențe, ați fost amendat cu 3000 lei. Tot dumneavoastră, om la 46 de ani și cu trei copii, v-ați părăsit familia și ați încercat s-o distrugeți și pe-a altuia, la rîndul lui cu trei copii, a colegului dumneavoastră Flămînzeanu, căruia, cum mi s-a spus, „i-ați luat soția". V-ați stabilit amîndoi în oraș „cu chirie" etc. Sesizînd grotescul situației, frații concubinei au găsit cu cale să vă aplice o pedeapsă corporală, dar v-au bătut puțin cam tare și, după cum aflăm, au fost la rîndul lor amendați. Experiența aceasta, pe care ați simțit-o pe propria piele, și-a atins însă, după cum se pare, rîvnitul scop al unei îndreptări în viața dumneavoastră personală, căci idila a luat sfîrșit și v-ați întors în cele din urmă la nevastă și la copii. La rîndul dumneavoastră, Ungureanu Constantin, aflăm, ați fost condamnat de trei ori, fiind nu demult acuzat de lovirea cu armă albă a unui coleg de muncă. Sînteți mereu nemulțumit. Întocmiți sesizări și reclamații în care strîngeți, cu fărașul și măturica, am zice, pentru ca grămada să fie cît mai mare, toate „defectele" conducerii cooperativei : grave încălcări ale normelor eticii și echității socialiste, abateri de la prevederile statutului cooperației meșteșugărești, abuzuri în funcție, daune în avutul obștesc, atitudini de nepotism etc. Pe parcurs, reclamațiile acestea au început să insulte și să calomnieze înșeși organele de partid și de stat care au cercetat numeroasele dumneavoastră reclamații, și pentru faptul că nu au constatat ceea ce sesizați dumneavoastră, le reclamați și pe acestea. Acum, poate, va fi rîndul nostru să fim reclamați. Pînă cînd veți binevoi să ne faceți onoarea, n-ar strica totuși, credem, să meditați împreună cu cei cîțiva prieteni ai dumneavoastră la ceea ce ne spunea tovarășul Apăvăloaie Justinian, directorul Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale: „Găsesc că e slabă, foarte slabă activitatea filialei de aici a Asociației nevăzătorilor. Ei au un club, au instrumente muzicale, au o bibliotecă cu cărți în alfabetul Braille, o publicație a lor, „Lumina". Ar fi nemaipomenit să-i mai cheme cineva pe acolo, să-i mai adune de prin circiumi !" Astfel n-ați mai da ocazia să se spună despre dumneavoastră — cu o ironie, vă asigur, involuntară — că „nu vă plac ochii conducerii". În 1975, am aflat, cooperativa „Munca invalizilor" a ocupat locul întîi în întrecerea socialistă pe județul Iași între cooperativele meșteșugărești. De ce n-ați reedita un asemenea succes. Și de ce n-am scrie și noi despre dumneavoastră altfel ?

DUMITRU ELIADE ■

LA IAȘI,
STAREA MUNCII, A PÎINII ȘI A SPIRITULUI ESTE BUNĂ
IAR OAMENII SE BAT SĂ FIE ȘI MAI BUNĂ

Românul zice Iaşi şi înţelege vatră de cultură

(Urmare din pag. 10)

deamnă să le urmăm exemplul şi să ne slujim, fie şi în anonimat, dar din toate puterile, cultura. De curînd, o seamă de literaţi ieşeni care au scris pagini despre viaţa muncitorească de la Nicolina au ţinut un cenaclu în uzină. Trebuie să spun că gazdele noastre au dat o strașnică lecţie de ştiinţă literară şi bun simţ artistic celor care s-au produs acolo. Nu vreau să spun prin asta că orice muncitor sau inginer este, neapărat, un om subţire şi un rafinat în ale scrisului. Vreau să spun însă că oraşul Iaşi, spre deosebire de alte oraşe, contează pe o masă de oameni, pe foarte mulţi oameni cu o vădită inclinaţie spre lectură, muzică, teatru, filozofare şi arte frumoase. În urmă cu nişte ani, tot al patrulea cetăţean era student sau dascăl universitar. E drept, oraşul şi-a triplat populaţia, dar nucleul acela de lume mult simţitoare la frumos a rămas şi a crescut. Şi mai este un lucru care, de fapt, explică totul : fiecare instituţie de cultură ieşeană are un trecut mîndru şi bogat în opere".

O teorie a instituţiilor şi a tradiţiei ne propune şi *Liviu Leonte*, redactorul şef al „Cronicii" : „Există cîteva idei privind psihologia regională. Moldovei i-ar fi specifice reflexivitatea şi contemplarea. Transilvania e dominată de spirit practic. Muntenii sînt citadini şi pitoreşti. Teze şi adevărate, şi relative. Sînt cîteva momente ale istoriei cînd soluţia dată de moldoveni — la 1848, de pildă — nu e rodul spiritului contemplativ, ci al unei foarte exacte înţelegeri a conjuncturii. Spiritul şi cultura de azi ale Iaşului sînt rezultatul direct al politicii culturale a partidului, dar şi al unui depozit de condiţionări ale trecutului. Oraşul nostru a avut permanent programe culturale şi ştiinţifice, care priveau mult în viitor. În Iaşi nu prea au fost societăţi culturale de-o săptămînă şi de un an. Iaşul a urmărit cu încăpăţînare un program al instituţiilor şi le-a dobîndit. E cazul în care reflexivitatea întîlneşte acţiunea temeinică, puterea de a răbda de a aştepta clipa cea bună, voinţa de durată. Teatrul Naţional împlineşte în aceste zile 160 de ani de la prima reprezentaţie în limba română. Marea majoritate a instituţiilor culturale şi ştiinţifice merg în întîmpinarea secolelor. Iaşul este loc de artă dar şi loc al ştiinţei".

Acestea fiind spuse, ce se întîmplă la Iaşi în toamna lui 1976, în luna decembrie, în chiar zilele întîlnirii mele cu tîrgul cel dulce. Se întîmplă „totul şi încă ceva pe deasupra". Avem de-a face, evident, cu o lună a spectacolului teatral. După vizita prestigiosului „Berliner Ensemble", urmează o serie de reprezentaţii ale Teatrului Naţional german din Weimar. Naţionalul ieşean răspunde astfel ideii de frăţie internaţională a oamenilor de teatru şi face un bun oficiu de difuzare a pieselor româneşti peste hotare. Între 10 şi 13 decembrie, o lungă serie de spectacole şi ceremonii cinstesc şcoala românească de teatru. „Publicul nostru, spune actorul *Teofil Vilcu*, directorul instituţiei, e unul hrănit cu actorie de mai bine de un secol şi jumătate. Acum vine să vadă „Petru Rareş", „O noapte furtunoasă", „Simbăta la Veritas" şi — cum altfel ? — „Chiriţa la Iaşi", acum scrie el însuşi teatru. Primim cam 200—300 de producţii originale anual, le respingem aproape pe toate, dar, ce contează, viaţa merge mai departe, publicul ne rămîne fidel, noi ne facem cu tot sufletul arta şi meseria. Ca să fie clar că ieşeanului îi este dragă comedia, iată două pilde : Chiriţa lui Miluţă Gheorghiu a numărat peste 1 500 de spectacole. „Opinia publică" a lui Baranga se joacă de 11 ani cu sala plină". Şi fiindcă este vorba de teatru, iată o repetiţie la Casa de cultură a tineretului şi studenţilor. Trupa „Mîna" îl cam experimentează pe Caragiale, scoţînd din „La Moşi" o exhibiţie existenţială cu accent local sau, dacă asta încă nu vă spune nimic, gîndiţi-vă la ceva în care încap fără complexe Becket, Artaud şi cuplul comic Anton şi Romică. Cum studenţii şi tineretul casei au dat în atîtea rînduri dovadă de har în problemele spectacolului, aşteptăm să treacă experimentul şi ne consolăm cu ideea că balanţele lumii lucrează drept şi că, în compensaţie, se petrec în judeţ o mulţime de lucruri minunate, necomplexate şi întru totul autentice. În zona Hîrlăului a luat fiinţă un Teatru popular cu stagiune permanentă. În comuna Deleni, sătenii ansamblului „Corăgheasca", cu exemplul *Elenei Găină* în frunte, culeg folclor şi ţintesc la fazele republicane ale Festivalului „Cîntarea României". La Negreşti — în zona Ţibăneştilor — şi în vreo alte 20 de locuri din judeţ, universităţile cultural-ştiinţifice săteşti îşi fac datoria universitară cu tihnă şi folos. În comuna Miroslava-sat, la Cornesti şi, mai departe, la Voineşti ţăranii citesc poezii şi proză din grădinile proprii. Întîrziind în lumea scrisului, e de amintit că Editura Junimea, care şi-a deschis programul cărturăresc cu şapte ani în urmă, dînd Iaşului şi ţării un fel de reeditare cu intenţie a „Spiritului critic în cultura românească", de Ibrăileanu, şi după o producţie de 400 de titluri şi 7 000 000 exemplare — ceea ce înseamnă o carte de fiecare familie — lansează albumul „160 de ani de teatru românesc". La Iaşi, de bună seamă. În Iaşi se face muzică. Mai întîi spectacolele de la Opera Română, fără prea mult entuziasm pentru opera secolului XX, e drept. dar cu iertarea că pe scenele lumii mari tot „Tosca" se joacă şi tot Verdi. La Filarmonică, orchestra alcătuită, aproape în totalitate, din absolvenţii Conservatorului „George Enescu" pregăteşte integrala Simfoniilor lui Beethoven. La concertele-lecţii de joi sala e plină de studenţi. Ce este realmente frumos e faptul că studenţii melomani ai urbei ţin la ritual şi nu confundă niciodată sala de concert cu stadionul de fotbal. Nu se poartă frac, dar se poartă haină închisă, rochii lungi şi un gust pentru creaţia muzicală nouă care poate să stîrnească orgoliul unor centre cu vechi avînturi muzicale. Zilele trecute, formaţia „Voces Contemporanae" a concertat la Întreprinderea de antibiotice, într-o atmosferă de simpatie reciprocă, simpatie care a dus la un angajament de colaborare spirituală pe o bună bucată de timp. Profesorul *Mihai Cozmei*, rectorul Conservatorului „George Enescu", este convins că renaşterea muzicală a Iaşului este opera tineretului.

Desigur, Iaşul e întotdeauna mai mult decît atît. Există aici o grupare însemnată de artişti plastici şi mai sînt cenaclurile ei, cenaclurile literare, feluritele formaţii şi ansambluri profesioniste sau de amatori, în fine, mulţimea de întîmplări care vin şi se duc, dar care toate dau sens şi culoare aparte mişcării spiritului în Moldova de mijloc. Este o impictate aproape să gîndeşti că trei sau patru file dactilografiate pot spune starea spiritului la Iaşi. Să băgăm de seamă că n-am cuprins aici culoarea ce-o dă urbei ştiinţa, să adăugăm tot ce ştie fiecare ieşean despre sine şi despre ieşeni, lucruri pe care niciodată un străin şi un turist n-au cum să le cunoască. Fiindcă dincolo de afişele care spun întîmplările spiritului, la Iaşi se află întotdeauna altceva, lucruri pe care nici un afiş nu le reţine, dar care există precum la un aisberg există cele şapte optimi ascunse de ape şi care sînt, de fapt, condiţia lui reală.

Cînd Puccini compunea „Boema"

Anul 1896... Răsfoim pagini de istorie, ştiinţă, cultură şi artă. Ce se petrecea în acel an în lume ? În Olanda se introducea votul universal pentru bărbaţi ; italienii intrau în război cu etiopienii ; în America de Sud se înfiinţau partide socialiste în cîteva ţări ; în Rusia textiliştii declarau grevă la Petersburg ; în Franţa se funda Academia Goncourt ; în America de Nord se descoperea un nou bazin aurifer şi începea o altă goană după aur ; H. Becquerel descoperea radioactivitatea ; în Africa de Sud avea loc complotul de la Johannesburg ; H. Minkovski crea Teoria numerelor ; în S.U.A., Curtea Supremă confirma segregaţia ; în România începeau lucrările de amenajare modernă a portului Constanţa ; se înregistrează apariţia primului film cu trucaje în cinematografie ; G. Puccini compunea „Boema"...

Dar la Paşcani ? Ce ce întîmpla în acel an la Paşcani, în tîrgusorul moldovean ? Ei bine, acest amănunt informaţional aveam să-l aflăm de-abia în această iarnă, vizitînd oraşul de pe Siret, aflat într-o adevărată sărbătoare culturală : în anul 1896 luase fiinţă, aici, un club muncitoresc, a cărui activitate durează, deci, de 80 de ani.

Desigur, o vîrstă de opt decenii este venerabilă nu numai în planul uman, dar şi în cel al instituţiilor, mai cu seamă cînd acestea aparţin culturii, cînd se înscriu printre cele mai vechi din ţară şi cînd iniţiativa aparţine muncitorilor ceferişti de acolo. Programul manifestărilor

s-a desfăşurat de-a lungul unei întregi săptămîni şi a cuprins evocări, conferinţe, spectacole, întîlniri ale tineretului de azi cu vechi membri ai clubului, seri de dans, expoziţii şi gale de filme, toate bucurîndu-se de o participare şi de un interes care au depăşit aria oraşului Paşcani. Au fost prezenţi oameni de cultură de la Iaşi, printre care conferenţiarul universitar dr. Marcel Morărașu, care a încredinţat tiparului o monografie completă a existenţei Clubului muncitoresc C.F.R. „Unirea" Paşcani.

În ceea ce ne priveşte, am căutat să stăm de vorbă cu cîţiva dintre cei mai vechi membri ai clubului. Au rămas puţini, dar n-au abandonat nici astăzi activitatea. Dintre ei l-am cunoscut pe lăcătuşul *Oscar Faulhaber*, care, abia revenit în oraş de la o partidă de pescuit la Siret („am prins doar un clenuţ, dar am mers 10 km pe jos şi am strîns 70 kg de noroi"), răspunde solicitării noastre cu voioşie, anunţîndu-ne că nu are „decît 73 de ani" şi l-am cunoscut pe *„tînărul"* tapiţer *Constantin Abrahamfi*, de numai 67 de ani. Desigur, ambii pensionari, dar numai de la serviciu, nu şi de la club. Aici sînt membri activi : Oscar Faulhaber de 48 de ani, iar Constantin Abrahamfi de 29 de ani.

„La început, ne spune cel dintîi, Clubul însemna biblioteca de împrumut, iar cărţile erau donate chiar de către muncitori. Construcţia era din lemn şi i se spunea Sala de tir. Secţiile mai noi au fost cele de teatru şi muzică. Pe acestea le-am cunoscut bine, căci am cîntat în corul diferitelor operete care s-au pus în scenă la noi".

Evocarea trecutului făcută de aceşti oameni care şi-au legat de decenii viaţa de aceea a clubului „Unirea" include nu numai setea de cultură a muncitorimii ceferiste din Paşcani, înseamnă nu numai o trecere în revistă a greutăţilor pe care ei le aveau de întîmpinat pentru a-şi putea satisface dorinţele, dar şi o împletire a vieţii clubului lor cu cea a numeroase personalităţi progresiste ale epocii (pe aci au trecut oameni ca Alexandru Vlahuţă, George Enescu, Mihail Sadoveanu, D. Kiriac), precum şi o interferenţă vie cu activitatea politică a unor fruntaşi ai mişcării muncitoreşti din România (cum au fost I. Nădejde, Alecu Constantinescu, I. C. Frimu, Gh. Gheorghiu-Dej şi alţii).

Evident, evoluţia activităţilor clubului s-a acordat cu însăşi dezvoltarea fostelor Ateliere C.F.R. şi, de asemenea, starea sa prezentă se corelează cu actuala forţă a întreprinderii mecanice de material rulant şi, în plan mai general, cu marile transformări politico-sociale care au urmat actului istoric de la 23 August 1944. Cu atît mai emoţionante ni se par poveştile celor doi interlocutori cu cît ele se referă la o stare de spirit tipică muncitorimii acelor vremi. Constantin Abrahamfi, şi astăzi om de bază al formaţiei de teatru, cu un repertoriu de adevărat profesionist („Crai nou", „Baba Hîrca", „Bolnavul închipuit", „Bărbierul din Sevilla", „Tache, Ianke şi Cadîr", „Oameni care tac", „Comuniştii" etc.), îşi aminteşte cum repetau pînă pe la orele 3 noaptea pentru ca, pe la 4, să se ducă la coadă la carne şi de acolo să meargă direct la lucru. Amintirile lor au alteori accente comice : „În timpul războiului, împreună cu Teodorescu şi Nesvadba, tot din echipa artistică a clubului, ne-am dus la Bucureşti să dăm examen de admitere la Teatrul „Alhambra". O săptămînă am făcut cu trenul. Am ajuns zdrobiţi de oboseală. Unde mai pui că trebuia să cîntăm şi să dansăm ! În comisie, George Vraca şi Constantin Tănase. Primul îi spune celuilalt : „Uite, mă, Costică, ce ştiu ăştia de la Paşcani !" ; iar Tănase îi răspunde : „Am să-i ţin minte toată viaţa". Nouă ne creştea inima, crezînd că la noi se referă. Dar marele comic continuă : „Acolo s-a rupt scena cu mine", dezumflîndu-ne pe toţi trei. De fapt, ne-au admis, dar ne-au atras atenţia să n-avem pretenţii la bani că nici ei nu prea au. Am revenit acasă".

Un simplu fapt poate uneori reconstitui o întreagă epocă. Iată un exemplu furnizat de către Oscar Faulhaber : „Jucam la Bumbeşti-Livezeni „Focurile din Pernik", piesă de un autor bulgar, care descria viaţa minerilor. În piesă se producea un act de sabotaj. Era imediat după război, în anii cînd se organizau şantierele naţionale ale tineretului şi se construiau noi linii ferate, tuneluri, oţelării. Atît de mare era ura brigadierilor împotriva duşmanilor de clasă, dar şi atît de şubredă pregătirea lor culturală, încît, văzînd ce se petrece pe scenă, au luat-o de bună şi au început să ne huiduiască, ba unii au aruncat cu bucăţi de cărbune spre scenă".

Desigur, Clubul muncitoresc „Unirea" din Paşcani, ne spune *Constantin Enea*, directorul clubului, a reprezentat nucleul cel mai ferm al activităţilor culturale din oraş. El este îndrăgit de toţi cetăţenii Paşcaniului tocmai pentru îndelungata sa existenţă şi frumoasa sa tradiţie. Alături de acest club au mai fiinţat însă şi alte formaţiuni culturale, unele cu o activitate de cîteva decenii, cum este Casa de cultură de azi, pe care noi o considerăm o continuare a fostei „Case Naţionale" din Paşcani, înfiinţată acum 50 de ani, ansamblul folcloric „Hora", creat în anul 1902, şi Clubul Tineretului".

MANOLE CARŢAN ■

Un obiectiv al acestui cincinal

Nepreţuita gîndire de preţ

— Am ţinut să am o convorbire cu dumneavoastră, tovarăşe Vasile Mocanu, tocmai pentru că sînteţi director al sucursalei ieşene a Băncii de investiţii, deci tocmai pentru că sînteţi unul dintre reprezentanţii severului control prin leu al investiţiilor. Ştiţi cîţi bani s-au investit şi se investesc pentru progresul acestui judeţ. Pentru început, m-ar interesa nişte observaţii, ale dumneavoastră, de sinteză, privind în urmă spre ce a fost, privind înainte spre ce va fi.

— La fiecare cincinal, producţia marfă şi producţia industrială s-au dublat şi se dublează, ca urmare a creşterii fondului de investiţii. Ritmurile de creştere cele mai substanţiale sînt cele din 1970 încoace. Ritmul de dezvoltare a judeţului este superior ritmului mediu de dezvoltare pe ţară. Am spus că în 1980 planul producţiei globale industriale prevede o sarcină de zeci de miliarde, însă trebuie să adaug că dorinţa ieşenilor este să realizeze 40 de miliarde.

— Sună frumos şi îmbucurător, dar, concret, cum se poate realiza acest spor consistent ?

— Folosirea la maximum a capacităţilor existente ; intrarea în funcţiune mai repede decît e prevăzut în grafice a unor capacităţi noi ; devansarea realizării obiectivelor din acest cincinal, astfel încît în ultima parte a cincinalului să putem căpăta noi obiective de investiţii. Cam astea-s căile.

— V-aş ruga, cîteva cuvinte, cîteva informaţii despre acţiunea recent declanşată, acţiune care vizează reducerea materialelor de construcţii în totalul investiţiilor.

— În judeţul Iaşi, reducerile din valoarea construcţiilor în curs, precum şi din aceea a obiectivelor care au studii tehnico-economice aprobate, ating un procent de aproape 31 la sută. Asta înseamnă reduceri de 56 000 tone ciment, de aproape 8 000 tone oţel beton, de peste 22 000 tone metal laminat, de 140 kilometri de cabluri electrice şi telefonice şi altele, toate obţinute pe multe căi practice, care pot fi însă definite cu trei cuvinte : **gîndire economică lucidă.**

— Şi care-i aportul specialiştilor din unitatea pe care o conduceţi la acest efort general de a obţine cît mai mult, cu bani cît mai puţini ?

— La investiţiile avizate între 1 ianuarie şi 1 septembrie 1976 au fost reduse cheltuieli nejustificate, exagerate, în valoare de 59 milioane lei, ceea ce, în cost eficienţi, reprezintă 6 la sută din valoarea obiectivelor ale căror documentaţii ne-au fost prezentate spre avizare. Cam la 77 la sută din obiectivele analizate s-au adus îmbunătăţiri la indicatorii economici Bineînţeles, mă refer la obiectivele productive.

— Aici, la Iaşi, am auzit nişte lucruri şi interesante, şi rostite în alcătuiri frumoase : „Problema crucială este aceea de a răspîndi industria spre teritoriul judeţului, spre cei aproape 400 000 de locuitori ai săi. Industria republicană trebuie să nască pui şi la Hîrlău, şi la Tîrgu Frumos, şi la Vlădeni, şi la Ţibăneşti, şi la Rădăuceni, şi la Podu Iloaei. Dincolo de eficienţa economică, trebuie să fim preocupaţi şi de eficienţa socială a investiţiilor. Şi, sub acest raport, se poate spune că acesta este cincinalul Paşcaniului". Aţi vrea să adăugaţi şi concreteţea unor cifre acestor idei ?

— Paşcaniul va creşte, sub raportul producţiei, de 3 ori în 1980 ; industria de acolo va creşte de patru ori. Firesc, beneficiari ai acestor creşteri vor fi în primul rînd localnicii acelor locuri.

NELU IONESCU ■

Ieşenii, aceşti năvalnici spre un trai mai bun, şi problemele lor de zi cu zi

„Fără nici o îndoială, ne spunea Ioan Manciuc, prim secretar al Comitetului municipal de partid şi primar al oraşului Iaşi, problema numărul unu a Iaşului este în momentul de faţă adevărata sa explozie demografică, evidenţă de care se leagă în continuare o altă serie de probleme.“ O sută de mii de locuitori înainte de-al doilea război mondial ; 60 000 după el ; 166 000 la ultimul recensământ, în 1966 ; dar circa 325 000 de ieşeni în momentul de faţă — deci o creştere considerabilă, practic aproape dublarea populaţiei în numai zece ani de zile. Fără îndoială, această explozie demografică a fost stimulată în primul rînd de dezvoltarea industrială intensivă a municipiului moldovean, în care numărul noilor întreprinderi şi al locurilor de muncă este încă în creştere, şi va mai fi. Să nu uităm că judeţul Iaşi, după ultimele anale statistice, posedă rata de natalitate cea mai mare din ţară — şi astfel să trecem la a cîntări şi analiza cîteva dintre cele mai importante consecinţe ale stării de fapt actuale care se înregistrează în fostul oraş.

„Aşa stînd lucrurile, ne spunea tovarăşul Ioan Manciuc, primarul municipiului, nu vă va fi cred cu mirare dacă voi susţine că problemele edilitare pe care le veţi întîlni la Iaşi cu greu le-aţi putea găsi în altă parte !“

Iaşul, am aflat, posedă una dintre moştenirile edilitare cele mai proaste din întreaga ţară. Oraşul este vechi şi încărcat de tradiţie — dar prea vechi şi construit prost, din materiale de construcţie dintre cele mai slabe, care se degradează la primul contact mai serios cu apa, iar apă se află destulă în subsolul ieşean, ridicîndu-se nu o singură dată cu de la sine putere din pămîntul macroporic în locuinţe. Astfel, Iaşul este unul din rarele oraşe ale ţării care nu poate prelua aproape nimic din fondul edilitar vechi, fiind astfel nevoit să demoleze tot şi să-şi construiască pe deasupra noile locuinţe, aşa cum s-a întîmplat de exemplu în marele cartier Nicolina-Socola. „La noi nici să demolăm nu se prea pune problema, ne spunea tot Ioan Manciuc. Pur şi simplu la Iaşi sute de locuinţe pe an se demolează singure !“ Aşa cum s-a întîmplat, de exemplu, pe bulevardul Dimitrov, unde o casă abia restaurată, renovată, s-a crăpat într-o noapte precum o pînză de păianjen. În numai două ore au fost evacuaţi toţi chiriaşii, iar casa s-a năruit imediat pe picioarele sale ca de lut. Sau cum s-a întîmplat nu demult pe strada Ştefan cel Mare cu o casă pe care ieşenii o mai credeau în stare să susţină tradiţia edilitară locală, dar care a căzut pur şi simplu din cauza rezonanţei stîrnite de două autobuze care s-au ciocnit în plină stradă, aproape de miezul nopţii !

Trebuie deci totul construit de la capăt. Dar cît oare ? Pe anul în curs în judeţul Iaşi s-au dat în folosinţă exact 4 720 de apartamente (2 396 proprietate personală, 2 324 proprietate de stat). Pentru 1977 sînt prevăzute 2 850 de apartamente proprietate personală, dar rămîn încă cereri nerezolvate — în vreme ce numărul locuinţelor proprietate de stat va ajunge la peste 7 000, deci de trei ori mai multe decît în anul precedent ! Interesant este că edilii ieşeni nu se pot plînge de lipsă de înţelegere şi sprijin din partea organelor centrale de partid şi de stat care, analizînd situaţia concretă a Iaşului, au hotărît să susţină subvenţionarea construcţiilor într-un număr chiar mai mare — de chiar peste 10 000 de apartamente pe an ! „Dar, ne spunea primarul Iaşului, adunîndu-ne noi, toţi factorii de răspundere şi de decizie în această problemă din judeţ, ne-am dat seama că n-am putea face faţă unui astfel de „boom“ edilitar ; că nu avem destulă forţă în construcţii pentru aceasta. Ne-am hotărît în cele din urmă la numărul de 7 000—7 500 apartamente pentru anul care vine, pe care nu-l vom realiza însă decît dacă vom strînge tare din dinţi“.

★

De la Vasile Manolache, secretar al Comitetului municipal Iaşi al P.C.R., aveam să aflăm că pînă la 1 decembrie anul acesta au fost acordate exact 6 193 de audienţe. Dintre ele 4 173 ridică probleme de spaţiu locativ (67,3 la sută !), 1 317 sînt pe probleme de muncă (căutări de serviciu în special) şi numai 703 „diverse“, adică rugăminţi privind intervenţia organului local de partid şi de stat pentru acordarea de butelie, stabilirea domiciliului în Iaşi, degradări ale apartamentelor, atitudini necorespunzătoare şi aşa mai departe. „Fără îndoială, ne spunea tovarăşul Vasile Manolache, este aici şi un lucru bun : oamenii vin la partid pentru că ştiu că au posibilitatea să-şi găsească dreptatea, dacă o au bineînţeles. Acordarea locuinţelor, buletinelor, butelilor sau serviciilor sînt numai în puterea întreprinderilor să le rezolve, noi intervenim numai în cazuri cu totul speciale, cînd nu se respectă legea sau există situaţii foarte deosebite. Însă, iată un lucru care la noi s-a înţeles bine, nimeni nu trebuie să plece de la o audienţă fără un cuvînt bun, fără un sfat, fără să fie conştient că investiţia de încredere pe care a făcut-o în organul pe care-l reprezentăm este bine întemeiată, şi chiar a fost făcut tot posibilul pentru a fi ajutat.“

În ziua amintită erau înscrise pe lista de audienţe 56 de persoane. Pînă acum cîtăva vreme nu existau decît două zile speciale pentru audienţe şi listele deveneau interminabile. Audienţe există acum în fiecare zi lucrătoare a săptămînii, atît de dimineaţă cît şi după-amiaza. Să amintim aici şi de cele 5 102 scrisori expediate pe adresa Consiliului popular de la 1 ianuarie la 1 decembrie 1976, cifră care este cu 1 532 de scrisori mai mare decît cea de anul trecut. Problemele care le ridică aceste scrisori sînt aceleaşi, desigur, pe care le-am amintit la audienţe.

★

Din cifrele culese la Direcţia comercială a judeţului nu am putut extrage decît creşteri, uneori spectaculoase, ale consumului atît alimentar cît şi nealimentar — înregistrate cu migală, pentru o perioadă corespunzătoare, de la 1975 la 1976. Cifre ar fi altfel multe, şi nu vom menţiona decît cîteva : cu 12,1 mai multă pîine (75,5 kg anual pe „capul“ fiecărui locuitor din cei aproape 750 000 cît numără judeţul), cu 10,9 la sută mai multă carne, cu 24 la sută mai mult ulei, cu 20,3 la sută mai multe ouă (63,3 bucăţi anual pe locuitor), cu 8,4 la sută mai mult vin (15,5 kg anual de locuitor) şi aşa mai departe, indicînd o creştere medie totală de 10,7 la sută. La produsele nealimentare sînt cu 10,8 la sută mai multe perechi de încălţăminte, mai mult cu 8,4 la sută ţesături de lînă şi 6,8 la sută de mătase, cu 8,5 la sută la galanterie, ca şi o creştere spectaculoasă la diverse aparate tehnice : 29,9 la sută mai multe frigidere, 13,2 la sută maşini de spălat, 13,8 la sută televizoare, ca şi mobilă mai multă cumpărată, cu 17,3 la sută mai mult decît anul trecut.

Sigur, o parte din aceste cifre, mai cu seamă cele din sectorul alimentar, nu reprezintă totodată şi consumul exact pentru fiecare locuitor al judeţului, ci doar ce se cumpără prin magazin — întrucît se ştie că păsări, ouă, carne, vin şi aşa mai departe, poate mai ales vin, se „fabrică“ şi în gospodăria proprie, sporind considerabil cifrele amintite mai sus. Oricum însă, Direcţia comercială se mîndreşte cu o depăşire a planului cu 1,7 la sută pentru anul încă în curs, ceea ce ar reprezenta nici mai mult, nici mai puţin decît vreo 73 de milioane de lei în plus faţă de plan şi o creştere de circa 418 milioane faţă de anul 1975 ! „Judeţul nostru, ne spunea Nicu Simion, directorul adjunct al instituţiei, are un specific aparte şi din punctul de vedere al consumului de bunuri. Media de virstă este foarte scăzută, existînd mulţi tineri veniţi odată cu creşterea industrială masivă, dar tineretul nu are adesea prea mulţi bani de cheltuit, fiind încadrat la primele trepte de retribuire. Asta se vede desigur şi în reţeaua comercială, la noi desfacerea fiind mai mică în comparaţie cu alte judeţe, dar desigur în continuă creştere, urmînd fidel curba ascendentă a creşterii nivelului de trai al populaţiei.“

Cîteva cuvinte despre pîinea Iaşului. Se fac zilnic numai în municipiul de reşedinţă aproape 100 000 kg de pîine, uneori chiar peste suta de mii de kg, aşa cum a fost dealtfel la 14 octombrie. Marile unităţi ale combinatului specializat, avînd de făcut grosul producţiei, o coc în cuptoare cu ardere atît indirectă cît şi foarte rapidă, pe o plasă de sîrmă sub care arde gaz metan — şi-au mai fost şi cazuri în care pîinea, în special cea neagră şi cea intermediară, a fost mai mult necoaptă în miezul ei. Nu acelaşi lucru se întîmplă la unităţile mici, cum ar fi cea cu numărul 10, din apropierea Palatului Culturii, căreia i s-a dus vestea că are cea mai bună pîine din Iaşi. Însă unitatea, condusă de Ionel Iepure nu poate face deocamdată decît circa 2 300 kg pe zi (pîine albă şi semi-albă, de 1,5 kg, foarte rumenă şi gustoasă, cu aspect de pîine de casă), lucru care produce lungi cozi la intrarea în magazinul propriu de vînzare, pentru că o asemenea cantitate nu reprezintă nici 3 la sută din toată pîinea necesară oraşului.

★

Aflîndu-ne la Iaşi, mai cu seamă pentru a cerceta problemele oamenilor de la chiar faţa locului, ne-am gîndit că poate ar fi bine să trecem şi pe la locatarii blocului A 2, de pe strada Vasile Lupu, acolo unde, la etajul patru, locuieşte şi un anume cetăţean Gheorghiţă Trandafilon. O scrisoare prezentînd extravaganta „viaţă de casă“ a fotbalistului Trandafilon (pentru că asta îi este prima calitate) a fost publicată de ziarul „Sportul“ în numărul său din 26 noiembrie. Gh. Trandafilon a sosit numai de cîteva luni la Iaşi, unde este înscris în primul an la facultate şi în prima linie de atac a echipei locale de fotbal, Politehnica. De reţinut ar fi că în aceeaşi garsonieră au stat pe rînd mai mulţi fotbalişti : Simionaş, Costaş, Ciocîrlan în timpul din urmă. „Nici unul dintre aceştia nu a fost nici pe departe atît de gălăgios, atît de nerespectuos faţă de colocatari pe cît este Trandafilon“, ne spunea Silviu Gore, pensionar, care are nenorocul de a locui chiar dedesubtul lui Trandafilon. Este şi părerea lui Ioan Melinte, de profesie tehnician la C.F.S. Iaşi, care este preşedintele Asociaţiei de locatari din blocul amintit. „L-am chemat la sediul asociaţiei şi am încercat să-l convingem să nu mai facă chefuri şi gălăgie pînă la ore foarte înaintate din noapte. Ne-a repezit. Ne-a spus că nici nu stă de vorbă cu noi, că noi n-avem destulă şcoală, iar dacă avem de reclamat ceva, să vorbim cu clubul. Am trimis şi acolo o scrisoare, dar n-am primit nici un răspuns.“ Ecaterina Iacob, şi ea vecină cu Gh. Trandafilon, ne mărturisea că „de prea multe ori pe săptămînă, cam pe la două, trei noaptea se cîntă „Mulţi ani trăiască !“ Într-o noapte, mai zicea dînsa, el şi colegii săi de chef au deranjat lumea şi din blocul vecin, aşa gălăgie au făcut !“

Cumplit atacant, Trandafilon ăsta !

DUMITRU GRAUR

Ce face ieşeanul în timpul său liber

Nu va fi vorba în aceste rînduri, despre ceea ce poate face cetăţeanul în orele sale disponibile, ci despre ceea ce face el efectiv, în acest timp. Mai precis, un microsondaj, în rîndul locuitorilor judeţului Iaşi cărora le-am adresat aceeaşi unică întrebare : cum vă petreceţi timpul liber ? Am consemnat cîteva răspunsuri primite.

Ioan Zamfir, din comuna Deleni : „Mă ocup de pregătirile în vederea participării ansamblului pe care-l conduc la festivalul folcloric organizat pentru valorificarea şi revitalizarea folclorului din zona Hîrlăului. Sînt dirijorul formaţiei“.

Pictorul ieşean Francisc Bartok, lector la catedra de arte plastice a universităţii moldovene, cu studenţii săi, se ocupă cu înfrumuseţarea locului de muncă de la întreprinderea „Confecţia“.

Fotografii de ELENA GHERA

Paul Iancu, din Hîrlău : „Pasiunea mea este teatrul. Din luna noiembrie a acestui an a luat fiinţă un teatru popular la noi în oraş, aşa că nu-mi văd capul de treabă. Ne pregătim pentru Festivalul „Cîntarea României“.

Mihai Ignat, cazangiu, din Iaşi : „Ziua-i scurtă, vremea se aspreşte. Trag spre casă cît mai repede, după ce termin cu sarcinile de serviciu. Sînt amator de turism şi-mi place să merg măcar pînă la Ciric, că-i la doi paşi, dar iarna e închis. Păcat !“

C. Stejar, dispecer la autobază : „Lucrez în schimb şi sînt din Paşcani, unde am familia. Pierd mult timp cu trenurile. Sînt prea obosit. Şi mai am şi un proces, un fel de litigiu de muncă care s-a cam lungit şi mi-a tocat şi timpul, şi nervii“.

Dragoş Loghin, şef de echipă la Atelierele Nicolina, Iaşi : „Mă gîndesc la baza noastră de la Ciric, la popicărie şi la bărci. Mă gîndesc numai, pentru că altceva nu pot face pînă la redeschiderea bazei. Pînă atunci, mai dau o fugă pe la motelul „Bucium“, dar asta nu-i de scris. Aştept să ningă. Sînt amator şi de concursuri de schi şi săniuţe. Bîrnova este singura posibilitate aci, la Iaşi, pentru sporturile de iarnă“.

Ing. Mihai Popescu, de la Staţiunea de cercetări viticole, Iaşi : „Locul meu de muncă este în afara oraşului. Odată ajuns acolo, nu mai plec pînă seara. Mă văd mai mult cu directorul decît cu soţia. Practic, timpul liber se reduce la duminici. Le dedic fiului meu Răducu, care, cum pune mîna pe mine, mă sechestrează. Mergem la Teatrul de păpuşi, alteori în parcuri. L-aş duce şi la înot, dar pentru copii de vîrsta lui (2 ani şi 7 luni) nu există bazine. Nici de vară, nici de iarnă. Nu sînt patinoare. Cît de modeste, dar să fie. Soţia este profesoară de muzică. Aş merge cu ea la concerte, dar sînt prea grele pentru mine. Cîndva se făceau prezentări, concerte de iniţiere. Acum n-am mai auzit de aşa ceva. Împreună petrecem puţin din timpul nostru liber“.

Un grup din care fac parte : Constantin Dubinciuc, de la secţia fire a Combinatului de fibre sintetice, N. Lungu, operator la aceeaşi întreprindere, ing. Ion Durdun şi alţi cîţiva. Toţi sînt amatori de tenis şi-i dedică tot timpul lor liber. Cercul are aproape 150 de membri. „În prezent, ne spune unul dintre ei, mulţi tovarăşi de la combinatul nostru participă la campionatele de casă la şah, ping-pong, cros şi tenis de cîmp. Profităm de vremea frumoasă, noi şi crosiştii. Ceilalţi folosesc sălile clubului din întreprindere“.

O studentă („Ce importanţă are cum mă numesc ?“) : „Caut un disc cu concertul pentru corn şi orchestră de Mozart. Dar nu disper. Bat toate magazinele. Şi după ce-l găsesc, ce fac ? Îl ascult, e bine ? Smecheri vă mai credeţi voi, bucureştenii !“

MANOLE CÂRŢAN

Un oraş care învaţă să numere pe cont propriu

Strada principală din Hîrlău ar trebui, cît încă nu este prea tîrziu, filmată. Din dreptul bisericii ctitorite de Petru Rareş pînă în centrul localităţii, prăvăliile care au făcut la vremea lor faima vechiului tîrg moldovenesc, alipite umăr la umăr şi cu fruntea la drum, au rămas în bună parte goale de oameni, pustii, şi par decorul migălos al unei piese de epocă. Un vînt rău, îngheţat, trîntеşte uşile, face ferestrele să scîrţîie jalnic. Hîrlău, primul oraş cu acest nume, se află în curs de demolare.

Al doilea oraş purtînd numele acesta s-a şi construit, în vecinătatea curţii domneşti a familiei Muşatinilor. „Un pui de oraş“, deocamdată, spune primarul *Constantin Coman*. Dar un oraş adevărat, pentru a cărui întemeiere s-au alocat în cincinalul trecut fonduri în valoare de aproximativ 95 de milioane de lei. Constantin Coman numără pe degete ce s-a făcut cu banii aceştia. Un liceu cu 16 săli de clasă. O creşă cu 100 de locuri. O grădiniţă. Supraetajarea policlinicii. Modernizarea a trei kilometri de străzi. Hotelul „Răreşoaia“. Toate acestea alcătuind ceea ce primarul oraşului numeşte „domeniul social-cultural“. În „domeniul industriei“ : un complex pentru prelucrarea legumelor şi fructelor, o fabrică de oţet, o uzină de vinificaţie cu o capacitate anuală de 250 vagoane, un complex de pui de carne cu o producţie de un milion două sute de mii de capete anual. Unităţile acestea au făcut ca în 1975 producţia globală a oraşului să se ridice la aproape 180 de milioane lei. „Cifra exprimă, spunea primarul Constantin Coman, puterea economică a oraşului nostru. Dar toţi banii aceştia nu ne rămîn, cum se spune, în mînă, pentru că avem aici, la Hîrlău, subunităţi ale unor întreprinderi de prin alte părţi. Din Iaşi, în primul rînd. Sectorul de exploatări forestiere e subordonat Întreprinderii forestiere Iaşi. Centrul de legume şi fructe — cu o producţie anuală de zeci de milioane — aparţine de I.L.F.-Iaşi. Dar un exemplu mai convingător poate fi acesta : în cursul cincinalului trecut, la Hîrlău s-a construit şi acum funcţionează în plin o secţie de confecţii a Întreprinderii de tricotaje „Moldova“, tot din Iaşi. Adaug la acestea încă un fapt : din cele aproximativ 180 milioane, cît reprezenta producţia globală a oraşului în 1975, aproape 15 la sută au rămas aici, în Hîrlău. În 1980 nu numai că producţia globală va fi mult mai mare, dar ea va aparţine oraşului în proporţie de 60 la sută. Dacă-mi daţi voie, în aceste cifre stă, pe scurt, creşterea Hîrlăului. Şi gîndiţi-vă acum la consecinţele acestei industrializări treptate. În primul rînd, faptul că oamenii nu pierd vremea pe drumuri, nu fac naveta, creînd aici goluri în forţa de muncă şi creînd acolo unde s-ar fi putut duce, la Iaşi, de exemplu, tot felul de probleme, printre care cea a locuinţelor n-ar fi stat în ultimul rînd. Au, aici, casele lor. Pînă în 1980 oraşul va avea 800 de apartamente. Destul de bine, cred, raportînd acest număr la populaţia oraşului, de aproximativ 10 000 de locuitori ! Ca să nu mai vorbim despre calificarea oamenilor, despre faptul că ei se obişnuiesc, în timp, cu industria, sau despre faptul că, imaginaţi-vă, dacă s-ar fi ridicat aici peste noapte cîteva fabrici, localnicii plecaţi, în dorinţa lor de a se reîntoarce pe la casele lor, ar fi creat acolo de unde voiau să vină tot felul de necazuri, obligînd întreprinderile respective să caute alţi oameni, să-i califice etc.“

Hîrlău, un oraş nou, muncitoresc, un oraş care se industrializează, s-ar putea spune, „cuminte“, dar aşezat şi statornic, un oraş care, aşa cum s-a văzut, învaţă să numere pe cont propriu şi în folosul lui. Dar nu numai al lui.

DUMITRU ELIADE

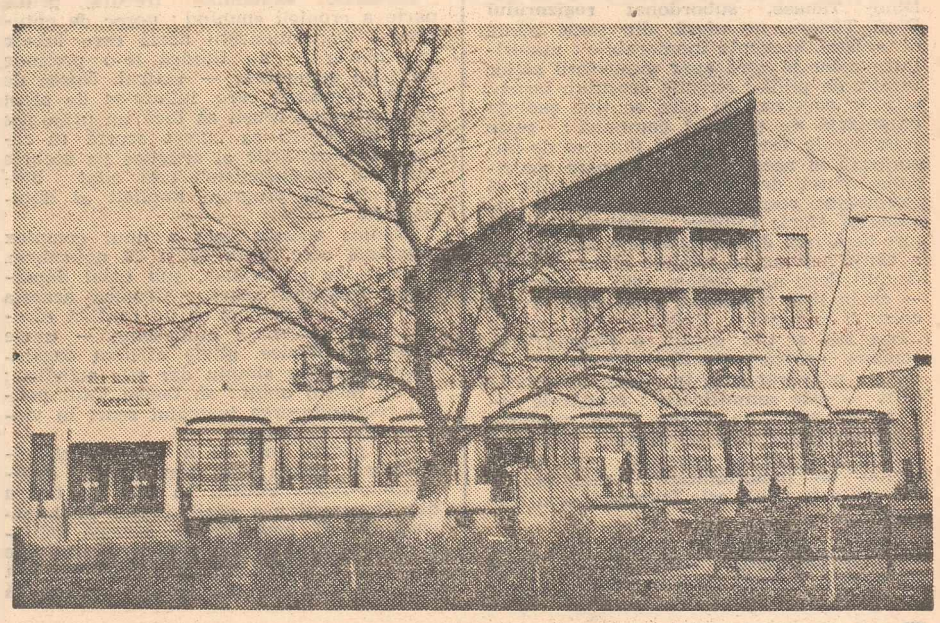

Intre clasic și baroc (VII)

PRAXITELE
Surîsul lui Hermes

In afară de portretele sale, Erasm are numai vagi legături cu arta. Biografii săi declară că acest neobosit călător a trecut prin Italia ignorîndu-i pe Rafael și pe Michelangelo și neinteresat de monumente. Unica sa pasiune erau literatura clasică și filosofia, bonae litterae. Dar un om care surîde singurătății ne va reaminti în mod inevitabil surîsul statuilor clasice. Și cum, înainte de a mă recunoaște vinovat de exces aș vrea să nu exclud nici un argument al măsurii, e firesc să nu mă grăbesc cu o concluzie, chiar dacă lecțiile melancoliei sînt altele decît cele ale lui Praxitele. Mai ales că nu intenționez să fac aici o istorie a artei, ci istoria unei ezitări. Și, poate, istoria unei speranțe ; aceea de a nu mă mulțumi cu orice fel de consecvență și de a-mi dori o consecvență care iubește cu toate resursele ei.

Despre zîmbetul lui Filip al Spaniei se spunea că ascundea un pumnal. Zîmbetul statuilor grecești nu ascunde decît teama de moarte. Cu alte cuvinte, grecii au arătat destinului același surîs cu care au încercat să cîștige bunăvoința lui Nero declarîndu-l învingător la întrecerile olimpice, deși sosise ultimul în cursă. Pe de altă parte, știm că acest surîs n-a existat în vremea lui Fidias și a lui Policlet. El apare cînd zeii simt nevoia să surîdă amurgului, așa cum au făcut-o în dimineața idealului elin tinerele kore. Pe buzele statuilor începe să fluture atunci un surîs care, treptat, nu le va mai lăsa nici o speranță.

Iată-ne, astfel, în fața unei dileme : trebuie să vedem în surîsul rafinatului Hermes al lui Praxitele un semn de triumf sau de slăbiciune ?

Ceea ce așteptăm de la artă nu este, bineînțeles, orice fel de triumf. De ce ne-ar interesa să ni se spună, de pildă, că ea e un triumf asupra trupului ? Ceea ce așteptăm de la ea este, dimpotrivă, o justificare superioară a biologiei, care, fără să ne mintă în privința morții și fără să făgăduiască împărății ulterioare, să ne vorbească într-un chip convingător despre șansa și datoria de a cuceri fericirea pe terenul cel mai vulnerabil, al inimii care bate. Căci singura biruință posibilă e, desigur, una care caută înlăuntrul vieții temeiurile speranței și opune neglijențelor destinului un om hotărît să dea existenței sale un sens. Nimic nu i-a îndirjit, probabil, mai mult pe constructorii piramidelor decît imaginea deșertului și a nisipului spulberat de vînt. Și nimic nu le-a sporit mai mult arhitecților Parthenonului setea de armonie decît rocile informe de pe Acropole. Surîsul statuilor grecești a apărut din aceeași conștiință tragică din care a țîșnit lancea Atenei.

Fără îndoială, el era semnul că brațul zeiței nu mai avea puterea să ridice o lance. Cultura greacă a fost nevoită atunci să schimbe armele. A înlocuit o lance cu un surîs. Scopul ei era însă același : să înarmeze frumusețea.

Uitînd toate acestea l-am socotit pe Hermes o frumusețe care evită ideile. In realitate, farmecul său îndulcit nu evită decît moartea. Zeul surîde din precauție.

In fond, nu surîsul e ceea ce aș vrea să refuz : ci surîsul care nu încuviințează curajul și dragostea. Pentru că acum știu ce lipsește din portretul lui Erasm. În timp ce Hermes așază un surîs între sine și moarte, Erasm îl așază între sine și lume. Și dacă există adevăruri care nu pot fi rostite totdeauna în liniște și, uneori, se cer rostite cu vehemență, din această categorie fac parte toate adevărurile unei înțelepciuni care între lance și scut nu uită să ne vorbească despre dragostea ce-o datorăm vieții. Îmi place să repet ce am văzut scris pe un cadran solar, Sine Sole Sileo, fără soare tac, dar acestei lumini nu-i ajunge un surîs. Nici dimineții care strălucește acum afară, deasupra primelor zăpezi din iarna aceasta, nu-i ajunge o inimă care n-ar ști să iubească pînă la suferință. Cicero nu se juca cu vorbele mărturisind că la lectura dialogul platonic Fedon raționamentele în favoarea nemuririi sufletului reușeau să-l convingă, însă imediat ce închidea cartea acest sentiment îi scăpa. Părăsind chipul lui Hermes și întorcîndu-mă spre lucrurile din jurul meu, îmi dau seama că nu voi izbuti niciodată să privesc lumea cu indiferență. Și poate că liniștea nici nu există. Ea nu e decît încetarea sau absența unei pasiuni. În definitiv, nu e destul să ne referim la un țărm ; trebuie să știm ce adevăr propune el împotriva mării. Sfîrșitul erorii nu înseamnă totul, dacă el nu înseamnă și începutul unei iubiri mai înalte.

Ajuns aici, cu toată admirația mea pentru arta elină, va trebui, probabil, să consimt că nu mă număr printre cei dotați pentru înțelepciune. Într-o iamă, la Uppsala, m-am întrebat ce anume mă contrariază în inscripția aleasă pentru a figura deasupra intrării în aula universității :

Att tänka fritt är stort.
Att tänka rätt är storre.
(A gîndi liber e mare lucru.
A gîndi corect e și mai mare lucru.)

Aceasta ar putea să fie chiar deviza clasicismului. Totuși, n-am înțeles de ce ar trebui opusă corectitudinea libertății, cînd menirea lor e să fie amîndouă de partea fericirii. Și dacă ne caracterizează ceea ce iubim, înseamnă că trebuie să închid albumul din care surîde Hermes și să pornesc prin zăpada căzută afară ca în lemile lui Bruegel.

OCTAVIAN PALER ■

Cronica filmului

Trei zile și trei nopți

Din spatele aparatului de filmat, tînărul — și talentatul — operator de film Dinu Tănase a trecut și în fotoliul regizorului. Fapt salutar, caracteristic dealtfel noii generații de cineaști români — acela de a-și manifesta tendința de a deveni, treptat, autori totali ai peliculelor pe care le realizează.

De data asta pornind de la un scenariu semnat de Alexandru Ivasiuc și Roxana Pană, realizat după romanul Apa al celui dintîi, Dinu Tănase își propune o ambițioasă reconstituire cinematografică a unei perioade mai puțin cunoscute spectatorului contemporan — cea a anilor imediat, strict imediat, următori actului de la 23 August : momente aparent tulburi, dar evident crîncene, în care o lume se fărîmițează iar alta se naște.

Film esențialmente politic. „Trei zile și trei nopți" șochează — în sensul bun al cuvîntului — mai ales prin valoarea sa documentară, prin autenticitatea cinematografică a acelui orășel de provincie situat undeva în nordul țării, trăind drama unei transformări radicale. Operatorul Dinu Tănase, subordonat regizorului Dinu Tănase, ne oferă, din acest punct de vedere, secvențe memorabile : majoritatea celor în care apar muncitorii căilor ferate, de pildă ; străzile orașului, iarna ; sala de spectacol în care se ține ședința organizată de partidul comunist ; toate interioarele, fără excepție (extrem de importantă în acest film mi se pare contribuția adusă de semnatarii decorurilor și costumelor, respectiv arhitect Aureliu Ionescu și Maria Cupcea ; printre altele, și spre deosebire de alte producții ale noastre a căror acțiune se petrece chiar și mai demult decît aici, vedem, iată — doamne! — că în 1946 pantalonii erau largi, avînd chiar și manșetă !). Există așadar aici, în „Trei zile și trei nopți", o vizibilă preocupare pentru autenticul istoric ; detaliul — neapărat a fi, în cinema, semnificativ — este semnificativ : felinarele ceferiștilor stînd de veghe lîngă cadavrul tovarășului lor ucis de bandiți depășesc, pentru a folosi un exemplu, rolul luminărilor de înmormîntare : metafora e directă, este nouă, este frumoasă prin tragismul ei.

Cîțiva remarcabili actori de film (George Constantin, Amza Pellea, Petre Gheorghiu, Kovacs György, Gabriel Oseciuc, Constantin Codrescu — ultimul constituind, în rolul prefectului, o adevărată revelație !) „duc" greul interpretării unor personaje poate că nu îndeajuns de viabile — asta încă din scenariu — dar credibile, ceea ce înseamnă mult.

Nu la fel de mult însemnînd însă — chiar dimpotrivă ! — faptul că Dinu Tănase nu a știut (sau nu a vrut sau nu a putut — și atunci este firesc să ne întrebăm : de ce ?) să evite unele momente de grandilocvență lozincardă — existente din păcate, și din nou, încă din scenariu —, momente care alterează desfășurarea peliculei, obligîndu-te pe tine, spectator, să suporți lungimi.

Cert este însă faptul că avem încă un interesant regizor de film ; bătălia pentru filmul atît de așteptat, pentru filmul atît de necesar nouă — filmul contemporan — rămîne, totuși, deschisă.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Cronica spectacolelor

Bogata rudă săracă (II)

Încheiam, săptămîna trecută, prima parte a cronicii spunînd : noroc de entuziaști ! De entuziaștii aceia care iubesc într-adevăr — nu fiindcă le-o pretinde serviciul remunerat — teatrul. Noroc de acești entuziaști care, luîndu-se de piept cu inerția, au reușit să facă un prim pas esențial pentru ca „piesa scurtă să reintre în drepturile ei artistice pe scenele teatrelor profesioniste" (am citat dintr-un fel de program implicit al dumnealor).

Cronica aceasta este a unui complex spectacol care, între 23 și 29 noiembrie, a avut loc la Oradea, sub titlul Săptămîna teatrului scurt. Cronica aceasta este a unui spectacol cu un conflict zdravăn ; cu personaje numeroase — unele elevat academice, altele eficient organizatorice, altele simplu dar pur artistice ; cu un mesaj nobil : să facem totul pentru reintroducerea teatrului scurt în viața noastră spirituală.

Din păcate însă și a unui spectacol-pledoarie căruia i-au cam lipsit argumentele-fapte. Pentru că nici un teatru din București n-a găsit, măcar de bunăcuviință, să participe la această săptămînă ; pentru că o parte amplă din suita spectacolelor a fost alcătuită nu pe baza unor piese scurte, ci pe aceea — perfid trădătoare — a unor piese, să le spunem lungi, ori a unor rezumate din piese lungi, ori a unor părți din piese lungi, ori a unor montaje, ori a unor recitaluri de poezie, ori a unor piese scurte dar proaste (vezi „Un proces posibil").

E adevărat, au fost și bune spectacole cu bune piese scurte, spectacole serios lucrate, care au constituit și serioase argumente în favoarea teatrului scurt ; și exemple care relevau varietatea posibilităților de exprimare scenică a piesei scurte ; și, pentru spectatori, scurte ceasuri și lungi clipe de bucurie și meditație.

Revenind la soarta concretă a teatrului scurt, în ceea ce mă privește, gîndesc că — foarte prozaic însă eficient — așa ar trebui răspuns celor două prejudecăți despre care am pomenit în prima parte a cronicii : pe de o parte, teatrele să fie administrativ obligate să cuprindă în repertoriul lor anual și un spectacol alcătuit din piese scurte ; iar, pe de altă parte, prin spectacole cu piese scurte — spectacole care să fie și să fie și de mare calitate — să se educe și să se deprindă spectatorii, asemenea melomanilor care în timp au descoperit rafinamentul cocteilului de piese de diferite întinderi și diferite tonuri, cu gustul pieselor scurte, dar — imperativ ! — de virtuozitate.

Ruda săracă a teatrului „lung" e de fapt bogată ; ea are probleme existențiale, însă rezolvabile. Totul e să ne luăm după oameni de inițiativă și ispravă ca orădeanul Stelian Vasilescu, de pildă.

NELU IONESCU ■

Arta amatorilor

Un pictor de miniaturi istorice

Am cunoscut, nu demult, un om foarte interesant și un pictor bun pe care numai o foarte cultivată bună-cuviință, l-a împiedicat să urce pe locul ce-l merită în mișcarea artei amatoare și, cu aceasta, pe treapta valorii ce-o arată ca pictor de miniaturi istorice, fără a insista neapărat asupra distincției amator-profesionist. Omul, pe nume Teofil Georgian, are un mare talent de narator prin imagine, talent pe care îl exercită foarte firesc. Un firesc pe care mulți pictori de meserie l-ar voi și nu-l au. Interesul particular al artei sale constă în aceea că inginerul pensionar, dedat statornic lucrului la șevalet, povestește direct în culoare, fără o prealabilă pregătire a suprafeței, fără ajutorul unui desen, iar povestirea merge frumos, sărbătorește pe un spațiu rareori mai mare ca palma. Ca orice pictor fără dascăl, încearcă să-și „explice" arta, să-i sporească interesul prin adaosuri care de obicei strică imaginea. În loc să compună tablouri la dimensiunea pe care-o simte atît de bine și unde totul se-ntîmplă cu atîta har, Teofil Georgian compune un soi ciudat de polipticuri, în care fiecare scenă și, mai apoi, ansamblul sînt bordate cu o decorație, cînd geometrică și cu citate folclorice, cînd întru totul născocită, decorație coloratâ strident, barbară, în fapt, în stare să-l alunge pe omul de gust, să-l facă să nu vadă dulceața de pictură petrecută în cele cîteva mici dreptunghiuri răspîndite în țesătura ce dă parcă năvală din toate părțile. Am văzut destui artiști amatori dispuși să prăpădească, din nepricepere, dintr-un avînt al demonstrației ce urmează, îndeobște, talentele afirmate cu întîrziere, lucrul lor bun și cinstit și care-i poate înălța în ochii publicului. Sînt situații în care cîteva lecții simple de pictură ar fi de ajuns să pună un om pe drumul cel bun. Dacă Teofil Georgian ar fi avut lecțiile acestea, munca lui de mulți ani ar putea să stea cu succes într-o expoziție. El are o vocație clară de miniaturist, scenele imaginate — cu un efect decorativ ce amintește surprinzător paleta lui Bonnard și a nabiștilor însemnați de geniul acestuia — au strălucirea surîzătoare a paginilor unor manuscrise medievale ilustrate, spusa acestor imagini e convingătoare și plină de sentiment ca poeziile patriotice ale clasicilor învățate odată cu scrisul și cititul. Teofil Georgian a prezentat săptămînile trecute o parte din lucrările sale în cadrul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. Un organizator de expoziții dispus să promoveze calitatea deosebită a acestor miniaturi și s-o slujească prin niște rame potrivite ar putea face din pictura inginerului iubitor de istorii o pildă de autenticitate a simțirii.

TUDOR OCTAVIAN ■

PROGRAMUL CENACLULUI NOSTRU

Mîine, vineri 17 decembrie 1976, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra", cenaclu condus de Adrian Păunescu, va fi prezent în orașul Arad. Spectacolul va avea loc la Teatrul de Stat, cu începere de la orele 18. Biletele se pot procura prin organizațiile U.T.C. din întreprinderi și școli. În ziua de sîmbătă, 18 decembrie, cenaclul va fi prezent în orașul Timișoara. Întîmplarea literar-artistică va avea loc la Sala Sporturilor cu începere de la orele 18. Biletele se pot procura de la Sala Sporturilor. În continuarea turneului, vom fi prezenți în Lugoj (duminică, 19 decembrie, Casa de cultură, orele 18) și Craiova (luni, 20 decembrie, Teatrul Național orele 18). Atît în Lugoj, cît și în Craiova, biletele se pot procura prin organizațiile U.T.C. din întreprinderi, facultăți (cazul Craiovei) și școli. În ciuda dorinței și eforturilor noastre, spectacolul — anunțat — de la Petroșani a fost aminat pentru o dată ce se va anunța ulterior.

Studiem posibilitatea ca în perioada vacanței de iarnă să ne aflăm în cîteva din taberele de studenți și elevi.

C. RADINSCHI – Irina

EVANDRO ROSSETTI :

România face parte din sufletul meu

Cîntăreț folk pasionat, întotdeauna prezent în ultimii ani — figură pitorească — la „întîmplările literar-artistice" ale Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, Evandro Rossetti reprezintă un „caz" puțin mai deosebit. Născut și crescut în Italia, el a venit în țara noastră în ultimii ani, asimilîndu-și esența artei tinere și a folclorului românesc într-o asemenea măsură încît a devenit în scurt timp unul dintre folkiștii noștri reprezentativi, iubit de miile de admiratori ai muzicii tinere.

De aceea ne-a interesat în mod deosebit să aflăm mai întîi amănunte despre omul și mai apoi despre cîntărețul folk Evandro Rossetti, membru marcant de acum al primului cenaclu al tineretului revoluționar din patria noastră, care este — o mărturisește singur — și patria sa.

— M-am născut la Roma la 14 septembrie 1949. Mama este româncă de origine ; s-a căsătorit cu un italian care a stat patru ani după război în România. În timpul șederii lui aici, a făcut parte din formația de muzică ușoară „Aldo Solini" — celebră pe atunci. Deci, prezența mea în arta românească constituie, într-un fel, reeditarea activității artistice a tatălui meu, de acum 30 de ani. În prezent sînt student al Facultății de stomatologie din București și sînt căsătorit, cum știi și cum e ușor de bănuit, cu o româncă.

— Care au fost primele tale contacte cu muzica ?

— Îmi amintesc că am început să cînt într-o formație de muzică beat la Roma, „Piper Club", la vîrsta de 12 ani, ca solist vocal și instrumentist (chitară solo). De atunci am participat la mai multe concursuri muzicale pentru tineret, obținînd — în Italia — mai multe premii. Muzica mi-a intrat în sînge. Dar a trebuit să vin în România pentru a-mi face din ea o vocație (de fapt o doua vocație) și pentru a mă consacra — iată — în calitate de cîntăreț folk.

— Vorbește-mi despre contactul tău cu România. Cînd s-a aprins în tine scînteia care trebuia să te ducă spre „flacăra" cenaclului nostru ?

— Am sosit în România în anul 1971, după ce mi-am satisfăcut serviciul militar. Căsătorindu-mă aici, am hotărît să urmez, împreună cu soția mea, cursurile Facultății de stomatologie a Institutului de medicină și farmacie din București. Despre „scînteia" de care-mi pomenești am să-ți spun mai tîrziu ; depinde ce mă mai întrebi !

— Cum evoluezi tu în viața noastră socială și universitară ?

— După cum vezi : mi-am întemeiat aici în România o familie, învăț la o facultate bună, care mă pasionează și merg la cenaclul „meu", fiindcă este și al meu. În general, am fost „adoptat" foarte repede. În primul an de facultate am și fost invitat să particip la concursul „Șarpele de aur", organizat de Institutul de medicină și farmacie, cînd am obținut premiul al treilea. De aici lesne am ajuns la cenaclu care m-a fascinat de la început ; mi-au plăcut muzica, atmosfera, publicul și mai ales oamenii, băieții.

— Cum te înțelegi cu colegii tăi din cenaclu ?

— Doar știi că bine. Ce-i drept, n-a fost ușor chiar de la început ; exista între mine și ceilalți băieți de la cenaclu — cine știe de ce ? — o răceală care, însă, în scurt timp, a dispărut. La ora actuală sîntem cei mai buni prieteni. Nici nu știu, sincer vorbind, ce m-aș face fără ei, deoarece mai tot timpul sîntem împreună. Dar eu cred, cînd mă gîndesc mai bine, că răceala aceasta de care ți-am vorbit nu se datora faptului că eu eram italian, ci pentru că eram nou venit în cenaclu.

— Spune-mi totuși cum ar fi primit un cîntăreț român într-o colectivitate artistică din Italia ?

— Firesc, ar fi ținut la început la distanță, ca un om necunoscut, dar pe urmă temperamentul comun latin, dragostea comună pentru muzică și alte asemănări dintre popoarele noastre, pe care nu are rost să ți le înșir aici și acum, ar face să cadă orice barieră.

— Deși mai înainte mi-ai spus, fără să te întreb, că simți cenaclul ca fiind și al tău, vreau să știu dacă această colectivitate artistică și revoluționară mai înseamnă și altceva pentru tine ?

— Desigur : înseamnă, mai întîi, o comunicare sinceră, fructuoasă, cu tineretul din România pe care l-am cunoscut cel mai bine tocmai prin intermediul **Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar.** Aici, cred eu, am înțeles cel mai bine sufletul tineretului român, aspirațiile sale cele mai sincere, mai curate, mai nobile, spre mai bine, spre mai frumos, exprimate — iată — și în cîntec. Aici am devenit eu folkist român. În „Cîntec pentru România" tocmai aceste sentimente vreau să le fac cunoscute.

Poetul Adrian Păunescu le-a intuit și redat foarte bine. În al doilea rînd, cenaclul înseamnă o familie, a doua mea familie. Aici sînt dorit, respectat și util.

— Trebuie să-mi spui — ca folkist român — ce crezi despre folkul românesc ?

— Folk-ul este transpunerea pe muzică a adevărurilor vieții românești și a problemelor omului de azi din România, în relațiile lui cu mediul, cu societatea sa socialistă. Muzica folk românească este, la rîndul ei, o muzică bună ; ea se exprimă prin creații specifice — îmbinare fericită a textului cu muzica de calitate, ca în : „Pămîntul deocamdată", „Antirăzboinică", „Fără petale", „Ai, hai", „Mica țiganiadă", „Om bun", „Brad bătrîn". Din păcate, uneori, o amenință pătrunderea unor cîntece mai puțin inspirate. De aceea, vreau să-mi exprim aici regretul față de ușurința cu care se acceptă de oamenii care răspund de difuzare anumite compoziții care nu fac decît să împiedice dezvoltarea adevăratei muzici folk. Și vreau să mai spun că nu sînt de acord cu intrarea în sfera acestei muzici a unor elemente puțin talentate care nu fac decît să profite de pe urma unor texte de valoare ca să-și plaseze o muzică mediocră și astfel să se „afirme". Dealtfel, acesta este un fenomen sesizabil — invazia mediocrității, și în Italia, și în toată lumea, nu numai în România. Cu toate acestea, muzica tînără din România cunoaște în ultimul timp o mare dezvoltare și creștere calitativă. Ceea ce nu înseamnă că trebuie să ne oprim aici...

— Cum vezi, Evandro Rossetti, relația dintre poezie și muzică ?

— Trebuie să fie cît mai strînsă : muzica are datoria să sublinieze, să vehiculeze, sensurile poeziei spre inima și mintea ascultătorilor ; îmi face plăcere de aceea că pot să reînnoiesc și acum admirația mea față de cîntăreții-poeți din România, unii dintre cei mai talentați din lume. Drept e că în România — poate și datorită Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar — folk-ul e foarte îndrăgit și ascultat de zeci de mii de tineri și vîrstnici care găsesc în el nu numai o muzică plăcută, deconectantă, ci și un îndreptar de viață inspirat tocmai din ideile pe care le promovează cu atîta consecvență partidul dumneavoastră și președintele dumneavoastră, domnul Nicolae Ceaușescu, atît de iubit — după cum văd — de poporul român și atît de stimat — după cum știi — și în Italia și pe toate meridianele globului.

— În altă ordine de idei, cum apreciezi muzica pop ?

— Deși la prima vedere foarte diferite ca genuri, pop-ul și folk-ul sînt, într-un anumit fel, apropiate. Există actualmente în lume grupuri de muzică pop, cum sînt C.S.N.§Y., care în nenumărate concerte execută muzică folk de cea mai înaltă calitate, în același timp sînt cîntăreți de muzică folk ca Bob Dylan § Band care se exprimă în pop. Importante sînt mesajul transmis și calitatea muzicii. Și aș vrea să mai adaug — răspuns la o întrebare pe care poate ai de gînd să mi-o pui — că doresc, pentru perspectiva muzicii tinere, a folk-ului nostru, să se ocupe de ea mai mulți oameni valoroși și talentați, proveniți din pop, care dispun de o bună pregătire muzicală, ca Dan Aldea, Mircea Baniciu, Jozef Kappl și alții.

— Apare întrebarea : ce relații cu alte genuri au sau pot avea muzica pop și folk ?

— Sînt de părere că acel care se ocupă cu creația muzicii folk trebuie să se inspire cît mai mult din folclorul țării sale.

— Ai vrea să-mi spui mie și celor care ne citesc ce părere ai despre conducătorul cenaclului, despre disciplina cenaclului ?

— Poetul Adrian Păunescu, care scrie o poezie atît de latină, este sufletul și dinamizatorul cenaclului, este întemeietorul lui. La rîndul său, cenaclul s-a făcut ecoul sensibilității poetice și angajării sociale și politice a conducătorului său, și prin aceasta cenaclul a avut de cîștigat. Pentru mine — aș adăuga dacă-mi permiți — foarte important a fost faptul că domnul Adrian Păunescu s-a purtat cu Evandro Rossetti de parcă acesta ar fi fost cetățean român.

— Mai vorbește-mi despre România și tineretul ei.

— România face parte din sufletul meu. Azi o cunosc atît de bine și frumusețea ei este bine vestită în toată lumea. Eu am îndrăgit-o și mai mult, însă, de cînd am cunoscut mai îndeaproape oamenii care trăiesc pe meleagurile ei, tineretul ei, dinamic, receptiv pentru frumos, entuziast și cu dragoste pentru muncă și artă.

— Vrei să-mi mai spui ceva despre Evandro Rossetti ?

— Consider că prin participarea lui la Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar din România el și-a descoperit anumite sensibilități pe care nu și le cunoștea și aprecia îndeajuns înainte.

— Cum vezi arta, în general, în România ?

— Așa cum o vede întreg poporul patriei mele de azi și cum o vede și publicul din alte părți ale lumii : reprezentativă pentru sensibilitatea și frumusețea morală a poporului român, prin mijloacele sale de expresie și de înaltă valoare umanistă. Arta României de azi strălucește cu demnitate în cultura lumii.

NICOLAE SPIRESCU ■

CÎNTECE COMPUSE ȘI INTERPRETATE DE EVANDRO ROSSETTI :

Cozma Răcoare (versuri de N. Labiș), **În drum** (versuri de G. Topîrceanu), **Cîntec** (versuri de Șt. O. Iosif), **Moartea pasagerului** (versuri de Ion Minulescu), **Cîntec pentru România, Oltule, Tanti Tina** (versuri de A. Păunescu), **Elegie** (versuri de D. Tudoran), **Privighetoarea** (versuri de T. Arghezi), **Plîngere** și **Tudor la Hanul lui Manuc** (versuri de Gh. Tomozei).

Muzica și muzichiia

Soliști sau imitatori?

Prinși și aprinși de mult prea discutata problemă de fond a muzicii ușoare românești — creația — uităm adeseori cealaltă chestiune, cea a soliștilor. Mai ales a celor tineri. E bine însă a preciza că, fără a încurca termenii „pop" și „ușor", vom amesteca în discuție cîteva nume care se încadrează, ori se pot încadra, în cele două noțiuni.

Se tot vorbește despre o înnoire a muzicii noastre ușoare, despre necesitatea unui reviriment în acest domeniu, dar rezultatele nu se prea văd. Nu se văd pentru că se ignoră un lucru esențial — primenirea primei echipe de soliști. Să nu care cumva să se creadă că vrem să îmbătrînim dintr-un condei pe toți soliștii consacrați, să-i ducem undeva într-o fosă prăfuită și asta numai de dragul unor promovări arbitrare. Dimpotrivă, aceștia au marea „vină" de a fi imitați de tineri soliști fără personalitate. Aici însă ne lansăm pe orbita unui cerc vicios : orientîndu-se după stilul marilor vedete, mulți compozitori scriu special pentru acestea, adaptîndu-și deci maniera de a compune. Pe de altă parte, soliștii tineri, unii chiar talentați, dornici de a intra în marele circuit, nu o pot face decît apelînd la repertoriile consacraților, luînd din melodiile scrise pentru ei. Ajung, așadar, la imitație. Și iată-ne pe noi, ascultătorii, auzind cam aceleași voci în cam aceleași stiluri, deși numele interpreților diferă. Ce-i de făcut atunci pentru a impune un nou val în muzica ușoară românească ? În primul rînd, ar trebui să se revină la acel, inexplicabil dispărut, concurs de interpretare de la Mamaia, sau la orice altă formă de concurs **național** de interpretare. În al doilea rînd, să se dea mai multă atenție soliștilor afirmați pe calea pop-ului, făcîndu-se rabatul muzical de rigoare. E drept că asta ar însemna trecerea pe plan secundar sau chiar renunțarea la serviciile unor compozitori cu „nume mari", dar cu un talent destul de fragil. Dar astfel vom putea asculta pe principalele canale de difuzare cîțiva soliști de reală valoare ca Păunița Ionescu, Valeria Pușl, Suzana Georgescu, Iuliu Merca, Gil Dobrică, Mircea Vlad, Liviu Tudan, Petre Răduță, Cezar Tătaru, Cristian Madolciu și încă alții. Știm, s-ar putea ca aceste nume să nu vă spună prea mult, nu este însă vina noastră că ele nu și-au căpătat în public rezonanța recomandată de talentul lor real. Numai Electrecordul îi valorifică pe aproape toți cei mai sus-citați, din toate puterile sale. Dar cum aceste puteri nu pot determina cîțiva compozitori să scrie pentru acești tineri, iată, casa noastră de discuri le oferă posibilitatea de a cînta, în limba engleză, șlagăre de penultimă oră. Discurile sînt surprinzător de reușite, dicția soliștilor la fel. Credem că în limba română vocile lor ar suna cel puțin la fel de bine.

GEORGE STANCA ■

O sărbătoare a muzicii tinere

Între 26—28 noiembrie a.c. a avut loc Festivalul-concurs al muzicii tinere, organizat din inițiativa Comitetului județean U.T.C. Harghita. Au participat soliști și formații din 22 de județe și au fost prezentate peste 100 de cîntece. Au fost acordate următoarele premii de interpretare : Premiul I — Formația Napraforgó din Tîrgu Mureș ; Premiul II — Trifan Laszló din Oradea ; Premiul III — Frații Breuer din Brașov. Premiile de compoziție au fost cîștigate de Sárosi Endre din Tîrgu Mureș, Márkus János din Oradea, Ioan Furnea din Tîrgu Mureș. Au participat ca invitați Mircea Florian și Anda Călugăreanu, precum și formația Harmat.

Acest festival-concurs a fost una din manifestările înscrise printre acțiunile organizate în cadrul etapei de masă a Festivalului național „Cîntarea României". El a fost organizat cu scopul de a îmbogăți repertoriul formațiilor și interpreților și de a descoperi noi talente alături de cele impuse deja de Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar. Veritabilă sărbătoare a muzicii tinere din România, festivalul a evidențiat excepționala forță de emoționare a unei arte militante, politice, expresie a spiritului revoluționar. Tematica deosebit de diversă a cîntecelor prezentate a oglindit modul angajant în care înțelege tînăra generație să răspundă la marile întrebări cu care sînt confruntați oamenii din țara noastră, în general oamenii de pe întreaga planetă. Festivalul a înfățișat în chip însuflețitor dragostea față de patria lor, România socialistă, a tuturor tinerilor de pe cuprinsul acestei țări, indiferent de naționalitate, a demonstrat participarea lor largă și responsabilă prin artă și muncă la realizarea sarcinilor importante trasate de Partidul Comunist Român.

Curier muzical

FLORENTINA GROMAN, BUCUREȘTI : Cereți, în numele a 27 de iubitori ai muzicii și poeziei tinere, ca Festivalul de iarnă al Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar să se țină la București. Om vedea ● POP ADRIAN, ZALAU : O scrisoare absolut emoționantă. Cenaclul nu vine doar în orașe care au săli cu mari capacități. În schimb nu poate merge într-un loc fără a fi invitat. Adresați-vă Comitetului județean U.T.C. la care, sperăm, veți găsi înțelegere ● TATIANA RAUTCHI, BUCUREȘTI : Și dumneavoastră cereți ca Festivalul de iarnă al cenaclului să aibă loc în București. Scrieți în numele unui grup de militari. Am primit destule asemenea cereri ● THERESA VISS, PITEȘTI : Vă-nșelați. Despre muzica ușoară de proastă calitate s-a scris. Vreți să spuneți că nu s-a auzit ● RODICA ARDELEAN, PETROȘANI : Vom reveni desigur la Petroșani ● ȘERBAN TICALOIU, CÎMPULUNG ARGEȘ : N-avem încă nici un membru de 50 de ani, dar, dacă sînteți talentat, credem că ne vom descurca. Pentru dumneavoastră și pentru alții anunțăm că în curînd redacția va organiza un amplu concurs de selecție. Data va fi anunțată din timp ● LEON LUPAN, CLUJ-NAPOCA : Admirăm vehemența cu care combateți pe aceia care beau. Pentru a publica la Racul trebuie și talent însă. La scris, fireste, nu la băutură ● ȘERBAN GAMULEA, BUCUREȘTI : Fiți foarte atent : de la sublim la ridicol nu este decît un pas. Afară de cazuri cînd nu mai este ● CĂLIN ȘTEFĂNESCU, BUCUREȘTI : Ne cerem scuze și sînteți invitatul nostru la primul spectacol din București ● VASILE MIRCU, LUGOJ : Nivelul artistic modest nu face posibilă publicarea ● DORU IANCU, ORADEA : La Cluj-Napoca mergem des deoarece sîntem invitați des. Simplu, nu ? ● GHEORGHE PARLEA, BUCUREȘTI : Calitatea unor „versuri" semnate de Angelo Grigoriu și Romeo Iorgulescu nu mai miră pe nimeni. Din păcate nici pe dumnealor ● ILEANA CIBU, HUNEDOARA : Vă mulțumim și vă dorim „La mulți ani !" ● ION FLOREA, BÎRLAD : Vă rămînem recunoscători pentru modul frumos în care vă gîndiți la noi, membrii Cenaclului Flacăra ai Tineretului Revoluționar ● LUCIA GURDEAN, CLUJ-NAPOCA : Există pete și în soare, deci nu vă contrazicem. Nu putem și nici nu ne propunem să readucem cu forța în cenaclu pe Anda Călugareanu, Reflex-Flacăra, Nicu Alifantis. Avem impresia că și fără ei merge treaba ● LIVIU COCREANU, BUCUREȘTI : Nu ne pare bine că s-au comis nedreptăți la concursul de romanțe de la Tîrgoviște. Reveniți cu amănunte. ● MARIANA TITEI, TIMIȘOARA : Căutați-ne la Timișoara cu ocazia cenaclului din 18 decembrie. Căutați-ne la Sala Sporturilor ● DUMITRU VICTORIA, BUCUREȘTI : Scrisoare foarte frumoasă. Din partea noastră, gînduri la fel de frumoase.

EUGEN SECELEANU ■

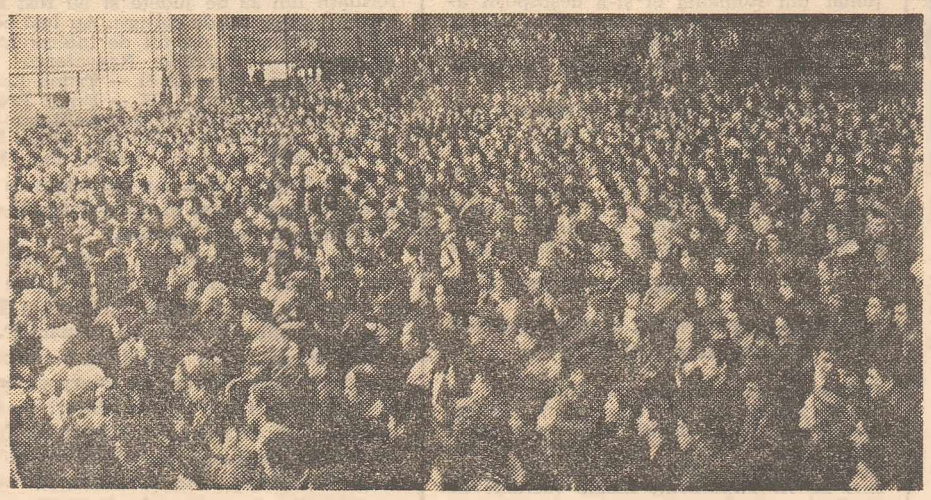

Cronica (215)

A fost un cadru mai puțin obișnuit, o imensă hală industrială devenită pentru cîteva ore locul de desfășurare al întîlnirii noastre literar-artistice. Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar a fost miercuri, 8 decembrie, oaspetele muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor de la întreprinderea bucureșteană Vulcan. O mai veche dorință a conducerii cenaclului, aceea de a se întîlni cu oamenii muncii chiar acolo unde aceștia se manifestă, adică unde produc bunurile materiale, a fost astfel realizată.

Vreo 4 000 de oameni, de toate vîrstele, care abia terminaseră lucrul ne-au așteptat acolo în hala devenită ad-hoc sală de spectacole, așezați pe scaune ori sprijiniți de diversele instalații din incintă. Era evident pentru membrii cenaclului, pentru conducerea lui că la Vulcan se depuseseră eforturi pentru ca întîlnirea noastră să se desfășoare în cele mai bune condiții. Comitetului de partid al sectorului, comitetului de partid al întreprinderii, direcțiunii, tuturor celor care se străduiseră să transforme hala într-o adevărată sală de spectacol le-a mulțumit, chiar de la început, conducătorul cenaclului. Aceeași dorință din partea noastră. Străină de ideea unei prezențe formale, conducerea cenaclului s-a străduit să aducă acolo toate forțele sale reprezentative. Astfel nu au lipsit actorii Florian Pittiș, Mihail Stan, Radu Gheorghe, Eugen Cristea, cîntărețul Dan Andrei Aldea, Mircea Baniciu, Erika Józsa, Doru Stănculescu, Valeriu Sterian, Evandro Rossetti, Sorin Minghiat.

A cîntat mai întîi Evandro Rossetti și împreună cu el toate vocile cenaclului. **Cozma Răcoare** suna acolo cu totul aparte, versurile lui Labiș alergau de-a lungul uriașei hale și se reverberau emoționant. Era poate și un tribut plătit acusticii dar era și măreție în sunet. Au sunat extraordinar în acea hală poeziile recitate de Florian Pittiș și Adrian Păunescu. **În Mai** de Nicolae Labiș, **Inscripție pe piatra de hotar** de Geo Dumitrescu, **Deocamdată, nu** și **Da, mai avem** de Adrian Păunescu. A fost apoi rîndul muzicii dar nu în detrimentul poeziei pentru că Dan Andrei Aldea și-a compus cîntecele, frumoasele sale cîntece, pe versuri de Nicolae Iorga — **Brad bătrîn,** și Ioan Alexandru — **Lumină lină,** sau pe versuri emoționante, scrise de el însuși în **Om bun. Lordul John** compoziția lui Mircea Vintilă a fost cîntată de Evandro Rossetti și interpretată de Florian Pittiș. Valeriu Sterian și Sorin Minghiat au cîntat **Cu iubirea de moșie, Cîntec pentru oameni** și **Educație prin cîntec.** Sala a ris copios cînd Eugen Cristea a prezentat pantomima **În tren.**

A cîntat și a uluit hala, un actor care deocamdată își dă adevărata măsură doar în cenaclu : Radu Gheorghe. A interpretat mai întîi în hazul tuturor cele două fragmente din **Eternitate locală** de Eugen Seceleanu, a interpretat la vioară muzică populară din diverse regiuni ale țării, a spus apoi **Broasca țestoasă,** și a încheiat cu **Balada lui Fărîmită Lambru,** un cîntec de o mare tristețe dedicat de el cîntărețului de excepție care a fost Fărîmiță Lambru.

A răsunat parcă săpînd în conștiința oamenilor vocea gravă, de stentor, a actorului Mihail Stan care a recitat magistral **La poarta grădinilor** de Dumitru Popescu, **Bărbatii** și **Minunea** de Marin Sorescu.

Pentru prima oară au cîntat împreună, în doi, două nume de prestigiu ale muzicii tinere : conducătorul formației Sfinx și solistul formației timișorene Phoenix, Dan Andrei Aldea și Mircea Baniciu au cîntat **Mugur de fluier, Mica Țiganiadă,** un mai vechi și foarte frumos cîntec al lui Mircea Baniciu pe versurile lui Pușkin, **Către,** și cîntecul de vitejie și de mare succes pe versurile lui Vasile Alecsandri — **Andrii Popa.**

Pe scenă au urcat mereu tineri din sală care au oferit flori și insigne interpreților și conducătorului cenaclului.

În mare criză de timp, pentru că cele trei ore afectate întîlnirii se scurseseră, Erika Józsa a interpretat două din cîntecele sale în limbile română și maghiară : **Cînd o fi să fiu mai mare,** și **Pasărea,** ajutată pentru prima oară de Mircea Baniciu și Radu Gheorghe la vioară. **Avram Iancu,** cîntat de Doru Stănculescu, a fost un alt moment de vîrf în hala de la Vulcan. Din nou Evandro Rossetti cu un **Cîntec pentru România,** întrerupt, ca de obicei, de aplauze. În final, toată asistența a cîntat împreună cu membrii cenaclului **Imn** de Ion Nicolescu și Nicu Alifantis, dar înainte de acesta poetul Adrian Păunescu a îndemnat pe toți să se gîndească la drumul acestei țări, la partidul nostru revoluționar, la conducătorul lui, secretarul general al partidului, după care a recitat împreună cu sala **Un cîntec** dedicat președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Deasupra scenei pe care au evoluat membrii cenaclului se aflau cuvintele secretarului general al partidului : „Trebuie să facem din activitatea politică și cultural-educativă o puternică forță motrice în transformarea revoluționară a întregii societăți, a conștiinței oamenilor, în ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație". Ceea ce s-a făcut acolo în hala de la Vulcan a fost, credem, un răspuns la acest îndemn al secretarului general al partidului, contribuția Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar la marele Festival național „Cîntarea României".

TRAIAN PROSAN ■

Din viață pentru viață

Din viață pentru viață este o confesiune scrisă simplu și emoționant despre o epocă dispărută din istoria României. O epocă în care domneau raporturi de inegalitate între oameni și pe care autorul, Fl. N. Năstase, a cunoscut-o bine, direct, nu din cărți sau din povestirile celor mai în vîrstă, ceea ce asigură o autenticitate de netăgăduit povestirilor din volum.

Cîteva din paginile acestei cărți, grupate sub titlul **În prag de viață,** descriu sfîșietor existența chinuită a unui copil care, la vîrsta sa fragedă, descoperă violența și răutatea lumii. Rînd pe rînd sînt prezentate scene de la școală, unde învățătorul se poartă cu sălbăticie cu elevii săi, cumplitele zile petrecute la un stăpîn care îi oferea slugii sale aceeași mîncare ca și animalelor, apoi umilința și rușinea suportate de băiat atunci cînd este acuzat pe degeaba de un furt.

Din viață pentru viață conține și numeroase fragmente pline de lirism, în care autorul se lasă în voia efuziunilor lirice, ca de pildă atunci cînd, într-o secțiune a volumului, **Patru anotimpuri,** descrie cu multă poezie, cu sensibilitate, trecerea vremii peste pămîntul românesc, însă astfel de popasuri calme sînt rare în această carte și Fl. N. Năstase preferă mai curînd evocarea unor fapte teribile, ca de pildă cele din timpul războiului, condamnat cu vehemență pentru urgia pe care o abate de obicei tot asupra celor năpăstuiți **(Urgia, Veverița).**

Din viață pentru viață este o mărturie sinceră despre vremuri pe care cei mai tineri din fericire nu le-au cunoscut, o mărturie plină de învățăminte pentru noi, cei de azi.

PAVEL ANDRONE ■

Să nu-ți cumperi casă cu baie

Familia Stoica din strada Avram Iancu nr. 9 depune în ianuarie 1974 — în curînd se vor împlini trei ani pe muchie — la Oficiul județean pentru construirea și vînzarea locuințelor către populație, O.J.C.V.L. Sibiu, o cerere prin care solicită cumpărarea apartamentului din fond de stat pe care îl locuiește de 18 ani. Apartament compus din două camere, hol, baie, bucătărie și pivniță, locuit de patru persoane, membrii familiei. În baza Legii 4/1973 și totodată în temeiul multor precedente. La O.J.C.V.L. Sibiu, pe lista apartamentelor din fond locativ de stat, aprobate pentru a fi vîndute, au figurat destule locuințe în situații similare cu a lor. Plasate central, în construcții vechi, unele cu valoare istorică, ori veritabile monumente de arhitectură, iar în interior cu un grad de confort chiar mai ridicat decît apartamentul ocupat de familia Stoica. În scrisoarea pe care a adresat-o redacției Maria Stoica, ca și în memoriul către Comitetul pentru problemele Consiliilor Populare, îi numește chiar pe cîțiva dintre vecinii apropiați care și-au cumpărat locuințele cu aprobare în regulă. Respectiv, Bendik Eduard, din strada Avram Iancu nr. 8, Birtolon Rodica, strada Avram Iancu nr. 6, Maniu Minerva, strada Avram Iancu nr. 19, și Moga Radu de la aceeași adresă cu petenta. Dar soților Maria și Octavian Stoica nu li s-a aprobat cumpărarea apartamentului. Și asta li se comunică la 5 octombrie 1976, la peste doi ani și jumătate de la depunerea cererii, prin adresa nr. 3185 în care se specifică : „În conformitate cu prevederile articolului 41 din Legea nr. 4/1973, locuința deținută de dv... a fost reținută în fondul de locuințe destinat închirierii". Dacă i s-ar fi spus asta omului de la început, chiar de la 19 martie 1974, cînd i-a fost înregistrată cererea, deși a fost depusă în ianuarie, n-ar mai fi acuma atît de supărat, de contrariat și nu s-ar mai socoti nedreptățit, urmînd a locui mai departe în apartament în calitate de chiriaș, de unde nu-l dă nimeni afară, așa cum a locuit 18 ani pînă acum. I se comunică însă acest lucru după doi ani și jumătate și după o tevatură întreagă de comisii, adrese, memorii. În opoziție cu realitatea evidentă, vecinilor li s-au vîndut totuși apartamente similare. Se întreabă, și pe bună dreptate, Octavian Stoica : oare la 19 martie 1974 nu funcționa articolul 41 din Legea 4 ? Profesoarei Ana Fitcal, care depusese cerere mai tîrziu decît ei, i se perfectează contractul de vînzare-cumpărare a apartamentului pe care-l locuia. Atunci Octavian Stoica adresează un memoriu Comitetului pentru problemele Consiliilor Populare, arătînd totodată și situația celorlalți patru concetățeni și vecini, ca argument în favoarea sa și nu cu caracter delatoriu, așa cum socotesc și acum unii dintre angajați, printre care și directorul O.J.C.V.L. Sibiu. Primește răspunsul nr. 44 din 12 iunie 1975, tot din partea O.J.C.V.L. Sibiu, căci nu rareori se întîmplă ca scrisorile oamenilor muncii să se întoarcă exact la cei care au săvîrșit nedreptatea. În acest răspuns semnat de directorul ing. Otto Popescu și șef birou vînzări Ilie Mihu, i se comunică următoarele : „Contractul de vînzare-cumpărare a locuinței ce o dețineți este în curs de perfectare" (oare cît poate să dureze acest curs ? !) și mai departe că apartamentele menționate de semnatarul memoriului au fost vîndute „conform prevederilor legale", deși autorul nu susținuse contrariul. Dacă apartamentele cetățenilor Bendik, Birtolon, Maniu și Moga nu sînt de confort sporit, nici al dînsului nu este, așa cum specifică negru pe alb comisia pentru evaluare, al cărei punct de vedere se află la dosar cu toate semnăturile și parafele de rigoare. Atunci al lui de ce a fost trimis pentru aprobare la Consiliul de Miniștri ? Mai ales că la 25 iunie 1975 primește o adresă prin care i se anunță prețul locuinței, cu mențiunea : „în cazul în care sînteți de acord cu prețul stabilit, vă rugăm a constitui la C.E.C., în numerar sau împrumut, avansul minim necesar prevăzut de Legea nr. 4/1973".

Ce ne spune directorul O.J.C.V.L. Sibiu, ing. Otto Popescu ? Mai întîi, prefațează discuția noastră cu specificația că „vînzarea locuințelor din fond locativ de stat nu este la discreția Oficiului". Ceea ce știam și noi, întrucît Oficiul însuși este un organism al Consiliului popular județean, iar aprobările de vînzare se acordă numai de către comitetele executive ale consiliilor populare orășenești, municipale, județene etc. De asemenea, cunoaștem că pentru perfecționarea acestei acțiuni, pentru evitarea unor erori și interpretări subiective ale Legii 4/1973, pentru apărarea ei, au apărut H.C.M. 880/1973 și H.C.M. 756/1974. Cu aceste date bine stabilite, a discuta cazul Stoica nu înseamnă a apăra interesele particulare ale respectivei familii, ci principii. În acest context, argumentele tovarășului director cad unul cîte unul. Astfel, puse față în față cazurile Stoica și Fitcal Ana, ni se spune că al doilea apartament s-a vîndut fiindcă era o locuință fără baie și deci fără confort sporit și, ca atare, conform prevederilor H.C.M. 880/1973, se putea vinde. Uită oare, tovarășul director că O.J.C.V.L. Sibiu, în „Referatul privind sesizarea nr. 71060/20. V. 1975 adresată C.P.C.P. de către Stoica Maria", subliniază fără echivoc că „Din analiza făcută pe teren, a rezultat că locuința... **nu are gradul de finisaje la nivelul finisajelor din anexa 1 a H.C.M. 880/1973, fapt pentru care a fost scoasă din lista locuințelor cu confort sporit** (subliniere ne aparține, n.a.). Contractul de vînzare-cumpărare este în curs de perfectare" ? ! Cu toate acestea, tovarășul director Otto Popescu susține cu perseverență în fața noastră ca și în fața tovarășului prim-vicepreședinte al Consiliului popular județean cum că baia ar fi fost, la Sibiu, un element definitoriu al gradului de confort, în virtutea căruia s-au aprobat sau nu vînzările de apartamente din fondul locativ de stat. Deși vedem că H.C.M. 880 vorbește de finisaje și de multe alte elemente menite să departajeze aceste categorii de locuințe. Dar să credem totuși că, pentru Sibiu, ar fi funcționat acest criteriu al băii și că acesta ar fi motivul pentru care nu s-a vîndut familiei Stoica locuința. Fiindcă are baie (! ? !). Atunci, întrebăm, de ce nu s-a aprobat cumpărarea locuințelor pe care le dețin de 20 de ani, tovarășilor Pietraru Elena și Pop Anghel, din strada Maternității nr. 7, locuințe care nu au baie ? ! Cei doi cetățeni fiind semnatarii altei scrisori adresate redacției noastre și care actualmente se află în aceeași situație cu familia Stoica. La 19 septembrie 1975, li se comunică aprobarea vînzării, sînt rugați să constituie avansul legal la C.E.C., oamenii depun contravaloarea integrală a apartamentului, ca peste un an și o lună, pe 19 octombrie 1976, să li se comunice prin adresa nr. 3508 că „în conformitate cu dispozițiile primite din partea Comitetului executiv al Consiliului popular județean Sibiu... nu s-a aprobat vînzarea locuinței deținute de dv. Vă rugăm a vă prezenta pentru restituirea actelor depuse". Deși cu banii depuși la C.E.C. din 21 septembrie 1975 cu destinația avans pentru cumpărarea de locuințe (sumă care nu mai beneficiază de dobînzi), peste 13 luni cetățenii primesc acea hîrtie de grație. (În acest interval însă, oamenii au achitat ca niște cetățeni onești ce sînt și chiriile cuvenite I.C.R.A.L. Sibiu). Atunci, pe bună dreptate, cei doi semnatari ne scriu : „Întrebăm care-i criteriul însușit de O.J.C.V.L. Sibiu din moment ce unora le vinde și altora nu, cînd Legea nr. 4/1973 nu face excepții ? !" Am întrebat și noi, dar am constatat că aceste criterii sînt cam subțirele, cam fără criterii. Fiindcă acceptînd că baia ar fi unul, atunci Pietraru și Pop ar fi trebuit să fie astăzi proprietari, aidoma profesoarei Ana Fitcal și altora. Iar Bendik Eduard din Avram Iancu nr. 8 de pildă, căruia i s-a vîndut apartamentul nr. 14, apartament cu tot confortul plus baie, ar trebui să nu fie proprietar. Să acceptăm chiar și prezumpția că soții Stoica ar fi avut ghinion. Că între timp, tergiversîndu-se nu se știe din ce motive lucrurile, a apărut H.C.M. 756/1974 care stabilește cu mai multă exactitate ce locuințe pot fi încadrate pe lista celor de confort sporit și pe lista celor aflate în zone centrale, cartiere liniștite și preferențiale, care se păstrează în fondul locativ de stat și că respectivul apartament s-ar încadra în această categorie. De acord, dar ce gîndesc acești oameni și alți vreo 39 sibieni aflați în situația lor cînd află că inginerului Marinică Stelian i se vinde prin contractul nr. 955 589/1975 — să reținem, deci, în 1975 (după apariția celor două H.C.M. ca și a indicațiilor Comitetului executiv al Consiliului popular județean) un apartament în plin centrul Sibiului, pe Bulevardul Victoriei nr. 28 ? La etajul I al unei frumoase vile și compus din 3 camere cu o suprafață de 71,91 mp, cu o bucătărie de 17,23 mp, cu o baie de 4,29 mp, o cămară de 3,75 mp, un antreu de 20,29 mp (adevărat salon de recepții, tovarăși de la O.J.C.V.L. Sibiu, nu antreu), loggia de 17,92 mp, pivniță etc., cu o suprafață utilă totală de 123,74 mp pentru trei persoane : tată, mamă, copil. Să mai amintim un fapt foarte important. La data cererii de cumpărare, apartamentul era locuit de două familii — de inginerul Stelian Marinică, șef secție la I.R.E. Sibiu, și de către pensionara Elena Simionescu, care deținea în exclusivitate o cameră și acces la toate dependințele. Cum Comitetul executiv al Consiliului popular municipal Sibiu nu aprobă vînzări în asemenea situații, inginerul cu relații este bine sfătuit. La o declarație colocatarei sale, cum că este de acord ca Marinică Stelian să cumpere tot apartamentul, cu condiția ca și după aceea dînsa să rămînă în același spațiu. Întrucît numai declarația nu era suficientă din punct de vedere legal, mai e sfătuit să unifice contractele de închiriere, adică să i se întocmească un contract de închiriere pe numele său asupra întregului apartament. Ca atare, la un moment dat Simionescu Elena ajunge de drept fără nici un spațiu de locuit, urmînd ca numai după vînzare să ajungă chiriașa proprietarului Stelian Marinică. Reținem că lucrători ai O.J.C.V.L. Sibiu au încălcat astfel de două ori legea — o dată cînd au vîndut, în 4 iunie 1975, un apartament situat în zona centrală (culmea, la nici douăzeci de metri de clădirea Consiliului popular județean !) și a doua oară în condițiile cînd asupra apartamentului planau încurcături, în baza unui fictiv contract de închiriere asupra întregului spațiu (fapt de care se fac răspunzători funcționari ai I.C.R.A.L. Sibiu). Cu asemenea pete pe căciulă și pe conștiințe, ne întrebăm de ce angajații O.J.C.V.L. nu au vîndut atunci și cetățeanului Stoica Octavian apartamentul solicitat. Dealtfel cu mult sub confortul și mărimea celui din Bd. Victoriei 28. Argumentele directorului Otto Popescu, în cazul Stoica, au oscilat pe diverse căi. Ba că între Stoica și Fitcal ar fi intervenit un litigiu în justiție, ba că nu a depus la timp avansul minim, deși e clar că omului nu i s-a comunicat acest lucru decît în 1975, după memorii, audiențe și intervenții, ca în ultimul moment să recurgă la argumentul că Octavian Stoica ar fi un om certat cu legile și morala noastră socialistă. Rămîne clar faptul că la O.J.C.V.L. Sibiu anumiți lucrători au procedat în vînzarea locuințelor din fondul locativ de stat cam după „principii" și criterii subiective și preferențiale, interpretînd legea după bunul plac, favorizînd pe unii, frustrînd pe alții, creînd confuzii și derută în rîndul cetățenilor.

CICI IORDACHE ■

Frica la trapez

Maria de Roma, o femeie înaltă, cu mișcări grațioase, îmbrăcată banal și surprinzător de sărac, cu un surîs accentuat deja de oboseală, și cu un breton exagerat care îi lasă ochii bine machiați să plutească reci și misterioși prin aer, se așază la masă, în bar, după ce a executat un număr de contorsionism. Nu vrea să servească nimic. Pare agasată de propunerea noastră de a-și trece în revistă aventura dezastruoasă prin bîlciurile, cabaretele, barurile de noapte și circurile lumii. Dă impresia că amintirile și mai ales întrebările noastre îi produc o senzație de disconfort, de greață. Refuză încă o dată să rețină măcar un pahar de citronadă bicarbonată. Și-a executat numărul, zice, și timp de cîteva ore nu simte nevoia să bea nimic. În bar e deocamdată liniște.

Cu mîinile sale lungi și nervoase, Maria de Roma, celebră acrobată, zburătoare la trapez, dansatoare de cabaret și de striptease prin multe orașe din lume, cu fotografii reproduse în revistele de gen și în rubricile vieții mondene, bate tactul unei melodii imaginare pe masa din bar. E obișnuită cu asemenea interioare învăluite în clarobscur, e obișnuită cu lenea rumoare a conversațiilor, cu clinchetele paharelor și tacîmurilor, cu hohotele de rîs ale femeilor și bărbaților bine dispuși, cu privirile insinuante ale unor consumatori și cu atenția discretă a chelnerilor. Maria de Roma e un „personaj" în barul în care își face numerele acum, dar steaua ei a apus, simte cum se scufundă în anonimat, simte cum o părăsesc puterile și cum o lasă nervii, nu mai are curajul de a executa figurile care tăiau respirația spectatorilor de altădată, îmbătrînește și își trăiește cu o voluptate exagerată solitudinea. De fapt, ea declară că singurătatea a înfrînt-o, incapacitatea de a lega o prietenie durabilă, neîncrederea în oameni care a căpătat pe parcursul itinerariilor ei proporțiile unui coșmar.

S-a născut într-o comună sau într-un sat fără importanță, înainte de război, și într-o seară a văzut la cinematograf cîteva zburătoare la trapez care, poate cu ajutorul trucajelor, poate filmate pe viu, i-au produs o impresie covîrșitoare. A avut, din copilărie, revelația destinului ei de acrobată de circ și încă din primele clase de liceu s-a visat plutind sub cupola circului, zburînd în aer între un trapez și altul, sfidînd legile gravitației și simțul realității imediate. Încercările sale de a se apropia de lumea circului au trecut prin bîlciurile nomade din zilele de tîrg, experiențele de „zburătoare" la trapez le-a început prin grajduri sărind între grinzi și prăbușindu-se în fîn. „Spagatul", zice, l-a învățat într-o zi. Mersul și dansul pe sîrmă în cîteva zile, în condiții de improvizație absolută. Obsesia aceasta a vieții de circ, a artei circului i-a marcat destinul în așa măsură încît n-a mai fost în stare să rămînă cu picioarele pe pămînt, a fugit de acasă, și-a trădat școala, alergînd după caravanele de bîlci și intrînd foarte fragedă în programele executate ad-hoc pe ninsoare, pe ploaie, pe vreme fierbinte, în uimirea sau în nepăsarea tîrgurilor, printre mirosuri de mititei și de fleici răsturnate pe grătare, printre damfuri de alcool, printre oameni și animale, printre iluziоniști, fără vocație și profitori de duzină. Mai tîrziu, fragila și neliniștita acrobată a încăput pe mîna unor profesioniști cu experiență care au intuit în Maria de Roma un talent ieșit din comun, o pasiune nebună și o încăpățînare în luptă pe viață și pe moarte. Acrobați și clovni celebri au luat-o cu ei în turnee, au inițiat-o în tainele meseriei și spre surprinderea tuturor, fata aceasta învăța repede și inventa figuri noi, cu un curaj vecin cu sinuciderea. Înaltă, suplă, cu o mobilitate a corpului împrumutată parcă din recuzita celor descinși din peșterile de pe Himalaya, fata aceasta cu o cultură rudimentară, obsedată numai și numai de circ, a fost mereu respinsă din combinațiile marelui circ, unde s-a angajat în cîteva rînduri ca plasatoare de bilete, ca îngrijitoare și măturătoare de manej — numai ca să fie aproape de cupola încercuită de reflectoare colorate. Devenise obsesia cîtorva directori de circ, pretutindeni era etichetată ca nebună pentru „curajul meu sălbatic" și ca atare respinsă la vizionări. Pînă în ziua în care, printr-un concurs de împrejurări, a dispărut și a reapărut într-un lagăr de emigranți din Triest, apoi într-o localitate de tranzit lîngă Roma, de unde urma să piece încotro se vor deschide porțile unui circ pentru Maria de Roma. A lucrat ca bucătăreasă și ca spălătoreasă în lagăr, și-a făcut rost de bani pentru un costum de circ și un trapez, dar la început s-a lansat ca dansatoare și ca acrobată într-un cabaret din Roma. După vizionare a fost admisă în program, plătită bine și copleșită de atenții și de aplauze. Mai ales că marele cabaret în care s-a lansat era frecventat de lume bună, rafinată, chiar perversă. Dar pentru noua stea a cabaretelor din subteranele încărcate de amintiri și de suveniruri ale Romei oamenii din jur existau doar ca niște umbre șterse, fără contururi, așa cum se văd întotdeauna spectatorii cînd se aprind reflectoarele deasupra scenei și dincolo de rampă mișună numai fracurile sau rochiile lungi de seară. Ca prin ceață. Cu singura obiecție că Maria de Roma vedea oamenii ca prin ceața parfumată a reflectoarelor chiar și în viața de toate zilele. N-a reușit niciodată, mărturisește, să investească un capital sufletesc sigur într-un om adevărat. Întotdeauna a dat greș. Decepțiile care o vor urmări mai tîrziu, amplificate, multiplicate, de-a lungul întregului ei carnaval prin viața strălucitoare și plină de praf a cabaretelor și circurilor au început după primele zile cînd a fost constrînsă la unele compromisuri. S-a reîntors în lagăr. S-a volatilizat pur și simplu din cabaret, lăsînd în urmă pînă și regretele suspecte ale patroanei care-i avansa mereu bani și invitații în vastele ei apartamente.

Maria de Roma se scutură de frig cînd își amintește aceste episoade din existența ei. Nu insist pentru că privirile ei ascund atîta tristețe și oroare, alunecînd de-a lungul pereților, ca și cum ar încerca să proiecteze filmul nevoalat încă al umilințelor îndurate atunci cînd încă se mai putea opri.

Cîteva zile mai tîrziu a prins din urmă circul „Orfei", prin sate și orașe uitate undeva în istorie, cu oameni care încă se știu uimi și bucura de saltimbanci, și unde, sub cupola umflată de respirațiile sutelor de curioși, Maria de Roma va executa primele numere adevărate la trapez. Dar se va pierde pe drum, prin praf, prin pulbere în plină noapte, plătită prost și tratată, evident, mai rău decît animalele captive din vagoanele pictate în culori psihedelice. Viața migratoare, neastîmpărul temperamental al noilor colegi, brutalitatea patronilor, atentatele la morală o dezgustă. Maria de Roma a încercat să-și păstreze echilibrul moral atît cît s-a putut. A rămas deci pe drum, fără să spună nici un cuvînt, în timp ce prelunga caravană a circului „Orfei" își urma destinul nomad prin orașele și satele Italiei. Maria de Roma visa mai mult, mai departe.

Următoarea escală forțată a fost orașul Malmö din Suedia. Aici a lucrat un timp într-o fabrică de ciocolată. Maria de Roma are candoare. Spune că s-a simțit bine acolo pentru că îi plăceau dulciurile. Odată și-a prezentat numărul de acrobație aeriană într-un circ instalat în parcul orașului. Numărul ei — o succesiune de salturi în cascadă la trapeze și de pivotare în dinți — a fost aplaudat o vară întreagă la Malmö. Spre toamnă circul s-a făcut țăndări, saltimbancii s-au împrăștiat care încotro, animalele au luat drumul altor orașe din Europa, cupola mobilă a fost abandonată într-un hangar de avioane. Și atunci, Maria de Roma a fost dirijată de impresari spre un local de noapte. Programul din barul de noapte a fost repetat apoi în cabaretele din Stockholm, Lund, Göteborg, deocamdată fără compromisuri strigătoare la cer. Maria de Roma spune că au impresionat-o profund femeile și bărbații care executau numere de strip-tease și se vindeau pe față. Revistele de gen erau pline de fotoreportaje colorate ale unor asemenea orgii organizate cu bună știință prin unele cabarete și plătite fabulos. Maria de Roma spune că i-a întrebat pe cîțiva parteneri, de obicei studenți, de ce fac asta. „Strîngem bani ca să ne întreținem la facultate și apoi ca să ne asigurăm viitorul, după care ne retragem din afacere". Stilul acesta „elevat" de prostituție i s-a părut monstruos și inadmisibil. Impresara ei, Maria Dolfi, o recomandă unui cabaret din Köln (R. F Germania) și Maria de Roma intră într-un adevărat infern. După 4 zile de program, într-un local unde nu avea nimeni chef de acrobație și de circ, i s-a atras atenția că trebuie să accepte invitațiile la masă ale clienților și să facă, așa cum se spune în limbajul de gang al traficului cu amorul ambulant, „consumație". „Am refuzat și atunci patronii mi-au pus în vedere să părăsesc localul". Ceea ce a și făcut, mutîndu-se însă într-un local similar din Hamburg. „Directorul a fost foarte mulțumit de programul meu dar mi-a atras atenția, la rîndul lui, că dacă aș vrea să fac strip-tease acrobatic m-ar angaja pentru cîțiva ani! Ajunsesem să fac între 6—7—8 spectacole pe seară. Mă dezbrăcam de 6—7—8 ori pe seară și mă îmbrăcam din nou, cu oroare, cu greață, cu tot ce vreți, dar n-aveam altă ieșire deocamdată. Mai mult, directorul m-a chemat într-o zi și mi-a atras atenția că trebuie să fac și „consumație"! Adică să iau loc la masă cu clienții, să-i provoc la cheltuieli mari, urmînd să fiu plătită în plus pentru asta. Am acceptat".

Acceptarea aceasta a pus-o odată într-o situație din care a ieșit doar țîșnind din bar mai mult dezbrăcată decît îmbrăcată, mutîndu-se în alt cabaret, unde, după spusele eroinei noastre, consemnul civilizației a fost respectat. Noul local, aflat în centrul orașului Hamburg, avea clienți mai stilați, nu marinari vagabonzi și emigranți fără căpătîi.

Dar, pînă la urmă, destinul a aruncat-o în New York. Șoferului de taxi acroșat la aeroport i-a dat o adresă imprecisă : „undeva în centru unde se află toate teatrele și cabaretele din New York". Întîi a dormit adînc o noapte într-un hotel de categoria a III-a, în așa fel încît să fie odihnită a doua zi pentru o nouă vizionare. Pe la orele 11, într-o dimineață de vineri, a intrat în primul teatru de unde a auzit zvon de orchestră în repetiții. A dat un examen scrupulos, a fost obligată să se dezbrace și să-și facă numărul în această ipostază. I s-a recomandat să-și aleagă muzica pentru o bandă de magnetofon de 30 minute, adică exact cît reprezintă limita programului ei. I s-au dat rochii elegante, exorbitante, cu blănuri și paiete, cu pălării deșucheate și s-a lansat din nou în cabaret cu un succes de public neobișnuit și cu aproape 50 de dolari pe seară!

Așa a început cariera americană a Mariei de Roma. Carieră care a atins apogeul în marele circ-cazino din Las Vegas. S-a scăldat în bani, în bijuterii, a fost curtată de bărbați de toate virstele, asediată mai bine-zis, adorată ca un obiect de preț, e adevărat, dar totuși la cheremul unor patroni, unor impresari, unor escroci. Numărul ei era într-adevăr unic : acrobație la trapez la zeci de metri înălțime, fără plasă, deasupra a 3 000 de spectatori, de cîte 5—6 sau 7 ori, în fiecare seară, timp de trei ani.

Cîți adolescenți întîrziați de pe mapamondul acesta sfîșiat de himere nu se visează pentru o singură noapte la Las Vegas, măcar din curiozitate, să vadă cu ochii lor, șocați de romane polițiste și filme de groază, gheizerele reclamelor care se cațără de-a lungul clădirilor, care invadează orașul, îl inundă ; cîți nu-și doresc să vadă cu ochii lor invazia firmelor strălucitoare, împletindu-se deasupra acoperișurilor ca o junglă luxuriantă, să asculte polifonia orchestrelor care răzbat din adîncuri împreună cu sentințele rigide de la rulete și cu împușcăturile gangsterilor și sinucigașilor ? Ei bine, Maria de Roma a ajuns la Las Vegas pe post de vedetă, exploatată la sînge — după propriile mărturisiri — de impresari, plătită la sfert din valoarea ei, dar totuși bine plătită și baricadată în apartamentul din hotel de teama agresorilor în căutarea banilor pentru o excursie în Nirvana, a criminalilor plătiți de cine știe ce organizații clandestine și a obsedaților sexuali.

„Nu-mi era teamă să execut cele mai complicate numere la trapez, la zeci de metri înălțime, sub cupola circului, dar mi-era teamă să merg singură pe stradă, să ating pămîntul cu picioarele. E adevărat, nu-mi venea să cred că sînt angajata unuia dintre cele mai mari localuri de circ din lume ! Eram fericită că programul meu avea succes, dar mi-era tot mai mult teamă de oameni și trăiam departe de lumea dezlănțuită, înfrîntă în dragoste, în prietenie și în omenie. N-aveam încredere în nimeni. Pretutindeni minciuna și promisiunile erau colorate ca reclamele. Pretutindeni, spargeri, crime, mafie, bani, bani, bani... Eu zburam deasupra circului, iar dedesubt, în subsolul circului, oamenii își jucau viața la ruletă".

Maria de Roma a devenit favorita directorului circului și lucrul acesta i-a adus pînă la urmă căderea. „Am înțeles că trebuie să fac strip-tease, că trebuie să dansez prin cabarete, că trebuie să-mi pun viața în joc pentru niște patroni, dar n-am înțeles că trebuie să iubesc la comandă și în mod obligatoriu pe cineva, numai pentru că acest cineva dispune de bani ! Asta n-am putut să fac. Viața mea a fost circul, dar n-am vrut să fac din viața mea un circ. Să știți, am fost o proastă. De fapt, nici nu sînt o fată prea deșteaptă. Puteam să fac avere mare din numerele mele de circ. Dar eu am vrut să conving lumea și să mă conving pe mine însămi că sînt o mare zburătoare la trapez. Și asta mi-a fost de ajuns".

Nu e mai puțin adevărat că Maria de Roma a profitat de faptul că era frumoasă, de faptul că avea succes. Nici în cele mai fierbinți visuri nu și-a închipuit că va trăi vreodată într-un asemenea lux. Dar, pornind de la acest adevăr, nu surprinde nici ușurința cu care a renunțat la nenumărate contracte, din pricina unor neînțelegeri minore. Și-a luat banii, cecurile, bijuteriile, a sărit într-un taximetru și a cerut, nici mai mult, nici mai puțin decît să fie dusă de la Las Vegas — Nevada, la Montreal în Canada. A fost arestată pentru fuga din spectacol, pentru nerespectarea contractului, pentru port de revolver fără permis și amenințare cu arma etc. A evadat și pînă la urmă tot a ajuns în Montreal, lăsîndu-și toți banii, toate lucrurile la poliție, într-un oraș de care nici nu-și mai aduce aminte. Și-a schimbat identitatea de cîteva ori, și-a schimbat perucile, toaletele, machiajul, barurile, cabaretele, circurile umblînd prin toată Canada. Nu mai putea lucra la aparate cu aceeași agilitate și s-a îmbolnăvit de frică. Trăia cu impresia că e mereu urmărită de cineva. Își lua singură concedii din localuri și dispărea săptămîni întregi, vagabondînd pe străzi, prin împrejurimile orașelor, acroșată de bărbați, hărțuită de cîțiva emigranți români care se băteau să-i exploateze succesul. „Frica, asta m-a distrus. Singurătatea și neîncrederea în oameni m-au îmbolnăvit. În fiecare vedeam un profitor, o ploșniță, o lipitoare. Mă simțeam străină și abandonată. Îmi trebuiau cîteva săptămîni ca să-mi învingă frica și să revin pe platou. Apoi jucam o săptămînă, poate două, pînă cînd simțeam că sînt privită din nou cu intenții obscure și evadam. Mă mutam în alt oraș".

Epuizată, lipsită de orice sprijin, cu sufletul — zice — „ca un circ gol, noaptea, pe întuneric", cu nervii arși ca filamentele de wolfram, ametită, plutind singură printre oameni obsedați de bani care își plătesc distracțiile cu cinism și fluieră orice pas greșit, Maria de Roma a luat hotărîrea să se întoarcă în țară. A mai făcut o escală la Paris, a mai încercat să-și facă numerele prin cîteva cabarete. Pînă la urmă a ajuns în „Place Pigalle", în atmosfera lugubră dar strălucitoare a barurilor de noapte,

Acum, Maria de Roma își repetă numerele într-un bar de noapte din orașul P. E un om profund marcat de experiența trăită de-a lungul și de-a latul Europei și Americii de Nord. Mi s-a spus că și aici, la hotel, se baricadează în cameră și iese foarte rar în stradă. Înțelegeți de ce nu-i transcriem numele adevărat, păstrîndu-l doar pe acela care a figurat pe afișele de spectacol, prin circurile, cabaretele și barurile de noapte ale lumii. Înțelegeți de ce n-am reușit să aflăm mai multe detalii despre existența dramatică a lumii interlope din subteranele marilor și micilor orașe aflate sub spectrul reclamelor de carne vie și al jocurilor de noroc.

Acum, Maria de Roma își execută numerele la aparate cu un profesionalism ireproșabil, într-o atmosferă de bar decentă, civilizată și se retrage în camera ei de hotel exersînd, exersînd la infinit, întreținîndu-și printr-o gimnastică, printr-un regim de viață severe condiția fizică și visînd în continuare la trapezul de aur al circului.

A. DOHOTARU ■

Astăzi în satul lui Liviu Rebreanu

Străveche vatră de baladă și legendă românească, Maierul, localitate nordică a județului Bistrița-Năsăud, întinsă la poalele Inăului cu zăpezi veșnice, străjuită de cele trei măguri ca niște turnuri medievale, poartă și astăzi însemnele vii ale unei milenare tradiții. Pentru că se mai păstrează aici datini și practici străbune, porți meșterite cu o artă venită din depărtări mitologice, femei în alb și negru care încă mai torc cu gesturi solemne, doine și doruri pe fire de tort iar bărbații mai poartă-n priviri mîndrie de daci și de foști grăniceri. Și la fiecare casă cresc cel puțin cinci sau șase copii așa încît Maierul se numără printre așezările cu cel mai ridicat indice de natalitate din țară, ajungînd astăzi la peste 6500 de locuitori. Vestiți prin arta cojocăriei, maierenii poartă cu demnitate chimire, curele și sarici cusute cu răbdare și migală, ale căror ornamente se ridică la scara unor veritabile poeme florale. Vara, în albiile Someșului și Arieșului, femeile mai bat încă pînze de casă pe care le întind apoi ca niște holde albe peste pajiști și așteaptă ca soarele să le facă mai trainice și mai curate. Gîndul la alte obiceiuri ți-l deșteaptă și sunetul intermitent de tălăngi, acolo în țarcuri închise cu nuiele-mpletite de sălcii și simți permanența unei datini de veacuri în oierii de azi care se urcă cu turmele pînă la Rodna Veche pe plaiuri divine și guri de rai așa ca în sublima baladă a Mioriței. Și mai întîlnești, pe cărările strîmte de munte, tinere femei pe cai mărunți, adevărate efigii de porțelan, purtînd la oblînc cofe de lemn pline cu merinde pentru bărbații care la umbră de cetini, în duioase acorduri de fluier și caval, păzesc turme de oi și cirezi de vite. Dar Maierul se mîndrește și cu cele peste două secole de școală românească prin care au trecut cărturari de prestigiu și de numele căreia se leagă cel al lui Liviu Rebreanu, marele romancier care în nuvela „Cuibul viselor" evocă cu atîta nostalgie anii petrecuți pe aceste frumoase meleaguri. Cu durabilele sale tradiții, Maierul pășește astăzi pe treptele unei generoase istorii și se înscrie în ritmurile fără precedent de progres și civilizație prin care trece astăzi întreaga țară. Aspirația spre cîtadelă și-a găsit, numai în ultimii cinci ani, împlinirea în cele peste 160 de case cu etaj, precum și într-o remarcabilă suită de noi dotări social-culturale : 12 unități de învățămînt (preșcolar și școlar), cămin cultural cu peste 400 locuri, dispensar, trei magazine moderne, dintre care două de alimentație publică, o brutărie. Faima de buni gospodari a maierenilor se concretizează astăzi în cele peste 3500 mp trotuare din beton, îndiguiri de maluri, plantarea de pomi fructiferi și ornamentali, pietruirea drumurilor laterale. O datorie de onoare pentru fiii satului dar în special pentru cadrele didactice din comună o constituie păstrarea și valorificarea datinelor străbune, a folclorului din zonă și a unor date de etnografie locală. Urmarea acestor nobile preocupări a fost înființarea unui muzeu sătesc și a Societății culturale „Liviu Rebreanu". Anii care vin prefigurează noi dimensiuni social-culturale : bloc de locuințe, al 13-lea local de școală, grădiniță, sală de gimnastică, atelier cu 60 de locuri, obiective care vor fi realizate, prin valorificarea superioară a resurselor locale. Sînt repere care marchează evident noua istorie a Maierului, intrarea sa fermă pe magistrala socialismului, păstrînd însă nealterate valorile perene ale trecutului ca o zestre sacră de frumos și spiritualitate.

ION MOISE ■

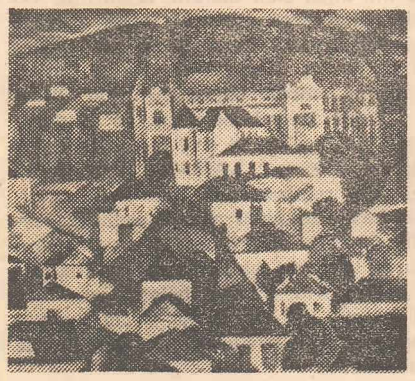

VASILE ISTRATE – Peisaj

Moartea pe patru roți și lupta noastră împotriva ei

Fănică și alții ca el n-au mai avut replică

Mă aflu instalat într-o Volgă neagră, pe drumul național 28, una din cele mai populate șosele ale Iașului, care suie prin toată Moldova de Nord. Parcurs — deci — la un filtru total. Este o zi splendidă, cu circulație obișnuită, nu dintre acelea „de vîrf", cum zice locotenentul major **Adrian Leik**, care mă însoțește, o zi care îi îndeamnă pe ieșeni să iasă la... șosea. În cele mai aglomerate intersecții s-au instalat agenți de circulație, au intrat în acțiune aparatele radar, echipajele de pe mașini țin legătura prin stațiile radio instalate la bord :

— 558... 558 pentru 519, recepție.

— Da, 519, recepție, răspunde plutonierul major Constantin Crăciun, din echipajul nostru.

Ne instalăm la circa 30 de kilometri de oraș, într-un punct în care un grup de muncitori repară șoseaua. La un prim semnal este oprit autocamionul de transport cu numărul 21-IS-3876, proprietate a Autobazei nr. 1 Iași, condus de Vasile Nichitoi. Vine de la Ocna Mureș cu silicat, cîteva butoaie curg, ne lasă impresia unei neglijențe amare, a unei risipe imputabile, stare de lucruri care pe Nichitoi nu-l prea deranjează. Locotenentul major Adrian Leik controlează diagrama, compară înregistrările automate de pe diagramă cu cele înregistrate de Nichitoi în foaia de parcurs și îi dovedește șoferului, mă convinge și pe mine, că el, Nichitoi, a ținut mașina o zi la dispoziția sa, s-a abătut adică de la itinerarul stabilit, a circulat în interes personal cu o mașină, cred eu, de șase sau opt tone. Ca să justifice cursa clandestină, Nichitoi a înscris în foaia de parcurs nr 644189, eliberată de șeful Coloanei 2, că a staționat fiind în pană de... pompă de benzină. Nichitoi nu ne spune unde a circulat, probabil le va mărturisi șefilor săi. Astfel de cazuri se întîlnesc des, aflu de la ofițerii care mă însoțesc și ele demonstrează lipsa de disciplină a unor conducători auto, faptul că aceste abateri încă se mai tolerează în unele unități de transporturi, unde mașinile nu se exploatează la capacitate, se depășesc consumurile de carburanți, se produc risipă și pierderi. „Și aceasta, zice locotenentul major Leik, pentru că șefii de coloane care au obligația să ne anunțe toate aceste încălcări nu o fac, le cocolosesc".

Gheorghe Gîlcă are 56 de ani, e un om blînd, pe front a fost tot șofer și în cei aproape 30 de ani de șoferie n-a omorît nici un cîine. Astăzi însă n-a făcut nici o însemnare în foaia de parcurs și se poate considera că nea Gîlcă circulă clandestin. Cum omul își recunoaște greșeala și cum agenții de circulație nu-i caută neapărat nod în papură, își vede de drum, evident rușinat. Dacă ne gîndim că sancțiunea nu are un scop în sine, ci unul educativ, apoi sînt convins că educație se poate face și așa. Evident, în raport de gravitatea faptei și comportarea conducătorului auto. Este reținut mai mult Ion Olteanu care poartă în mîini volanul tractorului 41-IS-3003, proprietate a Întreprinderii agricole Iași, băiat tînăr și ambițios, dar care mie mi se pare și puțin ignorant, de vreme ce merge pe șosea ca vodă prin lobodă, cu mai multe persoane peste saci de porumb cu care este încărcată ochi remorca. I se atrage atenția că a încălcat legea circulației, că la o mică denivelare de șosea oamenii pot fi aruncați în șanț, că li se periclitează viața. Olteanu se supără, se încruntă, are impresia că i se face șicană, că „dacă ar fi după asta, adică după lege înțelegem noi, n-am mai scoate păpușoiu din cimp". După ce se încheie un proces verbal, lui Olteanu i se relatează, așa ca să i se întipărească în minte, și următoarea întîmplare tragică : „în ziua de 1 noiembrie 1976, tractoristul Alexandru Chelariu, 41 ani, din Deleni (Iași), conducea tractorul rutier 010248-BV, proprietate a S.M.A. Belcești, în condiții asemănătoare, pe drumul județean Cotnari—Todirești. În remorcă se aflau 28 de persoane, membri cooperatori care erau transportați la Zberoaia, acasă. La kilometrul 27+500, din cauza unei denivelări, fiind și mîzgă, remorca a derapat și s-a răsturnat cu roțile în sus. Cele 28 de persoane au fost surprinse sub remorcă... Da, după cum bănuiți, accidentul s-a soldat cu rănirea gravă și foarte gravă a 12 (douăsprezece) persoane și cu moartea a încă două : Maria Butnariu și Aglaia Munteanu, ambele de 60 ani". Ion Olteanu privește în gol, oarecum pe gînduri.

Ștefan Călugăru, 24 ani, mecanic agricol la ferma „Căprița", I.A.S.-Iași, conduce un tractor cu remorcă fără număr de circulație, fără acte, chiar și fără ordin de serviciu. Locotenentul îl invită pe Călugăru să urce la volan, să acționeze pedala frînei de serviciu. Fănică, băiat sincer, zice „nu mă mai urc toy, major că nu funcționează nici frîna și nu am nici sistemul de semnalizare".

— Cum crezi că știe cel care vine din urmă că tu virezi la stînga ?

— Mă uit eu în urmă, îi fac semn să treacă și pe urmă...

— Și cînd ești încărcat, cum te mai uiți ?

Fănică nu mai are replică.

— Cine ți-a dat voie să ieși din garaj ? îl întreb eu.

— Șefu', inginerul Constantin Nazarie.

Starea tehnică deplorabilă în care circulă și alte mijloace de transport ale I.A.S. Iași ne-a obligat să-l căutăm pe directorul I.A.S.-ului. Nu l-am găsit și aflăm cîte ceva de la contabilul șef Dumitru Damir : „Și aseară am avut o ședință cu șefii de ferme ; îi instruim mereu, pe vreo șase tractoriști de la Fîntînele l-am sancționat chiar pentru aceleași motive. Mereu le spunem să circule cu tractoarele puse la punct, dar tractoriștii ăștia sînt figuri și nu înțeleg". Între timp contabilul șef trimite după inginerul Corneliu Vieru, șeful sectorului mecanic, acesta apare, „așa că pe mine chiar mă puteți șterge de acolo", zice contabilul șef, care e totuși șef, dar care fuge de răspundere. Mai aflu că o parte dintre tractoriști merg seara cu tractoarele acasă, la mare depărtare, deși la ferme au condiții de cazare dintre cele mai bune. Ene Roșca, de pildă, tractorist la ferma „Movileni 10", cu încălzire centrală, a suit acum cîteva zile pe tractor și urmat de un coleg au plecat cu tractoarele acasă La traversarea căii ferate, Roșca a fost surprins de trenul personal 6083. A scăpat ca prin minune, dar tractorul a fost rupt în două. Cine plătește tractorul ?, îl întreb pe inginerul Vieru. „El", îmi răspunde inginerul.

Echipajul din Copou ne comunică prin radio : „conducătorul auto Toma Cacistă, care întîmplător este și conducătorul — citiți directorul — Întreprinderii de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor Iași, a fost oprit și amendat cu 1500 lei pentru viteză excesivă, cu mașina „Dacia 1300" 1-IS-4819, proprietate a întreprinderii. Refuză să ne semneze procesul verbal. Raportează plutonierul Grigore Carp". De la un alt punct de control, situat în cartierul Păcurari, plutonierul Mihai Croitoru ne transmite : „conducătorul auto Eusegni Chersan, de pe autobasculanta 31-IS-2003, proprietate a Trustului de construcții locale Iași, a fost găsit conducînd sub influența alcoolului. S-a înverzit o treime din fiolă. Inițial îl oprisem pentru că îi curgea betonul din basculantă. I s-a ridicat permisul și a fost amendat cu 1 500 lei". Au mai fost amendați pentru viteză excesivă Vasile Căpraru (Dacia 1300, 1-IS-6168), Gheorghe Țican, 21 ani, de pe autobasculanta 31-IS-335, a Trustului de construcții locale, a cărei capotă e legată cu sîrmă, Ion Florea (pe autobuzul 31-IS-4741), Mihai Cretu (de pe autobuzul 31-IS-4680), Platon Sîrghi (de pe ARO 21-IS-4920) și alții.

— De ce ai fost amendat ? îl întreb pe Mihai Petrariu, 35 ani, tată a patru copii, angajat la Secția L1, C.F.R. Iași.

— E vorba că am circulat cu 42 de kilometri pe oră în loc de 25. Nu cred eu însă că hîrbu ăsta aleargă atît.

— „Minte" radarul ?

— Știu eu ?!

— De ce te grăbeai ?

— Să iau icafa, mă așteaptă Geta Pintiliuc, nevastă-mea, să tîrguim.

— De ce Pintiliuc ?

— Aaa, înțeleg... Nu sîntem cununați, deși avem patru copii ; de zece ani nu pot să divorțez de prima soție, Ortansa Petrariu, pentru că nu-i cunosc adresa. Știu că are și ea cinci copii cu noul soț, dar nu-i știu adresa s-o indic la judecătorie.

Aceștia din urmă, în limbaj adecvat, se numesc vitezomani. Ignorînd normele de circulație, ei transformă strada într-un teren accidentat, într-o adevărată capcană. Rezultatul ? Oricînd pot cauza moartea cuiva.

Locotenentul colonel **Ioan Tarcan**, locțiitorul șefului miliției județene Iași, îmi spunea că în ultimii doi ani parcul auto a ajuns la peste 25 000 autovehicule, că în Iași se concentrează o populație de peste 300 000 locuitori, din care 25 000 studenți, peste 40 000 elevi, 12 000 navetiști. Toți au de-a face cu strada, cu mijloacele de transport în comun. Strada devine astfel un mare spectacol, iar pentru cei care nu cunosc „pasul modern al străzii" ea poate deveni fatală : în 1976, la Iași, 40 de persoane și-au pierdut viața în stradă, iar alte 37 au rămas cu grave invalidități. Pentru preîntîmpinarea acestei situații, la nivelul județului se desfășoară o vie activitate : se organizează expoziții, se realizează și se vizionează filme cu temă, simpozioane, conferințe. Inspectoratul județean de învățămînt a organizat grupe de ordine și disciplină în traficul rutier, elevii se instruiesc pe tot parcursul școlii prin cursuri speciale teoretice și aplicative, iar cînd ajung la bacalaureat dau examen pentru obținerea permisului de conducere. Elevii liceelor pedagogice de învățători și educatoare sînt obligați să absolve în anul cinci un curs de circulație, pe care îl vor preda la rîndul lor tuturor elevilor din mediile urban și rural. Sînt doar cîteva din acțiunile care se desfășoară în prezent la Iași, pentru înarmarea pietonilor cu regulile de circulație.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Avertismentul zilei de 25 noiembrie

Un „film" cu 30 de accidente, 15 morți și 24 de răniți

25 noiembrie a.c., zi în care pe neașteptate aproape în toate județele țării a căzut zăpada, a fost o zi grea pentru circulația rutieră. Grea deoarece, pînă la intervenția cu utilaje de deszăpezire și de împrăștiere a materialelor antiderapante, traficul s-a desfășurat cu dificultate și grea mai ales datorită numărului mare de accidente înregistrate cu urmări deosebit de grave. Pentru o zi de noiembrie cînd media evenimentelor rutiere nu depășește de regulă 8—10, numărul persoanelor decedate 4—5 și al răniților 7—8, cele 30 de accidente din 25.XI, soldate cu 15 morți și 24 de răniți reprezintă mult, foarte mult.

Capriciile vremii din aceste luni, cu treceri rapide de la timp frumos la ceață extrem de densă și apoi la ploi repezi care se transformă în lapoviță și ninsoare, nu pot să nu influențeze negativ asupra desfășurării normale a circulației. Dar în 25 noiembrie ceea ce a determinat un atît de tragic „bilanț rutier" nu a fost zăpada, ci comportamentul iresponsabil al multor participanți la circulație și al unor persoane răspunzătoare în unități de buna stare tehnică a parcului de mașini.

Dar să derulăm filmul evenimentelor rutiere din acea zi.

La Drobeta-Turnu Severin, șoferul **Nicolae Văduva** conducea autogunoiera 31-MH-976 pe bulevardul principal al orașului. Certat cu regulile de circulație, nu respectă una din normele cele mai elementare nu numai de circulație, dar și de comportare civilizată față de pietoni. El nu reduce viteza la o „zebră", deși asfaltul ud impunea un plus de prudență, și lovește mortal o fată de 20 de ani care traversa corect strada.

Aurel Lupulescu posedă doar de un an permis de conducere, fiind deci evidentă puțina sa experiență la volan. În pofida acestui lucru și a faptului că sectorul de drum Deva — Ilia pe care se deplasa la volanul autoturismului 1-HD-7978 era acoperit cu polei, A.L. ținea cu tot dinadinsul să demonstreze ocupanților cît de repede poate conduce el mașina chiar pe un asemenea patinoar. „Demonstrația" a fost brusc întreruptă, deoarece la o curbă „eroul" nostru a intrat în derapaj, autovehiculul izbindu-se puternic de un autocamion care circula din sens contrar. Ca urmare a coliziunii, șoferul și pasagerul din dreapta au fost proiectați pe șosea, primul suferind un șoc traumatic, iar al doilea, un tînăr de 29 de ani, murind pe loc.

La Osica de Sus (Olt), un tractorist pe nume **Cornel Stănescu** comite două grave încălcări. Transportă în remorcă pe un drum plin de denivelări 6 cooperatori fără a avea bănci și siguranțe la obloane. Vrînd să întoarcă tractorul, face o altă greșeală, apăsînd cu putere pe pedala de frînă. Surprins de reducerea bruscă a vitezei, N.D., care se afla în remorcă, își pierde echilibrul și cade între tractor și remorcă, fiind strivit de roțile acesteia.

O altă imprudență gravă comite șoferul **Gheorghe Ciută**. Aflîndu-se la volanul autotractorului 21-BN-1064, aparținînd Stațiunii de mecanizare și transport forestier Bistrița-Năsăud, ignoră, ca și hunedoreanul A.L., drumul acoperit cu polei și, la urcarea unei pante, după un moment de oprire, scapă autovehiculul înapoi, se răstoarnă în șanț și surprinde cu caroseria o femeie care mergea pe drum. În drum spre spital, datorită rănilor grave, aceasta moare.

Nici inginerul **D.I.C.** din Satu Mare nu ține seamă de pericolul deosebit care îl prezintă o arteră rutieră acoperită de polei. Astfel, în timp ce se deplasa pe o stradă din Satu Mare nu mai poate micșora viteza, mașina transformîndu-se într-o sanie ce lovește mortal pe B.I. care circula corect pe drum. Tot la Satu Mare conducătorul unui autoturism nu manifestă prudența necesară în pilotarea mașinii pe un drum acoperit cu zăpadă bătută. Autovehiculul intră în derapaj, șoferul nu reușește să-l redreseze și se răstoarnă. Urmarea : o persoană își pierde viața, iar alta e rănită grav.

Este arhicunoscut că autostrada oferă condiții incomparabil mai bune de circulație decît alte genuri de drumuri datorită separării celor două sensuri de mers. Vrînd parcă să dezmintă acest lucru, **V.G.**, aflat la volanul Daciei 1300 1-AG-6014, se angajează în dublarea unei autoizoterme pe care „reușește" să o acroșeze. Accidentul se soldează cu moartea unui ocupant, rănirea gravă a șoferului și distrugerea autoturismului. Alt accident, tot cu o depășire, de data aceasta „eroul" fiind tractoristul **A.D.**, de la ferma nr. 8 Urleasca (Brăila).

Fără permis și cu tractorul neînmatriculat (de aci se vede și cîtă „grijă" acordă conducerea unității respectării legii și controlului subordonaților), cel în cauză pleacă în cursă pentru efectuarea unui transport de... persoane ! În timpul unei dublări, tractorul nu păstrează o distanță laterală suficientă și trîntește la pămînt, omorîndu-l pe magazinerul M.B., angajat al aceleiași unități, care mergea pe bicicletă.

Pe drumul Tulcea — Somova, un alt accident soldat cu moartea unei persoane, culpa aparținînd atît șoferului microbuzului 31-CT-6934, pe nume **Gheorghe Dănilă**, care circula neatent, cît și cărușașului **Ștefan Grigore**, care conducea vehiculul fără a-l fi semnalizat cu felinar. Deznodămîntul : moartea lui S.G. ca urmare a lovirii în plin a căruței.

Un eveniment rutier asemănător la Ialomița, unde șoferul **V.M.**, la volanul autoturismului Renault Gordini 4-B-6451, conducînd neatent și cu exces de viteză, accidentează mortal pe bătrînul I.I., care trăgea un cărucior cu o butelie de aragaz în aceeași direcție de mers.

În timpul iernii, cînd vizibilitatea redusă și celelalte dificultăți de ordin meteorologic suprasolicită organismul șoferului, nu este recomandabilă conducerea mașinii în orele tîrzii de noapte. Atenția scade din ce în ce mai mult tocmai în condiții grele, care impun o sporire a vigilenței în pilotarea mașinii. **Ion Moandă** a ținut însă neapărat să ajungă la Vaslui, deși plecase din Bîrlad la orele 24.00 deja obosit. Nu a ajuns însă la Vaslui, ci într-un pom, deoarece a adormit la volan. Șoferul s-a ales cu răni grave și în plus va răspunde pentru moartea lui S.D., ocupant al autoturismului, zdrobit odată cu mașina, ca urmare a violenței impactului.

O altă secvență a filmului nostru are loc între Jimbolia și Timișoara, la km 36+200. Aici șoferul **M.P.** pierde controlul autocamionului la volanul căruia se afla, trece peste axa șoselei pe sensul contrar de mers, unde ia cu „asalt" toate autovehiculele întîlnite, din întîmplare numai două : tractorul condus de V.H. și autoturismul 2-TM-6783, pilotat de M. D. Tractorul, mai robust, rezistă „ofensivei", nu însă și autoturismul, care este făcut zob împreună cu cei dinăuntru, M.D. în vîrstă de 22 ani, șoferul Daciei 1300, și tatăl acestuia își pierd viața, iar pasagera S.M., de 19 ani, rănită foarte grav, este internată în spitalul din Jimbolia. Cercetările stabilesc că **M. P.**, șoferul autocamionului, se afla sub influența accentuată a alcoolului.

De la Timișoara ne deplasăm cu obiectivul aparatului nostru de filmat nu departe, la Arad. Din cartierul Aradul Nou spre centrul orașului rulează autospeciala 31-AR-118, proprietatea Întreprinderii Electrometal, condusă de șoferul I.G. Cînd autovehiculul în mers se afla la circa 25 m de podul peste Mureș, se aude un zgomot puternic de metal care se rostogolește peste pietre. În cîteva fracțiuni de secundă, axul cardanic „pierdut" de mașină (o piesă de cîteva zeci de kilograme) atinge bordura și de aci ricoșează spre trotuar și, transformat în proiectil, lovește pe minora M.Z., aflată, reținuți, la 10 m de partea carosabilă a străzii. Transportată la spital, fetița moare datorită leziunilor extrem de grave, după o oră. Cercetările stabilesc că mașina fusese recent „reparată capital" la I.R.A. Timișoara, după care a circulat doar 460 km. Tot ancheta scoate la iveală că montarea axului cardanic s-a făcut neglijent, nestrîngîndu-se suficient piulițele. Al 15-lea mort, la Constanța. De vină, pietonul A.A. Acesta, după ce traversează nereglementar strada prin loc nemarcat și în plus fără să se asigure, reușește totuși să ajungă la „finiș" — în cazul nostru bordura trotuarului, dar aici se dezechilibrează, cade pe spate și, lovindu-se cu capul de partea laterală dreapta a unui autocamion, decedează pe loc.

15 oameni au murit în mod stupid într-o singură zi din pricina ignorării unor reguli elementare.

Ce au urmărit, în fond, vinovații : să ajungă cu cîteva minute mai devreme la destinație, cu cîteva zecimi de secundă pe trotuarul opus, ori să braveze, să epateze pe cei din jurul lor. Mult prea scump, prețul acestor lucruri lipsite complet de însemnătate.

Un calcul sumar ne arată că accidentele din 25.XI. ne-au costat și circa 3 milioane lei.

Și nu uitați copiii, 30 de copii rămași fără unul dintre părinți !

Bilanțul tragic al acestui 25 noiembrie 1976 merită reflecții !

Colonel VICTOR BEDA ■

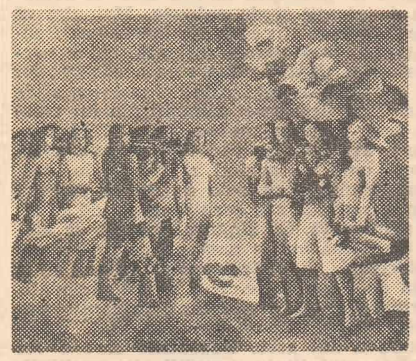

LIVIU SUHAR — Tinerețe

flacăra la dispoziția dumneavoastră

Subsemnatul **Costea Gheorghe**, din Arad, vă aduc la cunoștință următoarele. Locuința mea este situată lîngă linia C.F.R., în zona gării. M-am dus personal la șeful stației Arad, rugîndu-l, în termenii cei mai politicoși posibili, să mute difuzorul prin care se comandă manevrele trenurilor marfare pe partea cealaltă a liniilor ca să ne putem odihni și noi, locatarii din această zonă. Fiindcă, atît ziua cît și noaptea, prin difuzorul cu pricina nu auzi numai comenzile strict necesare, ci și tot felul de expresii vulgare și certuri între manevranți. Subsemnatul sînt de profesie conducător auto, transport persoane și am responsabilități pentru viața oamenilor, în plus, soția mea este pensionată de boală. Iar ca mine vor mai fi și alții care au nevoie de liniște. Șeful stației C.F.R. Arad mi-a răspuns că nimeni nu poate să mute difuzorul nici cu un milimetru, fără aprobarea sa, și că nu are de gînd s-o facă. Am scris și Regionalei C.F. Timișoara care coordonează stația Arad, de unde mi s-a răspuns că s-au dat dispoziții ca prin difuzoare să nu se comunice decît strictul necesar, acestea să fie orientate spre spațiile de manevră, nu spre locuințe și se mai precizează că „Divizia Mișcare — Timișoara și conducerea stației Arad vor urmări în permanență respectarea liniștei...“ Ceea ce — din păcate — nu se prea vede...

Uniunea națională a cooperativelor de producție ne comunică : „...în urma cercetărilor efectuate pe baza scrisorii corespondentului dv. **Nucu Constantin** din comuna Ștefan cel Mare, județul Olt, s-a constatat că o parte din cele sesizate se confirmă... Referitor la fabricarea țuicii din producția de prune a anului 1975, organele de control au stabilit că magazinerul Argentolanu Ion nu a întocmit nici un document de înregistrare a cantităților de țuică ce intrau în magazie, operațiunea fiind făcută la sfîrșitul distilării borhotului. În această situație s-a constatat că țuica înregistrată nu corespunde cu realitatea, însumînd o pierdere în valoare de 43 129 lei, sumă ce a fost imputată magazinerului. Se confirmă faptul că în anul 1975 președintele C.A.P., fără aprobarea adunării generale, a dispus vînzarea către cooperația de consum a unor cantități de cereale (grîu, porumb, orz) la preț de achiziții, în detrimentul realizării fondului de stat, păgubind totodată unitatea cu o diferență de peste 5 000 lei. Este adevărat că în anul 1975, unitatea, cu aprobarea Direcției agricole județene, a vîndut viței unor membri cooperatori pentru a fi contractați cu statul, dar nu rezultă că cineva ar fi înstrăinat vreun viței cu ocazia vînzărilor... Vinovați de unele nereguli și abuzuri ce s-au manifestat în C.A.P. se fac și unii membri ai consiliului de conducere și îndeosebi președintele. Pe baza documentelor de verificare ale organelor Băncii agricole și ale comisiei de revizie, s-au emis 24 de imputații în valoare de peste 83 000 lei, dintre care președintelui — 11 253 lei... Semnează șef sector **Nicolaie Mocioiu.**

De cîțiva ani avem un primar foarte inimos, foarte devotat, pune mult suflet în toate. Păcat că nu este de multă vreme la noi. De cînd a venit dînsul la conducerea municipiului, s-au făcut multe lucruri bune, dar să trecem la cîteva din cele care — din reaua voință a unora sau din nepăsarea altora — fac ca unele dotări social-culturale să lipsească sau altele să nu aibă fața ce li s-ar cuveni. La ora actuală în oraș funcționează un singur cinematograf, rețineți, unul singur. Înainte erau patru, care activau acceptabil. Nu înțelegem de ce nu se mai folosesc în continuare spațiile existente. În zona centrală a orașului sînt o sumedenie de birturi, birtulețe, restaurante și alte localuri de acest gen, la cîțiva pași unul de celălalt. Sînt 8 localuri unde se consumă băuturi alcoolice și doar 2 unități de pîine și 2 „alimentare“. Unități de pîine au fost trei, dar clădirea uneia s-a dărîmat și nu s-a mai reparat. Dacă era vorba de un café-bar nu dura mult și i se făceau reparații de milioane. Avem echipă de fotbal. Chiar în Divizia B. Am avut pe stadion și tribună acoperită, dar acum nu mai avem. După ce echipa a promovat în B — asta, anul trecut — în toamnă a ars tribuna și alta nu s-a mai construit ! În zona actualului teren C.I.L. 2 s-au făcut săpături serioase pentru un bazin de înot olimpic. S-a lucrat cu utilaje grele, excavatoare, buldozere, s-au cheltuit cîteva zeci de mii de lei, după care groapa făcută s-a astupat. Nu știm din ce cauză ! Se pune totuși întrebarea : cine a dat dispoziții să se sape ? Dar să se astupe ? Și pe banii cui ? **(Danci Ion, Biedea Ion, Vraja Pavel** — Sighetul Marmației, Maramureș).

Vreau să aduc la cunoștința cititorilor revistei Flacăra că, potrivit specialiștilor de la Oficiul de turism București, pe teritoriul țării noastre a apărut cel de-al... 40-lea județ : **județul Zalău.** Conform afișului, respectiva instituție l-a editat și l-a pus în circulație. Afiș pe care îl anexez rugînd redacția să-l reproducă **(Doru Goron** — Jibou, **județul Sălaj**, nu Zalău).

OFICIUL DE TURISM BUCUREȘTI

JUD. ZALÀU

Din partea Ministerului Educației și Învățămîntului primim :

„Profesorul Isa Gheorghe, director al liceului nr. 2 din Dej, este reclamat de profesorul pensionar Suciu Romulus pentru abuzuri și incorectitudini în muncă săvîrșite cu 7—8 ani în urmă. Aspectele sesizate în scrisoarea respectivă au mai fost relatate în foarte multe scrisori adresate organelor de partid, de stat și de presă... Directorul Isa Gheorghe, în momentul de față, poate fi apreciat ca un director foarte bun pentru că se preocupă permanent de dezvoltarea bazei didactice materiale a liceului, îndrumă cu competență procesul de învățămînt, participă fără rezerve la acțiunile organizate de organele locale. Colectivul didactic, în majoritate, îl sprijină în transpunerea în practică a sarcinilor instructiv-educative. Pentru faptul că prin reducerea unui post de director adjunct, prin aplicarea prevederilor Decretului 278/1973, postul ocupat de profesorul Suciu Romulus, care la acea dată avea vîrsta de 60 de ani, petiționarul — împreună cu prietenii săi — a declanșat o continuă calomniere a profesorului Isa Gheorghe“. Semnează șeful corpului de control al ministrului, **I. Gh. Borca.**

Tin să vă mulțumesc pentru interesul arătat celor semnalate de mine în legătură cu o greșeală a I.R.E.B., în urma căreia fusesem obligată să plătesc o sumă de bani necuvenită. În ziua de 19 XI a.c. casieria respectivei întreprinderi mi-a restituit suma de lei 22 610, care fusese calculată, din eroare, în plus față de consumul real de energie electrică. Îmi pun totuși întrebarea de ce aceleași dovezi pe care le-am prezentat și redacției nu au fost convingătoare cînd m-am adresat direct I.R.E.B.-ului ? (Daisy Golea — București).

La chemarea rapsodului popular Ilie Cazacu, la secția din comuna Fundul Moldovei a Școlii populare de artă din Suceava s-au adunat peste 30 de fluieraș de toate vîrstele — de la elevul Mircea Timpău pînă la țăranul Nistor Flocea. Toți dornici să ducă faima cîntecelor din Botuș pînă pe cea mai importantă scenă a patriei, în faza finală a Festivalului „Cîntarea României“.

Rapsodul Ilie Cazacu și-a început ucenicia la acest instrument acum 60 de ani, lansînd pe scenele țării și pe multe scene ale lumii triurile sale măiestre. Acum, la depășirea septuagenatului, are o singură dorință — să transmită elevilor săi tainele acestui instrument milenar de pe meleagurile natale **(Ferdinand Michitovici** — Cîmpulung Moldovenesc).

Despre greutățile ce le întîmpinăm în restituirea ambalajelor din sticlă s-a mai scris. I.C.V.A. a promis de fiecare dată că va lua (sau alteori a precizat că a și luat) măsuri de îmbunătățire a situației. Am propune însă ca de eficiența măsurilor să se convingă, pe teren, organele de control ale sus-numitei întreprinderi. Cu cîteva luni în urmă, mai mulți cetățeni, exasperați de felul în care funcționează centrul I.C.V.A. A 14 din Bd. Leontin Sălăjan, au făcut o sesizare la conducerea întreprinderii. După aproximativ două luni, cel care semna sesizarea în numele cetățenilor primește răspunsul cum că Iorgu Vasile, gestionarul acestui centru, a fost pus sub observație o perioadă mare de timp, și că într-adevăr dă dovadă de incorectitudine — nu achită exact sumele cuvenite (deci reține bani) — fapt pentru care a fost sancționat prin retrogradarea cu o gradație pe timp de o lună de zile și că, dacă va mai continua, vor fi luate măsurile de rigoare. Oricine s-ar fi așteptat că **în urma acestei observații** se va trece la o remediere a situației, dar, cu mici excepții, situația a continuat, cu tot felul de neregularități și abuzuri **(Lupașcu Constantin, Ciobanu Virginia, Ibrahim Mediha, Bogdan Sofica, Oprea Aurelia).**

Sîntem un grup de proprietari de apartamente din blocurile A 2 și A 3 din Roșiori de Vede, strada I. L. Caragiale, construite cu credite de la stat prin O.J.C.V.L. Alexandria. Apartamentele ne-au fost predate la 15 aprilie 1975 cu unele deficiențe pe care le-am acceptat în baza angajamentului O.J.C.V.L. și a constructorului de a le remedia (angajament cuprins într-un proces verbal) în termenul de garanție al imobilelor. La data stabilită pentru recepția definitivă s-a constatat că nu s-a remediat nimic, iar delegatul constructorului — I.C.M. Teleorman — nu s-a prezentat deși, ulterior, s-au mai fixat cîteva termene, dar în zadar. Astfel, la un an și jumătate de la darea în folosință a blocurilor, nici pînă azi nu s-a făcut recepția definitivă și nici nu s-au remediat deficiențele, ba, dimpotrivă, au apărut altele, cu mult mai grave — fisuri la acoperiș, infiltrări de apă în apartamentele de la etajul IV, iar instalațiile tehnice și sanitare din subsol, nefiind asigurate și izolate conform devizului, s-au deteriorat și au provocat inundarea acestuia **(Rădulescu Dumitru, Liță Ion, Vlad Gheorghe, Teacă Alexandru, Mihai Valeriu, Gherghiescu Ion** — Roșiori de Vede).

Mă numesc Anica Mincu, locuiesc în Brașov și m-am adresat redacției dumneavoastră, rugîndu-vă să aflați de ce Cooperativa de consum din Rimnicu Sărat nu-mi eliberează o adeverință de vechime în cîmpul muncii. Am primit această adeverință și vă mulțumesc mult pentru ajutorul pe care mi l-ați dat. Mă întreb însă de ce a fost nevoie ca numita cooperativă să aștepte doi ani și numai la intervenția redacției să-și facă o elementară și legală datorie ?

Primim din partea Uniunii centrale a cooperativelor meșteșugărești (UCECOM) :

„Urmare scrisorii dv.... vă comunicăm următoarele. Contestația formulată de cooperatoarea **Văru Suzana** împotriva sancționării ei disciplinare a fost admisă, dispunîndu-se restituirea sumelor reținute în baza acesteia. La adoptarea acestei soluții s-a avut în vedere că petiționara, care era încadrată ca desenator tehnic, nu putea fi sancționată disciplinar pentru refuzul de a executa lucrări de dactilografie. În ce privește celelalte deficiențe sesizate, din verificarea efectuată a rezultat că Butaliu Aurel, șeful atelierului de proiectare, impune proiectanților obligația de a contribui cu sume de 10—15 lei pentru acoperirea unor cheltuieli nejustificate, legate de procurarea de hîrtie de calc și ozalid. Pentru această deficiență s-a dispus sancționarea disciplinară a șefului de atelier. S-a cerut U.J.C.M. Constanța să atenționeze în mod serios conducerea cooperativei „Prestarea“ asupra lipsei de exigență manifestată în controlul activității compartimentelor, ceea ce a înlesnit posibilitatea unor practici străine normelor de etică în muncă și în relațiile cu lucrătorii cooperativei“. (Semnează șef serviciu secretariat **L. Constantin.**

Ca o pasionată a romanței, acest cîntec specific românesc, urmăresc cu deosebit interes Concursul de romanțe de la Tîrgoviște. Și în acest an am reușit să-l vizionez în întregime. În primul rînd îi felicit pe organizatori pentru atenția deosebită cu care au pregătit acest concurs care s-a situat la nivelul unei manifestări de înaltă ținută. În ceea ce privește concursul propriu-zis, se remarcă nivelul superior față de ediția de anul trecut. La concursul de interpretare s-au evidențiat mulți interpreți cu calități vocale deosebite. Deranjează însă faptul că de prea multe ori au fost repetate aceleași vechi romanțe, cu toate că, de 9 ani, la Tîrgoviște sînt prezentate multe romanțe noi, unele foarte frumoase. În acest an, din cele 20 de romanțe noi, prezentate la concursul de creație, cred că frapează faptul că juriul a premiat cu premiile II și III numai două romanțe, ale cunoscuților compozitori Edmond Deda și Mizrahy. După modul cum publicul spectator a primit multe din celelalte romanțe, cred că se poate afirma că piesele acelea sînt într-adevăr foarte frumoase și că ar fi meritat să fie premiate. Mă întreb de ce juriul, neținînd seama deloc și de gustul publicului spectator, căruia de fapt îi erau adresate aceste piese, nu a încercat să încurajeze și pe alți compozitori, deocamdată mai puțin cunoscuți, dar talentați. După toate discuțiile și articolele inițiate de revista Flacăra, apărute atît în coloanele acestei reviste, cît și în ale altor publicații, ca urmare a concursului de muzică ușoară Mamaia 1976, se spera ca orientarea la acest concurs de romanțe să fie mai corespunzătoare. S-au stabilit și măsuri pentru crearea unui cadru adecvat în care opinia publică să-și exprime aprecierile, să participe efectiv la premierea lucrărilor celor mai valoroase. Din nefericire, nici una din aceste idei nu și-au găsit aplicarea la Tîrgoviște, unde, în final, sfera compozitorilor **„s-a lărgit“** cu același Deda și Mizrahy. Oare așa se va întîmpla și la Mamaia 1977 ? Pentru a vă convinge de toate acestea, v-aș ruga să ascultați imprimările concursului de creație Tîrgoviște 1976. Aș dori și aș propune ca juriul să facă publice cauzele pentru care nu a ținut seama și de părerea publicului **(Ioana Diniță** — București).

Am citit cu interesul cetățeanului și al proiectantului ancheta „Flacării“ intitulată **„Ce se ascunde dincolo de aceste porți ferecate ?“** Am încercat din nou, cu această ocazie, aceleași sentimente pe care mi le prilejuiește revederea unora dintre spitalele proiectate de subsemnatul, spitale a căror gîndire funcțional-arhitecturală este uneori greșit înțeleasă de către cei care le administrează. De aceea mă declar și eu de partea acelor „...arhitecți și consilieri medicali care condamnă, ca și noi, aceste măsuri arbitrare...“, realitate pe care bine o sesizați în textul preambulului anchetei menționate. Obiectul acestei binevenite anchete îl constituie „ferecarea“ intrării principale la unele dintre spitalele noastre, aspect care îmi îndreaptă gîndurile și spre alte probleme, mai mult sau mai puțin înțelese, privind un țel comun pe care l-aș numi : umanizarea continuă a spitalului contemporan. Acestor gînduri ce mă întovărășesc de cîțiva ani buni în munca mea de arhitect le dau exprimare în rîndurile de față, cu speranța că ele își vor găsi un loc la tribuna bunelor intenții și a noului, care este revista „Flacăra“.

Să încep cu **intrarea principală,** una din acele prea multe sau prea puține intrări ale noilor noastre spitale, și să precizez — răspunzîndu-i în acest fel tovarășului dr. Niculae Amărăscu care-mi reproșează, pe lîngă alte greșeli de proiectare ale spitalului „23 August“, prevederea prea multor accese — că numărul și nominalizarea precisă a intrărilor se stabilesc, în modul cel mai riguros, încă în faza de temă-program, de către servicii specializate ale Ministerului Sănătății și Sanepidului, după norme și fluxuri tehnologice specifice ce stau astăzi, ca adevărate reguli, la baza proiectării spitalicești de pretutindeni. În aceste condiții, nu fantezia sau liberul plac al arhitectului hotărăsc numărul și felul intrărilor, ci elemente mult mai importante ce caracterizează azi „uzinele de sănătate“, cum pe drept cuvînt sînt botezate spitalele zilelor noastre. Aceste elemente ce fac, poate, din proiectarea spitalicească domeniul cel mai dificil și mai complex pentru arhitect, reprezintă — printre altele — schema aproape obligatorie a relațiilor interfuncționale, strictețea separării și neinterferării unor fluxuri, scurtarea traficului uman interspitalicesc, procesele tehnologice specifice ale unor servicii tehnico-medicale ș.a. Aceste elemente conduc, de pildă, la necesitatea funcțională — dar și psihologică — a neîntîlnirii copilului (adus pentru internare) cu un accidentat care sosește în fața intrării urgenței ; a neîntîlnirii viitoarei mame (venită la spital pentru cel mai fericit eveniment al vieții ei) cu familia îndurerată a unui decedat, pentru care se prevede, în mod firesc, un acces separat și discret ; a neîntîlnirii bolnavilor ambulatori (ai policlinicii) cu camioanele de aprovizionare a bucătăriei — ca să nu pomenesc decît cîteva dintre intrările diferențiate, strict necesare spitalului. În acest context **intrarea principală** sau — dacă vreți — de „onoare“ își are și ea menirea ei mai mult decît funcțională. Subliniind însă, încă o dată, complexitatea crescîndă a funcțiunilor specifice ce caracterizează spitalul modern, dorese să arăt că, în fața imaginii din ce în ce mai tehnicizante a acestuia, s-a ridicat treptat necesitatea firească a **umanizării** lui. De aci, lupta împotriva chipului „uzinal, gigantoman, de aci, o nouă concepție în care cred cu toată convingerea și în care „produsul“ îl reprezintă bolnavul și omul de lîngă el. În slujba acestui produs viu, vrem să punem astăzi toate elementele cadrului material, gîndite și cu rațiunea dar și cu inima, dacă se poate spune așa. Despre efectele psiho-fiziologice ale acestui cadru ne vorbesc astăzi rezultatele unor cercetări științifice deja avansate, care — în final — conduc la concluzia posibilității grăbirii însănătoșirii bolnavului, la scurtarea duratei de internare, aspect social-economic de mare importanță. Dar, în ce constă acest nou mod de a privi spitalul de azi (un punct de vedere la care aș dori să am ca parteneri convinși și pe acei ce zăvorăsc intrările și holurile principale, păstrîndu-le „curate“ numai pentru ocazii) ? Așa cum ați remarcat și dv. în cadrul anchetei, izolarea bolnavului față de familie, față de mediul său obișnuit de viață, este dăunătoare întregului proces terapeutic, proces în care participarea activă a bolnavului este o necesitate constatată de medicina modernă. De aici, renunțarea la ideea învechită a amplasării spitalului în afara orașului în zone așa-zis liniștite, de fapt rupte funcțional-economic și psiho-social de mecanismul complex al orașului. De aici, eforturile noastre de a crea un „cadru uman complex“, o imagine nouă care să șteargă chipul spitalului tradițional. De aici, soluții arhitecturale noi, intimizante, ale sectorului spitalizării, așa cum sper să fi reușit — de pildă — în „pătratul“ noii clinici de neurochirurgie a profesorului Arseni. De aici, o serie de funcțiuni sociale ce nu mai pot lipsi din conținutul tematic al spitalului, ele completînd astfel procesul terapeutic activîndu-l prin influențe psiho-fiziologice favorabile. Fără pretenția unor reușite deplina trebuie să menționez încercările ce se dovedesc a fi — după cîțiva ani de experimentare — deosebit de eficiente, pe care le-am făcut la spitalele din Suceava și Baia Mare, unde funcțiuni ca : bibliotecă, club cu sală de jocuri, sală de conferințe educative și proiecții, frizerie și coafură, tonete și ghișee pentru vînzarea florilor, ziarelor sau cărților, sporesc eficiența complexă a acestor spitale, umanizîndu-le, conferindu-le un bun și meritat renume. Pe această linie revin la holul și intrarea principală, arătînd că această funcțiune are și acest caracter umanizant, ea fiind imaginea comunicantă cu familia și prietenii bolnavului, imaginea cu care oamenii ce slujesc sănătatea omului își încep lucrul cotidian, ca și imaginea de rămas bun pe care spitalul trebuie să oferă — drept omagiu — celor ce părăsesc, însănătoșiți, spitalul. Un alt factor umanizant cu rezultate din păcate ignorate, în contextul „cadrului uman complex“. Este vorba de **culoarea cadrului,** de efectul ei variat și favorabil. Ca arhitect de spitale, încerc să combat prejudecata **„culorii albe“,** culoare legată de noțiunea de spital, să arăt că abundența albului generează, după concluziile unanime ale unor cercetări aprofundate, o „albofobie conștientă“, o oboseală lentă și sigură a retinei și nervilor. Deci, putem vorbi de pe acum și despre o nouă concepție cromatică în spitale, urmărindu-se și pe această cale optimizarea întregului randament uman și terapeutic pe fiecare zonă specifică.

Iată, v-am reținut destul cu gîndurile mele generate de ancheta dv., gînduri izvorîte deopotrivă dintr-o dorință civic-profesională de mai bine și din experiența a 20 de spitale construite la care sînt implicat într-o mai mare sau mai mică măsură. Vă mulțumesc și vă asigur de colaborarea mea, oricînd ea va fi considerată utilă **(Dr. arh. Mihai Enescu).**

La Poșta redacției răspunde redactorul nostru Cici Iordache :

● Tovarășe **Mercaș Constantin** din Huși, dacă hotărîrea judecătorească de acordare a pensiei de întreținere pentru minori a fost înaintată întreprinderii unde lucrează cel ce trebuie să plătească pensia, firește că întreprinderea răspunde de reținerea sumelor respective și de expedierea lor copiilor beneficiari. ● Tovarășe **Mihai Nueleanu** din comuna Aninoasa, vă informez că există magazinele Fondului plastic care vînd atît tablouri, cît și obiecte de sculptură. Despre ceea ce vorbiți dumneavoastră, acele statuete de gips ce reprezentau busturile unor mari oameni de cultură din țara noastră, mai bine că nu se mai găsesc ; erau de un gust artistic îndoielnic, veritabile kitsch-uri pe care nu ni le mai dorim nici în case, nici în magazinele noastre. Cît privește reproducerile unor opere ale unor mari pictori români și din plastica universală, se mai găsesc în librării, mai căutați. ● Tovarășe **Constantin Gheorghe** din Cluj-Napoca, ne interesează cazul semnalat. Dacă v-ați luat însă permisiunea ca în interiorul scrisorii să specificați „un grup de tovarăși“, rugați-i pe aceștia să semneze. Trimiteți-ne deci, împreună, o nouă scrisoare cu amănunte și fapte concrete, privind atmosfera neprincipială creată la Institutul de medicină nucleară. ● Tovarășe **Riciu Gheorghe** din București, dacă nu v-ați putut consolida de la început căsnicia și nici să dovediți în instanță — așa cum susțineți în scrisoarea adresată nouă — că soția s-ar fi folosit la proces de martori mincinoși, nu vă rămîne decît să vă conformați hotărîrii judecătorești și să vă rezolvați mai demn problemele de viață. ● **A. N. din Hunedoara.** Citiți „Flacăra la dispoziția dumneavoastră“ și mai ales țineți seama de ceea ce se subliniază în caseta din subsolul paginii, adică să vă iscăliți, ca să vă luăm în considerație scrisoarea. ● Tovarășe **Adrian Găiseanu,** autorul „Pîinii cu mîinile la spate“ este fotoreporterul nostru Radu Constantinescu. ● Tovarășe **Tilică Anton din Galați,** pentru soluționarea situației surorii dumneavoastră, vă puteți adresa Comitetului executiv al Consiliului popular județean care, prin organul său de autoritate tutelară, poate hotărî, în conformitate cu legea nr. 3/1970 ca fetița de 7 ani să vă fie dată în plasament familial, bineînțeles cu consimțămîntul tatălui minorei. ● Tovarășă **Tărăbîc Victoria Doina,** dacă ați fost angajată la un șantier aparținător de Trustul Energoconstrucția București prin repartiție guvernamentală și ați fost transferată în interesul serviciului la Centrala industrială de utilaj energetic București, aveți dreptul — conform legislației în vigoare — să cereți stabilirea în Capitală și, deci, să vi se întocmească buletin de București. În acest caz, problema construirii unei garsoniere proprietate personală se rezolvă cu simpla aprobare a Comitetului oamenilor muncii din întreprindere. Dacă nu țineți să aveți buletin de Capitală. Centrala industrială de utilaj energetic e în măsură să rezolve cu șantierul Rovinari stabilirea dv., eventual, la Tg. Jiu și — prin urmare —să vă construiți garsonieră acolo.

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis, și nu uitați să vă iscăliți.

Istoria cîmpiei înscrie recolte ale belşugului

(Urmare din pag. 1)

Este un semn că oamenii din Borcea, renumiţi prin hărnicia lor, deţin de acum soarta marilor producţii în propriile lor mîini. Stăm de vorbă într-un birou în care preşedintele Constantin Nedelcu nu a avut încă timp să facă focul. „Biroul meu e cîmpul", îmi replică acest om fericit care îmi tot pomeneşte de o scară a producţiilor obţinute în ultimii ani. Nu-mi prea plac cifrele în reportaj, dar de data aceasta n-am de ales, sînt nevoit să cedez bogatei lor semnificaţii : „În 1972, zice Constantin Nedelcu, preşedinte de 21 de ani aici, la Borcea, am obţinut 5 800 kilograme porumb boabe la hectar, pe o suprafaţă de peste 550 hectare. Pentru atunci era o recoltă bună, eu încurajam oamenii că vom obţine şi mai mult, dar sincer să fiu nu speram că vom realiza producţii mai mari. Prin irigare la timp şi prin aplicarea unor lucrări de calitate, în 1973 am urcat la 7 080 kilograme la hectar, în 1974 la 7 828 kilograme şi cînd am ajuns aici am zis stai că se poate. Cîteva parcele au produs atunci peste 10 000 kilograme şi eram ca omul care descoperă sub pragul casei o comoară. O comoară pe care contrar obiceiului trebuia nu să o tăinuiesc, ci să o arăt tuturor. Să le demonstrez cooperatorilor că putem spera la mai mult. Bazaţi deci pe puterea de rodire de acum a pămîntului, căruia îi puteam da să bea ori de cîte ori i-ar fi fost sete, în 1975 ne-am angajat să obţinem 10 000 kilograme de porumb boabe de pe fiecare hectar". În adunarea aceea, aflu mai departe de la primarul Nicolae Iancu, s-a ridicat Ivan Traian, un şef de echipă inimos, şi a rostit simplu : „pe mine să mă treceţi acolo, în plan, cu 10 500 kilograme". Cooperatorii din sală s-au întors cu toţii spre el, l-au cercetat cu privirile, iar alţii i-au ripostat : „Ivane, să nu glumeşti cu cifrele !" Ivan Traian n-a glumit însă nici o clipă. În toamnă, cînd întreaga cooperativă obţinea 10 542 kilograme de porumb boabe la hectar, echipa lui Ivan Traian a obţinut 10 600 kilograme. Producţiile obţinute în anul 1976, şi care m-au chemat acum, aici, la Borcea, sînt cele mai mari din istoria acestei cîmpii : se rotunjesc la peste 11 150 kilograme de porumb de pe fiecare hectar din cele 550. Saltul este într-adevăr spectaculos !

— Care este tehnica ?, îl întreb pe preşedintele Constantin Nedelcu.

— Asta e, cum ziceţi, tehnica. La noi, la Borcea 2, nu se întoarce brazda pînă nu se aplică îngrăşămintele după harta agrochimică, adică după necesarul fiecărei sole. Pe urmă arăm la adîncimea de 29-31 centimetri, grăpăm şi nivelăm bine terenul, alegem sămînţa cea mai bună, din grupa 400, care merge bine în teren irigat, şi nu uităm să asigurăm o densitate de cel puţin 65 000 de plante semănate la un hectar, dispuse la o distanţă între rînduri de 70 centimetri, iar între ele la 21 centimetri. Un lucru bun, pe care l-am făcut noi, a fost cred acela că nu am însămînţat nici un hectar pînă ce nu am făcut irigarea de aprovizionare a pămîntului cu 700—1 000 metri cubi de apă la fiecare hectar. Aşa am procedat şi n-am avut ştiulete mai mic de 350 de grame, adică trei la metru.

Am notat toate aceste date tehnice, toată această experienţă, cu gîndul că vor fi preluate şi de alte colective de oameni, poate chiar de către vecinii cooperatorilor de la Borcea 2 care, în condiţii identice de sol şi de climat, au obţinut producţii mult mai mici, aproape cu jumătate mai mici. Cum a fost posibil ? Primarul Nicolae Iancu, om de-al satului, cu bogată experienţă de vreme ce a fost unul dintre primii tractorişti din cîmpia Borcei, nepărtinitor, crede că oamenii de la C.A.P. Borcea 2 sînt deţinătorii unei experienţe mai îndelung pozitive, mai priceput chiar, harnici şi, oricît de „nou" ar părea termenul în agricultură, mai disciplinaţi. Întreaga suprafaţă de teren a fost preluată de cooperatori în acord global, fapt care a dus la cointeresarea fiecărui membru cooperator, la mobilizarea lor masivă la muncă. „Să vedeţi atunci cînd se împart îngrăşămintele : e o adevărată îmbulzeală. Fiecare doreşte să-şi primească partea care i se prevede în plan, să-i dea pămîntului cît are nevoie. Sau să-i mai vedeţi dimineaţa : conducerea cooperativei nu mai ştie cum să-şi organizeze mai bine munca în sectorul transporturi, cum să împartă maşinile cu care se cară porumbul din cîmp. Avem în întreaga comună oameni cărora nu ştiu cum să le dovedesc mai mult respect, pentru că îl merită. Mă gîndesc de pildă la şefii de ferme Nicolae Manea, Petre Ivan, Nicolae Anghel, Ion Ivan, la mulţi alţii, pentru care cîmpul cu plantele lui a devenit şi casă şi masă".

DIMITRIE GAVRILEANU — Iarnă

Hărnicia, aici, la C.A.P. Borcea 2, o poţi constata pe viu la tot pasul : Ion Nicolescu are 73 de ani, munceşte de cînd a început să înţeleagă rostul muncii şi încă nu are astîmpăr. La 6 dimineaţa este în ograda cooperativei şi se apucă de treaba care i se pare mai urgentă. Acum, împreună cu Voicu R. Nicolae, acoperă o moară cu ciocănele. „Mai poţi, moş Ioane ?", îmi permit să-l întreb. „Să nu rîzi de mine, taică, dar cred că dacă m-aş opri din treabă aş putea muri. Şi nu vreau să mor. Anul trecut, deşi anul a avut tot 365 de zile, am realizat 620 de norme. Anul ăsta cred că fac mai mult. Am casă bună, am bani la C.E.C., baba îmi e sănătoasă, copiii la casele lor şi de ce să mor tocmai acum, cînd sînt fericit ?" Voicu R. Nicolae are 43 de ani, speră ca anul acesta să realizeze 900 de norme de muncă şi să cîştige deci 47 700 lei venit total. Cam aici poate să ajungă cu cîştigul un cooperator harnic din comuna Borcea. Drept urmare, cîştigurile bune se reflectă în viaţa schimbată a comunei : oamenii au majoritatea case noi, mobilate modern, unii au maşini. Autobuzele vin şi pleacă din oră în oră din Borcea, cei 1 700 de copii-elevi învaţă 10 clase, iar de la un timp au început să înveţe şi părinţii lor. „Unchiul preşedinte", cum îi spun copiii satului lui Constantin Nedelcu, avea la început numai 4 clase primare, a făcut apoi un curs de 6 luni, la o şcoală agricolă de la Poarta Albă, iar mai pe urmă a terminat 7 clase. Şi-a dat seama însă că nu se poate conduce strălucit fără studii, nu se poate face faţă tehnicii noi care a pătruns chiar şi în agricultură, şi s-a apucat să înveţe şi liceul. L-a absolvit, iar acum este student în anul trei la Academia „Ştefan Gheorghiu", secţia economică. Înainte de a împlini 50 de ani, va termina facultatea. „Poate nu mă credeţi, zice, dar de 20 de ani, de cînd sînt preşedinte, n-am tăiat 10 norme, drept pedeapsă, dar nici ora şase dimineaţa nu m-a apucat acasă. Dacă nu eşti primul pe cîmp, tu, preşedinte, nu poţi cere cont celui care vine la ora 10 la muncă. Cu oamenii m-am înţeles, i-am ajutat la nevoie şi ei ne-au ajutat pe noi. Altfel nu poţi face treabă. La noi omul vine şi cînd face nuntă şi cînd face parastas şi cînd îşi trimite copilul la şcoală. Nea Gheorghe Fronea, motopompist, a obţinut aproape cea mai bună producţie de porumb. A fost bolnav o perioadă de timp şi a solicitat un ajutor de la cooperativă, în contul cîştigului său. I-am dat 500 lei. Alexe Nedelcu a făcut nuntă. A venit şi ne-a rugat să-i dăm nişte dulapi să amenajeze mesele pentru invitaţi. Dacă-i spuneam „n-am măi Alexe", nimeni nu l-ar fi împiedicat să zică şi el : „nu vin la muncă, tovarăşe preşedinte". Sînt în comuna noastră cîteva bătrîne fără pensie, cîţiva copii fără părinţi şi am hotărît în adunarea generală să-i ajutăm. Nu putem să-i lăsăm acum, cînd noi recoltăm peste 11 000 kilograme de porumb la hectar. De beneficiile cooperativei trebuie să beneficieze mai întîi oamenii. Acesta-i rostul existenţei ei în viaţa şi economia satului". Exemplul bun al preşedintelui a fost urmat de mulţi cooperatori din comună. Ion Ivan este şef de fermă vegetală la C.A.P.-Pietroiu şi elev în anul al III-lea la Liceul agricol din Călăraşi. La ora 5 dimineaţa îşi aşază cărţile în porthart, acolo unde îşi ţine şi mîncarea, şi pleacă pe cîmp. Cînd prinde cîteva momente de răgaz, scoate cartea şi citeşte despre fertilizarea solului. Practică în producţie face de 20 de ani. Acum învaţă teorie. Cum îmbină Ion Ivan teoria cu practica ? Excelent : anul acesta ferma lui a obţinut cu 1 000 de kilograme de porumb mai mult decît celelalte ferme ale C.A.P.-ului Pietroiu. Cum îşi explică acest rezultat ? A executat lucrările de întreţinere „după carte" şi a ştiut cum şi cînd să irige. Chiar şi cu cîtă apă să irige fiecare hectar.

— Dumneavoastră în ce an sînteţi ?, îl întreb pe cooperatorul Nicolae Manea, de la C.A.P.-Borcea 1.

— În trei, zice ; aveam numai cinci clase şi uite că mîine-poimîine o să-mi zică lumea „tovarăşe tehnician". Nu zic vorba asta ca o fală, ci o spun cu gîndul că o să vină timpul cînd oamenii din satul meu vor avea şi mai multă încredere în capacitatea mea profesională.

Gîndită şi înţeleasă astfel, meseria de agricultor se încarcă de sens. Devine tot mai mult o profesie în care pot exista şi specialişti. Nicolae Manea, ţăran din tată în fiu, şi-a depăşit planul de producţie la toate culturile, la sfeclă cu peste două tone. Credeţi că e mulţumit ? „Nu sînt, zice, pentru că mai avem mult de făcut pînă cînd vom putea trece la cicluri de producţie neîntrerupte. La noi, la Borcea, pămîntul e bun şi poate produce mai mult". Cu gîndul acesta pleacă şi se întorc de la licee şi facultăţi şi copiii lor. Tînărul inginer Pache Nicolache are 27 de ani, abia de doi ani a terminat facultatea şi este şef de fermă zootehnică. De la Iaşi nu s-a întors numai cu o diplomă de inginer, ci şi cu un gînd : „vreau să obţinem o rasă de animale mai bună. Avem deja obţinută o primă generaţie din împerecherea roşiei dobrogene cu holsteinul olandez. În al doilea rînd vreau să formez un colectiv de oameni harnici, cu inimă pentru animale şi cu dragoste pentru muncă". Cred că va reuşi. Ştiţi de ce cred ? Pentru că acum doi ani, cînd a luat în primire ferma, o vacă nu dădea mai mult de 800 litri de lapte. Acum aceeaşi vacă dă 1 600 litri. Iar în curînd, speră inginerul Pache Nicolache, producţia de lapte se va tripla. La fel gîndeşte, despre producţiile de legume, şi soţia sa, inginera Angela Pache, care a părăsit Roznovul şi a venit, alături de soţul ei, să ridice producţiile de cereale, de legume, de lapte şi carne ale Borcei. La fel gîndesc şi cei care poartă încă ghiozdane şi spun „bună ziua, unchiule preşedinte".

Evenimente mari, evenimente mici

Creatorul „cimitirului vesel" din Săpînţa se gîndeşte să-şi cioplească propria cruce

Săpînţa. În haine de duminică, pîlcuri-pîlcuri, sătenii se urnesc fără larmă pe uliţele înguste ale comunei. De după gardul unei case te ţinteste privirea albastră a unui cap masiv, încremenit într-o contemplare nefirească : întors greoi peste umăr, cu un surîs imperceptibil care pare să anime fălcile grele.

De aproape, enigmatica siluetă e, în realitate, un bust de piatră, crescut dintr-un soclu şi care-şi înalţă capul cenuşiu mai sus de coama gardului.

Casa, ca şi bustul care o păzeşte ca un sfinx la intrare, sînt ale unui bătrîn cioplitor de cruci din Maramureş, pe numele lui (pînă mai ieri anonim) **Stan Ion Pătraş**, creatorul unui insolit „muzău de artă populară", nu altul decît vestitul „cimitir vesel" din Săpînţa. Un ţintirim neobişnuit, pe crucile căruia vizitatorul descoperă cu surpriză un soi de „poze" ale morţilor — în fapt nişte desene stîngace, naive, executate de meşter direct în lemnul crucii, după fotografiile răposaţilor, iar, dedesubt, în locul textului funerar sobru şi concis, nişte... versuri de factură populară, aci mai vesele, aci mai duioase, nu rareori satirice. Străjuit de porţi de stejar, ţintirimul ar fi, la prima vedere, o casă ca oricare alta, dacă biserica din curte şi, mai ales, inscripţia din poartă n-ar avertiza că această ciudată grădină nu e doar un cimitir ca toate cimitirele, ci unul de... „artă populară... format de Stan Ion Pătraş din 1935" ! Intrarea nu-i nici ea mai puţin surprinzătoare : vameşi hieratici ai acestui purgatoriu naiv sînt, pe stîlpul din stînga, Ştefan cel Mare, purtînd sceptrul voievodal, iar pe stîlpul din dreapta, încins cu sabie şi îmbrăcat în costum domnesc, cu epoleţi şi fireturi, Alexandru Ioan Cuza... În spatele lor, şiruri de cruci colorate, în care domină albastrul (botezat repede de un reporter dornic de analogii, drept **„albastru de Săpînţa"**, cînd, de fapt, e vorba de o banală vopsea chimică, aflată în comerţ...). Cu toată „veselia" sa, cimitirul e, totuşi, trist şi pustiu. Poate şi pentru că verdeaţa s-a stins şi iarba păteză doar ici-colo cîte un mormînt; în rest, ea a căzut sub coasa lui noiembrie. Pe cruci, defuncţii sînt surprinşi în felurite atitudini : la volanul unui tractor, mîngîind strunele ceterei, horind sau închinînd un pahar în cinstea celor vii, cum se poate vedea, mai încolo, pe o cruce sub care hodineşte un Pop (căci aici, în Săpînţa, sînt peste o mie de **Pop** şi cam tot atîţia **Stan**), un Pop Grigore, din poezia căruia aflăm că „i-a plăcut tractoru" dar şi „sticla", cu care, uneori, îşi mai „stîmpăra doru" — patimă ce, în urmă, pare a-i fi fost fatală, căci a plecat curînd dintre vii : **„Moarte, iute mă luai / La 32 de ai".** Pe spatele aceleiaşi cruci, ca pe verso unei pagini de letopiseţ, cronicarul din Săpînţa a desenat două siluete — pe Grigore, tractoristul, şi Ion Ilieş, tatăl, amîndoi stînd pe nişte scaune roşii şi ciocnind paharele : **„Foaie verde de trifoi,** / zice tractoristul, **Vă uitaţi bine la noi, / Cum petrecem amîndoi / Căci cu tata m-am tîlnit / Căci de el mult am dorit".** Dar pentru ca iluzia să nu fie deplină, Grigore ţine să precizeze de unde anume trimite răvaşul : **„Ne aflăm pe ceea lume / Vă zicem la toţ cu bine" !**

★

Comparat cu bustul din curte, meşterul de cruci albastre din Săpînţa nu se deosebeşte prea mult de cel din piatră : cap mare, faţa voinică, cu maxilare puternice, cu fruntea uşor ridată, sub care doi ochi albaştri stau să se îngusteze la tot minutul a zîmbet şi a glumă. Şi, ceea ce n-a putut sugera piatra, în muţenia ei, e cheful de vorbă pe care îl manifestă meşterul. Casa în care am intrat după un ospitalier „poftiţi înăuntru" e alt „muzău", unde, într-o vreme, Stan Pătraş a şi locuit cu nevasta, pînă ce nişte desene executate pe lemn vopsit l-au dat afară silindu-l să-şi ridice alături o bucătărie ; acum cele trei încăperi sînt populate de un fel de icoane stranii reprezentînd chipuri omeneşti, creionate, desigur, după fotografii — toate realizate în lemn, şi de care, în sinea lui, meşterul e mai mîndru decît de crucile care i-au adus faima. Nu ştiu cine îi va fi sugerat acestui ingenuu ticluitor de răvaşe să-şi „diversifice" talentul, dar, hotărît lucru, nu i-a vrut binele. Scos din cimitirul-„muzău", dintre crucile lui, adică, meşterul îşi pierde originalitatea care rezidă nu atît în „pozele" de pe cruci, ci în acele poezioare în stil popular — amestec ciudat de satiră şi doină, de bocet şi de cîntec de lume...

Oamenii din Săpînţa îl solicită însă exclusiv în această din urmă postură pe cioplitorul de cruci, care, de vreo trei decenii încoace, compune „din capul lui", pentru cei duşi, versuri glumeţe, muşcătoare chiar, ca şi o strigătură la horă. Obiectivitatea viziunii sale despre răposat nu mai e acum contestată de nimeni. Prietenii, ca şi duşmanii, se bucură de un tratament nepărtinitor din partea meşterului, pentru care singurul criteriu de judecată postumă este acel „cum a fost omul cît era viu". E cazul unui sătean, Stan Toader al lui Dumitru (unul din puţinii duşmani ai meşterului), care „cînd a fost de-a pus mîinile pe piept", Stan Pătraş i-a zugrăvit crucea fără răutate, în temeiul unui realism, crud pe alocuri, dar cu care oamenii de aici s-au obişnuit. „Pe Stan Toader al lui Dumitru, povesteşte meşterul, l-am făcut cum i-a plăcut lui cînd era în viaţă : cu cetera, cu sticla şi cu mîndrele (trei !, n.n.) pîndindu-l la geam".

— Şi nevasta mortului ce-a zis ?, întreb.

— Muierea lui, Anuţa ? Cînd a fost gata crucea, numai s-a uitat la ea şi-a zis : „Ia, aşa a fost el, că mi-a mîncat sufletul!" Şi-aşa a rămas crucea şi pînă azi.

Anul acesta meşterul a fost mai puţin... productiv : a cioplit abia vreo patru cruci, fiind mai mult ocupat cu fantoşele sale de lemn, la care ţine atîta. Totuşi, în atelierul său, o cruce aproape gata aşteaptă drumul spre cimitir. Mortul, un alt Pop — Ion zis şi Bibanu, se prezintă astfel : **„Aici eu mă odihnesc / Şi Pop Ion Biban mă numesc. / Cît pe lume am trăit / Eu şi prea mult am muncit".** („A fost om harnic la viaţa lui, comentează meşterul, şi acum l-au ajuns munca şi bătrîneţele"). Cîte cruci va mai ciopli pentru a le adăuga la cele peste 400, cîte a „închipuit" din 1935 şi pînă azi ? „Cînd oi putea", zice el, şi n-o spune din plictiseală, ci pentru că, de la o vreme, parcă nu se simte „tocmai bine". De aceea îl bate gîndul să-şi cioplească propria cruce ! „Nu că mi-i frică de moarte, dar mai bine să mi-o fac eu singur cum mi-o plăcea !"

— Chiar, nu-ţi pară glumă, zice meşterul. Uite, colea în curte şi lemnul : cel mai lung. Are trei metri (crucile obişnuite au numai doi metri, n.n.). O încep la vara ce vine şi, aşa, pe toamnă, o gat.

— Şi ce-ai să scrii pe ea ?, întreb.

— Nu ştiu, m-oi gîndi atunci. Ştiu doară că m-oi face în două figuri : cîntînd, că mi-o plăcut petrecerile cu cetera, şi lucrînd. Iar de scris — poate să scriu şi aşa : **„Aici zace Stan Pătraş / De la sat nu din oraş / Din comuna Săpînţii / La marginea graniţii...".** Şi la sfîrşit : **„Şi cît vă uitaţi la mine / Eu vă doresc la toţi bine / Şi vă dzic cu sănătate / Şi de rău să fiţi departe" !**

Stan Pătraş zîmbeşte larg. Numai nevastă-sa, Ileana, pînă atunci tăcută, sare supărată :

— Ba nu-i face tu cruce deloc ! Că ţi-o îngrop în fundul grădinii ! Că n-oi lăsa-o aici în curte, să vină lumea să se uite la ea, ca la comedie !

— Lasă, lasă, zice împăciuitor meşterul, că întîi ţi-oi face ţie una !

— Nu-mi trebe ! M-oi hodini şi fără cruce !

— Ei, aşa-i gura ei, conchide meşterul întorcîndu-se zîmbitor. A vrea ea atunci cînd i-a trebui, că tot n-a avea ochi să o vadă...

Stan Pătraş s-a înveselit de-a binelea. Îi privesc chipul destins, întinerit, şi am brusca revelaţie, privindu-l, că singurul „albastru de Săpînţa", comparabil cu cel de Voroneţ, sînt doar ochii meşterului.

ION ROŞU ■

FLACĂRA

FOAIE SĂPTĂMÎNALĂ DE AVANGARDĂ NR. 129

Vinul casei

Totdeauna, chiar cînd își soarbe supa, lasă impresia că pune ceva la cale, că e în stare să trădeze farfuria în detrimentul lingurii. Universul îi apare ca un lanț nesfîrșit de afaceri, combinații, șușe, bacșișuri, filodorme în care el se simte bine ca în casa părintească. Pentru el și descoperirea energiei atomice a însemnat o mare afacere, îi invidiază pe savanți nu pentru geniul lor, ci fiindcă „au dat lovitura". Loviturile au fost multe pe lumea asta... Shakespeare n-a dat lovitura cînd a scris Hamlet ? Ce de bani o fi luat ăla care a descoperit teoria relativității !

E mîndru de necurățenia lui în care vede un semn al inteligenței. Nu e din ăia proști care să aibă un ideal, idealurile nu conțin nici vitamine, nici proteine. De ce să mă pierd cu firea ? — își temperează el imaginarele avînturi — ce, o să-mi ridice o statuie ?

A optat de mult, nu vrea statuie, el vrea leafă. Nu vrea eternitate, vrea „vinul casei". Cele mai nobile sentimente îi apar o spargere făcută cu cap. Crezi că se iubesc ? S-au luat din interes... Sînt două lefuri care s-au adunat la spartul tîrgului. Ai dracului, banditi mari... Nici Romeo n-a iubit-o pe Julieta, nu-mi vorbi mie cu chestii de astea, că nu se prinde.

E fericit că „de el nu se prinde" nimic sentimental, pe el nu-l poate nimeni duce, nici Pitagora, nici ospătarul, nici Rafael, nici tutungiul din colț. Pretutindeni, în orice minune a lumii, vede numai dedesubturi, aranjamente, combinații, și e încîntat că din toate a scăpat nevătămat. Singura lui ortitudine, singurul lucru pentru care r sacrifica leafa și demnitatea e „vinul casei". Restul e tăcere...

TEODOR MAZILU ■

Condica de sugestii și reclamații

Tov. Responsabil !

Subsemnatul Nacu Gheorghe, pentru un frate al meu Nacu Ionică ce se află dator față de acest Local, iar odată a plecat neplătit, am fost luat, eu, Nacu Gheorghe, client vechi, cu onoare. Deci azi dimineață 23 sect. venind eu aici m-a luat brusc niște ospătari cu tov. Mirtîcu în frunte și apucîndu-mă tare m-a somat să plătesc pentru fratimeu. Refuzînd categoric apare și șeful de sală (Nea Costy) care mă apucă spontan din scaun și mă ridică și mă duce de mă închide aici în Birou. Trec orele una după alta și eu tot închis și ei nu-mi dă drumul sub cuvînt să plătesc barem o treime, barem un sfert dar pe care bază nu știu ! Eu fără nădejde mă tot apăr de ei sperînd o minune să veniți dumneavoastră, da n-ați venit. Apoi cînd toată lumea cunoaște că eu nu suport nici așa pe acest frate al meu „bețivul" Nacu Ionică, acum de ce mă apucă ei tot pe mine ? Am strigat toată ziua cu binișoru să-mi dee drumul, să mă scoată de-aici că-i faptă juridică ! Ei însă, peste toate zbaterile mele, au venit de m-au și necinstit : zorbagiule, și insulte. (Din aceste cuvinte putea să se facă o mare primejdie, noroc cu mine că nu a fost.) Dar m-a necinstit cam prea tare acest șef de sală Costy ca să-și scoată pîrleala din frati-meu. Acum ce să fac, voi plăti, dar eu de la Nacu Ionică nu mai am nici o bază să recuperez. Vă rog tov. Responsabil să constatați toate atitudinile, și cum veniți, să luați cea mai aspră Măsură. Altfel eu nu știu ce să mai fac, că sunt hotărît să pătrund la protexii din cele mari care va face acestui local mult prăpăd. Să mi se dea înapoi banii ce mi s-a jăcuit (66 lei) și în viitor să nu mai fiu supărat din cauză că nu am nici o legătură cu frati-meu.

Nacu Gheorghe, tinichigiu, str. Buții, nr. 233, autorizație

Măsuri luate

Tov. Constantine, ce este aici, este arestu garnizoanei ? Să nu mai prind picior de angajat în biroul meu, că vedeți ce vă fac !

Responsabil

Culese de AL. MONCIU-SUDINSKI ■

Lupii ies la pradă, ies cu toți grămadă

Pliantele turistice ale României, ilustratele marelui port îi reproduc impresionanta siluetă, maiestuoasa ei arhitectură.

Biserica fortăreață „Precista" pare, deasupra falezei unde au așezat-o ctitorii, o splendidă navă de piatră privind curgerea milenară a fluviului și este zidită în punctul cel mai frecventat de vizitatorii orașului Galați. O efigie a locului, un blazon al Moldovei de sud, o ctitorie a voievodului pescar Petru Rareș, care pre malurile acestea, trăgînd năvoadele și încărcîndu-și carele pornea spre Țara de Sus cu darurile Istrului. Dar legenda și viața acelor vremi rămîn înscrise în cronici iar noi ne aflăm azi în preajma vestitului lăcaș de la schela Dunării, prin care mîndria gălățenilor a atins una din culmi. Biserica reprezintă astăzi un muzeu de artă medievală, funcționînd după un riguros program, întocmit pentru ca acei ce trec prin partea locului să se bucure nemijlocit de minunile agonisite între pereții „Precistei". Patrimoniul de artă concretizat în icoane cu o valoare inestimabilă, cîteva evanghelii, una avînd importanța **unui unicat**, este vorba de o carte de rugăciuni datînd din secolul XVII și dăruită de Șerban Cantacuzino. Într-un cuvînt, nava de piatră organizată odinioară ca fortăreață poartă la sînul ei comori inestimabile. Și într-o bună zi,... întregul sistem de apărare, instituit ca să păstreze neîntinate tezaurele, a fost răsturnat brusc printr-o murdară complicitate între un anume Capșa Pavel și custodele așezămîntului, Ion Carp. Dacă Pavel Capșa este un individ înrăit, o lepădătură a societății căreia i-a produs numai rău, Ion Carp, ghidul, este absolvent al Facultății de teologie, nehirotonisit ca preot din motive pe care le vom aminti mai tîrziu, dar care știa cu deplină conștiință ce valori extraordinare i se dăduseră în păstrare și cîtă grijă necesitau ele, spre a fi ferite de orice încălcare.

★

În vara anului 1975 a acostat la cheiurile Galațiului un cargou străin, comandantul și secundul vasului erau niște buni amici ai artelor, colecționari pasionați de obiecte valoroase despre care înrăitul bandit Pițî Capșa Pavel prinsese de veste; gustul acestora se îndrepta cu precădere spre icoane ortodoxe vechi, sfeșnice de argint, cărți rarisime cu întărituri de aur și coperte de argint. Cu priceperea sa bine dirijată a reușit să contacteze pe însuși comandant și să-l determine la un fel de „raid" prin bisericile mai renumite din orașul Galați, întrebîndu-l la intrarea în fiecare lăcaș ce anume i-ar plăcea să posede în colecția sa, iar comandantul, lăsîndu-se antrenat de acest periplu-test, a indicat în diverse locuri preferințele. Pițî i-a deschis pofta, alimentînd-o cu o serie de argumente capabile să-l convingă că el poate intra în posesia respectivelor obiecte prin relațiile ce le are în lumea bisericească a Dunării de jos, mergînd pînă acolo, încît, în catedrala situată pe Bd. Republicii, în timp ce străinul extaziat privea porțile împărătești, o capodoperă a genului, Pițî Pavel Capșa a improvizat o întîlnire cu un călugăr bătrîn ce stingea luminările într-un colț al așezămîntului și revenind lîngă „clientul" său l-a mințit pe acesta că bătrînul în sutană nu este altcineva decît unchiul său și că i-a și comunicat pretențiile pe care le are căpitanul de vapor. Încîntarea ofițerului din marina comercială a Mediteranei crescuse la cotele cele mai înalte, iar la a doua vizită într-un punct frecventat din centrul orașului, a trecut la atacul direct, pretinzîndu-i ca acont asupra icoanelor de la catedrală și dintr-o biserică suma de 7 000 lei pe care acesta din urmă n-a ezitat s-o ofere Prietena lui Pițî povestește despre aceste vizite, în cercurile ei intime, lăudînd șmecheria iubitului și faptul că omul ei tatonează cu grijă locuri de unde poate să sustragă obiecte de mare valoare în cel mai scurt timp, cu scopul de a le vinde străinilor

Vasul străin a mai apărut o dată în toamnă, vechiul comandant nu mai era la conducerea navei, iar secundul îi luase locul. Organele de urmărire penală cu flerul și răbdarea lor proverbiale au izbutit să afle că într-unul din restaurantele frecventate de pe faleză, deci nu prea departe de ctitoria lui Petru Rareș, un tînăr mărunt cu ochi vii, perfizi și agil în mișcări s-a așezat ca din întîmplare la masa lui Ion Carp, teologul, ghidul, cu un surîs malefic întipărit pe chip. Musafirul ce-l acostase se dovedise un „băiat" inteligent, cu oarecare farmec ; el atacase direct un subiect despre care custodelui îi plăcea să discute, arta în genere, arta medievală în special, și făcea referiri chiar la muzeul „Precista" unde, zicea nou-venitul, întîrzie zile în șir să admire podoabele interioare ale lăcașului. Colocviul dura, localul se umplu de zgomote specifice aglomerației, sticle pline de vin luau locul celor goale în frapieră iar teologul trăi speranța că băieții vor fi buni lui prieteni ; între timp la aceeași masă se așezase și tînărul Carapalea, un fel de intermediar, un fel de încălzitor al discuțiilor și așa destul de înflăcărate. Succesive întîlniri au pus bazele unei frumoase aliante la care Ion Carp se angajase cu toată convingerea, mai ales că la a treia sau la a patra întrevedere Pițî Pavel Capșa nu l-a mai ascuns ceea ce urmărea și atunci s-a pus la cale **planul...**

★

Pițî însă nu putea să mai aștepte, meseria de hoț cerea foarte multă risipă de impertinență și lipsă de scrupule, calități pe care spărgătorul le avea din plin. Pe unde lucra usca, și pînă ce avea să pună în aplicare planul loviturii de la „Precista" a trecut cu multe bagaje în orașul Brăila, mai ales că acolo vadul era format, unchiul îi era gazdă și avea doi complici de nădejde.

În toamna anului 1975 lui Pițî i se vinde „pontul" de către „colegii" din Brăila că economul de oi D. Ion nu se afla totdeauna acasă, în locuința sa din str. Rahovei, și că acesta deținea serioase sume de bani și poate fi atacat fără nici o teamă, la anumite ore. Cînd familia lui D. lipsi într-o seară, iată că apăru Pițî Capșa și cu ajutorul unicului instrument ce-l purta asupra sa, o șurubelniță, pătrunse în casă, începu să scotocească cu iuțeala unei pantere grăbite iar în fața obiectelor de valoare pe care le găsi în încăperi rămase uluit. La început nu se opri decît la cele cinci haine de piele pe care economul de oi le păstra în casă, două ale lui, două ale soției și una de rezervă. Pițî le înfășură într-o cuvertură, le așeză într-un antreu și cotrobăi mai departe și nu mică i-a fost mirarea cînd descoperi într-un sertar de noptieră la proprietarul de oi șapte ceasuri scumpe, dintre care trei de aur, și într-un alt sertar alăturat suma de 109 000 lei, casetofoane, brățări. Aproape că-și pierdu capul văzînd atîta bogăție, nu mai fu atent și fu cuprins de euforia aceluiași „cîștig" neașteptat, abandonă fără remușcare hainele de piele cu învelitoarea lor cu tot.

Undeva în holul splendidului hotel „Traian" îl aștepta o vagaboandă bine cotată și bine pavoazată, care-și cam pierduse răbdarea pînă să-i apară fantele căptușit cu atîta bănet. Reîntîlnirea a fost plină de sentimentalism și bucurie : 21 octombrie 1975 s-a fixat ca o dată memorabilă în mintea fetei, fiindcă după ce au consumat cîteva coniacuri, fripturi și dulciuri împreună și cu proxenetul ce-i plasase gingașa domnișoară stradală, tînărul venit din Galați se duse la locuința fetei, iar acolo, așa cum era și firesc, s-au înțeles de minune. Nu mică i-a fost stupoarea cînd junele din orașul vecin și-a dezbrăcat haina, iar ea a putut vedea în toate buzunarele de dedesubt pachete de bancnote atunci parcă scoase din seifuri. Unele din aceste pachete erau înșirate la betelia pantalonilor și prinse în curea ca niște cartușiere. Întrucît vagaboanda rămăsese trăsnită în fața acestui spectacol neobișnuit, Pițî i-a turnat o minciună nemaipomenită care și aceasta a rămas fixată în mintea ei.

— Draga mea, fii atentă, eu sînt comandantul unui pescador, n-am vrut să-ți spun pînă acuma. Aceștia reprezintă banii pentru leafa echipajului meu, pe care mîine, cînd mă întorc la Galați, am să-i plătesc pînă la ultima centimă. Spune, frumoasa mea, nu ți-ar plăcea să rămîi prietenă cu mine ? În afara ăstora eu am bani cu nemiluita, pot să te îngrop în ei. Dacă o să fii cuminte și o să taci, o să facem revelionul împreună la Cota 1400, îți cumpăr o haină de blană, te învăț să schiezi și vei fi cea mai fericită metresă din lume. De acord ? ? ? Fata rămîne mai departe mută.

Generozitatea amantului s-a manifestat la sfîrșitul „ședinței" prin șase foi albastre pe care le-a depus în palma fetei și a dispărut, nu înainte de a mai întreba ca din întîmplare, uitîndu-se pe fereastra care dădea spre stradă :

— Cunoști tu cumva, iubito, pe aci, locuința vreunui cioban care are oi multe și le crește în baltă ?

— Nu, dragule, nu știu așa ceva !

★

Cînd organele de miliție au reconstituit idilica scenă, și pe Pițî l-au confruntat cu usuratica domnișoară din cartierul „Hipodrom", aceasta a putut relata cu mare precizie noaptea cînd l-a primit pe Capșa în locuința ei, fiindcă a doua zi era data la care mama fetei primea pensia din care a luat 200 lei alăturîndu-le celor 600, cumpărînd un palton călduros, fiindcă se anunțase o iarnă grea.

Cu puțin timp în urmă, maiorul Vasile Pastramă de la Miliția județeană Brăila ne relata că lui Capșa Pavel și complicilor săi Lăzărică Dumitru, zis Ghițeaua, Jipa Mihai, Ghiolduș Ioan, zis Bemveu, și Lupu Jenică nu le ajungeau 6 000 lei pe zi. Trăiau în cele mai confortabile hoteluri, consumau băuturi dintre cele mai scumpe și se încurcau numai cu femei pretențioase. Se înțelege că pentru asemenea huzur, activitatea lor trebuia să fie tot mai intensă, loviturile tot mai dese, apetitul pentru o viață de desfriu nu cunoștea margini. În plină zi, la 3 decembrie 1975, au ajuns la locuința doctorului Ionel M. Pentru a da impresia celor mai bune intenții, Capșa a simulat că aduce în calitate de pacient un cadou doctorului ; a învelit o cutie mare într-o hîrtie colorată și s-a prezentat în poartă. A trecut pragul. Prin spargere a pătruns în imobil, a trecut apoi în revistă încăperile și deodată, spre stupoarea lui, apare ca din pămînt o femeie bătrînă, venind din curte cu un brat de lemne. Simțindu-se în pericol s-a blocat în casă, s-a strecurat prin două încăperi, forțînd geamul dinspre stradă și a dispărut împreună cu complicii săi care tîncau „țira". Așa a scăpat doctorul Ionel M. de un jaf în plină zi, trei zile după începutul iernii de anul trecut.

★

Ceea ce stătea însă la inima lui Capșa erau fără îndoială obiectele de cult din biserica „Precista". Ziua de 5 decembrie îl găsește pe „șef" lîngă Lăzărică, zis Ghițeaua, și Jipa Mihai, dînd tîrcoale pintenului de deal acoperit cu pămînt. Ziua marii lovituri sosise.

(Va urma)

EUGEN TEODORU ■

Bibiloiul

Ce m-a surprins întotdeauna la el a fost culoarea : un gri perfect. O chemare către cenușiu pe care i-o mărturisește nu numai îmbrăcămintea, ci și sufletul. Bibiloiul se teme ca de foc să se creadă despre el că ar avea personalitate. El vrea să treacă șters printre semeni, să observe tot ce se întîmplă în stînga sau dreapta lui, dar să nu fie observat. Bibiloiul este o orătanie care-și înfige capul sub pene ca să nu i se vadă ceea ce nu are. Într-un singur lucru vrea a se arăta cu personalitate : are și el slăbiciunea lui, ca orice muritor, fiindcă Bibiloiul nu s-a crezut niciodată nemuritor cum o fac fotbaliștii. El și-a făcut un calcul simplu și eficace: nemurirea nu poate fi rentabilizată. Bibiloiul are sufletul de contabil. Slăbiciunea lui este una sentimentală. Cum apucă să-și așeze cîteva grame de licoare pe buze, cum intră într-o stare specială : devine un fel de Napoleon sentimental (să nu îndrăznești a-l compara cu Don Juan că s-ar supăra mortal. „Ce, ăsta a avut sentimente veritabile ? Era și el acolo... un terchea-berchea care nu știa să prețuiască ochii și inima femeilor"). El, Bibiloiul, cît le-ar părea unora de șters, de cenușiu, cînd se înveșmîntă în focul sacru al iubirii, orbește cu strălucirea simțirilor. Într-o zi a oferit chiar un buchet de flori, nu prea mare, pe care l-a purtat cu orgoliu de-a lungul bulevardului. Să afle lumea că El este îndrăgostit. Nu-i place, ar fi o catastrofă ntru el, să-și ascunză sentimentele un buchet de flori, mîine o pere- de mănuși, poimîine o pălărie — că nt la modă — așa își memorează Bi loiul sentimentele. Cînd îl apucă nos gia, intră într-un fel de transă a ocării, și îl auzi declamînd, în vreun t de restaurant, cîtă pasiune a pus în cele trei garoafe, ce investiție de ntimente a adunat el în bornrile unei pălării de damă, cumpărată de la Consignația. În întregul lui, Bibiloiul este un personaj de Consignația. Nu ca piesă rară, ci ca piesă care, odată cumpărată, trebuie dată la retuș.

Mai zilele trecute, l-am întîlnit abătut ; buzele-i cărnoase își pierduseră din senzualitatea cu care se mîndrea. Intraseră într-o paloare de om suferind de icter și de lipsă de bani. Ochii-i pluteau ca două măsline într-un fel de ulei de soia (vreau să spun de lacrimi), iar din gît, și el cenușiu, scotea un fel de sunet îndurerat. Am priceput, într-un tîrziu, cum că din nou a fost trădat în sentimente. Și la „asta nouă" investise și o pungă de alune turcești — știi cît de greu se găsesc !

Dacă vreodată ar avea inspirația să-și reconstituie biografia sentimentală, Bibiloiul nu s-ar afla în dificultate. Pentru el nu culoarea brună sau blondă, nu sufletul înaripat sau acrit al femeii sînt importante, ci investițiile sale cu care ar putea alcătui, parol !, un muzeu al sentimentelor : două garoafe, o pereche de mănuși, o pălărie, o pungă de alune și nu mai știe cîte bilete de tramvai. Îi place să-și conducă muzele acasă cu tramvaiul. Cenușiu cum e, Bibiloiul nimerește uneori lîngă cîte o Bibilică, ale cărei pene sînt strălucitoare, dar al cărei cap a fost născut dintr-o eroare. Maică-sa bună a privit, cu prea multă patimă, un struț la Grădina zoologică, și i-a împrumutat capul : mic și gata să se ascundă în nisip. În asemenea împrejurări este de el. Își etalează toate cunoștințele sentimentale și izbutește să smulgă din tihna casnică vreo biată ființă ce se credea, fără să se gîndească, a fi cineva între păsăretul ogrăzii. Atunci, Bibiloiul este autor de drame : el traversează un lung drum al scuzelor, pentru că, inabil, este repede descoperit, ca orice sentimental patetic. Cere scuze soțului, soacrei soțului, socrului soției, șefului de serviciu al soțului, vecinei soției, unor oameni pe care îi întîlnește întîmplător pe stradă sau în Cișmigiu, explică și se explică de îți lasă impresia că nu este vorba doar de-o banală întîmplare dintre o Bibilică și un Bibiloi, ci de o inevitabilă catastrofă cosmică.

Bibiloiul nu se dezminte. În amor el este o personalitate, o personalitate care se divulgă, care trăiește din justificări psihologice. Ce mai ! Un Bibiloi cu sentimente. Ferească sfîntul să-l întîlnești și din neatenție să nu-l observi. Ce dacă este șters și cenușiu ? Cunoști dumneata viața lui interioară ? Nu o cunoști. Și dacă nu o cunoști, nu ai cum să o înțelegi. E dreptul lui să te tragă de mînecă, să îți șoptească insinuant : „Domnule, privește-mă atent, am să-ți spun o poveste demnă de pana lui Shakespeare". Și ți-o spune. Așa cenușiu cum este, te încarcă de tot felul de întîmplări cu mirosuri grele. Îți trebuie multe ape să te cureți de ele.

Am încercat o dată un gest mai bărbătesc : l-am apucat de penele-i cenușii, cînd m-a acostat pe stradă, și l-am aruncat pe partea cealaltă, pe trotuar, lîngă un coș de resturi citadine. A cîrîit ceva de două-trei ori, s-a scuturat de praful drumului și, traversînd strada cu demnitate, mi s-a adresat : „De ce te grăbești, domnule, povestea cu Marcellina încă nu ți-am spus-o".

Așa este Bibiloiul, incorigibil.

NICOLAE DRAGOȘ ■

La prepelițe

Săptămîna care a trecut, echipa **Steaua** a vînat prepelițe. Cea mai grasă dintre ele a fost **U.T.A.**, o echipă din Arad bine cunoscută, care n-a arătat nimic în decurs de 90 de minute, deși se află pe locul V în clasament, lucru inexplicabil pentru un om care vede fotbal de atîta timp. **Textiliștii** par bine hrăniți, Broșovschi arătînd ca Bonihady pe timpuri, adică bătînd spre 120 kg, de unde o alergare la pas de cal în buestru. Cel mai răsărit din **team**-ul arădean mi s-a părut Leac, un blond aducînd cu Petchovsky, viril, executînd **pressing** de unul singur, acolo unde invenția n-a ajuns încă. Și, cum cu o singură floare nu se face primăvară, am înregistrat un scor de rugby : 5—0, **militarii** mișcîndu-se vioi, cum se mișcaseră și în Cupă, în fața lui **Dinamo**, echipă pe care au învins-o cu 4—1, scor care egalează acel 5—2 din campionat.

Scriu cu bucurie despre **Steaua** pentru că aici cînd se joacă fotbal, se joacă un fotbal frumos, cu o minge care circulă rapid, de la jucător la jucător, cu pase derutante și, mai ales, cu goluri de kinogramă. În meciul cu **U.T.A.** un asemenea gol a fost cel al lui Iordănescu, care a primit mingea de la Dumitru ; al doilea gol de kinogramă, care ar fi rămas și **golul campionatului**, ar fi putut fi acela al lui Dumitru, care era să repete un gol al lui Iordănescu din cădere, înscris pe același teren din **Ghencea.**

Felicităm pe Jenei și pe jucătorii **militari** pentru că au înțeles critica pe care unii ziariști au făcut-o cu înverșunare, la vremea ei, și a căror bucurie este, de data aceasta, la fel de înverșunată. **Steaua** a cîștigat anul trecut pe drept campionatul, comportîndu-se admirabil. A urmat o perioadă de degringoladă care, slavă Domnului, a trecut. Din păcate, campionatul s-a sfîrșit și ceea ce am fi vrut să mai vedem de la **roșii-albaștri**, va rămîne în visele noastre de iarnă pînă la 6 martie, cînd campionatul va fi reluat.

Aflîndu-mă la acest capitol vreau să mai spun că titlul pe anul acesta încă nu se află în Ștefan cel Mare, deși **Dinamo** are patru puncte avantaj față de grupul celor trei echipe care urmează. Vine din urmă **Universitatea Craiova**, care ocupă un loc nesperat (3), la egalitate de puncte cu **militarii**, după o perioadă zbuciumată de transformări radicale, de absențe remarcabile în lot și de tot ce se leagă de soarta Piticului care, așa cum s-a întîmplat totdeauna, a pîrjolit pe unde a trecut. În **Almanahul Flacăra '77**, Teașcă a ocupat locul II în clasamentul alcătuit pe baza preferințelor antrenorilor, după Angelo Niculescu. Probabil că la ora anchetei nimeni nu prevedea soarta **Sportului Studențesc.** Pe bună dreptate, Angelo Niculescu merită un salut, dar, de departe, antrenorul anului este micuțul Napoleon. Cu o echipă de liceeni, el a reușit să încurce multe echipe cu senatori de drept și, lăsat în pace, așa cum e lăsat în pace la Craiova, el va reuși după doi ani de zile să ne arate o echipă așa cum numai el poate să construiască, o echipă de anonimi, conduși de o Idee. Dar să nu anticipăm...

Să ne întoarcem însă la meciul **Steaua-Dinamo**, disputat pe terenul din Ștefan cel Mare unde, după cum spunea cineva, **Dinamo** pierde regulat în fața **Stelei.** De ce or fi ținut și miercurea trecută **liderii** să confirme această regulă, tot n-am înțeles. Scorul de 4—1 e destul de grăitor pentru ca noi să explicăm ceva. Unele observații pot fi însă făcute. Terenul alunecos a convenit jucătorilor mai ușori ai **militarilor** care au trecut pe lîngă Sătmăreanu II (în mare cădere de formă, nervos și nesigur) ca niște musculițe pe lîngă un elefant. Nici portarul Ștefan, care a apărat foarte bine în sezonul acesta, nu e mai puțin vinovat de scorul categoric, primind niște goluri copilărești pe care le are pe conștiință. Începe și Lucescu să devină o problemă și dacă ne gîndim că un jucător ca Roznai stă pe tușă și cînd e băgat cîștigă un punct el singur la Reșița, lucrurile, în ce-l privește pe Nunweiller, încep să se complice. Dar asta-i treaba lui **Dinamo**...

Așadar, după mai mulți ani de zile, **Steaua** reușește să înfrîngă categoric pe **Dinamo**, după ce traversase o epocă grea, de mediocritate. Aș vrea să-mi exprim satisfacția că **militarii** au descoperit în Zahiu un fundaș central redutabil care, lîngă Agiu, ar putea să dea o mai mare siguranță apărării în locul cuplului Sameș-Florin Marin, atît de imprudent. Dar și asta-i treaba **Stelei** și-a antrenorului Jenei...

Despre acest campionat, despre disciplină, despre **națională**, despre Covaci, despre campionatul mondial din '78, în săptămînile următoare, că iarna-i lungă...

EUGEN BARBU ■

DIVIZIA A : 12 DECEMBRIE 1976

BUCUREȘTI : Steaua — U.T.A. 5—0 (3-0). Ce s-ar fi întîmplat dacă în minutul 6 Nedelcu II (cel mai șters de pe teren, în continuare) ar fi reluat în plasă o minge venită din corner, iar Broșovschi, aproape de nota lui Nedelcu II, n-ar fi greșit de puțin ținta în minutul 8 ? ! ● Paradoxal, sub aspectul scorului final, meciul se desfășoară în următoarele 15 minute în nota unui echilibru total, adică la mijlocul terenului, fără strălucire ● Am reținut în această perioadă cîteva șuturi ale steliștilor care se apropiaseră de poarta lui Jivan, precum și lovitura de cap a lui Sameș, la un corner, pe care Schepp o scoate chiar de pe linia porții ● Din acest moment, steliștii manevrează în stilul lor caracteristic, cu pătrunderi impetuoase pe extreme, sau un-doi-uri fulgerătoare între vîrfurile de atac, adică Iordănescu și Răducanu, susținuți cu brio de către Dumitru și Stoica, uneori chiar și Vigu, intercalat în atac ● Dacă ar fi să trecem în revistă nu numai fazele de gol, ci și incredibilele ratări ale steliștilor, ar trebui să ne rezervăm toată pagina de sport, ceea ce, evident, nu se poate ● Publicul, încîntat de evoluția favoriților, a făcut să răsune, de cîntece și urale, amfiteatrul cochetului stadion din Ghencea. ● Meciul a fost condus neinspirat de către M. Moraru, la centru, ajutat la margine de către V. Gligorescu (ambii din Ploiești) și C. Ghenciulescu, din Tîrgoviște. **Progresul — F.C. Bihor 2—1 (0—1).** S-ar putea spune, printre altele, că Progresul este una dintre echipele care au avut uneori de pătimit din cauza unor erori de arbitraj, dar o astfel de părere nu are nimic comun cu atențiile galante ale tușierului V. Grigorescu și ale centralului Al. Ene, care în minutul 77 n-au sancționat poziția de ofsaid a trei jucători de la Progresul, cel mai avansat fiind Iorgulescu, cu cel puțin doi metri !, care a înscris golul egalizator ● Pînă la acest gol și următorul, înscris în minutul 90 de către același Iorgulescu, bihorenii realizaseră în prima repriză un gol prin Kun II, servit de către Lupău, excelent în acest meci. Același calificativ i se cuvine și lui Kun I, care a dirijat cu multă inteligență contraatacurile echipei sale ● În ceea ce-i privește pe „progresiști", aceștia au dominat mijlocul terenului, devenit o uriașă mlaștină în care orice pasă se oprea cu regularitate s-au apropiat de nenumărate ori de poarta lui Albu, dar au șutat imprecis, sau Albu a apărat, sau, de două ori, fundașii oaspeți au scos de pe linia porții ● Chiar și în aceste condiții, Tevi, Iatan, Iorgulescu și Apostol au controlat cu abilitate balonul, i-au surprins uneori pe bihoreni prin pase neașteptate, dar, din păcate, s-au grăbit, ratînd ocazii ideale ● Publicul corect ● În raport de contribuția lor la denaturarea scorului acestui meci, brigada de arbitri craioveni se cuvine a fi notată astfel : Al. Ene, la centru, slab, V. Grigorescu, la margine, rău intenționat, iar V. Ciocîlteu, tot la margine, bine. **(Victor Nițâ). Rapid — F.C. Constanța 3—1 (2-0).** Pe un teren foarte apropiat de imaginea unei culturi de orez inundată pe care arbitrii au intrat pășind ca balerinele, iar jucătorii au riscat toată vremea să-și piardă bocancii, Rapidul a învins categoric echipa constănțeană, timorată încă de la intrarea în teren de fluierăturile tribunelor ● O primă repriză în care bucureștenii au muncit enorm, presindu-și adversarul care n-a ieșit din propria jumătate decît de vreo două, trei ori, și atunci fără să reușească măcar să-l dezmorțească pe Ioniță. Manea, Petcu, Șutru și Pop au ratat numeroase ocazii, exceptînd minutele 23 și 31, cînd au stabilit rezultatul reprizei (prin Manea și Șutru) ● La reluare, deși au slăbit oarecum ritmul, permițînd oaspeților să reducă scorul prin Dragnea, bucureștenii au dominat în continuare, mărindu-și avantajul prin Marin Stelian ● În concluzie, jucătorii Rapidului s-au descurcat mai bine pe „mlaștina" din Giulești, muncind exemplar pentru cele două puncte, fapt care nu-i scuză însă pentru jocul dur, capitol unde s-au remarcat Ad. Dumitru, Șutru, Pîrvu, Rișniță și Rontea, joc la care formația de pe litoral a răspuns din toată inima, prin Mateescu și Gătej ●Otto Anderco (Satu Mare) a arbitrat foarte bine, liniștind nervii dezlănțuiți cu patru cartonașe galbene și două roșii (Gătej și Rontea), ajutat bine de I. Tarr (Satu Mare) și T. Vass (Oradea). ● Suporterii rapidiști, cu o ciudată optică asupra sportivității, au fluierat tot, și pe oaspeți, și pe arbitru, au aruncat cu petarde, au incitat spiritele și așa destul de încinse, ca și cum noroiul de pe teren nu ajungea. **(Răzvan Bărbulescu) PETROȘANI : Jiul — Universitatea Craiova 1—0 (0-0).** Meciul a început de fapt în... zori, cînd primul tren a descărcat la Petroșani cîteva sute de suporteri craioveni, înarmați cu steagurile clubului universitar, care se vor reuni, către prînz, cu alte cîteva sute venite pe șosea. Ei vor pleca pînă la urmă triști, căci echipa lor favorită nu a mai repetat, în Valea Jiului, prestațiile bune din ultima vreme, limitîndu-se la un joc de marcaj strict, fără forță în atac în care, din min. 66, Oblemenco a fost înlocuit cu un nou junior, pe numele său Buică ● Jiul, în garnitura căruia Mulțescu, supărat — se zice — din cauza unei sesiuni mai puțin reușite, a intrat în ultimul moment, a jucat, ca de obicei pe teren propriu, foarte tare, adesea violent, dar nici studenții n-au rămas prea datori la acest capitol; Donose și Tilihoi încercînd — și reușind adesea — să-i imite pe Augustin, Stoichiță, Rusu și Niculescu. Dealtfel, ultimul a avut o ieșire cu totul reprobabilă insultîndu-l în gura mare pe antrenorul Universității, fapt pentru care se cade ca fundașul din Petroșani să fie invitat să dea bună-seara Comisiei de disciplină ● Unicul gol al partidei, consfințind o victorie meritată, după dominarea și ocaziile gazdelor, a fost înscris de Dumitrache, care a „șters" cu capul balonul din fața frunții lui Tilihoi, umbra sa de pînă atunci ● Publicul, prin galeriile celor două echipe, s-a situat de cîteva ori în ofsaid la capitolul sportivitate. ● A arbitrat bine R. Stîncan, de la care așteptam totuși mai multă fermitate în stoparea jocului dur al gazdelor, ajutat la linie în aceeași notă de S. Stăncescu și Gh. Nicolae, toți din București. **(Gheorghe Amuza). TG. MUREȘ : A.S.A. — F.C.M. Galați 4—1 (2-1).** Spre surprinderea tuturor, începutul partidei aparține „lanternei" care, în minutul 10, prin Radu Dan, obligă pe Ispir să scoată cu capul de pe linia porții ! Înscriu totuși gazdele prin Pîslaru care, bine găsit de Hajnal, trimite balonul în plasă fără preluare, cu largul concurs al spectatorului Dumitrescu, purtător al tricoului gălățean cu numărul 1. Înaintarea gălățeană joacă mai departe cu o deosebită dezinvoltură și, bine condusă de talentatul Radu Dan, înscrie prin Țolea, în minutul 26. ● Egalitatea pe tabela de marcaj se menține doar două minute, pentru că apărarea oaspeților gafează din nou și Morohai înscrie un spectaculos autogol. ● Se joacă de la egal la egal, Pîslaru și Radu Dan fac risipă de energie și oaspeții sînt pe punctul de a egala în min. 43, cînd Vochin ratează intercepția. ● Replica neașteptată a gălățenilor a fost posibilă și pentru că Varodi și Bolloni au evoluat șters, ultimul foarte departe de jocul său obișnuit, iar Fazekaș și Naghi au fost surprinși, o întreagă repriză, numai în ofsaid ! Ceea ce nu s-a mai întîmplat după pauză, cînd, orientați de pe margine de... tușierul Ilie Roșoga, sfătos și bine intenționat, au reușit să evite ofsaidurile repetate și au înscris, cei doi, fiecare cîte un gol, consfințind o victorie clară ● Ar mai fi de remarcat forma bună a portarului Hagioglu care — deși accidentat — l-a înlocuit pe Dumitrescu și a apărat ca un titular sănătos și norocos, scăpînd echipa sa de o înfrîngere și mai severă. ● Spectatorii, impuțiați ca număr de frig și de evoluțiile neconvingătoare ale idolilor, s-au arătat mulțumiți de scor și de faptul că „poate și Pîslaru să muncească". ● Au condus bine un meci cuminte : C. Bărbulescu, ajutat de I. Roșoga și V. Murgășan (toți din București). **(Ion Predoșanu). BACĂU : Sport Club — Politehnica Timișoara 1—0 (0-0)** după 94 de minute de joc, cele 2 degete arătate de arbitru drept prelungire pentru imaginarele tragere de timp ale oaspeților ajungînd aproape o mînă ! ● Meci spectaculos, aprig, repede, înfrumusețat de angajamentul bărbătesc al ambelor grupări, cîștigat pînă la urmă pe merit de gazde, deși acestea intraseră pe teren fără 6 titulari. Pană și Munteanu accidentați, Constantinescu, Margasoiu, Volmer și Catargiu lăsați pe tușă din motive, se pare, disciplinare, dar oricum din intenția — declarată — a conducerii tehnice de „a nu ajunge la mîna jucătorilor". ● În ciuda absențelor, Bacăul a prestat un joc bun, depășindu-și adversara la capitolul ambiție și abnegație, dominînd jocul, ratînd imens, mai ales prin împiedicatul Botez, trimițînd în 2 rînduri mingea în stîlpii porții lui Bathori (Șoșu în min. 36 și Băluță în min. 45, ultimul fiind cel mai bun jucător de pe teren) și înscriind un gol, prin același Băluță, cu 7 minute înainte de finalul oficial. Golul gazdelor n-a fost însă pe de-a întregul regulamentar, mingea ajungînd la Băluță după ce Botez îl obstrucționase vizibil pe Mehedințu, plecat și nemaiajuns pe traiectoria balonului. ● Arbitrul Constantin Petrea a condus bine primele 70 minute, dar apoi a comis 2 foarte grave greșeli. Cea de la gol poate fi explicată prin rapiditatea fazei și prin starea terenului, greu, curățat de zăpadă numai pe margini. A doua eroare a conducătorului jocului merită însă mai multă atenție, după cum credem că — pentru ea — Constantin Petrea merită chemat la ordine de Colegiul de arbitri. În minutul 73 și în fața unor tribune care n-au ostenit nici o clipă în a-i huidui și insulta pe foștii băcăuani Constantin Rădulescu, Mioc și, mai ales, Dembrovschi, arbitrul a dictat o decizie stupefiantă și neregulamentară, hotărînd — fără nici un avertisment prealabil — eliminarea antrenorului Costică Rădulescu din incinta terenului, zice-se pentru injurii ! ! N-a fost așa. ● Ne-am aflat, întîmplător, la 2 pași de banca timișoreană, ca și observatorul federal, dealtfel, și putem afirma cu mîna pe inimă că antrenorul în cauză nici n-a făcut atmosferă și nici n-a insultat pe nimeni. La o fază la care, într-adevăr, Petrescu a fost îmbrîncit de Lunca, Rădulescu a exclamat „fault, mă", vorbe care au determinat o hotărîre nejustă și neomenească ținînd cont de faptul că ea a dat apă la moară tribunei și a lezat autoritatea antrenorului în fața propriilor jucători. Reamintim pe această cale arbitrului Petrea că a fi cavaler al fluierului e o activitate obștească, iar a fi antrenor e o meserie, ca oricare alta, care invită la respect, nu la abuz de putere, mai ales că, la Bacău, victima unei decizii nelegale a fost unul dintre cei mai pricepuți și mai pasionați antrenori ai noștri rănit fără nici un motiv. ● Arbitrajul la linie a fost asigurat de C. Ignat (cu unele erori în aprecierea ofsaidurilor) și Al. Voinea (ireproșabil), toți din București **(Ovidiu Ioanițoaia). IAȘI : Politehnica — Corvinul Hunedoara 4—0 (2—0).** Avînd un atac în care doar Costea nu și-a găsit rostul pe teren, beneficiind de serviciile unui Ciocîrlan mai ofensiv decît altă dată și cu un Naste în poartă sobru și util, ieșenii n-au găsit în adversarii din Hunedoara un obstacol prea greu de trecut, mai ales că linia de mijlocași a Corvinului nu și-a găsit cadența în tot timpul jocului. Instalați din al doilea sfert de oră la conducere (prin golul lui Simionaș), atacanții ieșeni mai marchează o dată pînă la pauză prin fundașul stînga Ciocîrlan. A doua repriză consemnează superioritatea netă a Politehnicii, care, după o suită de ratări de... poveste, înscrie prin Dănilă alte două goluri aplaudate de cei cinci mii de suporteri care au plecat încălziți de la stadionul din Copou. Bun arbitrajul lui C. Dinulescu, ajutat la linie de A. Ianoș și N. Suciu — toți din București **(Ion Roșu). REȘIȚA : F.C.M. — Dinamo București 1—1 (0—1)** Final bun de „stagiune" la Reșița ● O primă repriză în care atît reșițenii, cît și dinamoviștii au oferit numerosului public prezent în tribune multe faze spectaculoase ● Deși ambele echipe au început jocul protejîndu-se cu un „libero" (Hergane și Sătmăreanu II), au asistat chiar din start la o suită de ratări, una mai spectaculoasă decît alta (alternativ au ratat deschiderea scorului : Lucescu, Bora, Roznai, Tănase) ● Tot în prima jumătate de oră a partidei am remarcat pofta de joc a lui Roznai, care a și deschis scorul (min. 38), la o fază în care s-a descurcat bine în fața lui Hergane (dribling scurt pe linia de 16 m și șut, pe jos, la colț) ● După deschiderea scorului, mulțumiți probabil de rezultat, elevii antrenorului I. Nunweiller se retrag în apărare și de acum înainte asistăm la „cursa pentru gol" a reșițenilor ● Cu Portic, Florea și Porațchi laborioși pe toată durata partidei, gazdele încearcă egalarea, dar „barajul" dinamovist (Ghiță, Dinu, Sătmăreanu II) respinge, cu calm, totul ● Profitînd și de accidentarea lui Custov (bun pînă în acel moment, înlocuit apoi), elevii antrenorului Reinhardt cu ultimul apărător, Hergane, la 30 m de poarta adversă, asaltează „butul" lui Eftimescu și obțin egalarea prin cel mai bun om al Portic (min. 83, șut din 14 m, dreapta, jos, în colțul lung) ● Publi fluierat de multe ori nejustificat echipa pete ● A arbitrat excelent N. Raab (C Turzii), ajutat bine la linie de I. Jold T. Gaboș (ambii din Cluj-Napoca) (Co Catană). **PITEȘTI : F.C. Argeș — Spor Studențesc (2—0 (0—0).** Victorie meritată „cavaleriei ușoare" piteștene, care a galopat aproape continuu spre poarta lui Răducan descurcîndu-se mai bine pe un teren foart greu, abia curățit de zăpadă înaintea începerii meciului. Nu trebuie înțeles din această introducere că studenții bucureșteni n-ar fi putut obține și ei victoria, ocaziile de gol surîzîndu-le și lor, dar este cazul să spunem, acum, la sfîrșitul turului, că o echipă lipsită de două extreme care să conteze în joc și de un vîrf central periculos (lipsa lui Sandu Mircea se face mereu simțită, deși jocul ansamblului compensează parțial, cîteodată, absența „puncheurului") are, fatal și absolut logic, șanse reduse în atac. ● Plecînd de la aceste date obiective, este cazul să spunem că „mașina de jocuri egale" perfecționată de Angelo Niculescu s-a dereglat totuși ca urmare a unei hotărîri lipsite de cuvenita temeinicie a arbitrului brașovean Ghiță (fără greșeală în restul partidei), din minutul 67. Pînă în acel minut, conducătorul jocului rezistase în fața unei cascade de plonjoane în careu ale atacanților piteșteni (cu precădere, Radu II și Doru Nicolae), căderi spectaculoase în urma cărora gazdele invocau penalty-uri ireale, fostul fotbalist care a fost Ghiță judecînd corect influența terenului alunecos, precum și resursele teatrale ale atacanților în cauză. Tot refuzînd însă loviturile libere sau de pedeapsă reclamate patetic de gazde, arbitrul a cedat psihologic la un moment dat, acordînd penalty într-o fază în care cel puțin 5 arbitri din 10 n-ar fi fluierat nimic ● Este adevărat că F.C. Argeș, cu un Radu II irezistibil, imposibil de marcat, a mai avut cel puțin 5-6 ocazii mari de gol, una dintre ele fiind dealtfel fructificată de același Radu II în min. 87, ceea ce subliniază caracterul meritat al succesului echipei gazdă. ● Publicul, sportiv de obicei, nu s-a părut de data aceasta pătimaș, incriminînd uneori faze în care nici vreun jucător bucurestean, nici arbitrii nu greșeau cu nimic. Corecți, tușierii Gh. Racz și H. Nicolau (ambii din Brașov) l-au secondat bine pe „centralul" Ghiță care, sîntem convinși, a acordat un penalty pe care în altă partidă nu l-ar mai acorda. **(Marius Popescu)**

CARE ESTE CEL MAI BUN FOTBALIST AL ANULUI ?

La întrebarea de mai sus așteptăm **răspunsurile cititorilor** pînă la 20 decembrie, data poștei, în cadrul tradiționalei noastre anchete de sfîrșit de an. Rezultatul anchetei va fi publicat în ultimul număr din 1976 al revistei. Așadar, nu uitați să ne răspundeți la întrebarea

CARE ESTE CEL MAI BUN FOTBALIST AL ANULUI ?

FLACĂRA Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : reportaj (A. Dohotaru — 16 17) ; cultură, cenaclu (Eugen Seceleanu — 16 06) ; știință (Tudor Octavian — 16 19) ; probleme cetățenești — scrisori-anchete (Liviu Timbus — 17 87) ; publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Nicolae Cristache — 16 18) ; fotoreportaj — 15 95 ; documentare — 16 23 ; administrație (Alexandru Medar, Gheorghe Amuza — 17 86) ; secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Cornel Cătană — 17 82, 16 21) ; secretar responsabil de redacție (Marius Popescu — 17 78 82 și interior 16 11) ; redactor șef adjunct (Traian Prosan — 17 78 82 și interior 17 83) ; redactor șef — 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii». Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la : ILEXIM — Departamentul Export-import presă, P.O. Box 136—137, telex : 1 12 26, București str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI

41 505